

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„ЦАРСКА БАРА“**

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Немања Ерцег

**ПРОСТОРНИ ПЛАН
ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„ЦАРСКА БАРА“**

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

E - 2835

ОДГОВОРНИ ПЛАНЕР

др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер

ВД ДИРЕКТОРА

Предраг Кнежевић, дипл. правник

Нови Сад, 2023. године

СТРУЧНИ ТИМ:**СИНТЕЗА И КООРДИНАЦИЈА:**

др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер
Лана Исаков, маст. инж. арх.

ПОМОЋНИК ДИРЕКТОРА:

мр Драгана Дунчић, дипл. пр. планер

Планирана претежна намена површина
и подручје посебне намене:

др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер
Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.
Лана Исаков, маст. инж. арх.
Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.

Мрежа насеља, јавне службе:

Иван Тамаш, маст. простор. план.
Лана Исаков, маст. инж. арх.
Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.

Природни услови:

др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер
Бранко Миловановић, дипл. инж. мелио.
Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.

Заштита природе, непокретних
културних добара и карактер предела:

Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.
др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер
Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.
мр Владимир Пихлер, дипл. инж. арх.

Становништво и привреда:

Иван Тамаш, маст. простор. план.
Мирољуб Љешњак, дипл. инж. пољ.
др Оливера Добривојевић, дипл. пр. планер
Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.

Шумско земљиште и шумарство:

Наташа Медић Королија, маст. инж. пејз. арх.

Пољопривредно земљиште и
пољопривреда:

Мирољуб Љешњак, дипл. инж. пољ.

Водно земљиште и
водопривредна инфраструктура:

Бранко Миловановић, дипл. инж. мелио.

Саобраћајна инфраструктура:

Марија Зец, маст. инж. саобр.
Зоран Кордић, дипл. инж. саобр.

Електроенергетска и електронска
комуникациона инфраструктура:

Зорица Санадер, дипл. инж. електр.

Термоенергетска инфраструктура:

Милан Жижич, дипл. инж. маш.

Заштита животне средине:

др Тамара Зеленовић Васиљевић
мр Рита Барјактаровић, дипл. биол.

Заштита од елементарних
непогода и акцидентних ситуација:

Наташа Медић, маст. инж. пејз. арх.
др Тамара Зеленовић Васиљевић
мр Рита Барјактаровић, дипл. биол.

Заштита од интереса за одбрану земље:

Радованка Шкрбић, дипл. инж. арх.

Правна регулатива:

Теодора Томин Рутар, дипл. правник

Геодетско документациона и
аналитичко информациона основа:

Далибор Јурица, дипл. инж. геодез
Милко Бошњачић, маст. инж. геодез.
Дејан Илић, грађ. техн.
Ђорђе Кљаић, геод. техн.
Драгана Митић, админ. технички секретар
Душко Ђоковић, копирант

**Покрајински секретаријат за
урбанизам и заштиту животне
средине:**

Светлана Килибарда, дипл. правник
Софија Шумаруна, дипл. инж. арх.
др Сања Симеунчевић Радуловић
Јелена Вујасиновић Гркинић, дипл. инж. арх.-мастер

	5000187864940	ИЗВОД О РЕГИСТРАЦИЈИ ПРИВРЕДНОГ СУБЈЕКТА	Република Србија Агенција за привредне регистре

ОСНОВНИ ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТАК

Матични / Регистарски број 08068313

СТАТУС

Статус привредног субјекта Активан

ПРАВНА ФОРМА

Правна форма Јавно предузеће

ПОСЛОВНО ИМЕПословно име ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА ПРОСТОРНО I УРБАНИСТИЧКО
PLANIRANJE I PROJEKTOVANJE ZAVOD ZA URBANIZAM
VOJVODINE NOVI SAD

Скраћено пословно име ЈР ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ НОВИ САД

ПОДАЦИ О АДРЕСАМА**Адреса седишта**

Општина НОВИ САД

Место НОВИ САД

Улица Железничка

Број и слово 6/III

Спрат, број стана и слово / /

Адреса за пријем електронске поште

Е- пошта zavurbvo@gmail.com

ПОСЛОВНИ ПОДАЦИ**Подаци оснивања**

Датум оснивања 16.02.1959

Време трајања

Време трајања привредног субјекта Неограничено

Претежна делатност

Шифра делатности 7111

Назив делатности

Архитектонска делатност

Остали идентификациони подаци	
Порески Идентификациони Број (ПИБ)	100482355
Подаци од значаја за правни промет	
Текући рачуни	
	160-0000000416883-48 325-9500600027867-63 325-9601700058594-60 160-0050370002379-64 325-9601600004203-31 325-9500600027866-66 325-9500700176810-64 840-0000000714743-84
Контакт подаци	
Интернет адреса	www.zavurbvo.co.rs
Подаци о статусу / оснивачком акту	
Датум важећег статута	09.10.2019
Датум важећег оснивачког акта	18.09.2019

Законски (статутарни) заступници	
Физичка лица	
1. Име	Предраг Презиме Кнежевић
ЈМБГ	1611976820129
Функција	Директор
Ограничење супотписом	не постоји ограничење супотписом

Надзорни одбор	
Председник надзорног одбора	
Име	Горан Презиме Томић
ЈМБГ	1708986850038
Чланови надзорног одбора	
1. Име	Никола Презиме Крнета
ЈМБГ	0201983800047
2. Име	Милан Презиме Жижић
ЈМБГ	0311967800118

Чланови / Сувласници

Подаци о члану	
Пословно име	Opština Žitište
Регистарски / Матични број	08030715
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.05.2017
Удео износ(%)	
0,200000000000	
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Sečanj
Регистарски / Матични број	08019215
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	30.05.2017
Удео износ(%)	
0,200000000000	
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Senta
Регистарски / Матични број	08038490
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	

износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	11.05.2017
Удео	износ(%)
	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Srbobran
Регистарски / Матични број	08013438
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	05.05.2017
Удео	износ(%)
	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Titel
Регистарски / Матични број	08050724
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	04.05.2017
Удео	износ(%)
	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Čoka
Регистарски / Матични број	08381984

Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.05.2017
Удео износ(%)	
0,200000000000	
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Bač
Регистарски / Матични број	08012814
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	12.05.2017
Удео износ(%)	
0,200000000000	
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Beočin
Регистарски / Матични број	08439940
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.04.2017
Удео износ(%)	
0,200000000000	
Подаци о члану	

Пословно име	Opština Vačka Topola
Регистарски / Матични број	08070555
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	24.05.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Bečeј
Регистарски / Матични број	08359466
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	17.05.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Bački Petrovac
Регистарски / Матични број	08127808
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум

Уплаћен: 80.042,71 RSD		02.06.2017
Удео	износ(%) 0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Vrbas	
Регистарски / Матични број	08285071	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписан: 80.042,71 RSD		
износ	датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	29.05.2017	
Удео	износ(%) 0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Žabalj	
Регистарски / Матични број	08157111	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписан: 80.042,71 RSD		
износ	датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	03.05.2017	
Удео	износ(%) 0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Indija	
Регистарски / Матични број	08027536	
Подаци о капиталу		

Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	12.05.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Irig
Регистарски / Матични број	08032165
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	12.04.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Kanjiža
Регистарски / Матични број	08141231
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	26.05.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	

Пословно име	Opština Mali Idoš		
Регистарски / Матични број	08695059		
Подаци о капиталу			
Новчани			
износ		датум	
Уписан: 80.042,71 RSD			
износ		датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD		02.06.2017	
износ(%)			
Удео	0,200000000000		
Подаци о члану			
Пословно име	Opština Nova Crnja		
Регистарски / Матични број	08013705		
Подаци о капиталу			
Новчани			
износ		датум	
Уписан: 80.042,71 RSD			
износ		датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD		16.05.2017	
износ(%)			
Удео	0,200000000000		
Подаци о члану			
Пословно име	Opština Novi Kneževac		
Регистарски / Матични број	08385327		
Подаци о капиталу			
Новчани			
износ		датум	
Уписан: 80.042,71 RSD			
износ		датум	

Уплаћен: 80.042,71 RSD		10.05.2017
износ(%)		
Удео	0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Plandište	
Регистарски / Матични број	08057567	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписан: 80.042,71 RSD		
износ	датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	23.05.2017	
износ(%)		
Удео	0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Apatin	
Регистарски / Матични број	08350957	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписан: 80.042,71 RSD		
износ	датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	06.09.2017	
износ(%)		
Удео	0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Ada	
Регистарски / Матични број	08070636	
Подаци о капиталу		

Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	31.08.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Grad Kikinda
Регистарски / Матични број	08176396
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	21.08.2017
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	
Пословно име	Opština Odžaci
Регистарски / Матични број	08327700
Подаци о капиталу	
Новчани	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	18.09.2018
износ(%)	
Удео	0,200000000000
Подаци о члану	

Пословно име	Autonomna Pokrajina Vojvodina - Pokrajinska Vlada	
Регистарски / Матични број	08068615	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписан: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD		
износ	датум	
Уплаћен: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	30.06.2002	
износ(%)		
Удео	94,800000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Temerin	
Регистарски / Матични број	08330514	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	
Уписан: 80.042,71 RSD		
износ	датум	
Уплаћен: 80.042,71 RSD	17.07.2019	
износ(%)		
Удео	0,200000000000	
Подаци о члану		
Пословно име	Opština Sremski Karlovci	
Регистарски / Матични број	08139199	
Подаци о капиталу		
Новчани		
износ	датум	

Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	08.05.2017
Удео	износ(%) 0,200000000000

Основни капитал друштва

Новчани

износ	датум
Уписан: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	
износ	датум
Уписан: 1.680.896,91 RSD	
износ	датум
Уписан: 240.128,13 RSD	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уписан: 80.042,71 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 1.680.896,91 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 240.128,13 RSD	
износ	датум
Уплаћен: 659.968,59 EUR, у противвредности од 40.021.353,26 RSD	30.06.2002
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	18.09.2018
износ	датум
Уплаћен: 80.042,71 RSD	17.07.2019

Забележбе

1	Тип	-
	Датум	21.09.2005
	Текст	На основу Одлуке Скупштине АП Војводине од 27.06.2002. године

овај субјект уписа променио је облик и организује се као Јавно
предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање
ZAVOD ZA URBANIZAM VOJVODINA, NOVI SAD.

Регистратор, Миладин Маглов

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ

ЛИЦЕНЦА

ОДГОВОРНОГ ПЛАНЕРА

На основу Закона о планирању и изградњи и
Статута Инжењерске коморе Србије

УПРАВНИ ОДБОР ИНЖЕЊЕРСКЕ КОМОРЕ СРБИЈЕ
утврђује да је

Оливера Д. Добривојевић

просторни планер
ЈМБ 0303961805042
одговорни планер

Број лиценце
100 0003 03

У Београду,
28. августа 2003. године

ПРЕДСЕДНИК КОМОРЕ

Милош Лазовић
Проф. др Милош Лазовић
дипл. грађ. инж.

**ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“
НОВИ САД**

БРОЈ: 1528/1
ДАНА: 20-06-2023

Знак: ОДД
Веза: Е - 2836

У складу са чланом 37. став 4. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон и 9/20 и 52/21) и чланом 27. став 2 тачка 4) Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19)

Одговорни планер на изради **Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара”**, др Оливера Добривојевић, дипл. простор. план., број лиценце 100 0003 03,

ИЗЈАВЉУЈЕ

да је **плански документ, после јавног увида:**

- 1) припремљен у складу са Законом и прописима донетим на основу Закона,
- 2) припремљен и усклађен са Извештајем о обављеном јавном увиду.

Одговорни планер:
Број лиценце:

др Оливера Добривојевић, дипл. простор. план.
100 0003 03

Печат:

Потпис: *Оливера Добривојевић*

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	2
1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	2
2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	3
2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	3
2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	5
2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	5
2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене	5
2.3.2. Опис граница просторних потцелина подручја посебне намене	7
3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	11
3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА.....	11
3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11)	11
3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11)	15
3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	19
3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	19
4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА	20
4.1.СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)	20
4.1.1. Природни услови подручја	21
4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике	21
4.1.1.2. Климатске карактеристике.....	21
4.1.1.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике	22
4.1.1.4. Педолошке карактеристике.....	23
4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике	23
4.1.2. Природне вредности	23
4.1.2.1. Природни ресурси	23
4.1.2.2. Природна добра	25
4.1.3. Карактер предела.....	27
4.1.4. Непокретна културна добра	27
4.1.5. Становништво	28
4.1.6. Мрежа и функције насеља	28
4.1.7. Јавне службе.....	29
4.1.8. Привреда	29
4.1.8.1. Пољопривреда	30
4.1.8.2. Туризам	30
4.1.8.3. Шумарство и лов	30
4.1.8.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво.....	31
4.1.9. Инфраструктура	32
4.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура	32
4.1.9.2. Водна и комунална инфраструктура	33
4.1.9.3. Енергетска инфраструктура	35
4.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура.....	36
4.1.10. Стање животне средине	37
4.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације.....	39
4.2. SWOT АНАЛИЗА	40
II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	42
1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	42
2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА	42
2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ.....	42
2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ	43
2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности	43
2.2.1.1. Заштићено подручје	43

2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса	43
2.2.1.2.1. Пољопривредно земљиште	43
2.2.1.2.2. Водни ресурси	43
2.2.1.2.3. Шуме и шумско земљиште	44
2.2.1.2.4. Минерални и енергетски ресурси	44
2.2.2. Заштита предела	44
2.2.3. Заштита културног наслеђа	44
2.2.4. Становништво	44
2.2.5. Насеља и јавне службе	45
2.2.6. Привреда	45
2.2.7. Инфраструктурни системи	46
2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура	46
2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура	46
2.2.7.3. Енергетска инфраструктура	46
2.2.7.3.1. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)	46
2.2.7.3.2. Енергетска ефикасност	46
2.2.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура	47
2.2.8. Заштита животне средине	47
2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација	47
3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ	
ВЕЗЕ И МЕЋУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ	48
4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНЕ УТИЦАЈА НА	
ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	49
III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ	
НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ	51
1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА	51
1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА	51
1.1.1. Заштићено подручје	51
1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста	52
1.1.3. Еколошки коридори	52
1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА	52
1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА	53
2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА	53
2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ	53
2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ	54
2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ	55
2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ	56
3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСKE И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ	58
3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ	58
3.2. МРЕЖА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА	59
3.3. РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ	60
4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ	60
4.1. ТУРИЗАМ	60
4.2. ПОЉОПРИВРЕДА	62
4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ	64
4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО	64
5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И	
ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА	66
5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА	66
5.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА	67
5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА	71
5.3.1. Електроенергетска инфраструктура	71
5.3.2. Термоенергетска инфраструктура	72
5.3.3. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност	72
5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА	72
6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА,	
АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА	
ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ	73
6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	73
6.2. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА	74
6.2.1. Заштита од елементарних непогода	74
6.2.2. Заштита од акцидентних ситуација	75

6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ	76
7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	76
IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА	77
1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ)	77
1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	77
1.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	79
1.2.1. Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја	79
1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора	80
1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене	81
1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ	82
1.3.1. Саобраћајна инфраструктура	82
1.3.2. Водна и комунална инфраструктура	83
1.3.3. Енергетска инфраструктура	85
1.3.3.1. Електроенергетска инфраструктура	85
1.3.3.2. Термоенергетска инфраструктура	87
1.3.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије	91
1.3.4. Електронска комуникациона инфраструктура	92
1.3.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила	93
1.4. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ	94
1.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ	95
1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара	95
1.5.1.1. Заштићено подручје – Резерват	95
1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја	97
1.5.1.3. Еколошки коридори	97
1.5.1.4. Посебни услови заштите природе	99
1.5.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара	100
1.5.3. Услови и мере заштите и уређења предела	101
1.5.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи	101
1.5.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине	102
1.5.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација	107
1.5.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље	108
1.5.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом	108
1.5.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње	109
2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА	111
2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ	111
2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у подручју посебне намене	111
2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена	111
2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена	111
2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена	111
2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене	112
2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја	112
2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја	112
2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене	114
2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства – салаши	114
2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде	116
2.1.2.3.3. Правила грађења за објекте чија је намена у функцији очувања и промоције подручја посебне намене	121
2.1.2.3.4. Правила грађења за лансирне (противградне) станице	121

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ.....	121
2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у подручју посебне намене	122
2.2.1.1. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена.....	122
2.2.1.2. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена.....	122
2.2.1.3. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена.....	122
2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене.....	123
2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ	124
2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ	125
2.4.1. Правила грађења на грађевинском земљишту у подручју посебне намене	125
2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене	126
2.4.2.1. Грађевинска подручја насеља	126
2.4.2.2. Зона кућа за одмор	126
2.4.2.3. Радни комплекс	128
2.4.2.4. Пословни комплекс - бродоградилште	128
2.4.2.5. Гробља	128
2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА	129
2.6. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТАТА	129
2.6.1. Заштитни појас јавних путева	129
2.6.2. Заштитни пружни појас	129
2.6.3. Зоне заштите изворишта водоснабедања	130
2.6.4. Зоне заштите одбрамбених насипа	131
2.6.5. Зона заштите електроенергетских објеката.....	132
2.6.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза.....	133
2.6.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре	133
2.6.8. Зона заштите око противградних станица	134
2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја.....	135
2.6.10. Зона заштите око објекта специјалне намене	136
V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА.....	136
1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ	136
2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	137
2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА	138
2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ	138
2.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ.....	138
2.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ	138
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ	138
4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ	140

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Р. бр.	Прегледна карта	Размера
1.	Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене	1:50 000
Р. бр.	Рефералне карте	Размера
1.	Посебна намена простора	1:50 000
2.	Инфраструктурни системи	1:50 000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:50 000
4.	Карта спровођења	1:50 000

В) ПРИЛОГ

- Списак прописа од значаја за израду Просторног плана

СПИСАК СЛИКА И ТАБЕЛА У ТЕКСТУ:**Табеле**

Табела 1.	Обухват Просторног плана.....	4
Табела 2.	Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама.....	5
Табела 3.	Кретање укупног броја становника	28
Табела 4.	Број домаћинстава	28
Табела 5.	Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта.....	76
Табела 6.	Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене	77
Табела 7.	Минимална дозвољена хоризонтална растојања подземних гасовода од стамбених објеката, објеката у којима стално или повремено борави већи број људи (од ближе ивице цеви до темеља објекта)	87
Табела 8.	Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних гасовода $10 \text{ bar} < \text{MOP} \leq 16 \text{ bar}$ и челичних и ПЕ гасовода $4 \text{ bar} < \text{MOP} \leq 10 \text{ bar}$ са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима	87
Табела 9.	Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних и ПЕ гасовода $\text{MOP} \leq 4 \text{ bar}$ са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима	88
Табела 10.	Минимална хоризонтална растојања подземних гасовода од надземне електромреже и стубова далековода	88
Табела 11.	Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи.....	89
Табела 12.	Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката.....	89
Табела 13.	Минимална дубина укопавања челичних и ПЕ гасовода, мерена од горње ивице цеви, код укрштања са другим објектима	90

Слике

Слика 1.	Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара“ у односу на окружење ..	20
Слика 2.	СРП „Царска бара“ са режимима заштите.....	26

СПИСАК СКРАЋЕНИЦА КОРИШЋЕНИХ У ТЕКСТУ:

АПВ	Аутономна покрајина Војводина
GISDP	Географски информациони систем
ГЈ	Газдинска јединица
ДП	Државни пут
ДТД	Дунав-Тиса-Дунав
ЕК	Електронски комуникациони
ЕМС	Европска макросеизмичка скала АД „Електроурежа Србије“ Београд
ЕОР	Експлозивни остаци рата
ЕУ	Европска унија
ЗПП	Заштитни појас пута
IBA	(енгл. Important Bird Areas) - Међународно значајно подручје за птице
ICT	Информационо комуникационе технологије
IPA	(енгл. Important Plant Areas) - Међународно значајна биљна подручја
ЈП	Јавно предузеће
КДС	Кабловско дистрибутивни систем
КО	Катастарска општина
МОР	(енгл. Maximum operating pressure) - Максимални радни притисак
МБТС	Монтажно-бетонске трафостанице
НАТО	(енгл. North Atlantic Treaty Organization) - Организација Северноатлантског споразума
ОИЕ	Обновљиви извори енергије
ПЕ	Полиетиленски
ПКИ	Појас контролиране изградње
ППРС	Просторни план Републике Србије
ПУ	Процена утицаја
РХМЗС	Републички хидрометеоролошки завод Србије
РПП АПВ	Регионални просторни план Аутономне покрајине Војводине
РТВ	Радио телевизија
РР	Радио-релејни
СПУ	Стратешка процена утицаја
SRPS	Српски стандарди
СРЈ	Савезна Република Југославија
SWOT	Акроним од енглеских речи: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats - снаге, слабости, прилике, претње
ТС	Трафостаница
ШГ	Шумско газдинство

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

На основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени лист АПВ“, број 26/22) приступило се изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ (у даљем тексту: Просторни план). Упоредо са израдом Просторног плана, приступа се изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ на животну средину, на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 26/22), која чини саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

Носилац израде Просторног плана је Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине Нови Сад, Булевар Михајла Пупина број 16.

Обрађивач Просторног плана је Јавно предузеће за просторно и урбанистичко планирање и пројектовање „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад, Железничка број 6/III.

Просторни план подручја посебне намене доноси се за подручја која захтевају посебан режим организације, уређења, коришћења и заштите простора, у складу са чланом 21. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20 и 52/21).

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10) и Регионалним просторним планом АПВ („Службени лист АПВ“, број 22/11) утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене.

На основу Закона о планирању и изградњи, у циљу упознавања јавности са општим циљевима и сврхом израде Просторног плана, могућим решењима за развој просторних целина и ефектима планирања, Материјал за израду Просторног плана је био изложен на раном јавном увиду у периоду од 24.08.2022. до 07.09.2022. године, на:

- званичној интернет адреси Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине (<http://www.ekourbanv.vojvodina.gov.rs>) у дигиталном облику;
- званичној интернет страници Града Зрењанина (<http://www.zrenjanin.rs>) у дигиталном облику;
- у просторијама Покрајинског секретаријата за урбанизам и заштиту животне средине, Булевар Михајла Пупина 16, Нови Сад, у аналогном облику.

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије града Зрењанина, односно катастарске општине Бело Блато, Книћанин, Лукино Село, Перлез и Стајићево. Граница обухвата Просторног плана, као и граница подручја посебне намене, дефинисане су Нацртом Просторног плана.

Стварање просторних услова за усклађено и одрживо коришћење природних добара у оквиру подручја посебне намене ће допринети заштити биодиверзитета, угрожених природних ресурса и очувању предела.

Просторни план представља плански основ за дефинисање активности у области, пре свега, заштите природе, туризма и руралног развоја, а биће створени услови за реализацију националних, регионалних и локалних интереса. За подручје посебне намене дефинишу се правила уређења и грађења у складу са условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција.

Просторно-планска решења су усклађена са прописима који посредно или непосредно регулишу ову област.

Овај Просторни план се ради у GIS-у, технологији намењеној управљању просторно оријентисаним подацима, што ће омогућити размену просторних података, формирање информационог система планских докумената и стања у простору, као и ефикаснију контролу спровођења Просторног плана.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене у складу са заштитом природе. Основне вредности СРП „Царска бара“ су река Тиса и река Бегеј које представљају еколошке коридоре од међународног значаја.

Предмет овог Просторног плана је утврђивање концепције развоја, планских решења, режима и услова коришћења, организације, уређења и заштите Специјалног резервата природе „Царска бара“ као и очување аутентичности природних вредности подручја, трајно и одрживо управљање и коришћење природних ресурса, усмеравање дугорочног развоја подручја, рибарства, туризма, водопривреде, пољопривреде и других активности комплементарних функција презентације Специјалног резервата природе и изградња и уређење насеља, инфраструктурних система и објеката као и просторних услова за функционалну интеграцију простора са окружењем.

Просторним планом ће се регулисати адекватне мере и активности, које ће допринети смањењу негативних утицаја и очувању заштићеног подручја природе, односно предложиће се оптимална просторна организација у контексту заштите и унапређења природних вредности предметног подручја. Уредба о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени гласник РС“, бр. 46/11 и 96/21).

Специјални резерват природе „Царска бара“ обухвата остатак некадашњег плавног подручја дуж доњег тока реке Бегеј, са очуваним и разноврсним орографским и хидрографским ритским облицима и појавама. Представља комплекс - мозаик барско - мочварних, шумских, ливадских, степских и слатинских екосистема са разноврсним и богатим живим светом и стаништима многих ендемских, субендемских, реликтних врста панонског простора.

На подручју СРП „Царска бара“, од укупних 4726 ха, првостепени режим заштите је установљен на површини 670 ха, двостепени режим заштите на површини од 1910 ха а тростепени на 2146 ха, при чему се највећи део земљишта налази у државној својини 63,84% а 30,16 % у приватној и другим облицима својине.

СРП „Царска бара“ ужива и међународну заштиту. Ово подручје је укључено у Конвенцију о светски значајним мочварним стаништима (Ramsar,1995). Има верификован међународни статус подручја од изузетног значаја за птице Европе (IBA) и подручја од изузетног значаја за биљне врсте Европе (IPA). Због тога је подручје СРП „Царска бара“, одређено као подручје од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest- ASCI). Као такво обрађено је и имплементирано у EMERALD мрежу станишта и врста, на основу директиве ЕЕС.

Специфичности СРП „Царска бара“ су:

Изворност – аутохтоност. овог подручја огледа се у очуваности типичних и специфичних вредности изворне природе.

Аутентичност. Специјални резерват природе «Царска бара» представља остатак некадашњег плавног подручја дуж доњег тока реке Бегеј, очуваних и разноврсних орографских и хидрографских облика. Читав простор чини јединствену целину у еколошком смислу.

Репрезентативност. На овом подручју присутне су ретке, угрожене, реликтне, ендемичне и субендемичне врсте панонског обележја везане за приоритетне станишне типове очуване на подручју Резервата.

Разноликост. Простор Резервата, одликује богатство и разноврсност флоре, вегетације и фауне, коју најупадљивије илуструје присуство око 500 познатих врста биљака и 239 врста птица.

Интегралност. Интегралност екосистема огледа се у функционалној повезаности водене и копнене средине.

Пејзажна атрактивност. Специјални резерват природе «Царска бара» представља значајну амбијеталну целину која поседује естетску вредност током целе године. Пејсажне вредности се односе пре свега на атрактивност подручја са доминацијом водених станишта уз присуство ритских шума плавне и неплавне зоне насељених птицама, високом дивљачи и рибом.

Туристичка вредност. Простор СРП „Царска бара“, опасан је реком Тисом, као значајним пловним коридором, са једне стране, а са друге магистралним путем М 24-1, чини га приступачним за посетиоце. На бази природних и створених потенцијала, односно репрезентативности и конкурентности пружа могућности за развој научно-образовног, , риболовног, наутичког и еко-етно туризма.

Поступак израде и доношења планских докумената је утврђен одредбама Закона о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде планских докумената. Планска решења, као и начин коришћења, уређења и организације, потребно је прилагодити специфичностима простора који је предмет планског документа.

Простор у обухвату Просторног плана (ван СРП „Царска бара“), у коме се налазе насеља (Лукино село, Бело Блато, део насеља Перлез и крајњи западни део насеља Стајићево) има карактер делимично измењеног аутохтоног амбијента у коме до изражаја долазе човекове активности (насеља, обрадиве површине, шумарство, лов, риболов и др.) са својим културно-историјским и етнолошким вредностима. Повољан геосаобраћајни положај (међународни пловни пут на реци Тиса, магистрални пут М 24-1,) непосредна близина Зрењанина и насеља у обухвату Просторног плана, повољне природне и хидролошке карактеристике представљају одличне претпоставке за реализацију стратешких опредељења развоја овог подручја.

2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторним планом обухваћено је подручје оивичено токовима реке Тисе и Бегеја, заштићено подручје од покрајинског значаја, I категорије, као Специјални резерват природе „Царска бара“ (у даљем тексту: СРП „Царска бара“).

Подручје Просторног плана се налази на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе, на делу територије града Зрењанина, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, Книћанин, Лукино Село, Перлез и Стајићево. Прелиминарни обухват Просторног плана, одређен Одлуком о изради Просторног плана и износи 25.429 ha.

Граница обухвата Просторног плана дата у Одлуци је смањена на 9775,82 ha . Након анализе свих прикупљених услова и података за потребе израде Просторног плана, уз поштовање мера заштите утврђене Актом о заштити природног добра и могућих утицаја ван границе природног добра, дошло је до корекције границе обухвата Просторног плана, која је као прелиминарна дата у Одлуци о изради (смањење обухвата).

Табела 1. Обухват Просторног плана

КО/Насеље	Обухват Просторног плана (ha)
К.О.Бело Блато/ Бело Блато	2759,95
К.О. Книћанин/	139,37
К.О.ЛукиноСело/ЛукиноСело	4957,48
К.О.Перлез/ Перлез	1822,15
К.О.Стајићево/Стајићево	96,87
Укупно	9775,82

Просторним планом издвојене су површине са режимом I (670 ha, или 14,18%), II (1910 ha или 40,41%) и III (2146 ha или 45,41%) степена заштите у границама Резервата, у циљу сагледавања могућности за усклађивање конфликта између заштите природних вредности и одрживог развоја подручја обухваћеног Просторним планом.

Опис граница Просторног плана

Почетна тачка описа границе Просторног плана се налази на тремеђи катастарских парцела 1859/2 и 1862 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Мужља.

Од тремеђе граница у правцу североистика прати границу катастарских општина Лукино Село и Мужља до Аутопута Београд – Зрењанин – Нови Сад, у правцу истока прати његову јужну међу до границе катастарских општина Лукино Село и Ечка, мења правац ка југоистоку и пратећи границу катастарских општина Лукино Село и Ечка долази до тремеђе катастарских парцела 999 и 2080 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Ечка.

Од тремеђе граница у правцу југа дужином од око 3400 м прати источну међу насипа, катастарска парцела 999, у правцу истока пресеца катастарске парцеле 999 и 2080 до тремеђе катастарских општина Лукино Село, Мужља и Стајићево.

Од тремеђе граница наставља у правцу истока и прати границу катастарских општина Ечка и Стајићево до тремеђе државног пута Iб реда бр.13, катастарска парцела 1678/1 (КО Стајићево), катастарске парцеле 824/1 (КО Стајићево) и границе катастарских општина Ечка и Стајићево.

Од тремеђе граница у правцу југа праати источну међу државног пута Iб реда бр.13, катастарске парцеле 1678/1 (КО Стајићево) и 3360 (КО Перлез) до четворемеђе државног пута, катастарске парцеле 3360 и 8131 (КО Перлез), атарског пута, катастарска парцела 8242 и општинског пута, катастарска парцела 8193 (КО Перлез).

Од тремеђе граница у правцу западаа прати јужну међу државног пута IIа реда бр.129, катастарске парцеле 3361, 3362, 3363/1, 8070/2 (КО Перлез), 2362 и 2364 (КО Книћанин), мења правац ка северу и пратећи западну међу катастарских парцела 2192 и 2363 (КО Книћанин) долази до тремеђе катастарске парцеле 2363 (КО Книћанин), насипа, катастарска парцела 4434 (КО Бело Блато) и катастарске парцеле 4363/1 (КО Бело Блато).

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу насипа, катастарске парцеле 4434 (КО Бело Блато) и 1862 (КО Лукино Село) и долази до почетне тачке описа границе Просторног плана.

Површина подручја обухваћеног границом обухвата Просторног плана износи око **9775,82 ha¹**.

2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Од укупне планиране површине обухвата Просторног плана 9775,82 ha, површина обухваћена подручјем посебне намене заштићено подручје СРП „Царска бара“, износи 4726 ha или 48,34 % са издвојеним просторним целинама („Мужљански рит“ и „Царска бара“) и потцелинама (површине са режимом I, II и III степена заштите). (Прегледна карта бр. 1. „Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене“).

Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама

Површине		ha	%
1.	Предеоне целине заштићеног подручја са потцелинама:		
	-Режим I степена заштите	670	14,18
	-Режим II степена заштите	1910	40,41
	-Режим III степена заштите	2146	45,41
2.	Укупна површина подручја посебне намене	4726	48,34
3.	Предеона целина зона утицаја на заштићено подручје	5049,82	51,66
2+3	Укупна површина подручја обухваћеног Планом	9775,82	100,00

2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

Просторна целина „Мужљански рит“

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 1502, 2025, К.О. Лукино Село и међна тачка К.О. Лукино Село и К.О. Мужља, Град Зрењанин. Граница заштите иде на југ западном међном линијом катастарске парцеле 2025 до тромеђе катастарских парцела бр. 2025, 1518 и 2030. Потом, граница иде на исток, па на југ источном линијом катастарске парцеле бр.502 до тромеђе катастарских парцела бр.502, 532 и 528. У правцу југоистока граница пресеца катастарску парцелу бр.528 до тромеђе катастарских парцела бр.528, 545 и 546. Граница скреће на југ и иде источном међном линијом катастарске парцеле бр.528 до пута катастарске парцеле бр. 602. Пресеца пут и наставља на југ па на југозапад, источном односно југоисточном међном линијом катастарске парцеле 1998 до међне тачке катастарских парцела бр.1998, 1995, наспрам катастарске парцеле бр. 1858. Затим, граница иде на северозапад, пресеца катастарску парцелу бр. 1998 до тромеђе катастарских парцела бр.1998, 1858 и међне тачке са катастарском општином Мужља.

Граница скреће на североисток граничном линијом катастарске општине Лукино Село и катастарске општине Мужља до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

¹ У случају не слагања бројева катастарских парцела важи графички прилог.

Просторна целина „Царска бара“

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 2602, 4462 и 4431 (насип) катастарске општине Бело Блато, Града Зрењанина. Граница иде на исток међном линијом катастарских парцела бр.4431 / 2602; 4431 / 2614; 4431 / 2620; 4431 / 2627 до међне тачке са катастарске општине Перлез.

У правцу југоистока пресеца катастарску парцелу бр. 8069 (насип) и наставља северном међном линијом катастарске парцеле бр. 5964, западном међном линијом катастарске парцеле бр.5955 до међне тачке са катастарском општином Лукино Село. Граница иде на североисток па на исток међном линијом катастарских парцела бр.1031 / 1002; 1031 / 1001; 1031 / 1000 до моста, односно тромеђе катастарских парцела бр.1000, 1031 и 1983 (река Бегеј). У правцу југоистока пресеца реку Бегеј, улази у катастарску општину Стајићево. Граница скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр.1684 (река Бегеј) катастарска општина Стајићево у дужини од 195 m где се ломи под правим углом на југ, пресеца катастарску парцелу бр.1674 и иде до тромеђе катастарских парцела бр. 1674, 1673/2 и 1670/2. Наставља на југ међном линијом катастарских парцела бр. 1674 /1670/2 до катастарске општине Перлез. Граница иде на југ, југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр.8070/1, катастарске општине Перлез до почетка уставе (наспрам полигонске тачке бр.225). Граница се ломи на запад до граничне линије катастарских парцела бр.8070/1 и 8067.

Граница скреће на југ пратећи међну линију катастарских парцела бр.8070/1 / 8067 (Бегеј) до краја бродоградилшта. Граница се ломи на исток излазећи на источну међну линију катастарске парцеле бр.8070/1 и истом наставља на југ до међне тачке катастарских парцела бр.8070/1, 8070/2 и границе викенд зоне. Скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 8070/2 и границом грађевинског подручја до регионалног пута Нови Сад-Ковачица. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.8070/2, односно северном границом експропријације пута до катастарске општине Книћанин. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.2362, односно северном границом експропријације регионалног пута Нови Сад-Ковачица, катастарска општина Книћанин до њене крајње југозападне међне тачке.

Граница се ломи на североисток западном међном линијом катастарске парцеле бр.2362, у истом правцу пресеца катастарску парцелу бр. 2192 (Бегеј) до њене северне преломне међне тачке. Скреће на исток северном међном линијом катастарске парцеле бр. 2192 до катастарске општине Перлез. Наставља на исток северном међном линијом катастарске парцеле бр.8067, катастарске општине Перлез до ушћа прилазног канала ка устави „Царска бара“ у Бегеј. Граница се ломи на североисток ивицом поменутог канала до ивице шкарпе насипа, даље на североисток ивицом насипа до тромеђе катастарских парцела бр. 8069, 8084 и 8068. Ломи се на северозапад, пресеца насип до међне линије катастарске општине Перлез и катастарске општине Бело Блато, затим скреће на североисток међном линијом двеју катастарских општине до југоисточне међне тачке катастарске парцеле бр. 4395 (канал) катастарске општине Бело Блато. Затим граница иде на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4395, скреће на север западном међном линијом катастарске парцеле бр.4384 до тромеђе катастарских парцела бр.4384, 4492 и 4391. Ломи се на северозапад међном линијом катастарских парцела бр. 4391 / 4492 до тромеђе катастарских парцела бр. 4391, 4492 и 4388. Ломи се на југ па на запад међном линијом катастарске парцеле бр. 4388 до тромеђе катастарских парцела бр. 4388, 3357 и 4437. Скреће на југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр. 3357 до тромеђе катастарских парцела бр. 3357, 3437 и 4367. Наставља у истом правцу обухвата катастарску парцелу бр. 4367 и враћа се на североисток северозападном међном линијом катастарских парцела бр. 4367, 4038, 4037, пресеца пут бр. 4512, 4033, 4511, 3967 до пута бр. 4508. Ломи се на југоисток до катастарске парцеле бр. 4367. Скреће на север и иде западном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 4367, 4442 и 3271. Граница скреће на југозапад међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 4442; 3272 / 4442 до пута бр. 4439. Ломи се на север па на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4439 / 3272 до тромеђе катастарских парцела бр. 4439; 3272 и 3271.

Граница наставља у истом правцу међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 3270 до катастарске парцеле бр. 4367. Граница наставља на североисток северозападном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 3259, 4439 и 3260. Скреће на исток северном међном линијом катастарских парцела бр. 3260 и 4435, ломи се на југ источном међном линијом катастарске парцеле бр.4435 до пута 4478. Граница скреће на југоисток међном линијом катастарских парцела бр. 4478 / 4381 до катастарске парцеле 4368. Скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4368 / 2898 до тромеђе катастарских парцела бр.2898, 4368 и 4477. Скреће на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4368 и наставља јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4476 до катастарске парцеле бр. 4370. Њеном спољном границом иде на југоисток, па на североисток до тромеђе катастарских парцела 4370, 4378 и 2832. Ломи се на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4370 и наставља спољном границом катастарске парцеле бр. 4379 до катастарске парцеле бр. 2842. Граница скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 2842 / 2841; 2842 / 2840; у истом правцу пресеца катастарске парцеле бр. 4377 и 4472, наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2746 / 2747, пресеца катастарске парцеле бр.4476, 4376 и 4470, у истом правцу иде међном линијом катастарских парцела бр. 2743 / 2742 до катастарске парцеле бр. 4374. Ломи се на југоисток до међне тачке катастарске парцеле бр. 2745. Скреће на североисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4374 и наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2646/2647, пресеца катастарску парцелу бр.4466, у истом правцу иде западном међном линијом катастарских парцела бр.2637, 2640, 2641, пресеца катастарску парцелу бр. 4370, наставља западном међном линијом катастарских парцела бр. 2610, 2609/2, 2609/1, 2603, 2602 и иде до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

2.3.2. Опис граница просторних потцелина подручја посебне намене

На подручју СРП „Царска бара“ установљене су површине са режимом заштите I, II и III степена, означене као потцелине на подручју посебне намене.

Површине са **режимом заштите I степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ“

У оквиру издвојене просторне целине „Мужљански рит“, нема површина са режимом заштите I степена.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА“

Локалитет „Ботошки рит“ (к.о.. Бело Блато)

Почиње од тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра на међној линији парцела 2641 и 4370. Граница локалитета иде на исток међном линијом парцела 2641 / 4370; 2638 / 4370; 2639 / 4370; 2639 / 2632; 2638 / 2629 до североисточне међне тачке парцеле 2638. Ломи се на југозапад међном линијом парцела 2638 / 2635; 2637 / 2635 до тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра. Граница локалитета скреће на север и иде на растојању од 50 m од границе заштите при том пресецајући парцеле 2637, 2644, 2637, 2640, 2641, 2643, 2641, 2642, 2641 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Тигањица“ (К.О.. Стајићево и већим делом у К.О. Перлез)

Почиње од међне тачке К.О. Стајићево и К.О. Перлез, односно југозападне међне тачке парцеле 1676 К.О. Стајићево. Граница локалитета иде на североисток међном линијом парцеле 1676 до изграђеног насипа. Ломи се на исток идући насипом, притом пресеца парцеле 1676, 1674 до парцеле 1675. Скреће на југозапад међном линијом исте парцеле до границе са К.О. Перлез.

Даље на југозапад иде међном линијом парцела 5952 / 8068; 5951 / 8068, скреће на запад међном линијом парцела 5951 / 5950 до парцеле 5943. Ломи се на југ и иде источном међном линијом парцеле 5943 до тромеђе парцела 5943, 5942 и 8068. Граница скреће на североисток, иде међном линијом парцела 5943 / 5942 до северне међне тачке парцеле 5942. У правцу севера граница пресеца парцелу 5943 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Царска бара, Војтина Млака“ (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5957, 5959 и 5964. Граница иде на североисток границом парцела 5959 / 5964, скреће на југоисток међном линијом истих парцела до преломне међне тачке парцела 5959 и 5964. Ломи се на североисток, пресеца парцелу 5964 до парцеле 8081. У правцу југозапада иде међном линијом парцела 8081 / 5964 до тромеђе парцела 8081, 5964 и 5965. Скреће на запад границом парцела 5964 / 5965 до парцеле 8069. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5964; 8069 / 5962; 8069 / 5959; 8069 / 5957 до тромеђе парцела 8069, 5957 и 5964. Скреће на североисток границом парцела 5957 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Меандри Старог Бегеја“ (К.О. Перлез)

Налази се на територији К.О. Перлез и спојен је са локалитетом „Царска бара, Војтина Млака“. Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5965, 8081 и 5964. Граница иде на југозапад границом парцела 8081 / 5965; 8084 / 5965 до крајње јужне међне тачке парцеле 5965. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5965 до тромеђе парцела 8069, 5965 и 5964. Скреће на исток границом парцела 5965 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета. У границе локалитета улази парцела бр. 5966.

Локалитет „Перлеска бара“ (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је тромеђа парцела 8081, 5936 и 5938. Граница иде на исток границом парцела 5938 / 5936, пресеца парцелу 5938 и наставља на исток па на југ границом парцела 5938 / 5933; 5938 / 5935; 5938 / 5932; 5938 / 5930, скреће на северозапад границом парцела 5938 / 5931; 5938 / 5930 до тромеђе парцела 5938, 5930 и 8081. На север иде границом парцела 8081 / 5938 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са **режимом заштите II степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ“

Локалитет „Слатине и пашњаци Мужљанског рита“ (К.О. Лукино Село)

Простире се на три енклаве одвојене трећим степеном. Почетна тачка описа границе I енклаве је југозападна међна тачка парцеле 1733. Граница иде у правцу североистока границом заштите природног добра, односно границом К.О. Лукино Село и К.О. Мужља до југозападне међне тачке парцеле 1506. Скреће на југоисток границом парцела 1506 / 1507; 1514 / 1507; 1984 / 1507 до парцеле бр. 2029. Ломи се на северозапад па на југоисток изостављајући парцеле 1985 и 1546, поново у истом правцу изоставља парцеле 1565, 1986 до парцеле 2019. Скреће на југозапад северном границом парцеле 2019 до парцеле 1987. Изоставља парцеле 1987 и 2065 (пут) и у правцу југозапада иде северном границом парцеле 1998 до источне међне тачке парцеле 1728. Граница скреће на запад границом парцела 1993 / 1728; 1993 / 1733 и иде до почетне тачке описа I енклаве локалитета.

Почетна тачка II енклаве локалитета је тромеђа парцела 1946, 1941 и 2065. Граница иде на североисток спољном границом парцела 1946, 2019 до парцеле 2030. Скреће на југозапад спољном границом парцеле 2030 до парцеле 2065. Ломи се на северозапад границом парцеле 2065 до почетне тачке описа границе II енклаве.

Почетна тачка описа III енклаве локалитета је тромеђа парцела 1833, 1970 и 2030. Граница иде на североисток границом парцела 2030 / 1970; 2030 / 1968 ломи се на југоисток границом 1971 / 1968, скреће на југозапад границом 1998 / 1968, 1998 / 1967; 1998 / 1969; 1998 / 1968; 1998 / 1970 до тромеђе парцела 1998, 1970 и 1963. Граница скреће на северозапад, западном границом парцеле 1970 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мужљански рит-Лујза“ (К.О. Лукино Село)

Почетна тачка је тромеђа парцела 2074, 1736 и 1993. Граница иде на исток границом парцела 1993 / 1736; 1737 / 1736; 1738 / 1739; 1738 / 1741 до парцеле 1998. Скреће на југозапад границом парцеле 1741 до парцеле 1998. Даље на југозапад иде границом парцела 1998 / 2040; 2040 / 1761; 2007 / 1761; 2007 / 1802; 2007 / 1807; 2040 / 1807; 2004 / 1808; 2004 / 1810; 2004 / 1814 до крајње југоисточне међне тачке парцеле 2004. Граница скреће на северозапад, изоставља парцелу 1834/2 и наставља границом парцела 2059 / 2001 до парцеле 1838. Скреће на североисток границом 1838 / 2003, пресеца парцелу 2000 (канал) и наставља у истом правцу границом 1799 / 2049, ломи се на северозапад па на југозапад границом парцеле 1799 до пута 2046. Граница скреће на североисток, спољном границом парцеле 2046, пресеца парцелу 2009 (канал), наставља спољном границом парцеле 2045, пресеца парцеле 2020 (канал) и 2043 (пут), у истом правцу иде спољном границом парцеле 2076, пресеца 2010 (канал), 2042 до парцеле бр. 2037. Њеном јужном међном линијом граница иде до парцеле 2074. Ломи се на североисток границом парцеле 2074 до почетне тачке описа границе локалитета.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА“

Локалитет „Тршћаци Ботошког рита“ (К.О. Бело Блато)

Локалитет обухвата две одвојене енклаве. Почетна тачка описа I енклаве је тромеђа парцела 4431, 2614 и 2602. Граница иде на југ источном међном линијом парцела 2602, 2608, 2611/1, 2611/2, 2611/3 и 2612 до парцеле бр. 4370. Скреће на запад северном границом парцеле 4370 до границе заштите природног добра. Граница даље иде на север па на исток границом заштите до почетне тачке описа границе I енклаве локалитета. Почетна тачка описа границе II енклаве је тромеђа парцела 4431, 2620 и 2625. Граница иде на југоисток границом парцеле 4431 / 2625 и 4431 / 2627, односно границом заштите природног добра до границе са К.О. Перлез. Ломи се на југ па на југозапад границом К.О. Бело Блато и К.О. Перлез до парцеле 4466. Скреће на северозапад до границе заштите природног добра и упоредо са њом иде на север до парцеле бр. 4370. Ломи се на исток у дужини од 50 m и враћа се на југ пратећи растојање од 50 m од границе заштите до парцеле 2635. Скреће на североисток границом парцела 2635, 2628, 2627 и 2625 до почетне тачке описа II енклаве локалитета.

Локалитет „Шуме уз Стари Бегеја“ (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је северозападна међна тачка парцеле 5964. Граница иде на југоисток границом парцеле 5964, односно границом заштите природног добра до парцеле бр. 8082. Ломи се на југозапад границом парцеле 8082 у дужини од 183 m скреће на југоисток, пресеца парцелу 8082 и иде на исток северном границом парцеле 5956 до парцеле 8081. Ломи се на југ границом парцеле 8081 до тромеђе парцела 8081, 8082 и 5956. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде на север границом парцела 8081 / 5942 до парцеле бр. 5943. У правцу југа иде границом парцела 5942 / 5943 до тромеђе парцела 5942, 5943 и 8068.

Скреће на југозапад границом парцела 5942 / 8068 до тремеђе парцела 5942, 8068 и 5940. Ломи се на северозапад границом парцела 5940 / 5942, пресеца парцелу 8081 и скреће на североисток границом парцела 8081 / 5964. Скреће на запад, пресеца парцелу 5964 до парцеле 5959. У правцу северозапада иде границом парцела 5959 / 5964; 5957 / 5964 до парцеле бр. 8069. Граница се ту ломи на север идући границом парцела 8069 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Велика Греда“ (К.О. Перлез)

У правцу југозапада надовезује се на локалитет „Шуме уз Стари Бегеј“. Почетна тачка описа локалитета је тремеђа парцела 8068, 5942 и 5940. Граница иде на југозапад границом парцела 8068 / 5940; 8068 / 5938; 8068 / 5935; 8068 / 5932 до тремеђе парцела 8068, 5932 и 5930.

Граница скреће на запад границом парцела 5932 / 5930, ломи се на североисток границом парцела 5932 / 5938; 5935 / 5938; 5933 / 5938, пресеца парцелу 5938 и наставља у правцу запада јужном међ. Линијом парцеле 5936 до парцеле 8081. Скреће на југ границом парцела 5938 / 8081; 5930 / 8081; 8068 / 8081 до подножја насипа. Ломи се на северозапад подножјем насипа до подножја другог насипа, односно до границе заштите природног добра. Скреће на североисток границом заштите и у истом правцу наставља границом парцела 8069 / 8084; 5965 / 8084; 5965 / 8081; 5964 / 8081 до преломне међ. тачке наспрам северне међ. тачке парцеле 5940. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде границом парцела 5940 / 5942 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мала греда“ (К.О. Перлез)

Простире се у продужетку локалитета „Велика греда“ на запад. Почетна тачка описа границе локалитета је тремеђа парцела 5930, 5932 и 8068. Граница иде на југозапад границом парцела 8068 / 5930 до наспрам јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на север, пресеца парцелу 5930 и наставља на североисток границом парцела 5938 / 5930 до тремеђе парцела 5938, 5932 и 5930. Скреће на југоисток границом парцела 5930 / 5932 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Сарачица“ (К.О. Перлез)

На југоистоку се граничи са локалитетом „Мала греда“, на западу са локалитетом „Велика греда“. Почетна тачка описа границе локалитета је тремеђа парцела 8081, 5930 и 5938. Граница иде на југоисток границом парцела 5930 / 5938; 5931 / 5938 до крајње јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на југ, пресеца парцелу 5930 и наставља на југозапад границом парцела 5930 / 8068 до тремеђе парцела 8068, 5930 и 8081. Скреће на североисток границом парцела 8080 / 5930 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са режимом заштите III степена, по издвојеним целинама, на подручју Резервата, су остале површине које нису обухваћене заштитом I и II степена и то:

- 1) Трактор бара,
- 2) Насип уз Бегеј са окружењем,
- 3) Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале,
- 4) Део Старог Бегеја од 15. до 14 речног километра,
- 5) Излетиште са пристаништем,
- 6) Мали рит, Фаркашки рит,
- 7) Мрежа канала са Сифон каналом,
- 8) Рибњак за производњу млађи,
- 9) Плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском рити.

Зона утицаја на СРП „Царска бара“. Осим наведених просторних целина и потцелина дефинисаних као посебна намена, на планском подручју издвојена је предеоно целина зона утицаја на заштићено подручје СРП „Царска бара“.

Заузима површину између дефинисане границе посебне намене и границе обухвата Просторног плана. На простору зоне утицаја издвајају се:

- 1) Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја;
- 2) Међународни еколошки коридор река Тиса и регионални еколошки коридор Канал Бегеј;
- 3) Локални еколошки коридори (каналска мрежа);
- 4) Међународна заштићена подручја (ИВА подручје);
- 5) Бродоградилште на Каналу Бегеј;
- 6) Грађевинско подручје насеља Лукино село, Бело Блато, као и насеља Стајићево и Перлез која се налазе мањим делом у обухвату Плана;
- 7) Зона кућа за одмор;
- 8) Рибњак;
- 9) Шуме и шумско земљиште;
- 10) Општински путеви.

3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из планова вишег реда:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10) и
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11).

При изради Просторног плана сагледани су и:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) - („Службени гласник РС“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске - („Службени гласник РС“, број 52/2018, „Службени гласник РС“, бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17); Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин -Нови Сад („Службени гласник РС“, број 98/21).

3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простор Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста и успостављању тзв. „еколошке мреже“.

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Заштита, уређење и развој предела: Концепт предела као целине у ППРС, постављен је као окосница разраде заштите и уређења предела Србије. Предела на територији Србије, подељени су на природне и културне пределе, а културни на урбане и руралне. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета, заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа: Основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите.

Туризам: Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање концепта одрживог развоја туризма, као и заштита и уређење туристичких простора, уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Пољопривредно земљиште: Основни циљ заштите пољопривредног земљишта је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво, којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Одрживо *ловно газдовање* подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства, одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Воде и водно земљиште: Основни циљ је интегрално уређење, заштита и коришћење вода на подручју Републике Србије, третираног као јединствени водопривредни простор.

Демографија: Основни дугорочни циљ демографског развоја је ублажавање негативних тенденција, које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Мрежа насеља: Основни циљ везан за функционално урбана подручја је детерминисање, организовање и умрежавање функционалних урбаних подручја као основе за уравнотежен регионални развој Републике Србије.

Према Моделу функционално урбаних подручја Републике Србије 2020. Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од државног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабал, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљеви у области просторне организације и дистрибуције јавних служби су:

- унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга;
- јачање људских ресурса и оспособљавање локалних заједница за унапређење услуга од општег интереса;

Саобраћајна инфраструктура: Просторни план Републике Србије је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Плана.

У оквиру концепта *путног (друског)* саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:

- државни пут I бр. 13/M-24¹
Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Киkinда-Зрењанин-Чента-Београд
активности на путном правцу, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (P-112) - Киkinда - Зрењанин - Панчево - Ковин (M-24), (Банатска магистрала);
- државни пут II реда бр. 129/P-110¹
Каћ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић).

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција. На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Плана егзистираће регионална железничка пруга бр. 208:

- (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Планира се ревитализација и модернизација (респективно електрификација) постојећих једноколосечне пруге.

Концептом *ваздушног саобраћаја* у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Зрењанин (Ечка), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Водопривреда и водопривредна инфраструктура: Основни циљ је оптимизација интегралних водопривредних система на јединственом водопривредном простору Републике Србије и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника простора.

Простор обухваћен овим Планом припада Новосадском регионалном систему за водоснабдевање (насеља и општине које снабдева: Нови Сад, Беочин, Бачки Петровац, Бачка Паланка, Темерин, Жабал, Зрењанин). Постоји потреба каснијег повезивања са Сремским системом и Бачким системом.

Предметни простор припада банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода (кључне постојеће акумулације и објекти: Банатски ХС ДТД, брана на Тиси, регулације; кључне нове акумулације и објекти: повећање проточности, МХЕ уз уставе, регулације, ППОВ насеља и индустрије).

Енергетска инфраструктура: Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Електроенергетска инфраструктура: Општи циљ развоја електроенергетске инфраструктуре је њихова синхронизација са свим активностима на овом подручју и обезбеђење најповољнијих услова за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Минералне сировине: Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ): Основни циљ је повећање коришћења ОИЕ, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Енергетска ефикасност у зградарству, индустрији, саобраћају и комуналним услугама: Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура: Развој електронских комуникација, подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима.

Заштита животне средине и одрживи развој: Концепција заштите и унапређења животне средине заснива се на:

- очувању природних вредности, што подразумева квалитетну животну средину (чист ваздух, квалитетна вода за пиће, очувано пољопривредно земљиште, постојаност екосистема и биодиверзитета);
- заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима;
- планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса - земљишта, воде, сировина и других природних ресурса, уважавајући „еколошки“ капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије;
- процени утицаја планова, програма, објеката и активности на животну средину, као основе за планирање мера заштите (СПУ за планове и програме, ПУ за пројекте).

Према просторној диференцијацији животне средине у ППРС, заштићено подручје обухваћено Просторним планом припада подручју веома квалитетне животне средине.

Природне непогоде и технолошки удеси: Концепција заштите од природних непогода и технолошких удеса полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Одбрана земље: Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране земље је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране.

3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11)

Оквир просторног развоја АП Војводине до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ).

На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине, чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.).

За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине.

РПП АПВ дефинисани су оперативни циљеви заштите и унапређења природних добара и биодиверзитета:

- обнова нарушених делова природе;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи;
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет“.

Заштита, уређење и развој предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани пределе.

Предеоне карактеристике и препознатљивост АП Војводине видно наглашавају лесни одсеци и терасе, простране пешчаре, меандрирајући токови великих панонских река као што су Дунав, Тиса, Сава, Тамиш и Бегеј, као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције. Од посебног значаја су ритови, који подлежу заштити, углавном као делови специјалних резервата природе или паркови природе.

Шумске оазе аутохтоних шума у њиховом окружењу су од посебног еколошког значаја.

Заштита, уређење и унапређење културних добара: Основни циљ је заштита, уређење и коришћење културних добара као развојног ресурса ради истицања регионалног, субрегионалног и локалног идентитета.

Туризам: Подручје обухваћано Просторним планом припада туристичкој дестинацији Доње Потисје. За даљи развој туризма на ширем подручју СРП „Царска бара“ од значаја су река Тиса, природни потенцијали (биљни и животињски свет), села и салаши... Кључни туристички производи са одређеним облицима туризма су: екотуризам (посматрање птица, едукативни и научноистраживачки туризам), рурални, рекреативни и ловни и риболовни туризам.

Пољопривредно земљиште: Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама, земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ развоја шумарства и ловства је одрживи развој шума и ловног газдовања и повећање површина под шумама. Просторни развој шумарства подразумева континуирано газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора.

Развој ловства се обезбеђује кроз одрживо газдовање популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Водни ресурси: Основни циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите. Оперативни циљеви су успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине, рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе, искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема, успостављање економске цене воде, смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења, рецикулација коришћених вода, унапређење система заштите од спољних вода (поплава).

Демографија: Основни циљ демографског развоја АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Мрежа насеља: Основни циљ развоја мреже насеља и функционално урбаних подручја је одрживи просторно-функционални развој заснован на моделу функционалних урбаних подручја, која ће бити инструмент уравнотеженијег просторног развоја.

Према моделу функционално урбаних подручја АП Војводине 2020. године Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од националног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабал, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљ развоја јавних служби је постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга и унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга.

Реализујући принципе из ППРС-а, Регионални просторни план АП Војводине је утврдио концепцију развоја **саобраћајне инфраструктуре** кроз успостављање - системско формирање (путна мрежа државних путева II реда, регионалне и локалне пруге, национални пловни путеви, луке и објекти, регионални аеродром) интегрисаног саобраћајног система који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања, као трансграничну сарадњу региона са обе стране границе. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у употпуњавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Осим планских активности која су дата и у ППРС-е (рехабилитација и изградња: деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Врбас (веза са коридором Хб) - Сента - Кикинда (веза са Румунијом), државног пута Iб бр. 13/М-24, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала)

У РПП АП Војводине, дефинисана је међународна бицикличка стаза Eurovelo 11 уз реку Тису, национална *бицикличка стаза* (мрежа бицикличких рута, уз канале ОКМ ХС ДТД). За развој бицикличког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама као што су специјални резервати природе.

Водни саобраћај је присутан на међудржавном пловном путу реке Тисе, унутрашњем пловном путу канала ОКМ ХС ДТД, Бегеј. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима ДТД тако и на међународним/ међудржавним пловним путевима, планирањем marina и наутичко туристичких центара.

У оквиру развоја *железничког саобраћаја* планира се реконструкција, модернизација, регионалног пружног правца (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште, као и формирање нове трасе пруге Зрењанин - Жабаљ - Нови Сад -значајне за међурегионално повезивање.

У домену **водне инфраструктуре**, оперативни циљеви су: усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација ХС ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода и одбрана од поплава.

Енергетска инфраструктура: Посебан приоритет представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије. Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Електроенергетска инфраструктура: Електроенергетска мрежа ће се развијати у складу са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије, односно развојним плановима ЕМС-а. Поред технолошке модернизације објеката, развој електроенергетске преносне мреже условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње.

Обновљиви извори енергије: Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АП Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње, а такође и коришћење соларне и енергије ветра.

Енергетска ефикасност: Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових, енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Минералне сировине: Коришћење геолошких ресурса АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Електронска комуникациона инфраструктура: У циљу достизања једног од главног покретача нове економије, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса.

Заштита животне средине и одрживи развој: У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже. Мере и активности у делу заштите животне средине, дефинисане РПП АПВ, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој предметно заштићено подручје спада у подручја веома квалитетне животне средине.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

Заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса: Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Одбрана земље: У поступку усаглашавања просторног развоја са потребама одбране, објекти и комплекси који се непосредно користе за функционисање Војске, најчешће у оквиру просторних структура (намена површина), подразумевају „зоне посебне намене“ и „зоне просторне заштите“ око војних комплекса, које се дефинишу као простори са посебним режимом планирања, уређења и коришћења. Зоне просторне заштите око војних комплекса, условљене су наменом истих и прописују се, у циљу обезбеђења услова за несметано функционисање војних комплекса, безбедности околине од активности у војним комплексима и последица могућих акцидената, и у циљу заштите и безбедности становништва, материјалних, културних добара и заштите животне средине.

3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни планови подручја посебне намене од значаја за израду Просторног плана су:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске („Службени гласник РС“, број 52/2018, „Службени гласник РС“, бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17);
- Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад („Службени гласник РС“, број 98/21).

(Изводи из наведених Просторних планова се налазе у документационој основи Просторног плана СРП „Царска Бара“).

3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије Града Зрењанин за који су донети следећи планови:

- **Просторни план града Зрењанина** („Службени лист града Зрењанина“, бр. 11/11 и 32/15).

За простор у границама грађевинског подручја на територији града Зрењанина за део насељеног места **Перлез** се примењује:

1. Урбанистички план МЗ Перлез до 2010. године „Међуопштински службени лист Зрењанин“, број 8/87 и „Службени лист општине Зрењанин“, бр. 3/94 и 11/03) и **Одлука о спровођењу урбанистичког плана МЗ Перлез до 2010. године** („Службени лист општине Зрењанин“, број 8/87). На стручној контроли је нови ПГР насељеног места Перлез.

За насељена места: **Лукино Село (а) и Бело Блато (ц)** се примењује:

1. **Просторни план града Зрењанина са шематским приказом уређења насељених места** („Службени лист града Зрењанина“, бр. 11/11 и 32/15) .

За просторе ван граница грађевинских подручја на територији града Зрењанина урађени су Урбанистички планови у којима је дефинисано грађевинско земљиште и примењују се следећи планови:

2. **План детаљне регулације, Туристички комплекс „Златне зоре Перлез“** („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
3. **План детаљне регулације, Пословног комплекса „Вотех 4М“**, („Службени лист општине Зрењанин“, број 20/07);
4. **План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село** („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
5. **План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 баг за викенд зону код Перлеза** („Службени лист града Зрењанина“, број 33/21).

4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

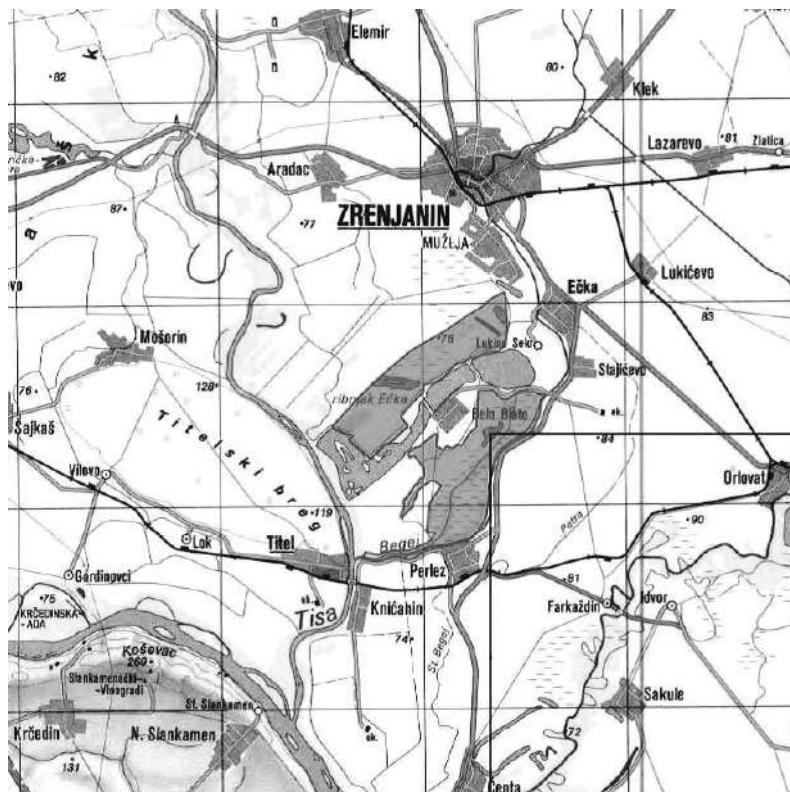
4.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

Положај

Подручје обухваћено Просторним планом СРП „Царска бара“ (у даљем тексту: Резерват) налази се на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе. Просторно и територијално налази се на делу града Зрењанин, југозападно од самог насеља, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, К.О.Книћанин, К.О.Лукино Село, К.О. Перлез и К.О. Стајићево.

Сам Резерват налази се у непосредном окружењу насеља: Мужља, Ечка, Стајићево, Перлез и Книћанин као и насеља Бело Блато и Лукино Село, која се налазе између две целине заштићеног подручја (Мужљански рит и Царска Бара). Простире се у правцу југозапад - североисток у дужини од око 6 km и ширине око 5 km.

Са геосаобраћајног аспекта, простор третиран Просторним планом СРП „Царска бара“ са источне стране тангира ДП Iб реда бр.13 / М-24, Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Киќинда-Зрењанин-Чента-Београд, а са јужне стране ДП IIа реда бр. 129/P-110, Каћ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић). Релативна близина и добра саобраћајна повезаност заштићеног подручја са већим градовима Зрењанином, Новим Садом и Београдом омогућује добар и брз приступ посетилаца.

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара“ у односу на окружење

4.1.1. Природни услови подручја

4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике

У геоморфолошком погледу подручје обухваћено Просторним планом СРП „Царска бара“ налази се највећим делом на алувијалној равни реке Тисе, која идући од севера ка југу има неколико сужења и проширења на коме се налази и само заштићено подручје (проширење између Арадца и Перлеза). Насеља Ечка, Стајићево и Перлез подигнута су на вишим деловима лесне терасе, тако да се Лукино Село и Бело Блато налазе на надморској висини од 77 m. Ове терасе су за за 2 до 3 метра више од рита.

Мењајући често свој ток у прошлости, река Тиса је оставила трагове старих праваца отицања који су данас углавном забарени. Једно такво корито наследио је Бегеј, у другима су изграђени ечански рибњаци, док су остале, мање или веће забарене површине (Царска бара, и друге баре које су каналисањем исушене).

На алувијалној равни карактеристични су акумулациони облици рељефа и то: обалске гредице, обалски брежуљци и речна острва. Стара речна корита и обалске греде су основни облици флувијалног рељефа.

У геолошкој грађи СРП „Царска бара“, као и ширег подручја у обухвату Просторног плана, доминирају седиментне стене неогене старости. На површини терена су најзаступљеније квартарне творевине - холоценске а ређе плеистоценске старости. Заступљене су творевине барско - поводањских фација и фација корита.

4.1.1.2. Климатске карактеристике

За сагледавање климатских прилика на подручју третираног Просторним планом СРП „Царска бара“ коришћени су подаци са најближе метеоролошке станице у Зрењанину (80 m n.v.) за период од 1991. до 2020. године.

Температура ваздуха: Средња годишња температура ваздуха за наведени период износи 12,1°C. У просеку најхладнији месец је јануар са средњом месечном температуром од 0,7°C, док је најтоплији јул са средњом месечном температуром ваздуха 22,9°C. Просечна зимска температура ваздуха је изнад нуле. Најнижа просечна месечна температура забележена је у јануару -2,3°C, док је највиша средња месечна температура забележена у августу 29,5°C. У вегетационом периоду април-октобар средњи месечни просек износио је 18 °C. Апсолутни максимум у датом периоду је забележен у јулу месецу 42,9°C, док је апсолутни минимум забележен у јануару месецу са температуром од -27.5°C.

Влажност: Релативна влажност ваздуха варира на нивоу средњих годишњих вредности од 65,3 % до 86,1%. Средња годишња релативна влажност ваздуха у датом периоду износи 72,9%.

Облачност и осунчаност: Средња годишња вредност облачности за ово подручје износи 28,25% док је средње годишња вредност инсолације 2204,6 час. односно 6,04 просечно час/ дан. Средње годишњи број ведрих дана (70,9), као и средње годишњи број облачних дана (103,1), од великог су значаја у процесу фотосинтезе у развоју биљног света.

Падавине: Средња годишња количина падавина износи 597.1 mm. Најмању средњу месечну вредност количине падавина има фебруар са просеком од 33,7 mm а највећу јун са 84,3 mm. Број дана са снегом у просеку годишње износи 21,1 а са снежним покривачем 25,3 дан. У просеку највише снежних дана имају јануар и фебруар.

Ветровитост: Просечне годишње вредности честина ветрова показују да је доминантан југоисточни ветар - кошава са честином од 218,1% а затим западни ветар са 182,6%. Најслабији интензитет има североисточни ветар 54,3%. На хиљаду мерења су годишње просечно 77 пута регистроване тишине.

4.1.1.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике

Површинске воде овог подручја чине реке Тиса, Стари Бегеј, Пловни Бегеј, језера формирана као рибњаци, и баре.

На подручју се налази и већи број флувијалних језера насталих радом речне ерозије и акумулације Тисе и Бегеја током алувијума. Њихови басени су у ствари напуштена речна корита, рукавци и меандри. Мелиорационим радовима током XVIII века, читав простор је уређен и регулисан, тако да је на простору изнад северних граница Резервата формирано укупно 16 језера ради узгоја рибе. Највећа по својој површини су Бело (540 ha), Коча (344 ha), Мика (340 ha), Брана (82,5 ha), Јоца (535 ha) и Шовајка (162 ha).

Царска бара представља мртвају Бегеја, коју је река изградила током холоцена. Укупна дужина Царске Баре износи 1500 метара, ширина 700 метара, а површине 447 ha. Просечна дубина воде у језеру износи 0,9 метара у пролеће и почетком лета, до 0,4 метра током лета. У појединим дужим сушним периодима пресушује и том приликом се вода вештачки пребацује у Царску Бару. Овакве хидролошке одлике у комбинацији са климом и другим еколошким условима, резултирали су присуством разноврсног биљног и животињског света, због чега је Царска Бара заштићена режимом I степена заштите.

Царска Бара воду добија површинским притицањем из Бегеја, односно из рибњака, излучивањем падавина на акваторију и подземним притицањем из фреатске издани.

Воду губи површинским отицањем, испаравањем, подземним отицањем и изливањем у рибњаке. Због оваквог начина храњења, мале надморске висине и дубине, као и под утицајем степскоконтиненталне климе, највећи део комплекса баре је обрастао трском, шеваром и низијском шумом. Нагомилавањем остатака барског биља, образовани су у води слојеви тресета. Због велике количине растворених органских материја, вода у бари је тамно мрке боје.

У северном делу Резервата, непосредно изнад Царске Баре, налази се мањи рукавац, познат као Стари Бегеј који је у II степену заштите. Површински је спојен са Старим Бегејом, одакле се углавном и снабдева водом.

Тигањица је бара у северном делу Резервата и тешко је приступачна, обзиром да је већим делом обрасла трском, а налази се у режиму заштите I степена. У јужним деловима Резервата, укљештена између Старог и Пловног Бегеја, налази се Перлеска Бара која се такође налази у режиму I степена заштите.

Подземне воде

Дубина подземне фреатске воде у појасу око СРП „Царска Бара“ се креће од 1 m до 2,5 метра. Многобројне депресије на топографској површини су испуњене изданском водом, што је узрок постојања многобројних бара. Издан је најплића у мају, а најдубља у октобру и новембру. Режим подземних вода је у зависности од речног режима, претежно тиског режима, у чијој се алувијалној равни Резерват налази.

Артешке издани карактеришу се појавом у више водоносних хоризоната. На ширем подручју Зрењанина утврђено је 5 водоносних хоризоната. Први је на дубини од 35 m до 60 m, а налази се у дилувијалним наслагама. Други се јавља на дубини од 60 m до 80 m, а одвојен је од претходног глиновитим слојем дебљине 6 m до 20 m.

Овај хоризонт има највећу дубину на подручју Зрењанина, према северу благо тоне, а према југу се издиже, а вода садржи већу количину гвожђа и суви остатак. Четврти водоносни хоризонт је на дубини од 135 m до 195 m, а пети се налази на дубини од око 250 метара.

4.1.1.4. Педолошке карактеристике

Педолошка слика у границама обухвата Просторног плана је веома шаролика, јер је заступљен велики број типова земљишта, на релативно малом простору.

На простору јужно од језера присутна су алувијална земљишта, врло хетерогене морфологије, али солидног производног потенцијала.

У знатном обиму заступљена је и ритска смоница образована на језерским седиментима. Садржи доста хумуса, азота и калијума, али има лоше физичке особине, јер тешко прима и пропушта воду, па је тешка за обраду и не сматра се вредним производним земљиштем.

Нешто мање је заступљена ритска црница, са високим садржајем хумуса (од 2-6%), тешко глиновито земљиште, али ипак производно вредније од предходног.

Солоњец-солончакасти, глиновит и заслањен је производно мало вредно земљиште, ниске плодности, раније коришћен за изградњу рибњака

Солончак је халоморфно земљиште заслањено солима натријума, мало заступљено (у бари Тигањици), ниске производне вредности.

4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике

Према подацима добијеним од Сеизмолошког завода Србије, у погледу сеизмичности за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VII- VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98), па су нужне мере заштите од труских померања.

4.1.2. Природне вредности

4.1.2.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Основне пољопривредне активности одвијају се подручју изван зона заштите, на пољопривредном земљишту солидног педолошког састава и бонитетне вредности. По начину коришћења преовлађује ратарство, уз мале површине под сталним засадама и нешто веће под ливадама и пашњаци.

Пољопривредно земљиште у оквиру Резервата, је нижег бонитета од других подручја у окружењу, а ритска, мочварна и заслањена земљишта обухватају око половине површина. На подручју Резервата ливаде и пашњаци представљају доминантну категорију земљишта и обухватају 29,32% површина, трстици и мочваре 21,51%, а обрадиве површине (без ливада) свега 13,68%.

Климатска ограничења, пре свега честе суше, са неравномерном расподелом падавина, затим честе зимске голомразице, као и висок ниво подземних вода, у великој мери утичу на начин коришћења пољопривредног земљишта. Такође, режим заштите, који практично онемогућава обраду земљишта на подручју Резервата. Првим степеном заштите обухваћено је 617 ha (14,18%), другим 1910 ha (40,41%), а трећим 2146 ha (45,41%).

Воде и водно земљиште

Воде у водотоцима и подземне воде, као део укупних вода, представљају јединствен водопривредни подсистем и њихове количине и квалитет морају бити у складу са потребама друштва и заштитом животне средине. Приликом коришћења вода не смеју се угрозити прописани водни режими (квалитативне и количинске компоненте), довести у опасност здравље људи, угрозити животињски и биљни свет, природне и културне вредности и добра (естетске вредности вода и околине, археолошки, историјски, биолошки и геолошки ресурси, итд.), као и рационалне потребе низводних корисника и заинтересованих за воде.

У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог Закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог Закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја.

Водном земљишту се мора посветити посебна пажња интегралним решавањем проблема коришћења и заштите вода, уређења водних режима и одбране од поплава, јер је ово земљиште елеменат простора од изузетне важности.

Воде и водно земљиште у обухвату Просторног плана представљају каналска мрежа (мелиорациони канали и канали у инундацији), одбрамбена линија, стајаће воде (трстици и мочваре), шуме на водном земљишту, и водозаштитна подручја.

Шуме и шумско земљиште

Шуме и шумско земљиште налазе се у приватном и државном власништву, на око 388,16 ха, односно 3,97% од укупне површине Обухвата плана. Приватне шуме представљају мали део шумских површина, у виду монокултура багрема и тополе. Државним шумама газдују ЈП „Војводинашуме“ и ВДП „Средњи Банат“.

Шумске површине чине део природног мозаика водених, мочварних и сувоземних екосистема, и представљају значајан центар екосистемског специјског и генског диверзитета. Због релативно мале надморске висине и близине старог и новог тока реке Бегеј, биљни свет, а самим тим и шумска вегетација су условљени плавним и подземним водама, тј. вегетација на овим просторима је асоналног типа.

Шуме су заступљене на површинама са режимом заштите сва три степена, с тим да су најразвијеније у подручју са режимом заштите II степена, непосредно уз обалу Старог Бегеја, где постоје одлични услови за боравак птица, као и склоништа за високу дивљач. Антропогени утицај на шумску вегетацију, за последицу има велики степен измењености станишних услова, природне структуре и састава шумских заједница. Већи део шума природног добра налази се у одређеном степену деградације.

Присутне шумске заједнице су:

- заједница бадемасте врбе (*Ass. Salicetum triandre*);
- заједница беле врбе (*Ass. Salicetum albae panonicum*);
- заједница беле и црне тополе (*Ass. Populetum nigro - albae Slav. 52*);
- заједница лужњака и пољског јасена (*Fraxineto - Quercetum roboris Rud*);
- заједница лужњака и јавора жешље (*Aceri tatarici-Quercetum*).

Шумске културе су присутне, мада не у великој мери, а јављају се као засади багрема, пенсилванског јасена, клонских топола и беле врбе. Најраспрострањеније су шуме клонских топола.

Минералне сировине

На простору обухвата Просторног плана, нема евидентираних изворишта/лежишта у експлоатацији са овереним билансним резервама подземних и термо-минералних вода и других не металичних минералних сировина, као ни евидентарне појаве минералних сировина.

На простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене, налази се одобрени истражни простор НИС А.Д. бр. 6175, локалитет средњи Банат за истраживње нафте и гаса

4.1.2.2. Природна добра

Просторним планом су обухваћене просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности које чине: Специјални резерват природе „Царска бара“, станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја и еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије.

Специјални резерват природе „Царска бара“

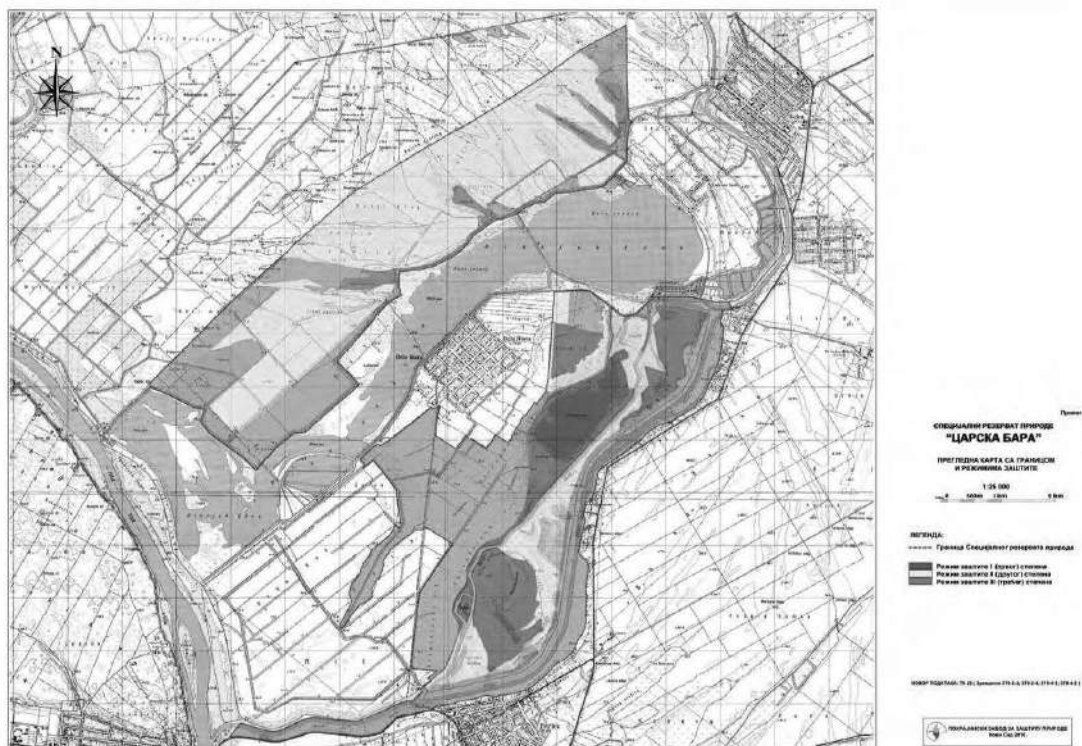
Специјални резерват природе „Царска бара“ је природно добро, заштићено на основу Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени гласник РС“, број 46/2011). Проглашен је за заштићено подручје од изузетног значаја, односно I категорије. Налази се на територији Града Зрењанина и обухвата делове подручја катастарских општина Лукино Село, Стајићево, Перлез, Книћанин и Бело Блато. На подручју СРП „Царска бара“ утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Разноликост станишних типова и за њих везаних животних заједница последица је геоморфолошких, педолошких, хидролошких и историјских одлика, као и човековог утицаја. Ово међународно значајно природно добро представља вредан рефугијум барско-мочварног карактера.

Природна станишта на подручју Резервата су само остаци (фрагменти) некадашњих пространих влажних станишта региона. Иако су још увек присутни знаци интензивног антропогеног утицаја, очуваност СРП „Царска бара“ је у релативно задовољавајућем стању. Заштита природних вредности Царске баре је спроведена тростепеном заштитом.

Подручје Специјалног резервата природе „Царска бара“ чине просторне целине Мужљански рит, површине 2062 ha и Царска бара (Стари Бегеј са влажним подручјем, Ботошки, Фаркаждински и Мали рит - Фидричка), површине 2664 ha, које се међусобно не граниче.

На подручју Резервата утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Слика 2. СРП „Царска бара“ са режимима заштите

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ха, односно 14,18% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ха, односно 40,41% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите III степена, површине 2146 ха, односно 45,41% подручја, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

Јединица локалне самоуправе	Ознака и назив станишта заштићених и строго заштићених врста
Град Зрењанин	ЗРЕ08а „Ечански рибњаци“ -
	ЗРЕ08б „Ечански рибњаци“ -
	ЗРЕ14аа, ЗРЕ14да „Ушће Бегеја“ -

Еколошки коридори

У обухвату Плана налази се, поред неколико еколошких коридора локалног карактера, и међународни еколошки коридор река Тиса.

Према Уредби о еколошкој мрежи „Царска бара“ је утврђена као еколошки значајно подручје број 12. На основу ове Уредбе, еколошки значајна подручја и еколошки коридори чине део еколошке мреже Републике Србије.

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

Специјални резерват природе „Царска бара“ је евидентирано као подручје од међународног значаја за очување биолошке разноврсности. Подручје резервата уврштено је од 2005. године у међународна ботанички значајна подручја Централне и Источне Европе статуса значајног за биљке (IPA- Important Plant Area), под називом „Стари Бегеј-Царска бара“.

Као подручје од међународног значаја за птице (IBA - Important Bird Area), верификовано је под ознаком RS011IBA. Ово заштићено подручје је уписано у Рамсарску листу на основу Конвенције о мочварама које су од међународног значаја нарочито као станишта птица мочварица. Овом Конвенцијом се обезбеђује оквир за мудро управљање влажним стаништима кроз локалне и међународне активности, како би се обезбедио одрживи развој и коришћење влажних станишта.

Рамсарска конвенција подразумева одржавање еколошког карактера влажних станишта кроз примену екосистемског приступа за добробит људске заједнице, посебно локалне заједнице.

Захваљујући специфичним условима станишта (водена, мочварна, шумска, слатинска), ово подручје је одређено као Подручје од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest- ASCI). Као такво обрађено је и имплементирано у EMERALD мрежу станишта и врста, на основу директиве ЕЕС

СРП „Царска бара“ се поверава на управљање „ Установи Резервати природе Зрењанин“ (Уредба о измени Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“, Службени гласник РС“, број 96/21).

4.1.3. Карактер предела

Карактер простора у обухвату Просторног плана, дефинишу специфични геоморфолошки услови, ток реке Тисе и Бегеја, Лукино Село, Бело Блато, мањи део насеља Стајићево и Перлез, као и Книћанин у непосредном окружењу (ван границе обухвата), и њихово рурално залеђе. Аспекте културног предела карактерише структура пољопривредне производње, начин коришћења земљишта, распоред, величина, међусобне релације и морфологија насеља на овом подручју.

Простор који обухвата Просторни план се простире највећим делом на алувијалној равни реке Тисе, а мањим делом на лесној тераси.

Главни утицај на формирање данашње слике предела имала је река Тиса и водени ток Бегеја чије корито се усекло у речну терасу, а промене корита су остављале за собом запуштене мртваје и простране површине између њих на којима су настале примарне слатине.

Због близине подземне воде, мезо и микрорељеф одређују текстуру природних станишта. Мале висинске разлике условљавају настанак разноврсних станишних типова и такође утичу на положај и формацију насеља и обрадивих површина.

Травна станишта која окружују насеља, утицала су на развој сточарства, а пре свега традиционално полу-номадско пашарење.

4.1.4. Непокретна културна добра

У обухвату Просторног плана, према подацима и условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе Зрењанин налази се разноврсно и вредно културно наслеђе које чине археолошки локалитети и покретни археолошки материјал.

По свом положају околина Царске Баре представљала је идеално станиште људи у свим периодима људске историје. То потврђује и податак да се у непосредној близини Царске Баре налазе бројни **оста**ци материјалне културе који се везују за период од неолита до позног средњег века.

Једна од најзначајнијих, најстаријих, најдуже и систематски испитаних терена јесте локалитет Батка која се у дужини од 12 км протеже од насеља Стајићево до самог насеља Перлез. Локалитет се налази на старој обали Бегеја и богат је остацима материјалне културе од праисторије до пуног средњег века.

Са овог локалитета потичу предмети које су прикупљали мештани још од 1917. године и представљали су прве музејске предмете у археолошкој збирци Народног музеја Бечкерека, Петровграда и данас Зрењанина. Систематска ископавања трајала су пуних двадесет година да би била окончана 1989. године. Налазе материјалне културе налазимо и у атару Белог Блата, Лукиног села и у Мужљанском атару.

(Евидентирана непокретна културна добра и добра под претходном заштитом налазе се у документационој основи Просторног плана и на Рефералној карти бр.3).

4.1.5. Становништво

Анализа демографског развоја насеља у обухвату Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2011. године. Према последњем попису становништва 2011. године, у 4 насеља у обухвату Просторног плана живело је 7164 становника.

Табела 3. Кретање укупног броја становника²

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	2159	2490	2031	1841	1746	1762	1477	1342
Лукино Село	1007	757	876	722	703	643	598	498
Стајићево	1133	1229	1413	1607	1993	2058	1999	1941
Перлез	4528	4623	4881	4458	4283	3880	3818	3383
Укупно	8827	9099	9201	8628	8725	8343	7892	7164

У периоду од 1948-1991. године укупан број становника на територији обухвата Просторног плана је варирао, док је од 1991. године приметан перманентан пад популације.

Анализа дневних миграционих кретања извршена је на основу података Пописа 2011. године (Подаци на нивоу јединице локалне самоуправе) и указује на то да су најобимније миграције у оквиру исте општине, затим следе миграције у другу област, а затим миграције у другу општину исте области.

Кретање укупног броја домаћинстава је у анализираном периоду (1948-2011.год), имало тренд благог пораста изузев последњег Пописа 2011. године где је приметан пад броја домаћинстава. Просечна величина домаћинства, према Попису 2011. година, износила је 2,7 члана по домаћинству.

Табела 4. Број домаћинстава³

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	586	653	560	564	569	629	568	520
Лукино Село	302	225	258	241	232	234	217	197
Стајићево	276	289	352	439	566	617	627	631
Перлез	1148	1241	1417	1367	1399	1311	1284	1219
Укупно	2312	2408	2587	2611	2766	2791	2696	2567

4.1.6. Мрежа и функције насеља

Мрежу насеља на простору обухваћеном Просторним планом чини пет насеља - Лукино Село, Бело Блато и делови насеља Стајићево и Перлез.

² Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002 и 2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

³ Упоредни преглед броја домаћинстава 1948 - 2011. и станова 1971-2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

Сва насеља у обухвату Просторног плана припадају административном подручју града Зрењанина самим тим и функционална усмереност свих насеља је ка центру јединице локалне самоуправе, односно ка Зрењанину.

Најбитнији фактори који су били од пресудног значаја за положај насеља су природни фактори: река Дунав, Тиса, Бегеј, геоморфолошке карактеристике, као и шумске и пољопривредне површине у контактном подручју око СРП „Царска бара“.

Анализирајући морфогенезу насеља уочава се специфична урбанистичка структура везана за период формирања током XVII и XVIII века. Уочљива је планска композиција геометријског карактера односно ортогоналне шеме улица насеља, колико то допуштају геоморфолошки услови терена на којима су насеља настала.

У оквиру границе обухвата Просторног плана заступљена је мала просечна величина насеља. Класификација насеља по демографској величини у ових четири насеља указује да је просечна популациона величина 1791 становника. Једно насеље се налази у демографској величини до 1000 становника (Лукино Село), два насеља су по демографској величини сврстана у категорију од 1001-3000 становника (Бело Блато и Стајићево), а једно насеље је у демографској величини 3001-5000 становника (Перлез).

Мрежа насеља на подручју обухвата Просторног плана је веће густине у односу на просек АП Војводине односно у обухвату Просторног плана на сваких 100 km² налази се у просеку 4,1 насеље (у АП Војводини се на сваких 100 km² налази у просеку 2,2 насеља).

Класификација на бази основних и посебних функција и функционалног капацитета указује на то да се у обухвату Просторног плана издваја насеље односно центар заједнице сеоских насеља (насеље Перлез које осим што поседују основне функције, обједињују околна примарна сеоска насеља) и примарна сеоска насеља (Лукино Село, Бело Блато и Стајићево) која углавном поседују пољопривредну и стамбену функцију. Функционална типологија насеља према структурном уделу запосленог становништва у примарном, секундарном и терцијарном сектору указује на то да насеље Перлез аграрно-услужни тип насеља, док се остала насеља могу сврстати у аграрни тип насеља.

4.1.7. Јавне службе

Постојеће стање јавних служби у насељима у оквиру обухвата Просторног плана утврђено је према подацима из Просторног плана Града Зрењанина. Постојеће установе социјалне заштите неопходно је реконструисати, адаптирати или санирати. Установе предшколског и основног образовања углавном задовољавају потребе становника предметног подручја, као и капацитети здравствених установа. Сви постојећи објекти културе задовољавају потребе становника, али је неопходна санација и адаптација истих. Постојећи спортски објекти су дотрајали и руинирани, без стандардних реквизита неопходних за обављање ове делатности.

4.1.8. Привреда

Подручје обухвата Просторног плана располаже природним развојним потенцијалима чији квалитет и атрактивност обезбеђују основне претпоставке за бржи привредни развој целог подручја.

Валоризација привредних активности анализираног подручја указује на привредно недовољно развијено подручје са претежно руралном привредом, односно привредом која не може да упосли већи број квалификоване радне снаге и коју карактеришу веома споре структурне промене.

4.1.8.1. Пољопривреда

Пољопривреду на планском подручју ограничава, у значајној мери режим спровођења заштите осетљивог екосистема, тако да се пољопривредна производња одвија у две различите просторно-функционалне целине: подручју Резервата и на осталим површинама у обухвату Плана.

На подручју СРП пољопривреда је сведена на екстензивно сточарство (најзаступљенија су домаћа шарена говеда), док су ратарство, воћарство и виноградарство искључени, у складу са мерама заштите.

Већи део простора ван Резервата је под рибњацима и од њиховог функционисања директно зависи еколошки статус самог заштићеног подручја.

На осталим деловима обухвата Плана, изван СРП, могућа је реализација свих облика пољопривредних активности, при чему треба водити рачуна да примена пестицида и других хемијских средстава, у највећој могућој мери буде редукована, како би се избегли евентуални негативни утицаји на сам резерват. Ратарство је на овом делу водећа делатност, а у сетвеној структури преовлађују житарице.

4.1.8.2. Туризам

Вредности планског подручја, са аспекта туристичке валоризације, односе се на туристичко-географски положај, приступачност дестинацији, природне и антропогене вредности, еколошку очуваност, богатство мотива.

Простор третиран Планом има повољан туристичко-географски положај јер се налази на подручју који омеђавају Тиса и Бегеј, захваљујући близини Државног пута I реда бр. 24, такође и у односу на градска насеља Зрењанин, Београд и Нови Сад и Кикинда као матична места потенцијалних туриста.

Поред изузетних природних вредности (велики број врста птица, риба), подручје обухваћено Просторним планом располаже и значајним антропогеним туристичким мотивима који се могу валоризовати кроз туризам. Постоје реалне могућности да се културно - историјске вредности као део туристичке понуде (Каштел Ечка, Етно центар, Етно кућа са етно двориштем, Етно учионица, Етно сувенирница у Белом Блату...), уз побољшање амбијенталних вредности, укључе у укупну туристичку понуду.

Од посебног значаја су и рибњачка језера која се налазе у непосредној близини, односно унутар граница заштићеног подручја.

Резерват поседује туристички брод за мирно разгледање околине. Оптимално прима до 50 посетилаца. Током летњих месеци за велики број љубитеља Старог Бегеја и Царске баре припрема се ручак у природи.

Специјални резерват природе „Царска бара” пружа могућности за активну рекреацију на којој је заснован туризам и излетништво а представља посебну погодност за спонтани и организовани развој више облика еко-етно туризма.

Материјалну базу развоја туризма, представља Хотел «Сибил» са три звездице, који се налази у природном амбијенту и представља идеално место за активан одмор. Својим квалитетом задовољава потребе. Поред хотелских услуга овде се организују и пословни ручкови, пријем спортиста на припремама уз коришћење стазе за трчање и сл. У северном делу уз границу Резервата налази се ресторан „Трофеј”.

4.1.8.3. Шумарство и лов

Простор Обухвата у шумарском смислу обухвата следеће газдинске јединице: Тамиш-Тиса, Доње Потисје, Мужљански рит и Ечка.

Коришћење природних вредности у заштићеном природном добру и ван њега, је дато у Основама (нарочито за шумске екосистеме) и обухвата коришћење шумских састојина дрвних сортимената, споредних производа и коришћење туристичког потенцијала.

Због интензивног антропогеног утицаја и крчења шумских заједница умањен је и диверзитет ловне дивљачи на простору Обухвата плана. Од дивљачи, на истраживаном подручју живе зец (*Lepus europaeus*), срна (*Capreolus capreolus*) и дивља свиња (*Sus scrofa*).

Рибља фауна и риболов

Посматрани простор обилује богатством рибље фауне и са аспекта количине, а и у погледу броја рибљих врста. Присутне су 24 рибље врсте, сврстане у 6 фамилија. Најупечатљивије је присуство ГОВЧИЦЕ природне реткости, која представља индикатор незагађене воде.

Царска бара у суштини, представља заштићени репродуктивни и хранидбени простор (азил) за многе аутохтоне и алохтоне рибље врсте.

Од аутохтоних врста важно је истаћи: смуђа, гречча, чикова (који се врло ретко среће на другим водама), шарана, штуку, деверику, лињака (који је доскора био редак, али се успешно опоравља) и сома.

Водеће алохтоне врсте су: бели и сиви толстолобик, амур и најзаступљенији сребрни караш (бабушка), од далекоисточних-Азијских врста, односно сунчица и патуљаста сомјић (абисинац), од северноамеричких врста.

Значајне су и рибњачке површине, на посматраном простору и њима управља рибарско газдинство Ечка. Комерцијално се узгајају највише шаран, али и толстолобик, амур и предаторске врсте сом и смуђ.

4.1.8.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво

Постојећи материјални и људски ресурси у непосредном окружењу СРП „Царска бара“ представљају значајан потенцијал даљег привредног развоја подручја обухваћеног Просторним планом. Потенцијали развоја подручја у обухвату Просторног плана огледају се и у пласману пољопривредних производа кроз туристичку понуду, али треба истаћи да је степен развијености туризма као привредне гране испод реалних могућности простора.

Трговина, угоститељство и занатство нису довољно развијени и углавном подмирују потребе локалног становништва.

Од привредних субјеката на предметном подручју егзистирају задруге, предузетници (самосталне занатске и трговинске радње, зидарско фасадерске радње, угоститељски објекти, предузетничке радње за производњу металних конструкција и делова конструкција, превозници, такси превозници, предузетници који се баве рачунарским програмирањем и др.), друштва са ограниченом одговорношћу (у највећој мери везана за трговину на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом, изградњом бродова и пловних објеката, посредовању у продаји хране, пића и дувана, одржавању и поправци моторних возила, слатководном аквакултуром, производњом какаоа, чоколаде и кондиторских производа, неспецијализованом трговином на велико и др.) и удружења грађана (спортска, ловачка, културна, добровољна ватрогасна друштва, удружења жена туристичка удружења и друга).

4.1.9. Инфраструктура

4.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана постоје следећи видови саобраћаја: путни - друмски, железнички и водни. Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у обухвату Просторног плана и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено, при превозу масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима. Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

- **Државни путеви:**

- **Іб реда бр.13 / М-24.1**, Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Киkinда-Зрењанин-Чента-Београд;
- **Іа реда бр. 129/Р-110**, Каћ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић);
- **Општинска путна мрежа Града Зрењанина**

Такође присутна је мрежа некатегорисаних - атарских, шумских и приступних путева, различитих нивоа изграђености.

Саобраћајно најзначајнији путни капацитет је државни пут Іб реда бр.13 на правцу север – југ, који тангира резерват са своје западне стране.

ДП се пружа од насеља Хоргош преко Кањиже, Новог Кнежевца, Чоке, Киkinде до Зрењанина, где у обухват планског подручја улази у његовом северном делу код насеља Стајићево.

Државни пут Іа реда бр. 129 на правцу пружања запад – исток тангира резерват са своје северне стране и остварује везу са ДП Іб реда бр.13.

Неадекватност саобраћајне инфраструктуре није примарна последица постојеће мреже саобраћајница, већ преваходно њиховог квалитета (експлоатациони параметри, стање коловозних површина и друго).

Општински (локални) путеви, као значајан део капиларне путне мреже покривају обухваћени простор ППППН Царске баре у значајном обиму. Примарну функцију повезивања унутар самог резервата и локалитета употпуњују и некатегорисани путеви - утврђена атарска путна мрежа (прилазни и други приступни путеви) као значајан потенцијал који би се морао искористити. У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана (КО Стајићево, КО Перлез, КО Книћанин, КО Бело Блато, КО Лукино Село), ови путни правци су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Ова мрежа путева углавном није са савременим коловозом што онемогућује приступ при различитим временским условима и водним режимима.

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: стазе кретања ловаца у оквиру ловишта, спортско-рекреативни објекти, риболовни терени и сл. и део је већ поменутих некатегорисаних путева. Постојећа мрежа је релативно добро позиционирана али није довољно изграђена и опремљена и као таква представља лимитирајући фактор развоја туризма у обухвату плана.

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година

прошлог века) знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. У обухвату Просторног плана налази се:

- **регионална пруга бр. 208**, (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Водни саобраћај на простору обухваћеним Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Тисе и деонице ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја без просторно и инфраструктурно прихватно - манипулативних и превозних капацитета на предметном сектору пловног пута.

Немоторни саобраћај у обухвату Плана је значајно заступљен кроз дефинисану међународну бициклическу стазу цикло коридор 11 уз реку Тису, националну бициклическу стазу уз канал Бегеј и међунасељске комуникације (у оквиру коридора предметних државних путева), са потенцијално значајним туристичким и рекреативним кретањима. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања које нису дефинисане до садржаја у оквиру самог специјалног резервата - обухвата плана.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома „Никола Тесла“ (за путнички и карго саобраћај), док се за спортско-туристичке намене користи спортски аеродром Зрењанин (Ечка).

На основу саобраћајних анализа може се закључити да саобраћајна инфраструктура (путно-друмски, железнички и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју, на одговарајућем нивоу комфора и саобраћајне услуге, као и брзе комуникације у оквиру овог простора.

4.1.9.2. Водна и комунална инфраструктура

Водни објекти на територији који обухвата просторни план су:

- канал ХС ДТД Бегеј,
- хидрочвор Стајићево,
- одбрамбени насип на левој и десној обали Бегеја,
- насип на Тиси изводно од ушћа Бегеја у Тису,
- црпне станице Мужља (2 станице), Телеп, Ечка (за снабдевање рибњака), Бело Блато и Петра Бара,
- пијезометри.

Канал ХС ДТД Бегеј представља растеретни крак, у периоду одводњавања, магистралног канала Нови Бездан - Ботош, зависно од водостаја Тисе у Тителу. На овом каналу налази се устава код Стајићево на стационожи km 9+700, која заједно са уставом Ботош и Орловат, регулише минималне пловне дубине у Бегеју до Клека и канала Нови Бечеј - Ботош у периоду малих вода, а у периоду одводњавања, затвара улаз високих Тиских вода у Бегеј. Унутрашње воде на овом потезу процењују се на 10 m³/s. Корито Пловног Бегеја наслања се на корито Старог Бегеја у кога се уливају неки од система за одводњавање са овог подручја.

Меродавни водостаји на Канал ХС ДТД Бегеј:

- Водостаји на ХС ДТД Бегеј узвидно од уставе Стајићево (дириговани):
 - -максимални 77,14 mnm
 - -минимални 74,00 mnm
 - -радни (уобичајени) 74,10 mnm -74,50 mnm.
- Водостаји на ХС ДТД Бегеј низводно од уставе Стајићево (под утицајем реке Тисе):
 - -максимални забележени 77,88 mnm
 - -минимални 68,94 mnm
 - -радни (уобичајени) 71,00 mnm -73,50 mnm.

Канал Бегеј је плован за двотрачну пловидбу пловила до 1000 тона носивости. Максимална пловна висина износи 6,0 м изнад максималног водостаја. Максимална пловна ширина је 25 м, а дубина 2,1 м.

На десној обали канала Бегеј на стационажи km 3+375 налази се устава Перлез. Функција уставе Перлез је регулисање нивоа воде у кориту СРП Старог Бегеја унутар СРП Царска Бара и евакуација вишка воде. Водни режим на устави диктира мах. дозвољени водостај у току дела Старог Бегеја који је 73,50 mm, а сви водостаји виши од 73,50 угрожавају насип на каналу Бегеј. Тачније, забрањују се упуштања воде у корито Старог Бегеја, који се налази у оквиру СРП Царска Бара, изнад коте 73.50 m. Када је висок водостај у реци Тиса, забрањује се пумпање воде из рибњака, јер вода из Царске баре подиже ниво воде и кваси ножицу насипа.

На предметној деоници канала налазе се објекти уставе и бродска преводница Стајићево на km 9+700. Намена уставе Стајићево је да омогући сепарацију великих вода реке Тиса, у периду поводња, евакуацију великих унутрашњих вода средњег и северног Баната и спровођењу великих вода са територије Републике Румуније у реку Тису одржавање потребних водостаја у ХС ДТД, акумулацију воде у сушном периоду, и на том месту формира водну степеницу са диригованим водним режимом према Зрењанину, а низводно од хидрочвора „Стајићево“ па до ушћа Бегеја влада природни-тиски режим.

Устава претставља армирано бетонску конструкцију са отвором од 24,5 m са сегментним затварачем висине од 5m и клапном. Затварач је димензионисан да прихвати обострану денивелацију, али је хидраулички обликован за пропуштање воде само у једном смеру према Тиси. Поред поменутог затварача постоји и хавариски затварач који служи за затварање уставе у слиучају хаварије.

Устава је премошћена челичним послужним мостом дужине 28 m и ширине 1.4 m. Поред уставе се налази и бродска преводница димензија 12 x 85 m, са шибер капијама. Преводница Стајићево може да преводи пловила максималне дужине 85 m и ширине 11,6 m, дубина газа над прагом је 3.0 m.

Одбрамбене линије на обухваћеном подручју:

- Прва линије одбране од великих вода река Тиса, лева обала, објекат Д 17.2.2. од km 0+000 до km 8 +500 и од km 9+000 до km 9 +950 и објекат Д 17.1.3 од km 10+400 до km 16+500;
- Прва линија одбране канал Бегеј, десна обала, објекат Д 17.1.4. од km 0+000 до km 8 +500 и објекат Д.20.1.1. од km 8+850 до km 21 +650 (Ширина круне насипа на десној страни Бегеја узводно од хидрочвора је 4м, а низводно 5м, косина насипа према каналу 1:3 на оба дела, а косина насипа према заштићеном терену на поменутом делу је 1:7 почевши од круне насипа до терена);
- Прва линија одбране канал Бегеј, лева обала, објекат Д 17.2.1. од km 0+000 до km 3 +900 (лева обала има ширину круне насипа 10м, са нагибом према Бегеју 1:3, а према риту 1:2);
- Прва линије одбране од великих вода река Дунав лева обала, објекат Д 17.2.3. од km 5+200 до km 8 +960;
- Друга линија одбране река Тиса, од реке Тисе до насеља Бело Блато;
- Локализациони насип Бело Блато;
- Друга линија одбране река Тиса, Царска бара.

За све набројане насипе послови на одржавању као и спровођење одбрана од поплава врши се од стране ЈВП „Воде Војводине“ Нови Сад и надлежног водопривредног предузећа. Насип друге линије одбране од поплава Царска бара одржава РГ Ечка.

Просторни план обухвата делове 8 система за одводњавање, који се наслањају на 4 катастарске општине, а који припадају детаљној каналској мрежи: „Мужља-Лукино Село“, „Бело Блато“, „Книћанин-Чента“, „Петра Бара“, „Стајићево“, „Рибњаке“, „Царска Бара“, „Мужља“ (са постојећим објектима) и корито старог Бегеја.

Црпне станице:

- Мужља - постоје две станице, капацитета $5 \text{ m}^3/\text{s}$,
- Телеп - капацитета $3,0 \text{ m}^3/\text{s}$,
- Ечка - за снабдевање рибњака (нема података о капацитету),
- Бело Блато - капацитета $4,5 \text{ m}^3/\text{s}$,
- Петра Бара - капацитета $0,5 \text{ m}^3/\text{s}$.

Пијезометри

На територији обухвата просторног плана налази се 6 пијезометара, а од тога је само један у функцији, а налази се 1 км, источно од насеља Перлез (бр. 214).

Комунална инфраструктура

Насеље Бело Блато водом се снабдева са насељског изворишта које се налази у северозападном делу насеља. Кота терена изворишта је 74,50 мАНВ, а захваћене су воде водоносних средина плиоцена. Просечна експлоатација у протеклом периоду износи $1,5 \text{ l/s}$, а квалитет подземних вода не одговара нормативима за воду за пиће због знатно повећаног укупног остатка испаравања и садржаја гасова.

Организовано снабдевање водом насеља Перлез одвија се преко изворишта лоцираног западно од села на којем су избушена три бунара, а захватају се воде водоносних средина плиоцена. Кота терена изворишта је 73,50 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 6 l/s . Квалитет подземне воде не задовољава нормативе за воду за пиће због повећаног укупног сувог остатка испаравања, органских материја, натријум, хлорида, гвожђа и других компонената преко МДК.

Насеље Стајићево се снабдева водом за пиће каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса са два бунара на изворишту у централном делу насеља. Кота терена изворишта је око 79,00 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 3 l/s . Квалитет подземних вода не задовољава нормативе за воду за пиће, због повећаног утршка KMnO_4 , натријума, а делимично и гвожђа изнад МДК. Ниво подземних вода у напуштеном бунару у насељу, износио је 5,5 метара од површине терена.

Становништво насеља Лукино Село се водом снабдева преко микроводоводних заједница за чија изворишта се не располаже подацима.

Ниједно насеље у обухвату плана нема изграђен канализациони систем, већ се отпадне воде из домаћинства евакуишу путем непрописно изведених септичких јама ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

Одвођење сувишних атмосферских вода је регулисано преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице, а крајњи реципијент је каналска мрежа система за одводњавање. Каналска мрежа је обрасла растињем и не одржава се.

4.1.9.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

У оквиру посебне намене нема изграђене електроенергетске мреже.

Преко предметног простора, ван посебне намене, прелази траса планираног надземна вода ТС Перлез-ТС Зрењанин 2, која се делом налази у траси постојећег 35 kV далековода.

У обухвату Просторног плана изграђен је 110 kV далековод број 1148 Перлез-Зрењанин 2, који ради под 35 kV напонским нивоом и средњенапонска дистрибутивна мрежа електричне енергије преко које се снабдевају потрошачи у насељима и други садржаји у простору ван насеља. Електроенергетска мрежа је углавном надземна.

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Просторним планом обезбеђено је из трафостанице ТС 110/20 kV „Зрењанин 4“ (насељено место Стајићево), из ТС 110/35 kV „Зрењанин1“ путем 35 kV далековода и ТС 35/20 kV „Перлез“ (Перлез, Книћанин, Лукино Село и Бело Блато).

Термоенергетска инфраструктура

Гасификована су сва насељена места у обухвата СРП Царска бара.

Изграђена је дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar изграђена у уличним коридорима насељених места, дистрибутивна гасоводна мрежа од челичних цеви максималног оперативног притиска 16 bar за снабдевање потрошача у насељима Стајићево, Ечка, Лукино Село, Перлез и Бело Блато, као и мерно регулационе станице за широку потрошњу у насељима.

Дистрибутивна гасоводна мрежа у насељима је притиска до 4 bar, изграђена у уличним коридорима насељских саобраћајница.

У делу подручја посебне намене, налази се дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере које се односе на ОИЕ и њихово коришћење.

На простору обухвата за сада не постоји организовано коришћење обновљивих извора енергије (нема података о коришћењу обновљивих извора енергије).

Енергетска ефикасност

Карактеристика енергетског система на предметном подручју, у функцији ефикасног коришћења енергије и енергената, није на високом нивоу, а заступљена је и нерационална потрошња енергената.

4.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју Просторног плана развој електронског комуникационог система се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа. Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл.

У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервис).

Спојни путеви се налазе уз саобраћајнице у путном појасу и директно повезују насељена места са градом Зрењанином и великим центрима Новим Садом и Београдом, а преко њих са иностранством. Сва насељена места на овом подручју су повезана на оптичку мрежу транспортних каблова који чине спојне путеве. На подручју ПППН Царска Бара присутни су следећи оптички каблови:

- Зрењанин - Панчево - Београд
- Зрењанин - Тител - Нови Сад

- ОК за Бело Блато и Лукино Село
- ОК за Книћанин
- ОК за Фаркаждин

Комутациони центри фиксне телефоније

Посматрано подручје покрива више центара фиксне телефоније, који се налазе у централним локацијама и обезбеђују све услуге које се пружају преко фиксне телефоније телефон, интернет и телевизију. Стајићево и Перлез су делимично децентрализовани.

МСАН Лукино Село покрива подручје насељеног места Лукино Село. АТЦ Стајићево са одговарајућим уређајима покрива подручје насељеног места Стајићево. Мини ИПАМ Трофеј Стајићево покрива подручје викенд насеља од ресторана Трофеј дуж београдског пута и до старог Бегеја. ИПАН Бело Блато покрива подручје насељеног места Бело Блато. АТЦ Перлез са одговарајућим уређајима покрива западни део насељеног места Перлез, МСАН Перлез -Војвођанска покрива источни део насељеног места Перлез.

Приступна телекомуникациона мрежа повезује кориснике са комутационим центром и омогућава приступ широком спектру телекомуникационих услуга. Осим основног сервиса телефонирања у фиксној мрежи преко приступне мреже се остварује приступ брзом интернету путем ДСЛ уређаја као и ИП телевизији.

Постојећа бакарна приступна мрежа се састоји од подземног примарног дела и ваздушног или подземног секундарног дела. Она је тако изведена да омогућава брзо и једноставно прикључење нових корисника на целом подручју неког насељеног места. Сва насеља са посматраног подручја имају бакарне мреже довољног капацитета. Планира се њихова реконструкција кроз децентрализацију односно изградњу додатних приступних чворова (ДСЛАМ и ИПАН уређаји) и преусмерење корисника на ове приступне чворове.

Целокупно подручје покривено је системом мобилне телефоније и омогућено је пружање квалитетних услуга.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

Поштански саобраћај на подручју обухвата Просторног плана одвија се преко јединица поштанске мреже у насељима: Стајићево, Бело Блато, Лукино Село и Перлез.

4.1.10. Стање животне средине

Простор обухваћен изградом Просторног плана обухвата површине које се одликују значајним природним вредностима, али и угрожене и деградирани површине. Последњих деценија, због различитих околности: неповољних климатских фактора, утицаја привредних активности, хидрографевинских радова и нерешених имовинско-правних односа, дошло је до поремећаја у газдовању и коришћењу свих природних потенцијала подручја.

Мониторинг квалитета **ваздуха** се не врши на подручју обухвата Просторног плана. Потенцијални извори загађења ваздуха на простору обухвата Просторног плана су индивидуална ложишта из насеља, сметлишта, саобраћај и привредни субјекти.

Претходно наведени негативни утицаји су довели и до промене физичко-хемијског квалитета **воде** и седимента, измене морфологије терена и структуре биодиверзитета, а нарочито акватичних заједница.

Рибњачка језера, која се простиру на преко 1300 ha, представљала су дуги низ година угрожавајући фактор заштићеног подручја због лошег квалитета воде која се у јесењем периоду, у време излова рибе, испуштала из језера рибњака „Ечка“ у Стари Бегеј, као реципијент, са великом количином растворених органских материја и муља. Током 2009. године, начињен је корак ка решавању проблема великих количина муља које из рибњака доспевају у Резерват, изградњом таложнице за муљ пре упусне главе из Белог језера у Стари Бегеј.

Мониторингом квалитета површинских вода у АП Војводини у 2014. години, била су обухваћена и три локалитета на територији Резервата: Пристаниште, Видиковац и Улаз канала у Бару (при чему је узорковање на локалитету Улаз канала у Бару извршено у два периода: низак и висок водостај). Мониторингом је установљено да вода Царске баре ни на једном испитиваном локалитету не одговара добром статусу, тј. квалитет воде је такав да одговара 3, 4. или 5. класи. Седименти су узорковани на сваком локалитету, као површински, и као дубински, и то у два пута. Квалитет седимента Царске баре одговара класи 2 (бакар, минерална уља), и то и за површински и за дубински седимент. Концентрације осталих метала су мање од вредности које су прописане за класу 1.

Изградњом густе мреже мелиоративних канала дошло је до снижавања нивоа подземних вода на околним влажним подручјима. Укидањем природних осцилација воде на плавном подручју Старог Бегеја, састојине врба на раније плављеним теренима су деградиране. Поремећени водни режим довео је до ширења инвазивних биљних и животињских врста.

У резервату су присутне и пејзаже промене. Макрофитска вегетација обраста слободне водене површине и водени екосистем се неумитно трансформише у мочварни.

Промена водног режима, уз присутно зарастање Старог Бегеја, доводи до осиромашења опште биолошке разноврсности и нестанка неких карактеристичних и ретких врста и њихових заједница у Резервату.

Постојећа насеља у зони утицаја (Лукино село, Бело Блато), као и у широј околини заштићеног добра (Книћанин, Перлез, Стајићево, Ечка, Мужља, Елемир, Тител, Зрењанин) имају претежно посредан утицај, али са великим негативним ефектом на стање квалитета вода Резервата: комуналне отпадне воде и процедурне воде са сметлишта, као и преко загађујућих материја емитованих атмосферским путем у правцу кретања доминантних ветрова.

Насеља на подручју обухвата Просторног плана не поседују изграђен водоводни систем, већ се снабдевање водом решава коришћењем сеоских изворишта и бушених бунара. Ниједно насеље на овом подручју нема ни канализациону мрежу, ни уређаје за пречишћавање отпадних вода. Отпадне воде се испуштају у непрописно изведене септичке јаме ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

На простору обухвата Плана се не врши мониторинг квалитета **земљишта**. Потенцијални извори загађења земљишта на простору обухвата Просторног плана су сметлишта, пољопривреда, саобраћај и привредни субјекти.

На простору обухвата Плана се не врше мерења **буке**.

Управљање отпадом. На основу регистра сметлишта на територији АПВ, на територији подручја обухвата Просторног плана се налазе 3 сметлишта, и то у КО Бело блато, КО Лукино село и КО Стајићево. Несанитарно одлагање отпада за последицу има загађење ваздуха, воде (површинских и подземних) и земљишта.

Када је реч о **привредним субјектима**, Бродоградилиште „BOMEX 4M“, (Реферална карта бр. 3), које се налази поред саме границе Резервата, представља значајан фактор угрожавања станишта, пре свега птица, кроз узнемиравање услед буке и повећаног присуства и кретања људи и машина⁴. Посебну опасност за очување биодиверзитета представља бука у току рада бродоградилишта, која се шири и на Резерват и омета редовне животне циклусе. На тај начин, нарушава се мир на простору намењеном заштити природе, који представља једно од најзначајнијих станишта за птице у Србији. Такође, због погоршања квалитета воде у Бегеју, путем подземних вода утиче се на квалитет воде у Резервату чиме се директно утиче на виталне елементе екосистема. Студија процене утицаја бродоградилишта BOMEX 4M на животну средину, није у потпуности одговорила на проблеме заштите природног добра. Пре свега, Студијом није израђена анализа утицаја бродоградилишта на Резерват, већ је само дата анализа постојећег стања. Мере за заштиту Резервата и животне средине дате у Студији као што су озелењавање бродоградилишта, заштите од буке, обезбеђења функционалности еколошког коридора и очување биодиверзитета, нису спроведене у пракси.

Локални пут за Бело Блато налази се у зони утицаја на заштићено добро. Са аспекта утицаја **саобраћаја** на простор природног добра, магистрални пут М-24-1 (источна граница Резервата), током редовног коришћења и у случају акцидентних ситуација.

4.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

Елементарне непогоде

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на појаве могућег ризика везано за простор за који се план ради, као и прописивање мера заштите за ограничавање последица ризика који могу имати карактер елементарне непогоде.

Подручје обухваћено Планом може бити угрожено од: земљотреса, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење и атмосферске падавине (киша, град, суша), олујних ветрова и поплава.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни повратни период од 475 година, подручје обухвата Плана има утврђен *земљотрес* јачине VII- VIII степена сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98). У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се потреси VII- VIII степена манифестовати као „силан земљотрес“.

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Појава *града* је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије. У обухвату Просторног плана налази се једна лансирна (противградна) станица – Бело Блато.

Преовлађујући *ветрови* на овом простору дувају из западног и југоисточног (кошава) правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Такође ови ветрови утичу на органски и неоргански свет као и на многе људске делатности како непосредно тако и посредно (на приносе у пољопривреди, количину падавина, исправане тла и биљака, наносе штету, психофизичко стање људи кроз повећану или смањену активност и сл.).

⁴ План управљања Специјалним резерватом природе „Царска бара“ 2022 – 2031 - Нацрт

Акцидентне ситуације

На основу услова Министарства заштите животне средине, Сектора за управљање животном средином, Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, на простору обухваћеном Просторним планом не налазе се севесо постројења.

4.2. SWOT АНАЛИЗА

Предности	Недостаци
- Повољан природно-географски положај и саобраћајна приступачност подручју - Очуване природне вредности заштићеног подручја; - Значајне површине под природним степским пашњацима, као очувана целина; - Делимична очуваност и разноврсност орографских и хидрографских ритских облика; - Очуваност изворних биљних заједница и разноврсност фауне (посебно орнито); - Разноврсност и богатство природних појава и облика и њихова међусобна повезаност и преплетаност; - Изворне, природне вредности ритских станишта, која су свуда у свету у нестајању; - Релативно добро стање шума и биоэколошка стабилност; - Повољан географски положај газдинских јединица у односу на реку Тису; - Природно добро и богато културно историјско наслеђе као основа развоја различитих облика туризма; - Обезбеђено снабдевање електричном енергијом; - Изграђена савремена електронска комуникациона инфраструктура; - Постојећа гасоводна инфраструктура (дистрибутивна гасоводна мрежа); - Коришћење природног гаса као еколошки најчистијег фосилног горива у енергетским процесима производње топлотне енергије; - Инфраструктурни ресурси: ▪ државна путна мрежа: ДП Iб реда бр.13, ДП IIа реда бр. 129 и 130 ; ▪ општински путеви; ▪ релативно густа путна мрежа некатегорисаних путева, ▪ близина међународног пловног пута реке Тисе и ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја; - Препознат значај СРП „Царска бара“ у контексту афирмације локалног идентитета; - Усклађеност водопривредних потреба и активности заштите природних вредности.	- Промена режима површинских и подземних вода, чиме долази до нестанка влажних станишта и раслањивања слатина; - Загађеност подземних вода еутрофизација влажних ливада и подземних вода; - Недовољна и неадекватна туристичка валоризација и презентација природних, културних и створених вредности; - Еколошка осетљивост подручја, која ограничава интензитет обраде и заштите; - Недовољна искоришћеност амбијенталних вредности за узгој аутохтоних животињских врста; - Недовољна улагања у ревитализацију и презентацију непокретних културних добара; - Недовољна развијеност услужних делатности (трговине, угоститељстве и занатства); - Претежно рурална привреда – недовољно радних места за запошљавање квалификоване радне снаге; - Недовољна енергетска ефикасност у свим гранама привреде; - Недовољна компатибилност и усклађеност између програма заштите природних добара у СРП и програма/планова рада у шумарству; - Непоштовање прописаних мера заштите у заштићеном подручју; - Неадекватност саобраћајне мреже у смислу квалитета, стања, изграђености и опремљености саобраћајних капацитета; - Загађивање ваздуха из индивидуалних ложишта насеља, са сметлишта, те из саобраћаја и привредних субјеката; - Загађивање вода испуштањем непречишћених отпадних вода, интензивирањем пољопривреде и рибарства, радом постојећих привредних субјеката, изменама водног режима, те кроз потенцијалне акциденте у саобраћају; - Загађивање земљишта вештачким ђубривима из пољопривреде, као и у случају акцидентног изливања опасних материја; - Недовољан степен пречишћавања отпадних вода које се упуштају у природне реципијенте и непрописно изведене септичке јаме (водопрпусне), што посредно угрожава природна добра; - Неадекватно одлагање комуналног отпада (неуређене депоније-сметлишта).

Могућности	Опасности
- Едукативни програми у заштићеним подручјима (истраживачки програми, посетилачке туре, еко-кампови, bird watching програми); - Одржавање станишта и популација заштићених врста, сузбијање инвазивних врста и формирање еко коридора у заштићеном подручју у складу са условима заштите природе; - Регулисање водног режима у заштићеном подручју у функцији очувања водених и влажних екосистема; - Повећање доприноса шума заштити природних вредности; - Подстицање пашарења као активности која битно утиче на очување травних станишта, а самим тим и очување важне и вредне карактеристике предеоног обрасца; - Коришћење шума у оквиру рекреативно-туристичких, научно-истраживачких, васпитно-образовних, привредних и др активности; - Могућност запошљавања радне снаге; - Постојеће стање животне средине и прописане мере заштите, пружају могућност производње врхнских пољопривредних продуката (у мањем обиму); - Постојећи материјални и људски ресурси у непосредном окружењу СРП „Царска бара“ представљају значајан потенцијал даљег привредног развоја подручја; - Развој туризма и комплементарних привредних активности; - Могућност сигурног и квалитетног снабдевања електричном енергијом; - Даље осавремењавање мреже електронског комуникационог система и покривености простора; - Могућност даљег проширења термоенергетске гасоводне инфраструктуре у складу са потребама; - Могућност коришћења обновљивих извора енергије у складу са мерама заштите природе; - Јачање енергетске ефикасности у свим привредним гранама; - Максимално коришћење гео- саобраћајног положаја; - Афирмација СРП као значајног туристичког производа и развојног ресурса; - Активирање целина које до сада нису биле (довољно) експлоатисане као део туристичке понуде; - Укључивање у међународне и еколошке мреже и културне стазе.	- Непоштовање прописаних мера заштите на заштићеном подручју; - Опасност од нарушавања природних пашњака, како могућом пренаменом, тако и прорастањем жбунастим биљкама; - Неповољан утицај климатских промена на заштићено подручје; - Антропогени утицај на заштићена природна добра који може оставити негативне последице. - Производња заснована на клоновима (интензивним засадима) реално умањује могућност очувања биодиверзитета на конкретним површинама; - Сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума; - Перманентан пад броја становника; - Емиграција становништва (одлив квалификоване радне снаге); - Конфликт између коришћења енергетских ресурса, истраживања минералних сировина, развоја термоенергетске инфраструктуре и заштите животне средине; - Инфраструктура преко заштићеног подручја представља опасност за заштићено подручје у случају акцидента; - Према матрици ризика нафтоводи, продуктоводи, гасоводи за транспорт и дистрибуцију гаса спадају у критичну групу ризика; - Успорена изградња-реконструкција саобраћајне и туристичке инфраструктуре; - Негативни утицаји саобраћаја на заштићено подручје.

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни принципи заштите, уређења и развоја подручја посебне намене су:

- Одрживост, као генерални принцип који мора бити примењен код свих активности;
- Интегрисана заштита природе;
- Очување специфичности и еколошке повезаности простора;
- Развој предеоног и културног идентитета и територијалне препознатљивости;
- Већа транспарентност код одлучивања о просторном развоју;
- Усклађен развој са суседним подручјима и просторно-функционална интегрисаност са окружењем;
- Очување, заштита и одржива животна средина.

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Основни циљ просторног развоја подручја је очување карактера и диверзитета предела, дефинисање просторних могућности, посебно специјалног резервата природе, у интересу заштите, промоције, одрживог коришћења и одрживог развоја укупног подручја.

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

Општи циљеви израде Просторног плана који проистичу из усвојених циљева и опредељења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности кроз заштиту предела, заштићеног подручја и природних ресурса у функцији развоја рекреације, едукације, туризма и других активности у складу са могућностима и природом.;
- Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;
- Очување вредности предела;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;
- Унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеном подручју и дефинисаној зони утицаја, као и на осталим просторима од значаја за очување биолошке разноврсности;
- Унапређење квалитета животне средине и примена мера заштите у домену свих антропогених активности и утицаја на подручју обухвата Просторног плана као предуслов уравнотеженог развоја, коришћења и уређења овог фрагилног простора.

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

2.2.1.1. Заштићено подручје

- Очување и унапређење основних природних вредности;
- Очување и поспешивање фактора који утичу на регулацију природних карактеристика појединих категорија станишта, тј., усмерена еколошка ревитализација нарушених и несталих станишта;
- Очување изворности и природних одлика плавног подручја Старог Бегеја, као и ливадских станишта на заслањеном земљишту у Ботошком, Фаркаждинском и Мужљанском риту;
- Одржавање разноликости и мозаичности станишта, као основе за обезбеђивање биолошке и предеоне разноврсности;
- Унапређење диверзитета водених и влажних станишта;
- Остваривање услова који су неопходни за очување стабилности популација свих врста, као и типова станишта;
- Сагледавање стања природних вредности, уз вредновање флоре и фауне;
- Идентификација и вредновање угрожавајућих фактора и њихово ублажавање;
- Очување мозаичности природних станишта и предела;
- Враћање просторног распореда и величине разних типова екосистема (шумских, ливадских и барских);
- Повећање знања о заштићеном подручју и његовим природним вредностима, уз успостављање мониторинга биодиверзитета.

2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса

2.2.1.2.1. Пољопривредно земљиште

Као најважнији циљеви очувања пољопривредног земљишта издвајају се:

- Рационално коришћење пољопривредног земљишта, у складу са принципима одрживог развоја и условима заштите природе;
- Заштита пољопривредног земљишта од претераног хемијског третмана, односно механичког сабијања, као последице обраде тешким пољопривредним машинама, са циљем очувања квалитета земљишта;
- Заштита пољопривредног земљишта од свих врста негативног антропогеног утицаја, укључујући и свођење пренамене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе на оптималну меру;
- Заштита земљишта од потенцијалних загађења исвих врста ерозије.

2.2.1.2.2. Водни ресурси

- Стварање услова за интегрално уређење, заштиту и коришћење вода;
- Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода на заштићеном подручју и спровођења хидротехничких мера за одржавање оптималног режима вода;
- Рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- Смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- Рециркулација коришћених вода;
- Унапређење система заштите од вода.

2.2.1.2.3. Шуме и шумско земљиште

- Трајно и усклађено коришћење шума као природног ресурса, уз строго поштовање Закона о заштити природе, Уредбе о заштити СРП „Царска бара“ и Просторног плана подручја посебне намене;
- Усклађивање газдовање шумама са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Очување аутохтоних шумских станишта уз Стари Бегеј, планским сузбијањем инвазивних дрвенастих врста (пенсилванијски јасен, багремац, негундовац), те обновом и негом аутохтоних врста (домаћа врба и топола, храст лужњак);
- Газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Планско газдовање ловиштем у складу са Уредбом о заштити СРП „Царска бара“ ;
- Унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи и систематски излов алохтоних, инвазивних риблих врста.

2.2.1.2.4. Минерални и енергетски ресурси

- Одрживи развој коришћења минералних и енергетских ресурса и заштите животне средине, природних и створених вредности;
- Истраживање и одржива експлоатација минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим законским прописима, нарочито законом којим се уређује заштита природе и условима надлежних институција.

2.2.2. Заштита предела

- Уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како би се очувале и унапредиле предеоне вредности;
- Очување заступљених специфичних типова предела;
- Постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене типове карактера предела и очување и унапређење предеоне разноврсности;
Успостављање мера заштите и уређења предеоних елемената у циљу очувања локалног идентитета и подизања атрактивности подручја;
- Интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

2.2.3. Заштита културног наслеђа

- Интегрална заштита и презентација природних и културних добара, односно интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације културног наслеђа са принципима очувања природних вредности окружења, чиме би се допринело на значају и атрактивности подручја посебне намене и омогућило веће интересовање за научно-истраживачки и образовни рад и посету из рекреативних разлога;
- Коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке и туристичке сврхе и дефинисање археолошких локалитета као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора;
- Очување и заштита пронађених археолошких налазишта или археолошких предмета од оштећења или уништења;
- Повезивање и умрежавање локалитета са осталим институцијама културе.

2.2.4. Становништво

- Прилагођавање демографским променама и даљи развој свих социоекономских структура становништва;
- Сузбијање неповољних демографских токова, кроз развој мреже институција за подршку породици, посебно на локалном нивоу;

- Достижање нивоа стопе укупног фертилитета од 1,85 детета по жени у року од 10-15 година;
- Ублажавање емиграционих токова и стварање позитивног окружења за постизање позитивних имиграционих токова;
- Оснаживање дневних миграција кроз јачање веза на релацији село-урбани центар;
- Стварање квалитетног окружења за улагање у јачање и развој људског капитала.

2.2.5. Насеља и јавне службе

- Развој сеоских насеља у правцу одрживе привредне, социјалне и физичке обнове и развоја;
- Уравнотежен популациони раст по појединим насељима, те постизање оптималне густине насељености у насељима у зависности од укупних потенцијала окружења;
- Подстицање развоја руралног/сеоског туризма и развоја терцијарних делатности, посебно у области снабдевања и пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва и посетилаца (туриста);
- Успостављање и очување равнотеже између просторног развоја заштићеног подручја и мреже насеља и јавних служби.

2.2.6. Привреда

- Јачање конкурентности привредних сектора, посебно пољопривреде, шумарства и туризма, уз очување и унапређење еколошких вредности подручја;
- Подстицаји за даљи развој малих и средњих предузећа и предузетништва посебно из области терцијарних делатности (трговина, занатство и угоститељство);
- Пораст запослености становништва;
- Побољшање локалне доступности изградњом одговарајуће инфраструктуре и боље комуналне опремљености постојећих радних зона.

Шумарство и ловство

- Развој шумарства и ловства као привредних грана у складу са условима заштите природе;
- Стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите;
- Дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима;
- Међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

- Стварање просторних услова за развој туризма у оквиру расположивих потенцијала на одрживим премисама и заштита природне и културне баштине;
- Развој туризма у заштићеном подручју (СРП „Царска бара“) у складу са Уредбом о заштити;
- Дефинисање приоритетних облика туризма, обима туристичких активности (еко-етно, културне, едукативне ...) и подручја на којима ће се спроводити;
- Формирање и уређење едукативних и визиторских центара у заштићеном подручју и ван;
- Уређење локалитета намењених за остале облике туризма у складу са условима заштите природе;
- Инфраструктурно опремање простора у функцији развоја туризма;
- Изградња и уређење смештајних капацитета различитог нивоа услуга (еко-камп, бунгалови, салаши, нови туристички комплекси).

2.2.7. Инфраструктурни системи

2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура

- Стварање услова за даљи развој саобраћаја који ће поспешити привредни развој овог простора, а који се заснива на стратешким принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаног и околног простора;
- Формирање мреже путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) која треба да створи оптималне услове повезивања заштићеног подручја са окружењем, у циљу остварења комуникација са локалитетима који су у функцији афирмације предметног простора.

2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура

Уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

У области водопривреде, решења су у сагласности са значајем и утицајем Тисе, Бегеја и низом мањих природних и створених токова, тако да је неопходно:

1. Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода и почетак спровођења хидротехничких мера за одржавање овог оптималног режима вода;
2. Утврђивање и одржавање оптималног водног режима влажних станишта;
3. Измуљавање дела корита Старог Бегеја;
4. Одржавање проточности канала који повезује Царску Бару са Старим Бегејом;
5. Ваљано одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита;
6. Сачувати мелиорационе системе;
7. Ревитализовати системе за наводњавање ;
8. Заштитити подземна и површинска изворишта.

2.2.7.3. Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- Рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- Функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- Обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности у потрошњи енергије;
- Планирање енергетске инфраструктуре у складу са условима и мерама заштите и уређења природних добара.

2.2.7.3.1. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

- Стварање услова за повећање и одрживо коришћење потенцијала обновљивих извора енергије пре свега енергије воде, биомасе, биогаса и соларне енергије у оквиру подручја посебне намене;
- Супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних обновљивих извора енергије.

2.2.7.3.2. Енергетска ефикасност

- Повећање сигурности снабдевања енергијом и њено ефикасније коришћење;
- Смањење негативних утицаја енергетског сектора на животну средину;

- Подстицање одговорног понашања према енергији и повећање енергетске ефикасности, на основу спровођења политике ефикасног коришћења енергије и мера енергетске ефикасности;

2.2.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура

- Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Просторног плана, као једног од значајних покретача савремене економије;
- Развој широкопојасних мрежа за приступ;
- Обезбеђивање услова за равномеран развој електронских комуникација;
- Обезбеђивање доступности услуга универзалног сервиса свим грађанима, уз задовољење потреба специфичних друштвених група, укључујући особе са инвалидитетом, старије и социјално угрожене кориснике;
- обезбеђивање сталног унапређења квалитета услуга електронских комуникација.

2.2.8. Заштита животне средине

У циљу побољшања рационалне организације, коришћења и уређења простора у складу са основним принципима одрживог развоја и одрживог управљања отпадом потребно је вршити заштиту и коришћење простора у складу са следећим циљевима у области заштите животне средине и управљања отпадом:

- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;
- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програму управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Оперативни циљеви у области заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација су:

- Израда Процене ризика од катастрофа, Плана смањења ризика од катастрофа и Плана заштите и спасавања - на регионалном и општинском нивоу;
- Јачање превентивних мера и активности у контексту ванредних ситуација;
- Приправност за потенцијалну манифестацију непогоде или удеса;
- Интеграција информација о севесо постројењима у планове на нижим хијерархијским нивоима, пре свега у општински план за Зрењанин и у урбанистичке планове;

- Доношење политике превенције удеса за сва севесо постројења/комплексе нижег реда и извештаја о безбедности и планова заштите од удеса за сва севесо постројења/комплексе вишег реда, уз разраду могућих сценарија удеса за постројења у контактної зони обухвата Просторног плана и забрана изградње севесо постројења на простору обухвата предметног Плана и у контактної зони у радијусу од мин 1000 m.

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЋУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

У планском периоду је потребно ојачати везе између подручја посебне намене и осталог простора на територији Града Зрењанина, као и везе са суседним јединицама локалне самоуправе у региону, у циљу остваривања заједничких интереса. Потенцијали ове сарадње се односе, пре свега, на развој саобраћајне и остале инфраструктуре, заједничке привредне, посебно туристичке активности као и заштиту природних ресурса и добара.

Постојећа саобраћајна мрежа а посебно државни путеви I и II реда, омогућавају међурегионално и међуопштинско повезивање подручја СРП „Царска бара“, односно простора обухваћеног Просторним планом. Постојећи ДП Iб реда бр.13 на правцу север – југ, који се пружа од насеља Хоргош преко Кањиже, Новог Кнежевца, Чоке, Кикинде до Зрењанина, у обухват планског подручја улази у његовом северном делу код насеља Стајићево. Такође, од значаја је и ДП IIа реда бр. 129 на правцу пружања запад – исток тангира заштићено подручје са своје северне стране и остварује везу са ДП Iб реда бр.13. Планиране бициклическе стазе - циклоридор, национални (уз Бегеј) и локални који су делом у посебној намени, биће у функцији развоја немоторног саобраћаја.

У обухвату Просторног плана налази се и регионална пруга бр. 208, (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Река Тиса која тангира простор обухвата Просторног плана, као међудржавни пловни пут IV категорије као и деонице ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја, пружају такође, добре услове за сарадњу на међуопштинском, међурегионалном и прекограничном нивоу.

Саобраћајна интегрисаност и привредна повезаност ширег простора, омогућавају јединицама локалне самоуправе у региону повезивање у следећим областима:

- у области заштите природе,
- управљања еколошким коридорима ради одржавања и унапређивања функционалне целовитости еколошке мреже,
- у области привреде, посебно пољопривреде, кроз снабдевање ширег тржишта, уз максимално ангажовање постојећих и развој нових прерађивачких капацитета,
- разматрање могућег заједничког дугорочног решавања водоснабдевања, путем регионалних система,
- заједничко одржавање и унапређење енергетских система,
- постизање рационалније и усклађеније мреже насеља у сврху равномернијег размештаја центара услуга, њихове децентрализације и приближавања корисницима, уз смањење разлика у условима и стандардима коришћења,
- интегрисање туристичке понуде на подручју посебне намене са туристичком понудом ширег окружења,
- стални мониторинг животне средине на правцима могућег деловања извора загађења,
- трајно или за дужи период решавање проблема депоновања комуналног отпада, усмерењем ка центрима за регионално депоновање.

Заједничка сарадња јединица локалне самоуправе у региону, односи се на унапређивање еколошких критеријума у планирању и коришћењу простора, који подразумевају ефикаснију заштиту животне средине и рационалније коришћење природних ресурса, уз поштовање принципа одрживог развоја.

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНЕ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

На простору обухвата Просторног плана, **подручје посебне намене** представља заштићено подручје СРП „Царску бару“, односно издвојене просторне целине „Мужљански рит „ и „Царска бара“. У оквиру целина заштићеног подручја, дефинисане су просторне подцелине, које чине површине са режимом заштите I, II и III степена.

Општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, подразумева одрживост просторног развоја, еколошку повезаност и уређеност простора. Приоритет представља заштита природе и њених вредности, посебно заштићеног подручја, еколошких коридора, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, очување биодиверзитета и развој локалног идентитета кроз заштиту предела и заштиту животне средине.

За подручје посебне намене, дата су правила уређења и грађења у складу са условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција. Граница подручја посебне намене (издвојене целине и подцелине), дефинисана је по катастарским парцелама у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“.

Изградња објеката и других садржаја на подручју посебне намене (планирани видиковци, површине под воћњаком - плантажа јабука...) усклађена је са условима Покрајинског завода за заштиту природе (као надлежна установа за заштиту) издатим за потребе израде овог Просторног плана.

За остале еколошки вредне делове природе у обухвату Просторног плана, као и еколошки коридор реке Тисе, мере заштите и уређења, дате су кроз друге планове, те из тих разлога нису у границама посебне намене овог Просторног плана.

Остали простор у обухвату Просторног плана представља **зону утицаја на подручје посебне намене**.

Концепција развоја подручја у обухвату Просторног плана ван подручја посебне намене, у **зони утицаја** односи се на грађевинска подручја насеља (Лукино Село и Бело Блато као и делове насеља Перлез и Стајићево), зону кућа за одмор, зону спорта и рекреације, радне зоне, бродоградилште, претоварну станица, зона кућа за одмор, рибњак и туристички комплекс. Правила уређења и грађења у насељима, је потребно усагласити са мерама заштите природе које су дате у важећој Уредби за заштићено подручје и Просторном плану.

Насеља у окружењу посебне намене, имају превасходно рурални карактер. Планирање туристичких садржаја у самим насељима, треба да буде у функцији презентације природних добара у оквиру посебне намене. Негативне популационе тенденције у свим насељима која су у окружењу посебне намене, могуће је ублажити преласком на делатности које су у складу са заштитом природе, чиме би се створили услови да се задржи становништво и појача привредна активност у складу са условима заштите.

Рурални развој, развој туризма и одрживи развој привредних активности, физичка уређеност простора, са посебним акцентом на јачање природног и културног наслеђа, усклађени са заштитом природе и животне средине, представљају основе развоја подручја посебне намене.

Коришћење *природних ресурса* у оквиру посебне намене, посебно пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе, треба да буде контролисано и усклађено са условима заштите природе, нарочито даља изградња на овом земљишту.

Пољопривредно земљиште је потребно штитити мерама и активностима којима се трајно обезбеђују природне функције земљишта.

Повећање површина под шумама, формирање заштитних појасева зеленила и рационално коришћење вода, необновљивих извора енергије и минералних сировина, посебно неметаличних, треба да буде, такође, усклађено са условима заштите природ као и мерама које су дате у важећим актима о заштити. Посебно су значајне активности у области водопривреде, које треба да буду усмерене на поправљање хидролошких услова заштићених подручја и заштиту вода од загађења.

У оквиру *инфраструктурних система*, примарни задатак је побољшање веза између заштићеног подручја у посебној намени са насељима у окружењу и веза између постојећих и планираних садржаја, кроз развој саобраћајне инфраструктуре.

Развој водне инфраструктуре у подручју посебне намене, подразумева успостављање интегралних регионалних вишенаменских система за уређење, коришћење и заштиту вода. У оквиру подручја посебне намене, функционисање постојећих капацитета термоенергетске инфраструктуре, треба ускладити са условима заштите природе. Планира се снабдевање енергентима свих корисника, обезбеђење довољних капацитета електронских комуникационих система, као и коришћење обновљивих извора енергије у складу са условима заштите природе.

Заштита природних ресурса и природних добара подразумева дефинисање низа мера и активности ради *заштите воде, ваздуха, земљишта и биодиверзитета*, чија ће имплементација у процес просторног планирања подручја посебне намене, резултирати квалитетним и међусобно усаглашеним планским решењима.

Заштита, уређење и развој предела заснива се и на реализацији различитих приступа у обезбеђивању квалитета предела који ће заједно са *културним наслеђем* у подручју посебне намене допринети успостављању идентитета и презентацији подручја.

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА

1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

1.1.1. Заштићено подручје

На простору СРП „Царска бара“ на коме је установљен тростепени режим заштите, заштита се заснива на предузимању мера и активности како би се дугорочно заштитио и унапредио биодиверзитет и природни процеси од деловања претњи и угрожавајућих чинилаца. На заштићеном подручју се искључује свака активност која није у складу са циљевима заштите осетодбрануљивих екосистема, а негативне утицаје из околног простора треба свести на минимум.

Концепт заштите СРП „Царска бара“ се заснива на имплементацији националног законодавства и међународних уговора из области заштите природе. На првом месту је Закон о заштити природе и подзаконски акти који из њега проистичу.

Када је у питању заштита биодиверзитета, неопходно је придржавати се Уредбе о заштити СРП као и Плана управљања који доноси Управљач за период од десет година, као и међународних уговоре који су потврђени законском регулативом Републике Србије.

Флексибилним и адаптивним управљањем смањити утицаје постојећих угрожавајућих фактора, а подстицати чиниоце који позитивно делују на простор и његове компоненте. Основе и планове управљања природним ресурсима подвргнути контроли, а нове планирати у складу са мерама заштите и законским прописима.

Мере и режими заштите природе за заштићено подручје имају за циљ да у највећој могућој мери, ускладе начин коришћења ресурса са важећом регулативом из области заштите природе. Мере унапређења целокупног подручја заснивају се на непосредној подршци (стручној, финансијској, саветодавној и едукативној), одређеним активностима и њиховој непосредној реализацији.

Годишње програме заштите, уређења и коришћења државног пољопривредног земљишта, реализовати уз претходно прибављене услове заштите природе надлежне институције за заштиту.

Природна водена станишта заштитити успостављањем водног режима који ће омогућити да у инундационом простору буде присутна потребна количина воде, нарочито у периоду када је неопходна за развој живог света.

На вештачки створеним воденим стаништима ускладити постојеће привредне активности са потребама заштите природних вредности, што подразумева унапређење стања станишта строго заштићених и заштићених врста.

Заштиту, уређење и развој заштићеног подручја спроводити на основу плана управљања, студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања. Са мерама заштите усагласити план управљања заштићеним подручјем, шумске и ловне основе, хидротехничке и друге активности.

1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

На простору обухвата Просторног плана налазе се станишта на којима се заштита спроводи у складу са критеријумима Правилника о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива.

Заштита строго заштићених врста се спроводи забраном коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама. Заштита заштићених дивљих врста се спроводи ограничењем коришћења, забраном уништавања и предузимања других активности којима се наноси штета врстама и њиховим стаништима као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама.

1.1.3. Еколошки коридори

Еколошки коридори на простору обухвата Просторног плана омогућавају комуникацију између заштићених подручја и/или станишта. Формирање и очување проходности еколошких коридора, који треба да преузму неке функције природне вегетације, је од приоритетног значаја за дугорочни опстанак биодиверзитета ширег региона.

Концепција заштите еколошких коридора подразумева и успостављање њихових заштитних зона, у којима је потребно уважавати мере заштите од штетних спољних утицаја како би ови коридори испуњавали своју функцију.

Еколошки коридори заједно са еколошки значајним подручјем „Царска бара“ према Уредби о еколошкој мрежи чине део еколошке мреже. Заштиту еколошке мреже спроводити на основу Уредбе о еколошкој мрежи, којом се обезбеђује спровођење мера заштите ради очувања предеоне и биолошке разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста.

1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

У оквиру обухвата Просторног плана, према подацима Републичког завода за заштиту споменика културе и Завода за заштиту споменика културе Зрељанин, налазе се археолошки локалитети, добра која уживају претходну заштиту, за која су утврђени услови заштите и мере техничке заштите.

Уређење и заштита простора подручја посебне намене, у циљу очувања и туристичке презентације, имаће за последицу и потребу да се очувају, заштите и уреде културна добра на целокупном простору у обухвату Просторног плана.

Овај утицај уређења и заштите простора у посебној намени ће се пре свега огледати у:

- идентификацији културног наслеђа као туристичког потенцијала,
- ефикаснијем раду на појачаној заштити културних добара, са упоредним обезбеђењем саобраћајне, комуналне и туристичке инфраструктуре,
- адекватнијој презентацији културних добара.

Мере на уређењу и заштити простора подручја посебне намене, у циљу очувања и туристичке презентације, имаће за последицу и потребу да се очувају, заштите и уреде културна добра на целокупном простору у обухвату Просторног плана.

1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА

Полазиште за очување препознатих вредности карактера предела подручја посебне намене - Резервата и зоне утицаја на подручје посебне намене дефинисаних овим Просторним планом представља утврђивање његовог подручја као јединствене целине, као и подручја подцелина, дефинисаних на основу оцене вредности елемената који учествују у његовом формирању и потреба за њиховом одрживом заштитом.

На подручју обухвата Просторног плана очуваће се препознате вредности карактера предела и амбијенталне целине које доприносе разноврсности и међусобним интеракцијама природних (абиотичких и биотичких) и културних (руралних) елемената подцелина. Приоритет имају следеће активности:

1. стварање услова за повезивање заштићеног простора у јединствену еколошко-функционалну целину и
2. ревитализација и рекултивација деградираних природних елемената предела.

Основне активности везане за развој и уређење, као механизма одрживог управљања и заштите вредности карактера предела (интегритета подручја), груписане су и представљене кроз три основна правца:

1. **Успостављање контролисаног и селективног развоја активности, начина и интензитета коришћења простора** који могу да имају негативан утицај на Резерват и одрживост станишта заштићених и строго заштићених врста и еколошких коридора, као и на очување и унапређење слике (доживљаја) предела;
2. **Стварање услова за формирање управљачке инфраструктуре** у циљу презентације (интерпретације), развоја свести и анимирања јавности о значају Резервата;
3. **Умањење и превенција даље деградације карактера предела и праћење ефеката** предузетих мера на очувању и унапређењу предела.

За потребе заштите, презентације, контролисања и селективног развоја активности, начина и интензитета коришћења простора који могу да имају негативан утицај на доживљај, унапређење и очување препознатљиве слике предела Резервата, морају се обезбедити механизми и услови за интегрисаним управљањем подручјем посебне намене - Резерватом и зоном утицаја на подручје посебне намене као јединственим простором.

2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА

2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ

Уређење и коришћење пољопривредног земљишта у посебној намени простора, мора бити усмерено на заштиту од евентуалне деградације овог природног ресурса. Све активности, пре свега пољопривредне, морају се ускладити са режимима заштите и успостављеним мерама заштите са циљем очувања просторних целина СРП „Царска бара“.

Мере заштите пољопривредног земљишта на подручју посебне намене подразумевају забрану:

- проширења грађевинског подручја насеља и и формирање грађевинске зоне ван грађевинског подручја на простору СРП ;
- промене намене земљишта која није оправдана са аспекта заштите природе, или за потребе ревитализације;
- преоравање травних површина;
- скидање травног покривача са површинским слојем земљишта;
- интензивирање коришћења простора у смислу повећања капацитета постојећих рибњака, воћњака, винограда и фарми;

- привремено и трајно одлагање пестицида и других опасних материја;
- привремено и трајно одлагање свих врста отпадних материја и транспорт опасног отпада;

Режимом заштите I првог и II другог степена, поред предходно наведених општих ограничења забрањују се и све активности осим научних истраживања (које не нарушавају природне вредности), што искључује сваки облик пољопривредних активности.

Режимом заштите III трећег степена допуштен је развој интегралне пољопривреде и производња здраве хране. Ово се у пракси своди на екстензивно пашарење на природним пашњацима.

Такође у циљу очувања пољопривредног земљишта обезбеђује се:

- планска контрола примене традиционалних видова коришћења простора (контролисано кошење, испаша, паљење вегетације);
- планско уклањање водене и приобалне вегетације на Старом Бегеју и каналима у случајевима њиховог пренамножавања;

Забраном коришћења пољопривредног земљишта које је у оквиру површина посебне намене у друге сврхе, осим у случајевима утврђеним Уредбом и овим Просторним планом, забраном испуштања и одлагања отпадних и штетних материја, ограниченом и селективном употребом вештачких ђубрива и хемијских средстава за заштиту биља, избором адекватних технологија у обради земљишта и противерозионих мера, сачуваће се квалитет земљишта тј. његова физичка, хемијска и биолошка својства.

У циљу очувања руралних особина подручја у обухвату Просторног плана, потребно их је одржавати коришћењем на традиционални начин.

2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ

Шумско земљиште, у складу са Законом о шумама, је земљиште на коме се гаји шума, или земљиште на коме је због његових природних особина рационалније да се гаји шума, као и земљиште на коме се налазе објекти намењени газдовању шумама, дивљачи и остваривању општекорисних функција шума и које не може да се користи у друге сврхе, осим у случајевима и под условима које прописује Закон о шумама.

У односу на проценат површина у обухвату Плана али и свеукупну вредност датог подручја, неопходно је очувати и неговати постојеће шуме и шумско земљиште. Ради очувања шума, осим уколико је Законом о шумама другачије прописано, забрањене су следеће радње:

- трајно смањивање површина под шумама;
- пустошење и крчење шума;
- чиста сеча шума која није планирана као редован вид обнављања шума;
- сеча која није у складу с плановима газдовања шумама;
- сеча стабала заштићених и строго заштићених врста дрвећа;
- подбељивање стабала;
- паша, брст стоке, као и жирење у шуми;
- сакупљање осталих шумских производа (гљива, плодова, лековитог биља, пужева и другог);
- сеча семенских састојина и семенских стабала која није предвиђена плановима газдовања шумама;
- коришћење камена, шљунка, песка, хумуса, земље и тресета, осим за изградњу инфраструктурних објеката за газдовање шумама;
- самоволно заузимање шума, уништавање или оштећивање шумских засада, ознака и граничних знакова, као и изградња објеката који нису у функцији газдовања шумама;

- одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин;
- предузимање других радњи којима се слаби приносна снага шуме или угрожава функција шуме.

Промена намене шума и шумског земљишта није дозвољена осим:

- када је то утврђено планом развоја шумске области;
- ако то захтева општи интерес утврђен посебним законом или актом Владе;
- ради изградње објеката за заштиту људи и материјалних добара од елементарних непогода и одбране земље;
- у поступку комасације и арондације пољопривредног земљишта и шума;
- ради изградње економских или стамбених објеката сопственика шума на површини до 10 ари;
- ради изградње објеката за коришћење осталих обновљивих извора енергије малих капацитета (мале електране и други слични објекти, у смислу прописа којим се уређује област енергетике) и експлоатације минералних сировина, ако је површина шума и шумског земљишта за ове намене мања од 15 ha

У конкретном случају, промена намене на појединим деловима горе наведеног шумског комплекса би се могла спровести једино у случају утврђивања општег односно јавног интереса посебним законом или актом Владе. Шумом и шумским земљиштем за коју је у складу са претходним, извршена промена намене, до привођења планираној намени газдује сопственик, односно корисник шума, у складу са Законом о шумама.

2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ

Воде у водотоцима и подземне воде, као део укупних вода, представљају јединствен водопривредни подсистем и њихове количине и квалитет морају бити у складу са потребама друштва и заштитом животне средине.

Приликом коришћења вода не смеју се угрозити прописани водни режими (квалитативне и количинске компоненте), довести у опасност здравље људи, угрозити животињски и биљни свет, природне и културне вредности и добра (естетске вредности вода и околине, археолошки, историјски, биолошки и геолошки ресурси, итд.), као и рационалне потребе низводних корисника и заинтересованих за воде. Све ове ресурсе вода, као јединствену целину, потребно је рационално и оптимално користити дефинишући улоге појединих објеката система у оквиру целине (база изворишта, изворишта за покривања врхова дијаграма потрошње, итд.). Подземне воде одговарајућег квалитета потребно је на савремен и рационалан начин заштитити и искористити за водоснабдевање становништва. Остале подземне воде, уколико њихова експлоатација не угрожава природну средину, могу се користити за потребе индустрије, наводњавања и у друге сврхе.

Управљање водама мора се обављати у складу са начелом јединственог водног система, а према плану управљања водама на одређеном водном подручју тако да није дозвољено мењање постојећег водног режима без прибављања посебних водних услова, спровођења одговарајућих анализа и одговарајуће техничке документације, што подразумева и израду одговарајућих Правилника о начину и условима коришћења водних објеката у (евентуално) новонасталим водно-режимским условима. У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Коришћење, уређење и заштита водног земљишта у оквиру заштићеног подручја ће се вршити у складу са донетом уредбом о заштити. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода.

Водно земљиште користи се на начин којим се не утиче штетно на воде и приобални екосистем и не ограничавају права других и то за:

- одржавање корита водотока и водних објеката;
- спровођење мера заштите вода;
- спровођење заштите од штетног дејства вода;
- остале намене, утврђене Законом.

На водном земљишту је забрањена изградња. Дозвољена је изузетно у следећим случајевима:

- изградња у функцији водопривреде, одржавања водотока;
- изградња инфраструктуре у складу са просторним или урбанистичким планом;
- изградња објеката у функцији наутике, туризма и рекреације;
- изградња за експлоатацију речног материјала.

Концепција заштите и коришћења водног ресурса у оквиру просторних целина у планском периоду је да се утврди стање, начин локалног оптимизирања режима вода и установи механизам мониторинга стања, односно мониторинг еколошких и хидролошких параметара и на основу њих уради модел управљања водом, односно одржавање оптималних природних сезонских осцилација воде у језеру и барама. Приликом ревизије хидролошког режима, потребно је обухватити хидролошки непосредно утицајне површине и део каналске мреже.

У контексту заштите воде, као природног ресурса у оквиру посебне намене, потребно је:

- ради заштите и коришћења подземних вода, пратити стање нивоа и квалитета подземних вода прве фреатске издани, дубљих и дубоких подземних вода;
- спровести мере забране упуштања отпадних вода свих врста у мелиорационе канале, језера, баре и водотоке, осим атмосферских и условно чистих вода, које по Уредби о категоризацији вода одговарају II₆ класи;
- одржавати систем за одводњавање и наводњавање (чишћење канала од муља и растиња).

Са аспекта управљања водама, није дозвољено мењање постојећег водног режима без прибављања посебних водних услова, спровођења одговарајућих анализа, и одговарајуће техничке документације, што подразумева и израду одговарајућих Правилника о начину и условима коришћења водних објеката у (евентуално) новонасталим водно-режимским условима.

Намена водног земљишта које је у јавној својини Републике Србије, не може се мењати без сагласности ЈВП Воде Војводине Нови Сад. Инвеститор има обавезу регулисања имовинско-правних односа за коришћење водног земљишта. Водећи рачуна о основним принципима заштите вода, на водном земљишту се могу градити следећи садржаји:

- објекти у функцији водопривреде, одржавања и реконструкције водотока;
- остали објекти инфраструктуре.

2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ

На простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене, налази се одобрени истражни простор НИС А.Д. бр. 6175, локалитет средњи Банат за истраживње нафте и гаса.

Геолошка истраживања, експлоатација резерви минералних сировина и ресурса, коришћење и одржавање рударских објеката су у јавном интересу и вршиће се на начин којим се обезбеђује оптимално геолошко, технички изводљиво и економски исплативо искоришћење лежишта минералних сировина и других геолошких ресурса, безбедност људи, објеката и имовине, а у складу са савременим стручним достигнућима и технологијама, прописима који се односе на ту врсту објеката и радова и прописима којима су утврђени услови у погледу безбедности и здравља на раду, заштите од пожара и експлозије и заштите животне средине и заштите природних и културних добара и добара која уживају претходну заштиту.

У заштићеном подручју-Резервату није дозвољено извођење геолошких истраживања и експлоатација резерви минералних сировина. У заштитној зони Резервата извођење геолошких истраживања и експлоатација резерви минералних сировина и геотермалних ресурса може се одобрити само под условима које у складу са посебним законом издају надлежни органи и организације за издавање услова за уређење простора, заштите природе и животне средине, културног наслеђа и други органи и организације надлежни за одговарајућу област која се односи на заштићени простор.

Истраживање и експлоатација минералних сировина није дозвољена на подручју од значаја за очување биолошке разноврсности, а у складу са актима о заштити природних добара, законском регулативом и посебним условима надлежне институције за заштиту природе.

Коришћење минералних ресурса на овом простору, пре свега подземних и геотермалних вода, базира се на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја.

У том смислу, планским мерама је потребно стимулирати развој и коришћење обновљивих извора енергије, коришћење геотермалних и минералних подземних вода, чиме ће се знатно утицати на побољшање животног стандарда и заштиту и очување природних и створених вредности и животне средине.

Током истраживања и експлоатације минералних сировина, у циљу заштите животне средине, обавезно је перманентно спроводити мере неге и заштите, а по завршетку експлоатационог периода извршити ревитализацију и/или рекултивацију.

Основна геолошка истраживања ће се изводити у циљу проналажења минералних ресурса, ресурса подземних вода и геотермалних ресурса и њихових иницијалних проучавања; вредновања укупних потенцијала геолошке средине као простора за потребе просторног и урбанистичког планирања и утврђивања подобности за изградњу објеката; утврђивања и елиминације штетних утицаја природних и техногених процеса на геолошку и животну средину.

Према одредби члана 21. став 2. Закона о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник Републике Србије“, бр. 101/15, 95/18 - др. закон и 40/21) примењена инжењерскогеолошка-геотехничка истраживања обавезно се врше за потребе просторног и урбанистичког планирања, пројектовања и изградње грађевинских, рударских и других објеката ради дефинисања инжењерскогеолошких-геотехничких услова изградње и/или санације, као и других карактеристика геолошке средине. На подручју обухвата Просторног плана до сада нису извршена примењена инжењерскогеолошка-геотехничка истраживања.

Експлоатација минералних сировина врши се на експлоатационом пољу. Експлоатационо поље обухвата простор у коме су истражене и оверене билансне резерве минералних сировина, као и простор предвиђен за јаловишта и за изградњу објеката одржавања, водозавхвата и других објеката, а ограничено је одговарајућим линијама на површини или природним границама и простире се неограничено у дубину земље. Простори за ове намене, планирају се на основу решења Покрајинског секретаријата за енергетику, грађевинарство и саобраћај.

Одлагање и управљање рударским отпадом вршити на основу дозволе за управљање рударским отпадом коју издаје надлежни покрајински орган, у складу са планом управљања отпадом и другом пратећом документацијом којом се дефинише врста, начин управљања и извештавања, као и друге обавезе по питању управљања рударским отпадом.

Исплака и флуид из бушотине могу се испуштати у текуће воде и рибњаке тек пошто су погодним уређајима пречишћени у складу са важећим прописима.

3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСKE И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ

3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ

На подручју заштитне зоне СРП „Царска бара“ налази се укупно четири насељених места са око 7164 становника, на основу пописа из 2011. године. То су насеља: Бело Блато (1342 становника) и Лукино Село (498 становника), Перлез (3383 становника) и Стајићево (1941 становника).

Основне карактеристике становништва на простору обухваћеним Просторним планом, огледају се у врло неповољним демографским трендовима као последица негативног природног прираштаја и негативних миграционих токова (највећим делом миграција становништва у регионалне урбане центре и иностранство). Негативни демографски трендови у великој мери утичу на промене у свим структурама становништва, а најизраженије су у старосној и економској.

Простор СРП „Царска бара“ и његова непосредна околина поседује јединствен сплет пре свега природних па и културно-историјских вредности и представља потенцијал за одрживи развој појединих привредних делатности, пре свега туризма (еко, етно туризам и др.), а у томе доприноси и положај резервата у близини великих урбаних центара (Зрењанин, Београд и Нови Сад).

У планском периоду је неопходно укључивати локално становништво у промоцију и рационално коришћење природних и културно-историјских потенцијала. СРП „Царска бара“ са својим потенцијалима пружа шансу за развој одрживих привредних делатности, посебно, еко и етно туризма, услужних активности, производња хране, обнављање старих заната и сл. што може допринети отварању нових радних места и задржавању становништва на предметном подручју.

У погледу побољшања демографских трендова неопходно је активирање локалне самоуправе односно града Зрењанина у популационој политици. Локална заједница, чија насеља су на територији обухвата Просторног плана, треба да брине о становништву кроз конституисање своје популационе политике комплементарне популационој политици државе и да, одговарајући на специфичне потребе локалне заједнице, делује у садејству са њом. Осим мера популационе политике морају се изнајзлити и дефинисати конкретне мере за подстицање одрживог и остварење просторно уравнотеженог демографског развоја, и инструменти за њихово спровођење у конкретним условима и у зависности од просторно-демографских специфичности. Обзиром на неповољну образовну и квалификациону структуру становништва, активна улога локалних самоуправа треба да буде усмерена и на инвестиције за школовање адекватних стручних кадрова, јер побољшана образовна структура становништва представља потенцијал који обезбеђује квалитетну (квалификовану) радну снагу као основу за интензивнији привредни развој.

Опште смернице за остваривање демографског развоја на подручју у обухвату Просторног плана обухватају усмеравање политика демографског развоја у правцу:

- формулисања политика демографског развоја у погледу планирања породице и дефинисања мера за повећање стопе наталитета;
- формулисања образовне политике (стипендирање и сл.) како би се на територији обухваћеној Просторним планом задржала радна снага за коју постоје реалне потребе;
- опремања насеља јавним службама и комуналном инфраструктуром у циљу подизања квалитета живота становника;
- развоја здравствених служби са циљем смањења неонаталне смртности;
- подршку запошљавању неангажоване радне снаге кроз адекватне обуке за рад (преквалификације, доквалификације и сл.);

- промовисању делатности комплементарних са природним богатством подручја и постојећом културно-историјском баштином са циљем развоја адекватних привредних делатности и запошљавања локалног становништва (туризам, занати, услужне делатности и др.);
- укључивање становништва у промоцију и рационално коришћење природних и културно-историјских потенцијала;
- промоција квалитетног руралног становања;
- бригу о старима у правцу социјалне и развојне политике са циљем подизања квалитета живота старијим лицима и у правцу отварања нових радних места.

3.2. МРЕЖА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА

Мрежу насеља у обухвату Просторног плана чиниће укупно 4 насеља сеоског карактера и то једно насеље центар заједнице сеоских насеља (насеље Перлез) и примарна сеоска насеља (насеља Стајићево, Бело Блато и Лукино Село).

Насеља у обухвату Просторног плана егзистираће и заузимају своју функцију у оквиру мреже насеља јединице локалне самоуправе којој припадају просторно и административно, односно граду Зрењанину.

У наредном периоду неопходно је превазићи негативне последице урбанизације које погађају сва насеља што за последицу има демографско пражњење и разлога што становништво мигрира у веће урбане центре који пружају веће могућности по питању запослења, становања, образовања, здравствене заштите, услуга и других урбаних функција.

Смернице за развој, уређење и заштиту сеоских насеља обухватају следеће:

- У планском периоду неопходна је децентрализација општинских центара у погледу управних и развојних функција са циљем да се што више омогуће и приближе привредни пројекти (поготово у функцији туризма), културни програми, здравствене и друге услуге јавних служби посредством месних канцеларија, школа, домова културе, здравствених станица и др.;
- Побољшање квалитета услуга постојећих јавних служби и евентуално формирање нових јавних служби у складу са реалним потребама и могућностима, а по потреби и организовање мобилних служби;
- Неопходно је у што је могуће већој мери извршити диверзификацију делатности предузимањем одговарајућих подстицајних мера за развој функција и делатности које нису заступљене или довољно развијене у насељима у обухвату Просторног плана. Диверзификацију делатности извршити у складу са економском оријентацијом локалног урбаног центра и у складу са природним вредностима и потенцијалима планског подручја;
- Комунално и инфраструктурно опремање сеоских насеља са циљем подизања квалитета живота локалног становништва и подржавања веза између урбаних и руралних области;
- Вредновање екосистемских услуга руралног подручја преко пројеката идентификације и програма мониторинга екосистемских услуга које насеља у обухвату Просторног плана пружају урбаним насељима;
- Управљање природним ресурсима, животном средином и културном баштином у обухвату Просторног плана у складу са принципима одрживог развоја, како би се сеоска насеља учинила погодним местом за живот и рад младима и другим становницима.

3.3. РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ

Мрежу објеката јавних служби у насељима која се налазе у обухвату Просторног плана потребно је организовати тако да буде компатибилна са подручјем посебне намене и да задовољава потребе становништва на простору обухвата Просторног плана.

Утицај подручја посебне намене на развој и организацију јавних служби односи се на ограничене услове изградње објеката уз подручје посебне намене, као и на бољу доступност јавних служби побољшањем квалитета локалне путне мреже и развојем немоторних кретања у подручју посебне намене, кроз ширење мрежа пешачких и бициклических стаза.

4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ

4.1. ТУРИЗАМ

Природне карактеристике ширег подручја Царске баре (рељеф, вода, флора, фауна, насеља, становништво, културно – историјске вредности, близина великих градских центара Београда, Новог Сада и Зрењанина, као значајних емитивних подручја, представља потенцијал развоја туризма на подручју обухваћеном Просторним планом, односно заштићеном подручју.

Концепт развоја туризма на подручју посебне намене, заснива се пре свега на природним потенцијалима али и руралном и урбаном наслеђу са туристичким и културним садржајима на подручју ван посебне намене у обухвату Просторног плана.

Уз поштовање принципа одрживог развоја на подручју посебне намене, дефинисан је развој следећих туристичких производа/облика туризма на постојећим и планираним локалитетима: *научно-истраживачки, рекреативни, излетнички, екотуризам (едукативни), културни (културно историјски), рурални(етно), риболовни и ловни.*

Научно-истраживачки туризам, засниваће своју понуду организовањем научних скупова и сл. У овом сегменту планирана је адаптација објекта РГ „Ечка“ а.д. на подручју Рибњака. Овај објекат би покривао потребе презентације природних вредности резервата кроз популарне филмове и презентације, сегмент директног контакта са природним вредностима кроз мини лабораторију и сл.

Рекреативни туризам има веома повољне услове за развој у виду: фото-сафари-разгледања или снимања природних вредности, «birdwatching»(посматрања птица), вожње бициклом, шетње итд. кроз које се валоризују фаунистичке вредности мочварног екосистема. Орнитолозима и љубитељима птица омогућен је „поглед“ са осматрачница у Резервату, или током пловидбе Старим Бегејом. *Спортско - рекреативни туризам*, као део туристичке понуде, садржајно обогаћује боравак туриста и омогућује активан одмор уз задовољење личних жеља, интереса и потреба за игром, боравком на свежем ваздуху.

Излетнички туризам имаће велики значај у укупној туристичкој понуди подручја посебне намене. Посебан значај имају различити видови **излетничког туризма** - дневног, викенд и празничног карактера који су углавном везани за потребе становника са простора обухвата Просторног плана, али и насеља у окружењу. Обухвата посете екскурзија, пролазних група посетилаца, или организованих тура. Најатрактивнији туристички обилазак резервата је дуж тока Старог Бегеја до видиковца на Царској бари, уз обавезно присуство водича. За развој овог вида туризма погодни су постојећи и планирани локалитети на подручју Резервата и ван у зони утицаја - викенд зони. Подизањем квалитета понуде овог вида туризма обезбедиће се разноврсност туристичке понуде.

Еко-туризам на заштићеном подручју представља подршку заштити природног добра. кроз повећање свести о заштити природних и културних добара, како међу локалним становништвом, тако и међу туристима. Најзначајнији видови екотуризма су *едукативни туризам* који подразумева различите активности на подручју Резервата, као што су: школе у природи, курсеви и семинари, стручни и студијски боравци, у заштићеном подручју. Еко-туристичке и рекреативне активности ће се одвијати у III и делом у II зони заштите, односно на излетишту, уређеној стази на левој или десној обали Старог Бегеја, води, или насипу. То су углавном једнодневне посете са највећим интензитетом у периоду пролеће - лето - јесен.

У циљу развоја еко-туризма, унутар заштићеног подручја, са режимом трећег степена заштите, планирана је изградња Визиторског центра „Царска бара“, као мултифункционални објекат.

У функцији едукације биће уређене едукативне стазе са обележавањем посебних и специфичних природних вредности. У плану је постављање едукативних табли поред ових стаза, као и ангажовање стручне и чуварске службе. Близина већих градских центара пружа могућност организовања једнодневних посета заштићеном подручју уз одржавање предавања о природним вредностима истог. За посетиоце ће бити обезбеђена оптичка помагала (двоглед и телескопи) и специјализовани водичи (биолози, орнитолози).

Културни туризам, као сегмент туристичке понуде, представљаће значајан туристички производ, повезујући тематски исте или сличне туристичке локалитете (везане за културно наслеђе, односно споменике културе, археолошке локалитете...).

Рурални(етно) туризам подразумева активности везане за природу и културну баштину, а основни доживљај је упознавање руралног начина живота. Насеља у обухвату Просторног плана уз улагања у туристичку инфраструктуру и едукацију, могу бити значајни центри руралног туризма. Развој *етно-туризма* је могуће остварити кроз очување објеката изграђених у традиционалном стилу градње, очувањем изворних обичаја и културних вредности, повезивањем насеља са оближњим природним добрима кроз развој туристичке понуде чиме би се постигла заштита природних и културних вредности јединствених руралних средина. У туристичку понуду Резервата могуће је уврстити и еко-етно комплекс у традиционалном стилу у Белом Блату (етно кућа са пратећим објектима, етно дворишта, етно учионица, и етно сувенирница).

Риболовни туризам је представљен рекреативним и спортским риболовом, у складу са предложеним режимима заштите. Риболовна фауна је богата и разноврсна и представља значајан природни ресурс на рукавцима. У погледу развоја риболовног туризма стратешки *приоритети* су: развој спортског риболова, очување и побољшање рибљег фонда кроз стварање повољнијих природних услова за континуирану рибљу продукцију и унапређење чуварске службе на риболовним водама.

Локалитет рибарско подручје „Мали Бегеј“ обухвата канал Бегеј у режиму заштите III степена пружа могућност развоја рекреативног и спортског риболов у складу са Законом.

Ловни туризам. На простору заштићеног подручја, у наредном периоду, потребно је повећање степена искоришћености постојећих капацитета ловишта, повећање бројности дивљачи, увођење нових врста дивљачи, заштита дивљачи од ловокрадица и унапређење ловно-стручне и чуварске службе. У Специјалном резервату природе "Царска бара" гајење, заштита и лов дивљачи дозвољени су искључиво у режиму заштите III степена, и режиму заштите II степена у просторној целини „Мужљански рит“ на установљеним ловиштима. На три проглашена ловишта на заштићеном подручју газдују ЛД „Јелен“, „Бело Блато“ и ЛД „Дијана“, Лукино Село и РГ „Ечка“ АД, Лукино Село.

Циклотуризам. Планиране бициклическе стазе на простору посебне намене, односно подручја обухваћеног Просторним планом, националног и локалног нивоа (*национални циклоридни коридор дуж ДП ИБ и локални односно бициклическа стаза дуж општинског пута који повезује насеље Бело Блато са ДП ИБ*), представљају основу развоја циклоризма.

У погледу **туристичке опремљености простора** у заштићеном подручју СРП „Царска бара“, налази се *Центар за пријем посетилаца са видиковцима* за посматрање околног терена и других објеката који могу служити развоју туризма.

Унутар заштићеног подручја, у режиму са трећим степеном заштите, планирана је изградња Визиторског центра „Царска бара“, као мултифункционални објекат који ће у своме саставу имати: музејско-експонатски простор, канцеларијски простор, конференцијско-едукативни простор, хигијенско-санитарни чвор, кухињу, кафе бар-ресторан, собе...

Такође, планирано је постављање *инфо-табли* које ће посетиоце обавештавати о режимима заштите, дозвољеним и забрањеним активностима у заштићеном подручју и основним природним вредностима истог.

Предложено је и формирање *пешачке/шетне стазе* на заштићеном подручју, како би посетиоци боље упознали крајолик и природне лепоте овог предела. Инфо-табле поред пешачких стаза обавештаваће посетиоце о удаљености од одређених локалитета у заштићеном подручју, као што су видиковци, одморишта, итд.

Резерват поседује *туристички брод* за мирно разгледање околине. Оптимално прима до 50 посетилаца. Током летњих месеци за велики број љубитеља Старог Бегеја и Царске баре. У северном делу уз границу Резервата налази се ресторан „Трофеј“ на раскрсници где се скреће ка Резервату.

Хотел „Сибилла“ се налази у природном амбијенту, поседује летњу башту која својим декором и опремом представља збирку алата и етнографских предмета из овог краја.

Са аспекта развоја туризма у наредном периоду, нужно је побољшати и структуру угоститељских објеката, тиме што би значајније били заступљени ресторански објекти. Имајући у виду претежно сезонски карактер туристичке понуде, потребно је формирати много више капацитета на отвореном простору.

У складу са Планом управљања СРП „Царска бара“ од 2022.-2031., туристичка понуда биће унапређена, у погледу уређења, опремања и коришћења садржаја у простору уз очување, заштиту и одрживо коришћење природних и културних вредности. Посебна пажња биће усмерена на креирање туристичког идентитета на овом простору.

Такође, потребно је водити рачуна о *граничном/ носећем капацитету* заштићеног подручја (који се заснива на максимално прихватљивом броју туриста и осталих корисника, а представљен је бројем једновремених корисника по јединици површине обухваћеног простора), а њихову сезонску дистрибуцију треба строго контролисати сходно захтевима заштите природе, очувања реда и мира у СРП „Царска бара“.

Одрживи туризам мора да се заснива на одговорности свих учесника туристичког промета према природној средини и културним вредностима локалне средине.

4.2. ПОЉОПРИВРЕДА

Заштита на подручју СРП „Царска бара“, значајно утиче на будуће планирање и развој пољопривредних активности. У складу са тим, планирано је груписање одређених пољопривредних делатности у за то одговарајуће просторе.

Пољопривредну производњу треба што је више могуће ускладити са потребама заштите природе, а пре свега се то односи на редукцију агротехничких мера приликом ратарске производње и свођење употребе хемијских средстава на неопходни минимум.

Гајење лековитог биља је веома актуелно последњих година на подручју АП Војводине. Гајење врста као што је бели слез, матичњак и слично лековито и друго зачинско биље, представља мање интензиван вид пољопривредне производње која у значајној мери смањује негативне утицаје хемијских материја на заштићено подручје. На слатинском земљишту успешно се гаји камилица, што је такође могуће на ораницама на заслањеној подлози у СРП „Царска бара“.

Основну меру заштите заштићеног простора под природном вегетацијом представља контролисана примена традиционалног искоришћавања ресурса, међу којима је најважнија кошење и испаша. Најоптималнији вид испаше било би овчарство, али је оно недовољно заступљено, а чак је и број говеда на пашњацима мањи од могућих капацитета (нарочито аутохтоних панонских раса).

Развој алтернативних видова пољопривреде и производња здраве хране пореклом са заштићеног природног добра, може користити заштитни знак природног добра, представљајући тако посебан тржишни бренд. Пласман ових производа у великој мери би био обезбеђен кроз развој руралног туризма на овом подручју. У одређеним деловима заштићеног подручја, постоје могућности за сакупљање лековитог биља.

Пчеларство, представља још једну потенцијалну развојну форму у границама заштићеног подручја, управо због присуства природне ливадске вегетације са медоносним биљем у свом саставу.

Аутохтоне расе животиња играју важну еколошку улогу у заштити сланих степа. Током испаше на одговарајућим стаништима, оне обезбеђују оптимално одржавање вегетације и тако доприносе опоравку станишта. Подолско говече је адаптирано на пашу на сланим степама, као и неке расе оваца.

Унапређивање пашарења на предметном простору је једна од основних активности на заштити биодиверзитета. Унапређивање треба да иде у смеру одређивања и постизања оптималног нивоа пашарења (број стоке по јединици површине) и увођења аутохтоних раса стоке, посебно оваца.

На нашим просторима најзаступљенија аутохтона раса оваца је панонска цигаја, која је истовремено и еколошки најадекватнија за предметни простор.

Привредни риболов је забрањен на свим природним риболовним водама у границама резервата. Дозвољен је рекреативни и спортски риболов у складу са режимом заштите, а планиран је и:

- Санациони риболов и изловљавање алохтоних врста,
- Планско порибљавање аутохтоним врстама.

На подручју ван Резервата у зони утицаја, постоје могућности увођења органске пољопривреде (или побољшања конвенционалних видова пољопривредне производње правилним руковањем стајњаком, планирањем ђубрења и коришћења пестицида, поштовањем принципа ротације култура) и спровођење испаше у складу са карактеристикама и капацитетом пашњака. Ова зона, са прописаним мерама заштите, подразумева одрживи развој и контролисано коришћење ресурса.

4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ

У Резервату у оквиру режима заштите I и II степена забрањен је лов, сем када је то потребно ради очувања оптималне бројности животиња и заштите од заразних болести. У просторној целини „Мужљански рит“ дозвољена је заштита и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, постављање наменских објеката и опреме за потребе прихране, чувања и посматрања дивљачи и лов дивљачи.

Ловачко удружење „Бегеј“, које у свом саставу има шест ловачких друштава, традиционално врши лов на срнећу дивљач и дивљу свињу. Међутим, њихово кретање је ограничено на простору Резервата због узнемиравања орнитофауне у периоду гнезђења. Поред ловишта „Бегеј“ ловачког удружења из Зрењанина на овом простору постоји и ловиште „Ечка“ којим газдује Рибарско газдинство „Ечка“ из Лукиног села.

Постојеће привредне активности у заштићеном подручју ускладити са мерама заштите природних вредности. Планирање газдовања шумама укључује мултисекторски приступ кроз сарадњу сектора заштите природе и шумарства. У том смислу је потребно:

- изабрати врсте дрвећа у складу са биеколошким условима станишта;
- форсирати мешовите састојине ради обезбеђивања биолошке стабилности;
- узгојно-структурне облике ускладити са особинама врста дрвећа и станишта на коме се налазе.

Заштита и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, лов и коришћење уловљене дивљачи и њених делова се врши на основу ловних основа и осталих планских докумената према Закону о дивљачи и ловству.

У оквиру ловишта дозвољена је изградња и одржавање објеката који морају да испуњавају услове прописане Правилником о минималним техничким условима за изградњу, уређење и опремање ловнотуристичких објеката и стандардима, условима и начину пружања и коришћења услуга ловног туризма.

4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Ревитализација подручја обухваћеног Просторним планом и складнији развој привреде уз подизање укупног друштвеног стандарда представља основно стратешко опредељење у погледу привредног развоја подручја. На територији обуваћеној Просторним планом постоје значајни просторни и сировински потенцијали сеоских насеља, као и недовољно ангажована радна снага, коју је неопходно активирати у планском периоду.

Ради остваривања циљева задржавања становништва на предметном подручју неопходно је подстицати развој *микро, малих и средњих предузећа*⁵ и *предузетништва* (за производне јединице мањег капацитета које својим функционисањем неће угрожавати животну средину и која ће активирати локалне сировинске потенцијале подручја). Приоритет у развоју капацитета мале привреде захтева активности локалне самоуправе на успостављању одговарајућег развојног амбијента за привлачење домаћих и страних инвеститора, унапређење постојеће и изградњу нове саобраћајне, енергетске, комуналне и друге инфраструктуре, утврђивању конкретних развојних програма и пројеката уз обезбеђивање институционалне и финансијске подршке.

Просторну структуру привредних капацитета чиниће радне зоне и појединачни капацитети у оквиру насеља или изван насеља.

⁵ Правна лица дефинисана у складу са Законом о рачуноводству ("Службени гласник РС", бр. 73/19, 44/21 - др. закон)

У радним зонама лоцирати капацитете са већим просторним захтевима (потенцијални загађивачи) уз строго поштовање прописаних мера заштите. У склопу основног насељског ткива могу се градити и развијати они капацитети чија технологија рада нема негативних утицаја на животну средину, заштићена природна и непокретна културна добра, која нису у колизији са планираном преовлађујућом наменом зоне на којој се гради. Изван грађевинског подручја насеља у погледу даљег привредног развоја подручја могу се градити објекти намењени примарној пољопривредној производњи (у складу са Законом о пољопривредном земљишту), објекти локационо везани за сировинску основу, објекти намењени туризму као и објекти за које је утврђен општи интерес на основу закона.

Капацитети мале привреде могу се лоцирати на територији читавих насеља и у радним зонама, под условом да просторне могућности парцеле то дозвољавају и да својом активношћу (буком, вибрацијама, загађењем воде, ваздуха и земљишта) не утичу негативно на животну средину.

Развој *трговине, угоститељства и занатства* усмеравати у правцу улагања у опремање и изградњу савремених трговинских капацитета и угоститељско-туристичких објеката, што ће бити условљено порастом животног стандарда и куповном моћи становништва. Развој капацитета трговине, угоститељства и занатства треба да прати просторну дистрибуцију становништва, као и развој туристичких локалитета. У свим насељима у обухвату Просторног плана потребно је обезбедити услове за развој капацитета за задовољавање основних, свакодневних потреба становништва у области трговине, угоститељства и занатства.

Трговину треба развијати у складу са развојем мреже насеља и центара и у складу са критеријумом учесталости њиховог коришћења. Капацитете намењене задовољавању свакодневних потреба становништва развијати у складу са просторном дистрибуцијом становништва, а капацитете намењене повременом или изузетном коришћењу развијати у централним насељским зонама и у зонама највеће концентрације становника и посетилаца. Развој трговине у планском периоду ће се одвијати у трговинским форматима класификованим на основу Правилника о класификацији трговинских формата („Службени гласник РС“, број 39/21).

Трговина ће се одвијати и на пијацама као посебним тржишним институцијама које се баве организовањем трговине на мало, путем уређивања, одржавања и издавања специјализованог простора за обављање пијачне продаје робе, као и пратећих услуга.

Угоститељство, као организовани облик пружања услуга представља материјалну основу за развој туризма, односно најзначајнију привредну компоненту развоја туризма планског подручја. Угоститељска делатност која обухвата пружање услуга смештаја, припремање и услуживање хране, пића и напитака, као и припремање и достављање хране корисницима за потрошњу на другом месту ће се развијати у складу са законским и подзаконским актима који регулишу ову област и у складу са реалним потребама. Угоститељски објекти морају задовољавати прописане минимално-техничке и санитарно-хигијенске услове за пружање угоститељских услуга, односно за обављање угоститељске делатности. У планском периоду је неопходна подршка од стране локалне самоуправе у погледу обуке становништва за рад у сектору угоститељства, са акцентом на сеоска домаћинства за бављење сеоским туризмом (обуке, познавање правних прописа, искуства страних земаља и др.). Од великог значаја је и подршка у запошљавању неангажоване радне снаге у угоститељским објектима, а такође је неопходно јачање веза између компаративних делатности (угоститељство, туризам, пољопривреда и др.), са циљем развоја адекватне понуде угоститељских објеката у складу са потенцијалима планског подручја.

Занатство (производно, уметничко, услужно) развијати у правцу пружања производних услуга индустрији и у функцији очувања старих заната и развоја туризма.

Послови који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, дефинисани су Правилником о одређивању послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификација истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата („Службени гласник РС“, број 56/12). У функцији будућег развоја туризма требало би подстаћи оживљавање старих заната, развој домаће радиности (као основне или допунске делатности становништва) и уметничких заната у сарадњи са носиоцима развоја туризма.

5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА

5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА

Основно планско одређење у домену путне-друмске инфраструктуре у обухвату Просторног плана је побољшање капацитивних могућности предметних државних путева, безбедности и нивоа саобраћајне услуге (ДП бр.13, бр.129)⁶, као основних путних капацитета, који ће нудити виши ниво комфора и бољу повезаност овог простора са окружењем. Предметни државни путеви такође ће у наредном периоду, поред своје основне функције у међурегионалном и међуопштинском повезивању, преузети и значајан део у обезбеђивању саобраћајне доступности локалитетима у оквиру заштићених подручја.

У будућем развоју саобраћаја се мора посебно инсистирати на модернизацији-изградњи путних праваца државне путне мреже, као и општинске путне мреже (општински путеви: (22-14, 22-15, 22-16).

Планска решења у домену путног-друмског саобраћаја су и задржавање свих саобраћајних капацитета најнижег хијерархијског нивоа (атарски и други приступни путеви) уз потребу реконструкције и уклапања у нове функционално - саобраћајне матрице овог простора и окружења.

Овакав принцип уређења саобраћајница у оквиру подручја обухвата Просторног плана, утицаће на формирање нове јединствене саобраћајне мреже, која ће у потпуности побољшати везе у зони заштићених подручја са насељима, окружењем, свим садашњим и планираним туристичким локалитетима.

Мрежа приступних путева, осим основне функције, врло је значајна и у функцији обезбеђења приступа у потенцијално ванредним, непредвиђеним и акцидентним ситуацијама. С обзиром на специфичност и „осетљивост“ оваквих просторних целина, ова функција се намеће као једна од најважнијих.

Планским сагледавањем могућих траса нових приступних путева ка обухваћеном подручју, предложена су решења (верификована кроз ПП Града Зрењанина), која се могу реализовати, без повећања трајекторија путовања, експлоатационих трошкова и без значајнијих неповољних утицаја на одрживи развој и биодиверзитет овог простора

Овим Просторним планом, предвиђају се атарске приступне саобраћајнице са могућношћу реализације у коридорима са засторима који нису само земљани, већ се могу стабилисати различитим материјалима. Некатегорисани путеви са стабилисаним застором ће имати полиномне функције: примарну - омогућавање функције приступа до парцела пољопривредног земљишта, секундарну - обезбеђење приступа до микролокалитета у оквиру просторних целина, терцијарну - омогућавање саобраћаја пољопривредних машина и путничког саобраћаја ниског интензитета између насеља.

⁶ Донета је Уредба о категоризацији државних путева, у складу са њом је направљена паралела са некадашњим М и Р путевима : некадашњи М-24.1 је ДП 16 реда бр.13; некадашњи Р-110 је ДП IIа реда бр.129.

Путеви са стабилисаним застором, посебно су значајни и у случајевима немогућности саобраћајног приступа категорисаном путном мрежом, као и у акцидентним ситуацијама (пожари, еколошке катастрофе и слично).

Планска решења железничког саобраћаја такође се заснивају на усвојеним планским и стратешким документима (ППРС, РПП АПВ, Стратегија развоја саобраћаја РС) што подразумева задржавање постојеће пруге (регионална бр.208) у оквиру утврђених коридора и побољшање експлоатационих параметара реконструктивним мерама и изградњом. Ревитализацијом и модернизацијом практично целокупног система, повећала би се безбедност, ефикасност и економичност. Експлоатационе брзине и остали елементи инфраструктуре су данас на неприхватљиво ниском нивоу ($V_e = 65-80$ km/h), услед чега потенцијални корисници железнице радије бирају друга средства превоза.

Планска решења водног саобраћаја у оквиру обухвата Просторног плана не подразумевају коришћење реке Тисе (међународни пловни пут) и канала Бегеј који је део ОКМ ХС ДТД (са ПСП⁷ у зони Перлеза), као пловног пута у функцији заштићених подручја, већ подразумевају искључиво коришћење ових водотока кроз водни режим обухваћеног подручја.

План развоја немоторног саобраћаја на простору обухвата Просторног плана, подразумева формирање и развој капацитета немоторних - пешачко - бициклических кретања (кроз дефинисање коридора пешачких и бициклических стаза унутар и ван насеља и локалитета, у оквиру коридора државних путева, као и кроз сегменте трасе међународног цикло коридора 11 уз реку Тису и националног цикло коридора уз канал Бегеј.

Међунасељско бициклическо повезивање, као могућност, такође је једна од важних функција немоторног саобраћаја, чија реализација ће зависти искључиво од могућности обезбеђења средстава (за пројектовање и изградњу стаза).

Немоторна кретања, као најважнија и еколошки најприхватљивија, доприносе смањењу негативних утицаја саобраћаја на животну средину и афирмишу природне, туристичке локалитете заштићених подручја, што је и препорука која произилази из Атинске повеље ЕСУ (1998 и 2003. год.).

5.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА

Приликом израде Просторног плана предвиђена су таква решења којима се интереси водопривреде неће угрожавати, у смислу несметаног спровођења одбране од поплава, несметаног одржавања и функционисања целокупног водопривредног система, којима се ни на који начин неће реметити могућности и услови одржавања и функција водних објеката, а којима ће бити обезбеђен слободан протицајни профил водотока, слободан пролаз службеним возилима и механизацији у зони водних објеката и којима ће бити спречена промена постојећег режима воде.

Планским решењем обезбедиће се поштовање прописа који регулишу потпуну заштиту водног режима и водних објеката у условима коришћења вода, заштите од вода и заштите површинских и подземних вода од загађења, уз усклађивање планираних објеката с постојећим водним објектима и хидромелиорационим уређењем предметног подручја и општим концептом снабдевања водом, канализација, пречишћавања и диспозиције отпадних вода на нивоу општина Зрењанин и Рума.

⁷ ПСП – пристаниште за сопствене потребе (Закон о пловидби и лукама на унутрашњим водама ("Службени гласник РС", бр. 73/2010, 121/2012, 18/2015 (чл. 114-117., 96/2015 - други закон, 92/2016 (чл. 50-54., 104/2016 - други закон, 113/2017 - други закон, 41/2018, 95/2018 - други закон и 37/2019 - други закон и 9/2020, Уредба о условима које морају да испуњавају луке, пристаништа и привремена претоварна места: 33/2015-4, 86/2016-5, 54/2019-30, 94/2019-67, 76/2020-12)

Основни проблем на овом простору је одржати у функцији објекте и режиме који су „наметнути“ природи (насипе, дренажни систем, небрањени део приобаља и др.). Природа путем ветра, таласа, вегетације угрожава водопривредне објекте због чега су они предмет редовног одржавања, интервенција и санација.

Регулисање водног режима у земљишту, уз изградњу и реконструкцију постојећих система за одводњавање омогућиће интензивну пољопривредну производњу. Распрострањеност и изграђеност водне инфраструктуре на територији обухвата Плана је задовољавајућа, али је због њихове запуштености и неодржавања, проблем одводње сувишних вода и даље присутан.

Будући системи се планирају као интегрални мелиорациони системи (одводњавање, наводњавање, заштита од спољних вода), са свим мерама хидротехничких и агротехничких мелиорација. Системи за одводњавање реализују се тако да се уклапају у решења интегралног уређења простора, при чему се води рачуна о потреби касније доградње и система за наводњавање. Планиране активности на одржавању већ изграђених мелиорационих система на подручју (чишћење од замуљења и растиња и евентуалне реконструкције постојећих канала), омогућиће двонаменско коришћење постојећих система, односно и за потребе наводњавања. Развој наводњавања је доста сложено временски предвидети, међутим, може се очекивати да ће повећање укупних потреба за примарном пољопривредном производњом довести до повећаног коришћења водних ресурса у овом домену.

Уређење отворених канала и регулационих радова на простору обуваћеним Просторног планом, биће дефинисано израдом одговарајуће пројектно-техничке документације и претходним условима Јавног водопривредног предузећа „Воде Војводине“ - Нови Сад. На земљишту које припада каналу не могу се градити било какви објекти нити се оно сме запоседати. Начелно се могу планирати привредни објекти, пристаништа-товаришта, објекти за спорт, рекреацију и туризам, под условом да не угрожавају функционалност канала. За изградњу тих објеката потребно је упутити посебан захтев за добијање водних услова и сагласности.

За све објекте који се буду градили на овим системима дефинисаће се водни услови и ускладити изградња са потребама конкретних водопривредних захтева. У случају извођења радова на горе поменутих системима, инвеститор је дужан да обезбеди нормално функционисање мелиоративних канала за време извођења радова, да се за време изградње не наносе штете и оштећења на изграђеним водним објектима, а евентуална настала оштећења потребно је отклонити у најкраћем року и објекте довести у првобитно стање, да се за време извођења радова не ремети нормалан рад службе одбране од поплава, да се наносе штете и оштећења на насипу, а евентуално настале штете и оштећења инвеститор је дужан да их отклони на начин и у временском року како буде захтевала стручна служба ВДП „Средњи Банат“ из Зрењанина, да се извођење радова обавља према динамици радова коју одобри главни руководилац одбране од поплава, да се почетак радова благовремено најави ВДП „Средњи Банат“ из Зрењанина, чија ће стручна служба вршити увид током изградње објеката у складу са мишљењем и водопривредном надлежности.

Висок водостај Царске баре угрожава пољопривредно земљиште система за наводњавање „Бело Блато“, а тиме утиче на повећан рад црпне станице. Такође угрожава брањену страну д.о. насипа канала Бегеј од стационаже km 3+750 – km 14+600. Кота воде у Старом Бегеју од уставе стационаже 3+750 не сме бити већа од 73,50 mАНВ. Уз канале се мора оставити слободан појас у ширини од најмање 5 m за саобраћај по радно-инспекцијској стази. Границе и намена земљишта чији су корисник ЈВП „Воде Војводине“ СЕ НЕ МОГУ МЕЊАТИ без сагласности овог Предузећа.

Посебно се истиче потреба заштите квалитета воде канала ДТД, и с тим у вези проблем атмосферских, отпадних и свих осталих вода који на одговарајући начин мора бити решен.

Интерну канализацију комплекса предвидети сепаратног типа посебно за услове чисте атмосферске воде и посебно за санитарно-фекалне отпадне воде. Условно чисте атмосферске воде са кровних и чистих бетонских површина могу се путем уређеног испуста упуштати у хидромелиорационе канале и отворене водотокове без пречишћавања.

Санитарно-фекалне отпадне воде могу се испуштати у водонепропусне септичке јаме без упојног бунара. Ове воде се могу испуштати у хидромелиорационе канале, само након потпуног пречишћавања примарног и секундарног. Забрањено је у мелиоративне канале и друге отворене водотоке испуштати било које отпадне воде осим условно чистих атмосферских вода, које по Уредби о категоризацији одговарају II класи вода.

Спровођење одбрана од поплава врши се од стране ЈВП „Воде Војводине“ Нови Сад и надлежног водопривредног предузећа. Насип друге линије одбране од поплава Царска бара одржава РГ Ечка. Системи за одбрану од поплава решавају се у оквиру интегралних система водотока, уз примену хидротехничких и неинвестиционих мера. Хидротехничке мере подразумевају оптималан однос пасивних и активних мера заштите. Пасивним мерама угрожена приобална подручја бране се од поплавних таласа линијским системима - насипима, регулацијама река, формирањем брањених касета. Активне мере подразумевају ублажавање таласа коришћењем акумулација и ретензија. Активне мере заштите представљају и каналски системи са управљачким уставима, којима се активно утиче на снижење поплавних таласа. Посебан значај даје се неинвестиционим мерама, односно мерама планске политике коришћења простора, којима се спречава градња објеката у угроженим зонама, чиме се зауставља даљи пораст потенцијалних штета од поплава.

У границама обухвата Просторног плана налазе се водни објекти општег значаја и то: одбрамбени насипи на левој и десној обали Бегеја, мелиорациони канали за прихватање и одвођење сувишних унутрашњих вода са црпним станицама за њихово препумпавање, канали са функцијом доводника воде за системе за наводњавање, и сви ови постојећи објекти се морају задржати и у будућим плановима онако како су унети у катастар као водно земљиште, с тим да се обезбеди њихова сигурност, заштита и услови за одржавање.

У циљу очувања и одржавања стабилности и функционалности насипа као одбрамбеног објекта од високих вода, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, није дозвољена изградња објеката нити извођење радова којима би се задирало у тело насипа.

Границе и намена земљишта чији су корисник ЈВП „Воде Војводине“ се не могу мењати без сагласности овог предузећа. Појас земљишта уз канал који је у функцији одржавања истог такође не треба да мења намену. Дакле, на земљишту које припада каналу не могу се градити било какви објекти нити се оно сме запоседати..

У снабдевању насеља водом приоритетно и максимално биће коришћена локална изворишта подземних и површинских вода, са ослањањем на изворишта која су законом заштићена од загађења правном, урбанистичком и водопривредном регулативом. Потребне додатне количине биће обезбеђене из великих санитарно обезбеђених изворишта.

У свим решењима комплексних водопривредних система која користе воду највишег квалитета - снабдевање становништва увек има приоритет при расподели воде на кориснике. Ради рационализације коришћења висококвалитетне воде за пиће и заштите исте од непотребног расипања потребно је на минималну меру свести губитке на водоводној мрежи. Процес рационализације коришћења питке воде се може спровести осим на већ поменуте начине:

- смањење броја дефеката заменом и реконструкцијом дотрајале водоводне мреже,
- увођењем што бољег система мерења како би се открила места настанка губитака,

- едукацијом – дизањем свести потрошача: сталним информисањем, рекламама, наградним играма које организују водоводи, јавним дискусијама, продајним изложбама опреме за уштеду и посебно
- политиком цена која штити од непотребног расипања овог природног блага итд.

Циљеви развоја:

- Обезбедити нове изворишне капацитете уз повећање капацитета локалних и регионалних изворишта;
- Комплетирати постојећу мрежу за јавно водоснабдевање у насељима, уз њено проширење;
- Изградити водоводну мрежу и осталу потребну инфраструктуру у насељима без јавног водоснабдевања, уколико је то оправдано;
- Унапређење система јавног водоснабдевања - обезбеђење стабилног снабдевања водом захтеваног квалитета, уз смањење ризика од прекида снабдевања водом у екстремним и ванредним условима.

Снабдевање водом у оквиру рубних предела насеља и атару, као и тамо где нема могућности за снабдевање водом преко водоводне мреже, биће решено индивидуално, путем бушених бунара. Снабдевање технолошким водом је могуће из првог водоносног слоја (фреатска издан) уз сталну контролу воде пре и у току експлоатације или из водотокова.

Површинске воде, природни и вештачки водотокови изложени су перманентној деградацији, упуштањем отпадних индустријских и насељских вода. Зато се ове воде морају прихватити и најкраћим путем одвести до реципијента. У насељима на простору обухвата Просторног плана, развијаће се сепарациони канализациони системи, којима ће се посебно одводити фекалне отпадне воде, а посебно атмосферске отпадне воде.

Основни задатак канализационог система је потпуна хидротехничка санитација урбаних простора. Фекални канализациони системи треба да прикупе и одведу ван територије све отпадне воде формиране при употреби и коришћењу. Канализациони системи су у врло уској вези са водоснабдевањем и представљају функционалну и органску целину са њим. Због тога се канализациони системи морају развијати упоредо са развојем система водоснабдевања.

Пре упуштања отпадних вода у реципијент предвиђа се њихово пречишћавање на уређајима за пречишћавање отпадних вода. Карактер реципијента предвиђа, односно захтева висок степен пречишћавања. После пречишћавања на уређајима за пречишћавање отпадних вода, пре испуштања у реципијент, концентрација појединих загађујућих материја у ефлуенту мора задовољавати услове које прописује надлежно водoprивредно предузеће.

Туристички локалитети и центри проблем одвођења отпадних вода решаваће преко компактних мини-уређаја за биолошко пречишћавање, или ће се примењивати водонепропусне септичке јаме, које ће се, према потребама, периодично празнити аутоцистернама надлежног комуналног предузећа.

Индустријске отпадне воде по потреби, решаваће се посебним системима. Зависно од врсте и типа загађене воде вршиће се њихово претходно пречишћавање кроз предтретман, па ће се тек онда ићи на заједничко пречишћавање са санитарном и атмосферском отпадном водом. Тако ће се отпадне воде из РГ „Ечка“ пречишћавати преко филтера за пречишћавање отпадно-доводне воде према СРП „Стари Бегај - Царска бара“, као и филтера на две локације на Тиси, пумпа „Стара Мужља“ и „Петица“. Пречишћана вода ће се уливати у сифон канал, одакле ће се вода према технолошким потребама дистрибуирати у рибњачка језера. Постављање ових филтера изискује и реконструкцију постојећих пумпних објеката, као и регулацију пријемног канала на рибњаку.

Развој атмосферске канализације има задатак заштите урбанизованих површина унутар насеља и индустријских погона од плављења атмосферским водама. Кишну канализацију конципирати за меродавне услове (временски пресек, урбанизованост простора, рачунска киша итд.), а етапно реализовати тако да се изграђени делови рационално уклапају у будуће решење.

У насељима која се налазе у обухвату Просторног плана, постојећа мрежа отворених канала ће се ширити у складу са потребама, са уливама у најближе потоке путем уређених испуста који су осигурани од ерозије и који не залазе у протицајни профил канала (потока). За атмосферске отпадне воде са зауљених и задрљаних површина (бензинске пумпе исл.), предвидети одговарајући третман на сепаратору уља и таложнику. Садржај уља у третираној води не сме бити већи од 0,1 mg/l, а суспендованих материја од 30 mg/l.

Приликом израде плана који евентуално предвиђа израду концепта атмосферске канализације потребно је претходно дефинисати укупне количине упуштених вода и сходно томе уз консултацију надлежних органа водопривреде проценити могућност прихвата дефинисаних количина. У случају да су процењене количине упуштених вода веће од оних на које су димензионисани делови каналске мреже у које се предвиђа упуштање, потребно је предвидети могућност реконструкције (повећање протицајног профила и сл.). Без обзира на евентуалну потребу реконструкције, са надлежним водопривредним предузећима потребно је уговорно решити прихват прикупљених вода.

У случају да се у неки од канала у склопу система за одводњавање предвиђа упуштање атмосферских вода прикупљених са било које површине, потребно је имати у виду да се могу упуштати само чисте воде и евентуално технолошке које морају бити пречишћене, без таложљивих или муљевитих материја (пливајући предмети, амбалажа, делови хране, тешки метали, разна уља, и течности за моторе и сл.) ради обезбеђења II класе квалитета воде у каналу, односно крајњем реципијенту. Атмосферске и условно чисте воде, чији квалитет одговара II класи квалитета воде, могу се без пречишћавања упуштати у малиорационе канале. Изливи атмосферских и пречишћених вода у мелиорационе канале морају бити изведени на одређен начин да би се спречило деградирање и нарушавање стабилности косина канала.

Реципијенти за одвођење сувишних вода су Стари Бегеј, Тиса и Канал Бегеј. Одвођење сувишних вода врши се путем мреже мелиоративних канала и црпних станица. У склопу редовних радова на одржавању предвиђени су радови на машинском тарупирању биљне вегетације у каналима, на појасу инспекционих стаза, радови на измуљивању и радови на санацији пропуста.

5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА

5.3.1. Електроенергетска инфраструктура

У оквиру посебне намене, на подручју обухвата Просторног плана нема изграђене електроенергетске инфраструктуре. У непосредног близини посебне намене изграђена је електроенергетска инфраструктура у функцији насеља и постојећих садржаја.

На подручју Просторног плана, ван посебне намене према Плану инвестиција и Плану развоја преносног система, надлежног оператора АД „Електро мрежа Србије“, планирана је изградња:

- Прикључног вода за ТС 110/20 kV Перлез, који ће бити радијални вод од трансформаторске станице ТС „Зрењанин 2“, дужине око 30,5 km.
- Далековод 110 kV ТС Жабал-ТС Перлез, између ТС „Жабал“ и ТС „Перлез“, у дужини од око 44 km, који ће допринети радијалног напајања свих проблематичних трансформаторских станица у овом региону и чиме ће се повећати сигурност напајања електричном енергијом потрошача који се преко њих напајају. За

планирани далековод 110 kV ТС Жабал-ТС Перлез потребно је урадити одговарајући плански документ којим ће се тачно дефинисати траса планираног далековод, ван подручја у режиму првог степена заштите природе.

- Далековод 110 kV ТС–регион јужног Баната, дужине око 35 km, који ће бити једносистемски и повезивао би ТС „Перлез“ и једну од трансформаторских станица у региону јужног Баната.

Потребе за електричном енергијом у оквиру посебне намене, обезбедиће се са најближе постојеће 20 kV мреже, преко подземног 20 kV кабловског вода и трансформаторске станице у складу са условима надлежног оператора дистрибутивног система електричне енергије. Од трансформаторске станице до планираних потрошача, градиће се подземни нисконапонски кабловски водови.

5.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Постојећи капацитет и положај дистрибутивне гасоводне мреже пружа могућност даљег развоја и проширења у циљу задовољења потреба за природним гасом свих корисника (постојећи и планирани потрошачи) у оквиру заштитне зоне Резервата, а да се при томе не наруши безбедно, квалитетно и стабилно снабдевање потрошача природног гаса. Планирано је да се обезбеди снабдевање гасом свих потрошача на простору заштитне зоне Резервата.

Дистрибутивна гасоводна мрежа ће се развијати у складу са Средњорочним плановима надлежног дистрибутера природног гаса.

5.3.3. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност

Циљеве енергетске политике који се односе на веће коришћење ОИЕ постизаће се реализацијом следећих активности:

- изградња нових објеката који задовољавају захтеве у погледу енергетске ефикасности и коришћења ОИЕ;
- енергетска санација зграда и увођење ОИЕ у сектору зградарства;
- замена уља за ложење, угља и природног гаса који се користе за грејање биомасом и другим ОИЕ;
- замена коришћења електричне енергије за производњу санитарне топле воде соларном енергијом и другим ОИЕ;
- производња електричне енергије из ОИЕ;
- увођење биогорива и других ОИЕ у сектор саобраћаја.

У оквиру подручја посебне намене могу се користити геотермална и соларна енергија (у виду топлотне и електричне енергије, постављање соларних панела (од материјала без сјаја (мат материјала)) на постојеће и планиране објекте.

5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА

У оквиру посебне намене, на подручју обухвата Просторног плана нема изграђене електронске комуникационе инфраструктуре. У непосредној близини посебне намене изграђена је електроенергетска инфраструктура у функцији насеља и постојећих садржаја.

Електронска комуникациона мрежа ће се развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградњу широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса. То подразумева и потпуну дигитализацију свих система електронских комуникација (фиксна, мобилна, интернет, радио-комуникација, КДС), уз обезбеђење довољно капацитета, равномерног развоја и целокупне покривености простора и обезбеђивање подједнаке доступности свим оператерима.

За све планиране садржаје, у оквиру посебне намене, који изискују повезивање на постојећу електронску комуникациону мрежу, ради обезбеђења телекомуникационог саобраћаја, планирана је дуж постојећих и планираних путних коридора електронска комуникациона мрежа.

Електронски комуникациони каблови ће се градити подземно.

Заштита електронских комуникационих коридора и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комуникационих коридора, мора бити у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава, радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС”, број 16/12).

6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Заштита животне средине на подручју обухвата Просторног плана представља један од императива у поступку планирања даљих активности на простору.

Све планиране активности и мере које ће минимизирати потенцијалне негативне утицаје планских решења на животну средину, имајући у виду како посебну намену простора, тако и ограничен капацитет животне средине која је у одређеној мери угрожена на посматраном подручју, морају бити спровођене у складу са основним принципима одрживог развоја. Поштовање режима заштите заштићених подручја и осталих просторних целина од значаја за очување биолошке разноврсности, унапређење комуналне опремљености простора и усклађивање различитих интересних потреба за уређењем овог простора, допринеће очувању и унапређењу услова за егзистенцију свих корисника овог комплексног простора. Заштита природних ресурса, пре свега површинских и подземних вода, ваздуха и земљишта, подразумева дефинисање низа мера и активности чија ће имплементација у поступку даљег планирања простора, резултирати квалитетним и међусобно усаглашеним планским решењима.

Реализацијом планских активности, зауставиће се даља деградација природних ресурса и унапредиће се квалитет животне средине (Реферална карта бр. 3 Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара).

У циљу заштите животне средине, дефинишу се одређене планске активности које се односе на подручје посебне намене, односно обухват Просторног плана, а чији садржаји могу имати директан или посредан утицај на ово подручје и то:

- одрживо коришћење природних ресурса, добара и енергије, уз фаворизовање коришћења обновљивих извора енергије;
- успостављање континуираног праћења стања животне средине, пре свега праћењем емисије загађујућих материја у ваздух на емитерима привредних субјеката, квалитета површинских и подземних вода и земљишта (пољопривредног и непољопривредног), потом биомониторинга, као и мониторинга буке (у зони утицаја постојећих привредних објеката);
- забрана упуштања непречишћених вода у упојне бунаре, природне ретензије и водопропусне септичке јаме или и на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним и површинским водама, посебно на подручју посебне намене;
- забрана упуштања у природне реципијенте било какве воде осим атмосферских и условно чистих расхладних вода;
- обавезно комплетно пречишћавање (примарно и секундарно) отпадних вода до траженог степена квалитета, уколико се планира њихово испуштање у реципијенте;

- правовремено реаговање у случају акцидентних ситуација, на подручју обухвата Просторног плана и у контактної зони,
- коришћење биолошких и биотехничких средстава у пољопривреди, у циљу очувања биолошке разноврсности на територији заштићених подручја и посебне намене;
- контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи, како у баштама, у оквиру насеља у обухвату Просторног плана, тако и ван грађевинских подручја у складу са мерама заштите природе, а у заштићеним подручјима уз претходно прибављање одобрења и сагласност надлежног Министарства;
- санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада - сметлишта, као и осталих деградираних површина;
- одлагање комуналног и других врста отпада у складу са Регионални планом управљања отпадом (регионална депонија је на територији Града Зрењанина ван обухвата овог Просторног плана) и локалним планом за Град Зрењанин;
- нешкодљиво одлагање лешева животиња и других отпадака животињског порекла које организује локална самоуправа са својом зоохигијенском службом у складу са Законом о ветеринарству, до објеката за сабирање, прераду или уништавање отпада животињског порекла, на начин који не представља ризик по људе и друге животиње или животну средину.

6.2. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

6.2.1. Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода, подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи, или да проузрокују штету већег обима на простору за који се Просторни план ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства.

Подручје обухваћено Просторним планом може бити угрожено од: земљотреса, високих подземних вода и сувишних атмосферских вода, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење, олујни ветрови, атмосферске падавине (киша, град, снег), техничко-технолошких несрећа/акцидената, ратних разарања.

Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама установљене су обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама.

Општи принципи управљања ризиком од елементарних непогода и технолошких удеса односе се на: планирање и имплементацију превентивних мера заштите; приправност и правовремено реаговање и санирање последица.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни период од 475 година, подручје обухвата Просторног плана има утврђен *земљотрес* јачине VII-VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98). У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се за VII степен манифестовати „силан земљотрес“, а за VIII степен „штетан земљотрес“.

При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали - 98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

Настајање пожара, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Заштита објеката од атмосферског пражњења обезбедиће се извођењем громобранске инсталације, у складу са одговарајућом законском регулативом.

Појава града је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије.

Преовлађујући ветрови на овом простору дувају из западног и југоисточног (кошава) правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Такође, ови ветрови утичу на органски и неоргански свет, као и на многе људске делатности, како непосредно, тако и посредно: на приносе у пољопривреди, количину падавина, исправане тла и биљака, наносе штету психофизичком стању људи кроз повећану или смањену активност и сл.

У току је израда Процене угрожености и Планова заштите и спасавања за Град Зрењанин, док подацима о Процени угрожености правних лица и привредних друштава Град тренутно не располаже.

6.2.2. Заштита од акцидентних ситуација

Заштита простора од ванредних ситуација врши се у складу са одредбама Националне стратегије заштите и спасавања у ванредним ситуацијама, Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама и других подзаконских аката.

Концепција планирања и заштите простора од елементарних непогода и технолошких удеса, базира се на смањењу ризика по људско здравље и животе, природне и створене вредности, као и на санацији простора који су евидентно угрожени овим појавама.

Усаглашавање националне законске регулативе са међународном, јачање институционалних капацитета за примену законских обавеза, сектора за рану најаву и одбрану, као и формирање јединствене базе о угроженим просторима, потенцијално угроженим просторима, постојећим и планираним објектима одбране, пружа основу за планирање намене простора и његовог савременог концепта развоја у складу са природним условима и ограничењима.

Као што је речено, према условима Министарства заштите животне средине, Сектора за управљање животном средином, Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, на подручју Просторног плана се не налазе севесо постројења нижег реда и нити вишег реда, која би својим радом могла да угрозе квалитет животне средине на посматраном подручју. У складу са важећом законском регулативом и условима надлежног Министарства, овим Просторним планом се дају активности и мере које треба предузети у циљу спречавања и ограничавања утицаја који могу настати у случају акцидентних ситуација.

Постројења у којима се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна опасна материја у једнаким или већим количинама од прописаних (у даљем тексту: севесо постројења), регулисана су Законом о заштити животне средине и другим подзаконским актима, на основу чега се одређује обавеза израде Политике превенције удеса или Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса, у зависности од количина опасних материја којима се врше те активности.

Такође, Правилником о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документа који израђује оператер севесо постројења односно комплекса прописује се листа опасних материја и њихове количине и критеријуми за одређивање врсте документа које израђује оператер севесо постројења, односно комплекса у коме се обављају активности у којима је присутна или може бити присутна једна или више опасних материја.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу планова заштите од удеса оператера, који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама. Повредиви објекти јесу они који се налазе на 1000 метара од граница севесо постројења.

6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

У случају непосредне ратне опасности и у рату, све мере цивилне заштите (заштита људи и материјалних добара, померање становништва, збрињавање становништва и др.) спроводиће се у складу са Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 87/18) и прописима који регулишу ову област.

7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Табела 5. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта

Р. бр.	НАМЕНА ПРОСТОРА - ОСНОВНЕ КАТЕГОРИЈЕ ЗЕМЉИШТА	Површина	
		ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	7683,77	78,61
2.	Водно земљиште	748,45	7,66
3.	Шумско земљиште	807,96	8,27
4.	Грађевинско земљиште	536,24	5,46
УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		9775,82	100

Основну намену простора у оквиру границе обухвата Просторног плана чини пољопривредно, водно, шумско и грађевинско земљиште.

Највећи део простора у обухвату Просторног плана заузима пољопривредно земљиште **78,61** %. Највећи део чини необрадиво земљиште (пашњаци, трстици, мочваре) и остало пољопривредно земљиште.

Водно земљиште заузима **7,66** % површине у оквиру обухвата Просторног плана и чине река Тиса и Бегеј, каналска мрежа, Рибњак, баре... .

Шуме и шумско земљиште заузимају **8,27** % површине у обухвату Просторног плана.

Грађевинско земљиште **5,46** % површине у оквиру обухвата Просторног плана чине грађевинска подручја насеља, постојећа зона кућа за одмор, постојећи радни комплекс, постојећа гробља, планирани визиторски центар и планирано пристаниште за сопствене потребе.

Табела 6. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене

Р. бр.	ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ И ПОДЦЕЛИНЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	Површина	
		ha	%
1.	Просторна целина заштићеног подручја - Резервата	4726	48,34
1.1.	Просторна подцелина 1 - режим заштите I степена	670	14,18
1.2.	Просторна подцелина 2 - режим заштите II степена	1910	40,41
1.3.	Просторна подцелина 3 - режим заштите III степена	2146	45,41
2.	Зона утицаја на подручје посебне намене	5049,82	51,66
1+2	УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОНОГ ПЛАНА	9775,82	100,0

На територији Резервата, површине 4726 ha, утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14,18 % површине Резервата, обухвата подручја: Тигањица, Царска бара са Војтином Млаком, Перлеска бара, Бајбок са меандрима Старог Бегеја и део Ботошког рита.

Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41 % површине Резервата, обухвата водоток Стари Бегеј од 14. речног километра до уставе „Царска бара“, шуме уз леву обалу Старог Бегеја, Велику и Малу греду, Сарачицу, тршћаке Ботошког рита, ливаде, пашњаке и слатине Мужљанског рита.

Режим заштите III степена, укупне површине 2146 ha, односно 45,41 % површине Резервата, обухвата Трактор бару, насип уз Бегеј са окружењем, Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале, део Старог Бегеја од 15. до 14. речног километра, излетиште са пристаништем, Фидричку-Мали рит, Фаркаждински рит, рибњаке за производњу млађи, мрежу канала са Сифон каналом и плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском рити.

IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

За све објекте који се налазе у заштићеном природном добру, инвеститор је обавезан да изради студију процене утицаја на животну средину у складу са чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину.

За остале објекте у оквиру заштитне зоне Резервата инвеститор је дужан да се, у складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, обрати надлежном органу за послове заштите животне средине. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о процени утицаја на животну средину, односно донети решење о потреби израде или ослобађању од израде студије.

1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ)

1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Подручје посебне намене, заштићено подручје - Резерват обухвата две просторне целине значајне за очување биолошке разноврсности: просторну целину „Мужљански рит“ и просторна целину „Царска бара“ (простор поред реке Бегеј).

У оквиру просторних целина Резервата дефиниране су подцелине - просторна подцелина 1 - режим заштите I степена, просторна подцелина 2 - режим заштите II степена и просторна подцелина 3 - режим заштите III степена.

Просторним планом дата су правила уређења за просторне целине и подцелине у оквиру подручја посебне намене, а све у циљу заштите предметног подручја, у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени гласник РС“, бр. 46/11 и 96/21), условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција.

Правила уређења у просторним целинама заштићеног подручја - Резервату

Поред вредности као оазе очуване природе, научног, естетског и културног значаја, могућности просторне целине заштићеног подручја – Резервата су и у образовним и еко-туристичким програмима и традиционалном пашарењу.

Резерват је стављен под заштиту ради очувања некадашњег главног подручја тока реке Бегеј, захваљујући специфичним условима станишта – водена, мочварна, шумска, степска и слатинска станишта са врло сложене организацијом животних заједница и са разноврсним живим светом међу којима су и многе природне реткости.

На простору Резервата забрањено је вршити активности које могу нарушити својства због којих је проглашен заштићеним природним добром.

У Резервату нису дозвољене делатности којима се угрожава изворност биљног и животињског света, хидрографске, геоморфолошке, геолошке, културне и пејзажне вредности, осим радњи којима се одржава или успоставља природна равнотежа и остварују функције природног добра, сагласно утврђеном режиму заштите и његовим значајем.

У оквиру Резервата Просторним планом дозвољене су одређене активности и радови, као и уређење и изградња одређених садржаја, а све у складу са Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Царска бара“ и Решењем о условима заштите природе издатим од стране Министарства заштите животне средине.

Правила уређења у просторним подцелинама Резервата

На територији Резервата утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Просторна подцелина 1 - режим заштите I степена

Режим заштите I степена обухвата подручја: Тигањица, Царска бара са Војтином Млаком, Перлеска бара, Бајбок са меандрима Старог Бегеја и део Ботошког рита (14, 18% површине Резервата).

На површинама на којима је утврђен режим I степена спроводе се мере утврђене Законом о заштити природе, искључени су сви облици коришћења и активности, осим праћења стања, научних истраживања и контролисане едукације.

У просторној подцелини 1 - режиму заштите I степена забрањена је изградња свих врста објеката.

Просторна подцелина 2 - режим заштите II степена

Режим заштите II степена обухвата: водоток Стари Бегеј од 14. речног километра до уставе „Царска бара“, шуме уз леву обалу Старог Бегеја, Велику и Малу греду, Сарачицу, тршћак Ботошког рита, ливаде, пашњаке и слатине Мужљанског рита (40, 41% површине Резервата).

На површинама са утврђеним режимом II степена подразумевана је активна заштита простора. Спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја и посебно вредним пределима и објектима геонаслеђа. У II степену заштите могуће су управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, без последица по примарне вредности њихових природних станишта, популација, екосистема, обележја предела и објеката геонаслеђа, обављати традиционалне делатности и ограничено користити природни ресурси на одржив и строго контролисан начин.

Просторна подцелина 3 - режим заштите III степена

Режим заштите III степена обухвата: Трактор бару, насип уз Бегеј са окружењем, Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале, део Старог Бегеја од 15. до 14. речног километра, излетиште са пристаништем, Фидричку-Мали рит, Фаркаждински рит, рибњаке за производњу млађи, мрежу канала са Сифон каналом и плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском рит у (45, 41% површине Резервата).

Режим заштите III степена подразумева проактивну заштиту. Спроводи се на заштићеном подручју или његовом делу са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима, пределима и објектима геонаслеђа од научног и практичног значаја.

У III степену заштите могу се вршити управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења заштићеног подручја, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, селективно и ограничено коришћење природних ресурса и простора уз потребну инфраструктурну и другу изградњу.

1.2. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА У ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Зону утицаја на подручје посебне намене чини пољопривредно, шумско, водно и грађевинско земљиште.

У оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене налазе се станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, делови еколошких коридора са заштитним зонама и остало земљиште.

Очување и унапређење заштићеног подручја је оствариво само у оквиру система очуваних станишта еколошке мреже, очувањем функционалности еколошких коридора и суседних станишта.

1.2.1. Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

Све активности и радови, као и уређење и изградња у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја морају бити у складу са условима и мерама заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја дефинисаним у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)“, „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи“, „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара“, „1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја“.

Имајући у виду да је очување и унапређење заштићеног подручја оствариво само у оквиру система очуваних станишта еколошке мреже, **на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја** могућа је ограничена изградња само монтажних објеката (салетле, надстрешнице и сл.) и изградња и реконструкција инфраструктурних објеката, у складу са посебним условима заштите природе које је неопходно прибавити.

Поред тога, потребно је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: планирање рекреативних активности; геолошка и друга истраживања; подизање ваншумског зеленила; сечу дрвореда, група стабала и шумица, крчење жбуња; паљење вегетације ливада, пашњака и трстика, као и ревитализацију станишта, формирање појилишта (копање јаме, бушење новог или обнављање запушеног бунара).

Неопходно је обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.) и обнављати шумарке аутохтоних врста на одговарајућим ливадским стаништима до -20% покривности по парцели, односно до максималне величине појединачних површина до 0,05 ha.

Забрањено је мењати намену и културу површина, осим у циљу еколошке ревитализације станишта (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отворати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња.

На **шумском земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја**, у складу са посебним условима заштите природе које је неопходно прибавити и у складу са плановима газдовања шумама, може се градити техничка инфраструктура (шумске саобраћајнице и други објекти који служе за газдовање шумама).

Неопходно је ускладити планске документе у газдовању шумама са очувањем заштићених врста путем сарадње корисника шума и Покрајинског завода за заштиту природе.

Коришћење, уређење и заштита **водног земљишта у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја** ће се вршити у складу са условима и мерама заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја. Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта. Потребно је прибавити посебне услове заштите природе за следеће активности: уређење вода, радове на одржавању каналске мреже укључујући и уклањање вегетације и остале мелиорационе радове. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода.

Границе и намена водног земљишта не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП „Воде Војводине“.

1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора

Све активности, радови и уређење у оквиру еколошких коридора, као и уређење и изградња у оквиру заштитних зона еколошких коридора морају бити у складу са условима и мерама заштите и уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора, дефинисаним у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „1. Правила уређења и организације

земљишта (са зонама заштите)", „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи", „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара", „1.5.1.3. Еколошки коридори" и у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката", „2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја".

1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене

На **осталом пољопривредном земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене** дозвољена је изградња у складу са условима дефинисаним у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења", у тачки „2. Правила грађења", „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката".

На осталом пољопривредном земљишту у оквиру подручја посебне намене дозвољена је изградња:

- објектата за потребе пољопривредног домаћинства - салаша;
- пољопривредних објеката и радних садржаја у функцији пољопривреде (воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице; стакленици и пластеници; објекти за гајење печурака; рибњаци; фарме и газдинства - објекти за узгој животиња; објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа);
- објеката чија је намена у функцији очувања и промоције подручја посебне намене (осматрачнице, салетле, надстрешнице);
- лансирних (противградних станица).

Коришћење, уређење и заштита **водног земљишта** се може вршити у складу са условима и мерама заштите и уређења природних добара дефинисаних Просторним планом. Заштита и коришћење водног ресурса подразумева оптимизирање режима вода, праћење стања и анализу квалитета вода. Границе и намена водног земљишта не могу се мењати без посебне сагласности ЈВП „Воде Војводине".

На осталом **шумском земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене** могу да се граде објекти у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства:

- објекти за одржавање и коришћење шума (шумарске куће);
- техничка инфраструктура (шумске саобраћајнице и други објекти који служе за газдовање шумама);
- ловачке колибе и ловно-техничких објекти.

Грађевинско земљиште у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене чине грађевинска подручја насеља, постојећа зона кућа за одмор, постојећи радни комплекс и постојећа гробља.

За грађевинска подручја насеља Бело Блато и Лукино Село и део грађевинског подручја насеља Стајићево која се налазе у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се Просторни план града Зрењанина који мора бити усклађен са овим Просторним планом.

За део грађевинског подручја насеља Перлез примењиваће се Урбанистички план МЗ Перлез до 2010. године и Одлука о спровођењу урбанистичког плана МЗ Перлез до 2010. године. који мора бири усклађен са овим Просторним планом.

У оквиру зоне кућа за одмор дозвољена је изградња кућа за одмор и помоћних објеката.

Постојећи радни комплекс који се налази у КО Бело Блато, уз границу Резервата, у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене, задржава се у постојећем стању и дозвољена је могућност текућег одржавања и санације.

У склопу гробља дозвољена је изградња сакралних објеката према црквеним, односно верским канонима, уређење путева, стаза и зеленила.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

1.3. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ

1.3.1. Саобраћајна инфраструктура

Објекти јавне путне - друмске и железничке инфраструктуре (државни путеви у складу са Уредбом о категоризацији државних путева, општински путеви, постојећа и планирана железничка инфраструктура), као и пратећи садржаји уз путеве, ће се реконструисати/градити на основу услова из донетих просторних планова локалних самоуправа.

Планирање и изградња свих саобраћајница које прелазе преко елемената еколошке мреже, треба да се врши у складу са потребама заштите дивљих врста, укључујући и обезбеђење сигурног пролаза дивљих врста на одређеним локацијама (еколошки коридори, миграторни путеви између субјединица заштићених подручја или станишта). У том смислу је потребно применити мере заштите које су дате овим Просторним планом.

Водни саобраћај

Приликом изградње објеката у оквиру водног-пловног пута реке Тисе, деонице ОКМ ХС ДТД, канала Бегеј услове треба тражити од надлежног предузећа (МГСИ – Дирекција за пловне путеве, Агенција за управљање лукама, ЈВП Воде Војводине) које је задужено за одржавање и развој водних-пловних путева.

Путна мрежа

Државни и општински путеви ће се реконструисати/градити на основу услова - правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе, услова надлежног предузећа - управљача над предметним јавним путевима и услова и мера заштите и уређења природних добара. Реализацију изградње/реконструкције путне инфраструктуре би требало извршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања коловозних површина и осталих елемената предметних јавних путева.

Железнички саобраћај

Железничка инфраструктура ће се реконструисати/градити на основу услова - правила уређења и грађења из просторних и урбанистичких планова, уз придржавање законске и подзаконске регулативе и услова надлежног предузећа - управљача над предметном инфраструктуром.

Реализацију изградње/реконструкције железничке инфраструктуре вршити уз уважавање анализе постојећих и перспективних саобраћајних токова, као и експлоатационог стања пружне инфраструктуре.

Некатегорисана путна мрежа

Изградња, одржавање и реконструкција некатегорисаних - атарских путева је у надлежности управљача - локалне самоуправе која својим краткорочним или дугорочним плановима управљања одређује приоритете, динамику и реализацију свих активности на овој путној мрежи.

Изградња и одржавање некатегорисаних - атарских путева вршиће се у складу са препорукама и смерницама из просторног плана јединица локалне самоуправе (ПП Града Зрењанина).

Све активности - интервенције на атарској путној мрежи се обављају у оквиру утврђених регулационих ширина парцела. У случајевима захтева за променом хијерархијске дефиниције некатегорисаних - атарских путева, обавезна је израда Плана детаљне регулације.

Општи услови за некатегорисану путну мрежу:

- утврђена регулациона ширина парцеле пута;
- ширина заштитног појаса 3,0 m, обострано од границе путног земљишта-парцеле;
- коловоз мин. ширине 3,0 m једносмерни и 5,0 m за двосмерни саобраћај;
- обострене банке 1,0 m;
- канали за одводњавање мин. ширине 0,3 m.

Остали приступни путеви

Изградња и одржавање осталих приступних путева треба да буде у складу са важећом регулативом и техничким прописима (SRPS за путеве са малим саобраћајем). Уколико приликом реализације ових саобраћајних капацитета дође до потребе за заузимањем новог земљишта, обавезна је израда одговарајуће планске документације (план детаљне регулације).

Немоторни саобраћај

Пешачке и колско-пешачке стазе (у оквиру посебне намене уз услове надлежне институције) могуће је градити уз следеће препоруке:

- минимална ширина пешачке стазе 2,0 m;
- изградња застора је могућа од доступних материјала (препука: земља, камени агрегат, шљунак и сл.);
- за колско-пешачке стазе обавезна је стабилизација застора.

Бицикличке стазе потребно је градити/реконструисати уз следеће препоруке:

- ширина бицикличке стазе 1,5 (мин.1,3) m, 2,5 (мин.2,1) m - двосмерни саобраћај);
- изградња застора од доступних материјала уз обавезну стабилизацију истог;
- застор мора бити раван, без улегнућа и одговарајуће носивости.

1.3.2. Водна и комунална инфраструктура

Правила за трасирање комуналне инфраструктуре:

- ✓ Водовод и канализација се морају трасирати тако да:
 - не угрожавају постојеће или планиране објекте, као и планиране намене коришћења земљишта,
 - да се подземни простор и грађевинска површина рационално користе,
 - да се поштују прописи који се односе на друге инфраструктуре,
 - да се води рачуна о геолошким особинама тла, подземним водама и сл.
- ✓ Водовод трасирати једном страном коловоза, супротно од атмосферске канализације, на одстојању 1,0 m од ивичњака.

- ✓ Фекалну канализацију трасирати осовином коловоза.
- ✓ Атмосферску канализацију трасирати једном страном коловоза (нижом код саобраћајница са једносмерним падом) на одстојању 1,0 м од ивичњака, супротно од водовода.
- ✓ Хоризонтално растојање између водоводних и канализационих цеви и зграда, дрвореда и других затечених објеката не сме бити мања од 1,5 м.
- ✓ Растојање водоводних цеви од осталих инсталација (гасовод, топловод, електро и телефонски каблови) при укрштању не сме бити мање од 0,5 м.
- ✓ Тежити да водоводне цеви буду изнад канализационих, а испод електричних каблова при укрштању.
- ✓ Полагање водовода или канализације у тротоару се може дозволити само изузетно, уз документовано образложење и са посебним мерама заштите.
- ✓ Уколико није могућа траса у оквиру регулативе саобраћајнице, водовод или канализацију водити границом катастарских парцела уз писмену сагласност оба корисника међних парцела. Минимална дубина укопавања цеви водовода и канализације је 1,0 м од врха цеви до коте терена, а падови према техничким прописима у зависности од пречника цеви.
- ✓ Минимално растојање ближе ивице цеви до темеља објеката је 1,5 м.
- ✓ Минимално дозвољено растојање при паралелном вођењу са другим инсталацијама дато је у табели 1. табела 1. Минимално дозвољено растојање при паралелном вођењу инсталација водовода и канализације са другим инсталацијама Паралелно вођење (м) Међусобно водовод и канализација 0.4 До гасовода 0.3 До топловода 0.5 До електричних каблова 0.5 До телефонских каблова 0.5
- ✓ Избор материјала за изградњу водоводне и канализационе мреже, као и опреме извршити уз услове и сагласност надлежног комуналног предузећа.
- ✓ Појас заштите око главних цевовода износи најмање по 2,5 м од спољне ивице цеви. У појасу заштите није дозвољена изградња објеката, ни вршење радњи које могу загадити воду или угрозити стабилност цевовода.
- ✓ Забрањена је изградња објеката и сађење засада над разводном мрежом водовода или канализације. Власник непокретности која се налази испод, изнад или поред комуналних објеката (водовод, топловод...), не може обављати радове који би ометали пружање комуналних услуга.
- ✓ Постављање подземних инсталација (водовод, канализација, електро и ПТТ мрежа...) испод зелених површина у урбанизованим зонама, вршити на растојању од мин 2,0 м од постојећег засада, а уз одобрење општинског органа за раскопавање и враћање површина у првобитно стање.
- ✓ Црпне станице (како за воду, тако и за канализацију) постављају се у непосредној близини саобраћајница, на грађевинској парцели предвиђеној само за те сврхе. Габарити објекта се одређују у зависности од протока садржаја, капацитета, типа и броја пумпи. Величина грађевинске парцеле за црпне станице одређује се у зависности од зона заштите и обезбеђује се оградаивањем.
- ✓ Изградњи и реконструкција водоводних и канализационих објеката може се приступити тек након израде инвестиционо-техничке документације и прибављања потребних сагласности и одобрења у складу са законским прописима. Изузетно, искључиво у случајевима и под условима прописаним односним законом о изградњи, може се приступити радовима без потребне техничке документације.
- ✓ Зона непосредне заштите око резервоара, црпних станица, инсталација за поправак квалитета воде, комора за прекид притиска и дубоко бушених бунара - обухвата најмање 10 м од објекта. Ова зона се обезбеђује оградаивањем и може се користити само као сенокос. Тачна величина зоне заштите је одређена законском регулативом.
- ✓ Јавне чесме на територији овог плана морају бити уређене, а квалитет воде се мора редовно контролисати од стране овлашћене установе.
- ✓ Израдити главне пројекте за реконст. постојеће и изградњу нове водоводне мреже. Пројектовање и изградњу објеката вршити у сарадњи са надлежним ЈКП, а на пројекте наведених хидротехничких објеката пробавити сагласност истог;
- ✓ Трасу водоводне мреже полагати између две регулационе линије у уличном фронту, по могућности у зелени појас (трасу полагати са једне стране улице, или обострано зависно од ширине уличног фронта);

- ✓ Ван насеља, мрежу поставити у склопу путног земљишта. Ако не постоји могућност спровођења кроз путно земљиште трасу провући кроз приватно земљиште уз сагласност власника парцеле;
- ✓ Водоснабдевање објеката и пољопривредног земљишта ван насељених места је на основу акта о урбанистичким условима, може се решавати путем појединачних изворишта –бунара према посебним водопривредним условима, које издаје надлежни општински орган, односно бунарима дубине до првог водоносног хоризонта (макс. дубине 60 м);
- ✓ У површинске воде, забрањено је испуштати било какве воде осим условно чистих атмосферских и пречишћених отпадних вода чији квалитет обезбеђује одржавање минимално доброг еколошког статуса (II класа воде) реципијента, према Уредби о класификацији вода. Квалитет ефлуента треба да задовољава граничне вредности прописане Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање и Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање. У подземне воде забрањено је испуштати било какве воде осим условно чистих атмосферских и уносити опасне и штетне материје које могу да угрозе квалитет (хемијски статус), тј. узроковати физичку, хемијску, биолошку или бактериолошку промену вода;
- ✓ На местима где јавна канализациона мрежа није изградњена, до изградње таквих система, примењиваће се водонепропусне септичке јаме, које ће се, према потребама, периодично празнити аутоцистернама надлежног комуналног предузећа. Изградњу водонепропусних септичких јама вршити према следећим условима:
 - да су приступачне за возило - аутоцистерну које ће их празнити,
 - да су коморе изградњене од водонепропусних бетона,
 - да су удаљене од свих објеката и међа према суседима најмање 3,0 м,
 - да се лако могу преоријентисати на јавну канализациону мрежу након њене изградње
 - да буду удаљене од бунара најмање 8 м.

1.3.3. Енергетска инфраструктура

1.3.3.1. Електроенергетска инфраструктура

За изградњу електроенергетске инфраструктуре оквиру посебне намене морају се прибавити посебни услови заштите природе.

У оквиру посебне намене I степена заштите није могућа изградња електроенергетске инфраструктуре.

У оквиру посебне намене, II степена заштите могућа је изградња подземне електроенергетске инфраструктуре уз постојећу инфраструктуру, за потребе спровођења мера заштите и унапређења природног добра.

У оквиру посебне намене, III степена заштите могућа је изградња подземне електроенергетске инфраструктуре за потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката и постојећих садржаја.

За изградњу електроенергетске мреже унутар посебне намене, морају се прибавити посебни услови заштите природе.

Правила за изградњу електроенергетске мреже

- Каблове полагасти у саобраћајним коридорима и уз постојећу инфраструктуру;
- Дубина полагања каблова треба да буде минимално 0,8 м;
- При паралелном вођењу енергетских каблова до 10 kV и електронских комуникационих каблова, најмање растојање мора бити 0,50 м, односно 1,0 м за каблове напона преко 10 kV;

- При укрштању енергетских и електронских комуникационих каблова угао укрштања треба да буде око 90° ;
- Није дозвољено полагање електроенергетских каблова изнад електронских комуникационих, сем при укрштању, при чему минимално вертикално растојање мора бити 0,5 m;
- Паралелно полагање електроенергетских каблова и цеви водовода и канализације дозвољено је у хоризонталној равни, при чему хоризонтално растојање мора бити веће од 0,50 m;
- Није дозвољено полагање електроенергетског кабла изнад или испод цеви водовода или канализације;
- При укрштању електроенергетских каблова са цевоводом гасовода, вертикално растојање мора бити веће од 0,30 m, а при приближавању и паралелном вођењу 0,50 m.

Правила за изградњу јавног осветљења

- У оквиру III степена заштите ограничава се осветљавање простора на неопходно и усмерено осветљавање објеката, приземних површина и површина осветљавања земљишта, као и за потребе безбедности саобраћајница, туристичких садржаја и културно-историјских вредности;
- Користити расветна тела у складу са новим технологијама развоја и условима надлежног завода за заштиту природе;

Правила за изградњу трафостаница 20/0,4 kV

- У оквиру посебне намене, трафостанице гради се као монтажно-бетонске или компактне за 20/0,4 kV напонски пренос, у складу са важећим законским прописима и техничким условима надлежног оператора дистрибутивног система електричне енергије;
- Минимална удаљеност трафостанице од осталих објеката мора бити 3,0 m;
- Монтажно-бетонске трафостанице, градиће се као слободностојећи објекти. За изградњу оваквих објеката потребно је обезбедити слободан простор максималних димензија 4,0x5,5 m;

Правила уређења у заштитној зони:

- У појасу 200 m од еколошких коридора/станишта, изузимајући грађевинска подручја насеља применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског напона;
- У појасу 200 m од еколошких коридора/станишта, применити мере заштите од утицаја светлости;
- У појасу 200 m од еколошких коридора/станишта, на грађевинском земљишту (грађевинско подручје насеља и грађевинско земљиште ван грађевинског подручја насеља), применити мере заштите од утицаја светлости;
- Објекте који захтевају осветљење лоцирати мин. 20 m удаљености од границе еколошких коридора/станишта;
- У појасу 20 m од еколошких коридора/станишта, на пољопривредном, шумском и водном земљишту, изградња надземне инфраструктуре се ограничава на трасе које најкраћим путем прелазе преко станишта.

Услови за прикључење објеката на електроенергетску мрежу

- Напајање будућих потрошача ће се извести преко кабловских прикључних ормана по систему улаз-излаз;
- Уколико се на парцели предвиђа потрошња електричне енергије са максималном снагом мањом од 70 kW, који су од постојеће нисконапонске мреже удаљени од 40 до 150 m прикључиће се нисконапонским водом на постојећу нисконапонску мрежу;
- За парцеле које су на удаљености преко 150 m од постојеће нисконапонске мреже, прикључење ће се извршити на трансформаторску постојећу трансформаторску станицу, или нову коју је потребно изградити.

1.3.3.2. Термоенергетска инфраструктура

Приликом пројектовања, изградње, експлоатације одржавања и заштите дистрибутивне гасоводне мреже испоштовати услове који су дати у Правилнику о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС“, број 86/15), у којем су детаљно дата и правила за надземно полагање гасовода.

У насељеним местима гасовод се по правилу гради у регулационом појасу саобраћајница, у инфраструктурним коридорима.

Табела 7. Минимална дозвољена хоризонтална растојања подземних гасовода од стамбених објеката, објеката у којима стално или повремено борави већи број људи (од ближе ивице цеви до темеља објекта)

Радни притисак гасовода	MOP ≤ 4 bar (m)	4 bar < MOP ≤ 10 bar (m)	10 bar < MOP ≤ 16 bar (m)
Гасовод од челичних цеви	1,0	2,0	3,0
Гасовод од полиетиленских цеви	1,0	3,0	-

Растојања дата у табели се могу изузетно смањити на минимално 1 m, уз примену додатних мера заштите, при чему се не сме угрозити стабилност објеката.

Табела 8. Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних гасовода 10 bar < MOP ≤ 16 bar и челичних и ПЕ гасовода 4 bar < MOP ≤ 10 bar са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима

Инфраструктурни објекти	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,2	0,6
Од гасовода до водовода и канализације	0,2	0,4
Од гасовода до вреловода и топловода	0,3	0,5
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,5	1,0
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел. каблова	0,3	0,6
Од гасовода до телекомуникационих каблова	0,3	0,5
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m ³ *	-	3,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m ³ а највише 100 m ³ *	-	6,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m ³ *	-	15,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m ³ *	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m ³ а највише 60 m ³ *	-	10,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m ³ *	-	15,0
Од гасовода до шахтова и канала	0,2	0,3
Од гасовода до високог зеленила	-	1,5

* растојање се мери до габарита резервоара

Табела 9. Минимална дозвољена растојања спољне ивице подземних челичних и ПЕ гасовода $MOP \leq 4 \text{ bar}$ са другим гасоводима, инфраструктурним и другим објектима

Инфраструктурни објекти	Минимално дозвољено растојање (m)	
	Укрштање	Паралелно вођење
Гасоводи међусобно	0,2	0,4
Од гасовода до водовода и канализације	0,2	0,4
Од гасовода до вреловода и топловода	0,3	0,5
Од гасовода до проходних канала вреловода и топловода	0,5	1,0
Од гасовода до нисконапонских и високонапонских ел. каблова	0,2	0,4
Од гасовода до телекомуникационих и оптичких каблова	0,2	0,4
Од гасовода до резервоара* и других извора опасности станице за снабдевање горивом превозних средстава у друмском саобраћају, мањих пловила, мањих привредних и спортских ваздухоплова	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета највише 3 m^3 *	-	3,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета више од 3 m^3 а највише 100 m^3 *	-	6,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих и горивих течности укупног капацитета преко 100 m^3 *	-	15,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета највише 10 m^3 *	-	5,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета већег од 10 m^3 а највише 60 m^3 *	-	10,0
Од гасовода до извора опасности постројења и објеката за складиштење запаљивих гасова укупног капацитета преко 60 m^3 *	-	15,0
Од гасовода до шахтова и канала	0,2	0,3
Од гасовода до високог зеленила	-	1,5

* растојање се мери до габарита резервоара

Растојања дата у табели могу се изузетно смањити на кратким деоницама гасовода дужине до 2,0 m, уз примену физичког обезбеђења од оштећења приликом каснијих интервенција на гасоводу и предметном воду, али не мање од 0,2 m при паралелном вођењу.

Табела 10. Минимална хоризонтална растојања подземних гасовода од надземне електромереже и стубова далековода

Називни напон	Минимално растојање	
	при укрштању (m)	при паралелном вођењу (m)
$1 \text{ kV} \geq U$	1,0	1,0
$1 \text{ kV} < U \leq 20 \text{ kV}$	2,0	2,0
$20 \text{ kV} < U \leq 35 \text{ kV}$	5,0	10,0
$35 \text{ kV} < U$	10,0	15,0

Минимално хоризонтално растојање се рачуна од темеља стуба далековода, при чему се не сме угрозити стабилност стуба.

Приликом укрштања, гасовод се по правилу поставља изнад канализације. Уколико се мора поставити испод, неопходно је применити додатне мере ради спречавања евентуалног продора гаса у канализацију.

Надземно полагање гасовода од полиетиленских цеви (у даљем тексту: ПЕ цеви) није дозвољено.

Табела 11. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено борави већи број људи

МОР на улазу			
Капацитет m ³ /h	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar < МОР ≤ 16 bar
до 160	уз објекат (отвори на објекту морају бити ван зона опасности)	3,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)
од 161 до 1500	3,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	5,0 m или уз објекат (на зид или према зиду без отвора)	8,0 m
од 1501 до 6000	5,0 m	8,0 m	10,0 m
од 6001 до 25000	8,0 m	10,0 m	12,0 m
преко 25000	10,0 m	12,0 m	15,0 m
Подземне станице	1,0 m	2,0 m	3,0 m

Растојање се мери од темеља објекта до темеља МРС МС, односно РС.

Зид без отвора је зид минималне ватроотпорности 0,5 h који нема отворе на минималној хоризонталној удаљености од МРС, МС, односно РС на обе стране у складу са минималним растојањима из табеле.

Одушне и вентилационе цеви подземних станица морају бити удаљене најмање 3,0 m од стамбених објеката и објеката у којима стално или повремено бораве људи.

МРС, МС, односно РС се могу поставити на зид или према зиду без отвора грађевинских објеката у кругу индустријских потрошача. При томе зид мора бити непропусан за гас и не сме имати отворе на минималној хоризонталној удаљености од 5 m на обе стране МРС.

МС са улазним притиском до 100 mbar може се поставити у заједничке просторије стамбених зграда под условом да су те просторије са природним проветравањем.

За станице капацитета до 160 m³/h растојање МРС, МС, односно РС до кабловских прикључних кутија или електро ормана мора бити минимално 1,0 m без обзира на границе зона опасности.

Табела 12. Минимална хоризонтална растојања МРС, МС и РС од осталих објеката

МОР на улазу			
Објекат	МОР ≤ 4 bar	4 bar < МОР ≤ 10 bar	10 bar < МОР ≤ 16 bar
Коловоз градских саобраћајница	3,0 m	5,0 m	8,0 m
Железничка пруга	10 m	15 m	15 m
Општински пут	3,0 m	5,0 m	8,0 m
Државни пут осим ауто пута	8,0 m	8,0 m	8,0 m
Интерне саобраћајнице	3,0 m	3,0 m	3,0 m
Јавна шеталишта	3,0 m	5,0 m	8,0 m
Трансформаторска станица	10,0 m	12,0 m	15,0 m
Надземни електропроводови	0 bar < МОР ≤ 16 bar:		
	1 kV ≥ U	Висина стуба + 3,0 m*	
	1 kV < U ≤ 110 kV	Висина стуба + 3,0 m**	
* али не мање од 10 m; ** али не мање од 15 m; ово растојање се може смањити на 8 m за водове код којих је изолација вода механички и електрично појачана			

Минимално хоризонтално растојање МРС, МС и РС од јавних путева мери се од ивице коловоза.

За зидане или монтажне објекте МРС, МС и РС минимално хоризонтално растојање се мери од зида објекта.

За објекте МРС, МС и РС постављене на отвореном простору, са или без надстрешнице, растојање се мери од најближег потенцијалног места истицања гаса.

На укрштању гасовода са путевима, пругама, водотоковима, каналима, далеководима називног напона преко 35 kV, угао осе гасовода према тим објектима мора да износи између 60° и 90°.

Угао укрштања на местима где је то технички оправдано, дозвољено је смањити на минимално 60°. За извођење укрштања гасовода са инфраструктурним објектима са углом мањим од 60° потребно је прибавити одговарајућу сагласност управљача, односно оператора над тим објектима.

Минимална дубина укопавања гасовода је 0,8m мерено од горње ивице гасовода.

Табела 13. Минимална дубина укопавања челичних и ПЕ гасовода, мерена од горње ивице цеви, код укрштања са другим објектима

Инфраструктурни објекат	Минимална дубина укопавања (m)
до дна одводних канала путева	1,0
до дна регулисаних корита водених токова	1,0
до горње коте коловозне конструкције пута	1,35
до горње ивице прага железничке пруге	1,5
до дна нерегулисаних корита водених токова	1,5

Од минималне дубине укопавања цеви може се одступити уз навођење оправданих разлога за тај поступак, при чему се морају предвидети повећане мере безбедности, али тако да минимална дубина укопавања не може бити мања од 0,5 m.

Приликом изградње гасовода укрштање гасовода са јавним путевима врши се у складу са захтевима Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС“, број 86/15) и условима управљача јавног пута.

Бушотине

Услов за нове објекте у непосредној близини око бушотине је да у појасу ширине минимум од 30,0 m мерено од осе бушотина буде слободног простора за евентуално обављање радова на бушотинама.

Приликом избора локације, пројектовања и изградње објеката обезбедити несметани путни прилаз према свим објектима (бушотинама) са постојећих и планираних саобраћајница.

Водно земљиште и водни објекти

Ако цевовод гасовода, пролази близу водотокова, канала, бунара, извора и изворишних подручја, и других водних објеката, као и ако је паралелан са водотоковима, или се са њима укршта, потребно је прибавити одговарајућа водна акта од организација и органа надлежних за послове водопривреде, у складу са законом, техничким и другим прописима.

У случају да се планира постављање термоенергетске инфраструктуре на водном земљишту, у експропријационом појасу водотока/мелиорационих канала, по траси која је паралелна са каналом, инсталацију положити по линији експропријације, до 1,0 m, тако да међусобно управно растојање између трасе и ивице обале канала буде минимум 5,0 m у грађевинском, односно 10,0 m у ванграђевинском подручју.

Изградњу термоенергетске инфраструктуре/вршење радова у зони водних објеката/водног земљишта планирати/реализовати поштујући ограничења постављена Законом о водама, према условима прибављеним од надлежног органа за послове водопривреде, за објекте/радове за које се према Закону о водама издају услови.

Гасне котларнице

Технички услови за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница, укупног капацитета изнад 50 kW, дати су Правилником о техничким нормативима за пројектовање, грађење, погон и одржавање гасних котларница („Службени лист СФРЈ”, бр. 10/90 и 52/90). Котларница може бити изграђена или као посебан грађевински објект, или као прислоњени објект, или у саставу објекта друге основне намене.

Услови за прикључење на јавну дистрибутивну гасоводну и топоводну мрежу

Прикључење на дистрибутивну гасоводну мрежу извести у складу са условима и сагласностима добијеним од надлежног дистрибутера за гас, а у складу са одредбама Правилника о условима за несметану и безбедну дистрибуцију природног гаса гасоводима притиска до 16 bar („Службени гласник РС”, број 86/15).

За радове на постављању и прикључењу на дистрибутивну гасну мрежу типских мерно-регулационих сетова (MPC) капацитета до 10 m³/h није потребно прибављати акт надлежног органа.

1.3.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије

Коришћење енергије из обновљивих извора енергије (соларна и геотермална енергија) на подручју посебне намене мора бити усагалшено са актом о заштити природног добра.

У оквиру зоне утицаја Просторног плана могу се користити геотермална и соларна енергија (у виду топлотне и електричне енергије, постављање соларних панела).

Соларни колектори који се не прикључују на елетродистрибутивну мрежу и постројења инсталисане снаге до 50 kW за производњу енергије из енергије сунца, који ће ову енергију користити за сопствене потребе, а такође и потребе других корисника (за потребе крајњег купца који стиче статус купца – произвођача у складу са прописима којима се уређује коришћење обновљивих извора енергије) конекцијом у јавну дистрибутивну електричну и топлотну мрежу, могу се постаљати без ограничења на целом простору обухвата плана и у посебној намени. За њихово постављање није потребно прибављати акт надлежног органа.

Соларни системи који ће се користити за сопствене потребе и/или комерцијалну производњу могу се постављати у грађевинском подручју по следећим условима:

- Објекти породичног становања – на кровним површинама и фасадама главног, помоћног и економског објекта, и на тлу (као други објект на парцели), дозвољава се постављање соларних система;
- Пословни објекти, стамбено-пословни објекти, објекти туризма, угоститељства, спорта и рекреације, објекти јавне и других намена – на кровним површинама и фасадама објекта, где просторно-технички услови то дозвољавају; на постојећим и планираним објектима дозвољава се постављање соларних система на препустима у форми ограде или надстрешнице; на планираним објектима фасадни елементи могу

бити изграђени од блокова са интегрисаним соларним панелима; на објектима под заштитом, соларни системи се могу постављати само уз сагласност надлежног Завода за заштиту споменика културе;

- Површине јавне намене – на стубовима за потребе јавне и декоративне расвете, за потребе видео-надзора (у регулацијама улица, површинама различите јавне намене, у парковима, у оквиру дечјих игралишта и спортских терена), за осветљење рекламних паноа и билборда, за саобраћајне знакове и сигнализацију, на елементима урбаног мобилијара (надстрешнице за клупе, аутобуска стајалишта и сл.) дозвољава се постављање фотонапонских панела;
- Објекти саобраћајне инфраструктуре – као пратећи садржај дозвољава се постављање фотонапонских панела за потребе осветљења, сигнализације и видео-надзора путева, мостова, надвожњака; на постојећим или планираним објектима поред јавних путева као што су станице за снабдевање горивом, аутосервиси и сл., у заштитном пружном појасу и на објектима железнице уз сагласност управљача дозвољава се постављање фотонапонских панела за потребе комерцијалне производње електричне енергије и за потребе управљања (рампе), сигнализације, осветљења и видео надзора;
- Водни објекти и инфраструктура - на постројењима за прераду воде, резервоарима, пумпним станицама и сл. дозвољава се постављање фотонапонских панела на објектима и на тлу.

1.3.4. Електронска комуникациона инфраструктура

За изградњу електронске комуникационе мреже у оквиру посебне намене морају се прибавити посебни услови заштите природе.

У оквиру посебне намене I степена заштите није могућа изградња електронске комуникационе инфраструктуре.

У оквиру посебне намене II степена заштите могућа је изградња подземне електронске комуникационе инфраструктуре уз постојећу инфраструктуру, за потребе управљања заштићеним подручјем.

У оквиру посебне намене III степена заштите могућа је изградња подземне електронске комуникационе инфраструктуре уз постојећу инфраструктуру, за потребе одрживог коришћења и управљања заштићеним подручјем, одржавање постојећих објеката и постојећих садржаја (викенд зона, туристичких локалитета, културно-историјских садржаја и др.).

За изградњу електронске комуникационе мреже унутар станишта, морају се прибавити посебни услови заштите природе.

Правила грађења подземне електронске комуникационе мреже

- Електронску комуникациону мрежу градити подземно у коридорима саобраћајница;
- Дубина полагања каблова треба да је најмање 0,8-1,2 m;
- За потребе удаљених корисника, ван насеља, може се градити бежична (PP) електронска комуникациона мрежа.

Правила за прикључење на електронску комуникациону мрежу

- У циљу обезбеђења потреба за новим прикључцима на електронску комуникациону мрежу и преласка на нову технологију развоја у области електронских комуникација, потребно је обезбедити приступ свим планираним објектима путем канализације од планираног окна до просторије планиране за смештај електронске комуникационе опреме унутар парцела корисника.

Услови грађења бежичне ЕК мреже (PP) и припадајућих објеката:

- Објекти за смештај електронских комуникационих уређаја фиксне, мобилне комуникационе мреже и опреме за РТВ и КДС, мобилних централа, базних радио

станица, радио-релејних станица, као и антене и антенски носачи, могу се поставити на објекте у оквиру подручја посебне намене;

- Сензори у оквиру система надзора за аутоматско рано откривање пожара се могу постављати на постојеће или нове антенске стубове.

1.3.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила

Подизање заштитних појасева зеленила је могуће на простору заштићеног подручја (СРП „Царска бара“) у складу са важећом уредбом, у складу са интересима очувања биодиверзитета и предеоних карактеристика подручја:

- у СРП „Царска бара“ у режиму III степена заштите могуће је подизање ветрозаштитних појасева у функцији заштите природе;
- формирање заштитних појасева у сврху ревитализације станишта, условљава се подизање високог зеленила ван грађевинског подручја на минималној удаљености 200 m од заштићеног подручја;
- на растојању већем од 200 m од границе станишта заштићених и строго заштићених врста, могуће је успостављање вишеспратних пољозаштитних појасева са учешћем високог зеленила.

Заштитни појасеви зеленила у посебној намени, ван станишта заштићених и строго заштићених врста, могу се подизати и у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта.

Ови појасеви ће бити и у функцији заштите од ветра, заштите пољопривредног земљишта и усева и заштите каналске мреже.

Услови за формирање заштитних појасева у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре:

- за формирање ових појасева је потребна довољна ширина регулације у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре, а најмања препоручена ширина ових појасева је 5 m;
- планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату Просторног плана, треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја;
- није дозвољено озелељавање уз сам појас саобраћајнице, јер би привлачио животињске врсте и довео до повећања морталитета њихових популација;
- поред подизања ремиза високог зеленила које усмеравају кретање дивљачи према прелазима, на предметном простору је неопходно обезбедити и травне површине за врсте отворених станишта;
- на местима међусобног укрштања саобраћајне и друге инфраструктуре, при садњи заштитних појасева зеленила, потребно је придржавати се услова везаних за безбедност саобраћаја;
- ускладити положај заштитних појасева зеленила са постојећом и планираном подземном и надземном инфраструктуром;
- уз канале и насипе, заштитне појасеве зеленила формирати ван појаса потребног за њихово одржавање.

Услови за формирање заштитних појасева зеленила у оквиру пољопривредног земљишта:

- формирање појасева од просечно 10 m ширине (минимум 6 m);
- формирање главних појасева управно на правац дувања ветра, а споредних управно на правац главних појасева;
- формирање једноредних или дворедних појасева у зони мање угрожености од ветра, а у зони јаког ветра и суше појасева од 3-5 редова од лишћарских врста аутохтоног порекла;
- формирање појасева на међусобном растојању од 30 њихових висина, како би се остварили ефекти заштите од ветра, одношења земљишта и усева у фази семена;

- формирање ажурних типова појасева (са већим бројем отвора распоређених по целом профилу појаса);
- ускладити формирање заштитних појасева на стаништима заштићених врста и уз еколошке коридоре са мерама заштите природе.

Уколико се заштитни појасеви зеленила подижу у оквиру постојећих регулационих линија јавних путева и канала, а према условима из овог Просторног плана, потребна је израда пројектне документације.

Пројектном документацијом одредити просторни распоред заштитних појасева зеленила, типове, ширину, међусобна растојања и конкретан избор врста уз забрану примене инвазивних врста. За формирање свих заштитних појасева зеленила је потребно прибавити услове од надлежне институције за заштиту природе.

1.4. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ

Оптимална комунална опремљеност грађевинског земљишта у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене:

- саобраћајна инфраструктура (обезбеђен колски, бициклички и пешачки приступ);
- снабдевање водом за пиће из јавне водоводне мреже или сопственог бунара, а за потребе снабдевања водом нижег квалитета, за заливање и прање, захватањем из каналске мреже или из подземља (захватањем прве издани), а у просторним целинама од значаја за очување биолошке разноврсности (станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја) снабдевање водом нижег квалитета обезбедити у складу са условима за заштиту природе;
- одвођење површинских атмосферских и отпадних вода у складу са условима заштите природе и заштите животне средине (све зауљене воде пре упуштања у атмосферску канализацију пречистити на сепаратору уља и брзоталоживих примеса);
- одвођење фекалних вода у складу са условима заштите природе и заштите животне средине (до изградње јавне канализационе мреже, фекалне отпадне воде се могу упуштати у водонепропусне септичке јаме које се граде на истој парцели као и главни објекат);
- енергетска инфраструктура (електроенергетска и гасна инфраструктура или енергија из обновљивих извора) у складу са условима заштите природе;
- електронска комуникациона инфраструктура (неопходна за одвијање електронског комуникационог саобраћаја) у складу са условима заштите природе.

Минимална комунална опремљеност грађевинског земљишта у зони утицаја на подручје посебне намене потребна за издавања локацијских услова и грађевинске дозволе подразумева:

- саобраћајни прикључак парцеле на некатегорисани (атарски) или други јавни пут;
- снабдевање водом прикључењем на јавну водоводну мрежу или из сопственог извора (бунара);
- одвођење отпадних вода (уколико не постоји могућност прикључења на јавну канализациону мрежу, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама);
- снабдевање електричном енергијом, прикључењем на јавну дистрибутивну мрежу или из сопственог извора.

За потребе издавања локацијских услова и грађевинске дозволе неопходно је обезбедити одређени минимални степен комуналне опремљености грађевинског земљишта, односно обезбедити прикључке на ону комуналну инфраструктуру која је неопходна за оптимално функционисање планираних објеката и уређених површина.

За сва прикључења на комуналну инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

1.5. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара

1.5.1.1. Заштићено подручје – Резерват

На подручју Резервата основна смерница генералног концепта заштите, развоја, уређења и управљања подручјем је очување водених и влажних станишта. Услови и мере заштите подразумевају мониторинг популација аутохтоне флоре и мониторинг животињских врста (пре свега, фауне инсеката, птица и сисара), као и едукацију и популаризацију очуваних вредности укупног биодиверзитета природног добра.

Планирати мере и активности како би се испунили **општи циљеви заштите природе и унапређења стања** на планском подручју:

- Спровођење прописаних режима и мера заштите, на основу аката о заштити и других релевантних просторно-планских, програмских и пројектних докумената;
- Одржавање мозаичности предела, кроз успостављање оптималног односа и просторног распореда водене, барске, ливадске и шумске вегетације;
- Планиским решењима је неопходно предвидети забрану промене културе земљишта за угрожена станишта (дубока бара, река, канал, трстик-мочвара, шума и ливада) и ограничити њихово коришћење на традиционалне начине попут обезбеђивања повољног нивоа и квалитета воде у Старом Бегеју, као и дужине трајања поплаве, кроз изналагање најбољег решења за снабдевање водом истог или бољег квалитета од оне у Старом Бегеју;
- Предвидети повезивање водених окана и изградњу/одржавање постојећих наменских устава („Перлез“ и друге мање уставе), усаглашено са потребама заштите природе, водопривреде, пољопривреде и шумарства;
- Подстицање очувања влажних и других ливада, плитких депресија и пашњака Мужљанског рита и слатина и Ботошког рита уз меру редовног кошења и одрживог/традиционалног пашарења, ради спречавања сукцесије и њиховог поновног растања;
- Обнављање и формирање мешовитих шумских састојина, са аутохтоним врстама дрвећа;
- Усклађивање привредних и других делатности (шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај, рибарство, туризам) са заштитом подручја;

У оквиру режима заштите **I (првог)** степена:

Забрањене су све активности осим научних истраживања (која не нарушавају природне вредности), контролисана едукације и активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема.

Обезбеђује се:

- научна истраживања (која не нарушавају природне вредности) и праћење природних појава;
- контролисана (бројно, временски и просторно) посета;
- спровођење санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства;
- спровођење мера и активности усмерених ка очувању и унапређењу постојећег стања водених, мочварних и ливадских екосистема (пашарење и кошење као мере очувања травних површина и сузбијања инвазивних врста), одржавање оптималног водног режима;
- супституција алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;
- уношење аутохтоних врста дрвећа на шумска станишта;
- интервентне мере на заштити екосистема по посебним условима заштите природе.

У оквиру режима заштите **II (другог)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и реконструкцију и одржавање објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
2. очување сталних бара, рестаурацију влажних станишта, ревитализацију канала и вокова и одржавање њихове проточности;
3. негу и обнову шума са аутохтоним врста дрвећа, постепену замену састојина и групација алохтоних врста дрвећа као и култура клонских топола са аутохтоним врстама, остављање најмање 5 сувих и/или изваљених стабала по хектару приликом извођења мера неге шуме, уклањање конкурентске дрвенасте вегетације око младих јединки храстова;
4. постављање вештачких дупљи и вештачких острваца за строго заштићене дивље врсте, изградња пролаза за животиње, одржавање постојећих и формирање нових еколошких коридора;
5. уклањање водене и приобалне вегетације на Старом Бегеју и каналима у случајевима њиховог пренамножења, сузбијање инвазивних врста биљака и животиња;
6. порибљавање аутохтоним врстама, санациони риболов и изловљавање алохтоних врста риба;
7. заштиту и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, постављање наменских објеката и опреме за потребе прихране, чувања и посматрања дивљачи и лов дивљачи у просторној целини Мужљански рит;
8. сакупљање гљива, дивље флоре и фауне и шумских плодова на земљишту у приватној својини, осим строго заштићених врста;
9. контролисано кошење, испашу и паљење вегетације;
10. решавање проблема неконтролисаног одлагања отпада и санацију дивљих депонија;
11. употребу чамаца и других пловила за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
12. приступ и боравак посетилаца, без камповања и ложења ватре на отвореном простору.

У оквиру режима заштите **III (трећег)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу, реконструкцију и одржавања објеката електроенергетске, телекомуникационе, хидро-техничке и комуналне инфраструктуре, молова и објеката за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности, прихват и одмор посетилаца и реконструкцију и одржавање постојећих објеката намењених пољопривредној производњи;
2. реконструкцију, рехабилитацију и одржавање путева, осим асфалтирања постојећих путева са земљаном подлогом;
3. измуљивање природних водотока и одржавања канала, без коришћења шљунка, песка и другог речног наноса;
4. заштиту обала Бегеја на еколошки прихватљив начин;
5. редовно одржавање ножице насипа и одношење сена;
6. кошење уз примену заштитних мера за флору и фауну;
7. испашу, укључујући и контролисану испашу на насипима;
8. коришћење трске на традиционалан начин;
9. орање постојећих површина обрадивог земљишта, осим преоравања травних површина, орања у заштитној зони канала и уклањања травног покривача заједно са површинским слојем земљишта;
10. обављање сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства и пчеларства уз контролисану и што мању употребу хемијских средстава и развој органске пољопривреде, очување и обнављање старих сорти и раса биљних култура и домаћих животиња;
11. одржавање воћњака, винограда, фарми и рибњака на постојећим површинама и и без повећања капацитета;
12. пошумљавање и подизање ваншумског зеленила, осим на ливадама, депресијама, барама и пашњацима;

13. одржавања засада алохтоних врста дрвећа на постојећим површинама до истека опходње;
14. рекреативни и спортски риболов на каналу Бегеј и Трактор бари;
15. газдовање рибњацима за производњу млађи у Мужљанском риту;
16. гајење, заштиту и лов дивљачи;
17. употребу чамаца на моторни погон, осим на водотоку Старог Бегеја, где је то дозвољено једино за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
18. очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
19. уређење објеката и места за привремено одлагање и сакупљање комуналног и пољопривредног отпада;
20. развој и промоцију туризма.

1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

На стаништима строго заштићених и заштићених врста која се налазе **ван грађевинских подручја**:

- Забрањено је мењати намену и културу површина, (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отворати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња, вршити сечу дрвећа у дрворедима и ветробранским појасевима, планирати садржаје који су потенцијални извори узнемиравања дивљих врста (повећана фреквенца присуства људи или возила, бука, вибрације ноћно осветљење итд.), подизати високо зеленило на степским и слатинским стаништима;
- Ограничава се промена намене и културе површина само у циљу еколошке ревитализације станишта;
- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта;
- Обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.);
- Потребно је ускладити планска документа за газдовање шумама и коришћење пољопривредног земљишта у циљу очувања заштићених врста.

Станишта строго заштићених и заштићених врста која се налазе **унутар грађевинских подручја**:

- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима којима се мењају карактеристике станишта.

1.5.1.3. Еколошки коридори

Применити мере и техничка решења за очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошких коридора.

Потребно је прибавити посебне услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе, за активности које се односе на:

- Израду планова и техничке документације;
- Регулацију водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
- Изградњу и/или обнављање саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
- Изградње нових и обнављања старих мостова;

Није дозвољена промена културе земљишта под вегетацијом у природном и блиско - природном стању (ливаде, пашњаци, тршћаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора;

Планом предвидети следеће типове озелењавања којим ће се обезбедити повезивање станишта заштићених врста, шумских станишта и коридора са циљем очувања биодиверзитета и смањења негативног утицаја климатских промена, и то:

- подизањем и обнављањем појасева високог зеленила;
- очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор у циљу очувања слатинских станишта;
- подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације у циљу очувања степских и шумостепских станишта;

Приликом израде техничке документације, обавезно применити одговарајућа еколошки повољна техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор, на начин да се:

- поплочавање и изградња обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора, сведе на минимум, ради очувања проходности корита и обале за дивље врсте;
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница);
- Обезбедити очување травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;- Избежавати директно осветљење обале и применити одговарајућа планска и техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости;
- На грађевинском земљишту планирати намене за простор што већег дела приобаља еколошког коридора којима се обезбеђује континуитет мултифункционалног зеленог појаса који испуњава и услове очувања биолошке разноврсности;
- Очувати појас постојеће приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
- Процент високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора Тисе треба да буде најмање 50%;
- Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор травне и шумске вегетације ширине 20 - 50 m унутар плавног подручја Тисе.
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета;

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- У случају планирања зона/комплекса за објекте чија је намена директно везана за воду и/или обалу, приликом изградње неопходно је планирати мере, чијом применом би се ублажиле последице евентуалног акцедентног изливања загађујућих материја (нпр. горива и уља) и ширења последица истог у еколошки коридор (нпр. постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама);
- Није дозвољено планирање складишта опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом планирати у складу са Законом о управљању отпадом и другим сродним важећим прописима;
- У зонама водопривредних објеката планирати техничка решења којима се обезбеђује максимални континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње;

- Далеководне објекте и електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама;
- На простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока;
- Приликом планирања зелених појасева еколошких коридора: забрањено је сађење/уношење инвазивних врста од којих су на простору Војводине најзначајнији: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), копривић (*Celtis* spp.), дафина (*Elaeagnus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна спремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea* aggr.), звездан (*Symphotrichum* spp.), фалопа (*Fallopia* sp.), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста;
- Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста.

1.5.1.4. Посебни услови заштите природе

Концепт озелењавања унутар граница Плана подразумева обавезу:

1. Формирање система јавног зеленила, повећањем процента зелених површина, броја и разноврсности постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању.
2. Учешће аутохтоних дрвенстих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом, у складу са потребом прилагођавања климатским променама;
3. Очување и унапређење зелене површине унутар стамбених блокова, у зони породичног (индивидуалног) и вишепородичног становања и блокова са становањем као преовлађујућом наменом и повезати их у целину;
4. Приликом озелењавања комплекса, блокова и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања.;
5. У случају озелењавања путног појаса фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукације буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покрити високим лишћарима;
6. Забрањена је садња инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила ;
7. Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату плана треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја.
8. Приликом подизања пољозаштитног зеленила са улогом вишефункционалног бафер појаса, потребно је:
9. Учешће аутохтоних дрвенстих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиогномије, тј. спратовности дрвенасте вегетације заштитних појасева будући да монокултуре евроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила;
10. Формирати заштитни појас зеленила између радних зона и осталих садржаја.

У циљу одрживог коришћења и заштите простора, препорука је да се на подручју посебне намене стимулишу делатности и определе површине везане за интегрисану и/или органску пољопривредну производњу (производи од сирка, трске, вуне, глине, пружа, млека, меса, грожђа...).

Планирање радних комплекса мора бити у складу са мерама заштите и очувања природних вредности простора, превасходно на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

За свако проширење локација или евентуално формирање нових радних комплекса (у заштитним зонама и у просторној целини остала посебна намена), нарочито у близини еколошких коридора ако се при томе планира и промена намене земљишта из пољопривредног у грађевинско, обавезна је израда плана детаљне регулације уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом.

1.5.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара

Општи услови чувања културних добара

Забрана извођења свих радова који могу угрозити споменичка својства и статичку стабилност објеката у статусу добара под претходном заштитом.

Забрана подизања објеката који архитектуром, габаритом и наменом могу угрозити добро под претходном заштитом.

Забрањено депоновање запаљивих и штетних материја у објектима у статусу добара под претходном заштитом, њиховој заштићеној околини и на припадајућим парцелама на којима се налазе добра.

Обавезно прибављање посебних услова заштите за све врсте радова на добрима под претходном заштитом, као и изградњу на припадајућим парцелама и за изградњу и извођење било каквих инфраструктурних радова на парцелама добара под претходном заштитом и њиховој заштићеној околини.

У случају извођења било које врсте инфраструктурних радова, што обухвата прикључке на инфраструктурне системе, као и за изградњу индивидуалног система обавезно је прибављање посебних услова заштите.

Није дозвољено организовање и извођење било каквих активности у простору и на припадајућој парцели добара под претходном заштитом које могу нарушити споменичка својства, односно неопходно је прибавити посебне услове и мере заштите за реализацију истих (концерти, манифестације, фестивали и сл.).

За презентацију добра под претходном заштитом неопходно је прибавити посебне услове надлежне установе.

Посебни услови заштите археолошких налазишта и археолошких локалитета

Археолошки локалитети спадају у категорију добара под претходном заштитом.

Посебни услови заштите важе за зоне археолошких локалитета који уживају статус претходне заштите за које је дозвољена изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и адекватну презентацију налаза.

Приликом изградње инфраструктурних прикључака (гасовод, топловод, водовод, канализација, електромрежа, антенски предајници, путеви, пруге и сл.) обавезно је рекогносцирање целокупне трасе и археолошки надзор над извођењем ових радова које врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Археолошки надзор приликом извођења грађевинских и других радова врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке налазе извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавести Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину, као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен, а све у складу са чланом 109. Став 1. Закона о културним добрима. Инвеститор је у обавези да обустави радове уколико наиђе на археолошка налазишта или археолошки предмет од изузетног значаја, ради истраживања локације.

Инвеститор је дужан да обезбеди средства за праћење, истраживање, заштиту и чување пронађених остатака који уживају претходну заштиту.

1.5.3. Услови и мере заштите и уређења предела

Осим наведених услова и мера заштите и уређења природних добара, наводе се и мере које се односе на очување и унапређење специфичне композиције и конфигурације структуре предела и заштиту вредности предеоних елемената као основне идеје уређења подручја Просторног плана, а односе се на простор дефинисаних целина и подцелина, односно на цео обухват Просторног плана:

- забрањена је изградња ветроелектрана и соларних електрана на пољопривредном, шумском и водном земљишту, као и малих хидроелектрана на водном земљишту у подручју посебне намене;
- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин наруше вредности карактера предела, природне и остале вредности подручја, а посебно геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња (на пр. индустријски објекти, стоваришта и др. објекти) у подручју посебне намене;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- одржавати еколошке коридоре успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- одржавати мозаичне структуре обрадивог пољопривредног земљишта, ливада и пашњака, водотокова и канала, као и земљишта уз њих;
- неопходно је очување влажних и забарених подручја.

1.5.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студија утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, као и успостављање мониторинга параметара животне средине и инспекцијски надзор имају важну улогу у очувању квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство са природним, као и њихови међусобни утицаји.

Утицаји животне средине на здравље људи су велики и представљају последичну реакцију, те је становништво у ширем обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Стратегија управљања ризиком у циљу смањења изложености негативним ефектима на људско здравље у току санације седиментног материјала подразумева административну контролу, техничке мере и мере личне заштите.

Административна контрола и техничке мере: спроводи се у складу са националним законодавством, Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 31/15 и 113/17 и др.закон), Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС“, бр. 14/09, 95/10 и 98/18) и сви остали релевантни национални здравствени и безбедносни прописи и законодавство ЕУ (Директиве 92/57/ЕЕС и 89/391/ЕЕС).

Мере за безбедност и заштиту здравља на градилишту, према Уредби сврстане су у две групе (Прилог 4. Уредбе):

- а. општи захтеви за безбедан и здрав рад на градилиштима (опште мере);
- б. специфични захтеви за радна места на градилиштима (посебне мере).

Све мере морају бити предвиђене и дефинисане Планом превентивних мера који израђује Координатор за безбедност и здравље на раду за пројектовање (морају се предвидети у фази пројектовања) и Координатор за безбедност и здравље на раду за извођење, уколико их није израдио послодавац (мере које су оперативног карактера, односно које се односе на сам рад и технолошки поступак рада - грађења; дакле, уређење градилишта и специфичне мере за безбедан и здрав рад на градилишту).

У случају било каквих измена у условима рада, које могу утицати на безбедност, па самим тим и на мере за безбедност, те промене се морају унети и у План превентивних мера, односно, морају се изменити или допунити и превентивне мере.

План превентивних мера треба да садржи све податке који утичу на безбедност и здравље радника који обављају грађевинске радове, опште и специфичне мере за безбедан рад, а специфичне мере су, за грађевинске радове, дате у посебним правилницима, на које се позива Закон о безбедности и здрављу на раду. То су: Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС“, број 53/97), Правилник о садржају елабората о уређењу градилишта („Службени гласник РС“, бр. 121/12 и 102/15) и други правилници који дефинишу правила струке у одређеним ситуацијама, па самим тим и превентивне мере.

Мере личне заштите: Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС“, бр. 92/08 и 101/18), прописани су минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Средства и опрема за личну заштиту на раду јесу сва средства и опрема које запослени носи, држи или на било који други начин користи на раду, са циљем да га заштити од једне или више истовремено насталих опасности и/или штетности, односно да отклони или смањи ризик од настанка повреда и оштећења здравља.

1.5.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине

Одрживо просторно планирање подразумева, између осталог и заштиту, уређење и унапређење животне средине која подразумева примену мера и активности чијом реализацијом ће се зауставити и спречити негативни утицаји на животну средину које могу имати поједини оператери и активности.

Опште мере заштите природних ресурса

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:

- вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежног одељења за заштиту животне средине Града Зрењанина, као дела интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;

- успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења) од стране овлашћених организација, уколико се покаже потреба за истим;
- идентификација привредних субјеката-оператера који су у обавези да поднесу Захтев за издавање интегрисане дозволе у складу са Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине и пратећим подзаконским актима-уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду, у контактної зони Плана;
- идентификација севесо постројења на основу Закона о заштити животне средине и подзаконских аката, као и Закона о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, бр. 87/2018) и пратећих подзаконских аката - уколико дође до изградње ових објеката у планском периоду, у контактної зони Плана;
- формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од еолске ерозије-одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

Посебне мере заштите природних ресурса

Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукције мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- коришћење еколошких енергената (електрична енергија, соларна енергија, енергија ветра, биомаса, геотермална енергија) за грејање будућих туристичких капацитета и осталих корисника простора;
- успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења;
- дефинисање и других мера заштите квалитета ваздуха кроз поступак процене утицаја на животну средину.

Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) успостављају се следеће мере заштите:

- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије-квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља односно крајњи реципијент;
- забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене;

- отпадне воде индустрије потребно је предтретманом довести до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, односно за пречишћавање на ППОВ;
- вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти;
- вршити биохемијско и механичко испитивање параметара квалитета отпадних вода;
- дефинисати зону изворишта и одредити зону и мере санитарне заштите свих изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода
- земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде, забраном активности које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима;
- обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
- забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода-у циљу заштите формирати зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
- контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
- санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
- решавање снабдевања становништва водом у насељима упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
- сакупљање и евакуација отпадних вода преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације) за постојеће и планиране туристичке локалитете и остале кориснике у обухвату Просторног плана;
- строго контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите површинских и подземних вода од загађивања;
- забрана трајног депоновања отпада на целом подручју обухвата Просторног плана;
- побољшање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуиране регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или ад хок мерења ради потпунијег увида у квалитет вода;
- развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса.

Мере заштите земљишта

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере у функцији заштите земљишта су:

- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа;
- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања:
 - У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта мора се отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
 - заштита функције земљишта, заустављање деградације земљишта и рекултивација деградираних површина;
 - примена концепта органске пољопривреде и замена конвенционалне методе примене хемијских средстава заштите и агротехничких мера у пољопривреди;
 - забрана стихијског одлагања отпада на територији обухвата Просторног плана и санација неуређених одлагалишта отпада-сметлишта, у циљу заштите земљишта.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

Остале посебне мере заштите

Мере заштите од буке

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе на чијем се простору налази обухват Просторног плана, односе се на акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог Просторног плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Мере заштите при управљању отпадом

Концепцију одлагања комуналног отпада треба усагласити са принципима Програма управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године.

Сваки генератор отпада је обавезан да изврши карактеризацију и категоризацију отпада код надлежних организација и да се у зависности од његове природе са њим поступа у складу са законским прописима.

Обавеза генератора отпада је да, у складу са Законом о управљању отпадом и осталим законским и подзаконским актима, који непосредно регулишу ову област: обезбеди потребан простор за одлагање отпада, обезбеди потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, а да секундарне сировине, опасан и други отпад, предаје субјекту који има одговарајућу дозволу за управљање отпадом (складиштење, одлагање, третман и сл.).

Посебне мере и услови су:

- комунални отпад потребно је сакупљати и обезбедити његову редовну евакуацију на локацију која је утврђена од стране комуналне службе;
- привремено складиштење евентуално присутног опасног отпада вршити у складу са Законом о управљању отпадом. Отпад мора да буде прописно обележен и привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања;

- разношење чврстог отпада спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним локацијама;
- на свакој грађевинској парцели обезбедити посебан простор, тако да се омогући лак приступ надлежне службе, као и потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, у складу са законом и другим прописима;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

У случају потребе за простором за селективно сакупљање отпада који се не може чувати у контејнерима за комунални отпад, обавеза је власника/корисника да прибави услове, односно дозволу/сагласност надлежног органа за потребе уређења или коришћења наведеног простора.

На основу овог Закона и подзаконских аката, ће се спроводити планско управљања отпадом на територији Града Зрењанина у оквиру обухвата Просторног плана.

Третман животињског отпада ће се спроводити у складу са Законом о ветеринарству, Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС“ бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) и другим подзаконским актима. С обзиром на то да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган може прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08). У границама Резервата обавезна је израда студије процене утицаја у складу са Законом.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, прописано је да ће, за постојећа постројења и активности оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог Закона. На основу Уредбе о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС“, број 108/08), утврђују се рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Према подацима надлежног Министарства, у подручју посебне намене не постоји ни једно постројење које подлеже издавању интегрисане дозволе, нити севесо постројење, вишег нити нижег реда.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Плана заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

1.5.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи или да проузрокују штету већег обима на простору за који се Просторни план ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства. Настанак, обим и време трајања ванредних ситуација у већини случајева се не могу унапред предвидети, али се за извесне појаве на основу искустава, статистичких података и метода моделовања, а с обзиром на место појаве, може претпоставити да ће до њих доћи, те се у том смислу планирају и спровode конкретне мере заштите.

На основу *сеизмолошких* услова добијених од Републичког сеизмолошког завода, на посматраном подручју су утврђене регионалне вредности очекиваних максималних параметара осциловања тла на површини терена. У поступку просторног планирања потребно је користити параметре који су дати на карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 год. као мере ограничења употребе простора. При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали - 98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

Превентивне мере заштите од *пожара* обухватају планске мере заштите које се односе на планирање приступних путева, окретница и платоа одговарајућих карактеристика за потребе ватрогасних возила, планирање изворишта за снабдевање водом и капацитете водоводне мреже који обезбеђују довољне количине воде за гашење пожара, размак између објеката којим се спречава ширење пожара и др.

Републички хидрометеоролошки завод Србије врши систематска метеоролошка и хидролошка мерења и осматрања у државној мрежи метеоролошких и хидролошких станица, израђује карте угрожености и карте ризика од метеоролошких елементарних непогода, а такође издаје и обавештења, најаве и упозорења о *метеоролошким и хидролошким елементарним непогодама* и катастрофама. Праћење метеоролошке и хидролошке ситуације нарочито је битно у погледу заштите живота људи и материјалних добара од деловања метеоролошких и хидролошких елементарних непогода и катастрофа.

Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од противградних станица сектора одбране од града, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Републике Србије.

Акцидентне ситуације (удеси)

Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама.

Одредбе овог закона односе се на израду планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама - удесима и катастрофама.

На утврђивање концепције просторног развоја, утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора.

Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције, има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Ове мере се односе на:

- адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- благовремено отклањање свих уочених техничко - технолошких недостатака;
- утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

1.5.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље

Добијени услови и захтеви од Министарства одбране, а који се односе на просторна решења (утврђене зоне просторне заштите) у обухвату Просторног плана, уграђени су у сам Просторни план. Подаци поверљивог карактера детаљно су обрађени у Посебном прилогу који је саставни део Просторног плана, а који не подлеже стручној контроли, ни јавном увиду.

Према условима Центра за разминурање, у границама Просторног плана не искључује се могућност присуства експлозивних остатака рата. Скреће се пажња на опрезност приликом извођења земљаних радова, полазећи од чињенице да су се на територији РС током два Светска рата одвијали оружани сукоби различитих интензитета.

1.5.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом

Приступачност јесте резултат примене техничких стандарда у планирању, пројектовању, грађењу, реконструкцији, доградњи и адаптацији објеката и јавних површина помоћу којих се свим људима, без обзира на њихове физичке, сензорне и интелектуалне карактеристике или године старости, осигурава несметан приступ, кретање, коришћење услуга, боравак и рад.

С обзиром на то да се на предметном простору могу очекивати и корисници са посебним потребама при планирању, пројектовању и грађењу саобраћајних површина (колских и пешачких површина), прилаза до објеката, као и при пројектовању објеката јавне намене (објеката намењених за јавно коришћење) неопходно је обезбедити услове за несметано кретање истих у простору, у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС”, број 22/15).

Поред ових мера, приликом израде одговарајуће пројектно техничке документације за објекте намењене за јавно коришћење, треба предвидети уобичајене мере за заштиту инвалидних лица у самом објекту, као што су прилагођавање улазне партије и омогућавање несметане комуникације унутар објекта.

1.5.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње

Смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта јесте циљ енергетске ефикасности изградње, заштити животне средине и климатских услова доприноси смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова јесте основни циљ енергетске ефикасности изградње. Са што мање утрошене енергије енергетски ефикасном градњом треба обезбедити удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима.

Повећање енергетске ефикасности обезбедити са:

- изградњом пешачких и бициклических стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем зеленила, уличног и уз ван насељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, возњу бицикла и друге начине кретања);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњом малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

За потребе повећања енергетске ефикасности, при пројектовању, изградњи и касније експлоатацији објеката, као и при опремању енергетском инфраструктуром, применити следеће мере:

- максимално користити нова техничка и технолошка решења у циљу енергетски ефикасније градње и употребе објеката;
- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације: енергију сунца, подземних вода и сл., применом стаклених башти, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу) и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;
- обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими, односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем;
- оптимализовати величину отвора (прозора, светларника и др.) како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости и природну вентилацију;
- заштитити делове објекта зеленилом и другим мерама који су лети изложени јаком сунчевом зрачењу, а зими ветровима (на јужној и западној страни садити листопадно дрвеће, а на северној зимзелено);

- размотрити могућност постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата и други грађевински отвори), тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- при пројектовању термотехничких система, предвидети елементе система грејања, климатизације и вентилације са високим степеном корисности;
- системе централног грејања пројектовати и изводити, тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства. Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:

- при реконструкцији објекта, а у циљу постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и у складу је са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;
- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова“ и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта то дозвољавају;
- уградња система грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви објекти подлежу обавези спровођења енергетског прегледа. За све јавне објекте је обавеза да се спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Инвеститори објекта у изградњи, односно објекта који се реконструише су дужни да грејну инсталацију сваког објекта предвиђеног за прикључење на неки од система снабдевања топлотном енергијом опреме уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије.

Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и/или топлотне енергије, системи за пренос електричне енергије, дистрибуцију електричне и топлотне енергије и транспорт и дистрибуцију природног гаса, морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система.

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА

2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ

Ова правила се примењују на пољопривредно земљиште које се налази у оквиру подручја посебне намене и у зони утицаја на подручје посебне намене.

2.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у подручју посебне намене

Правила грађења на пољопривредном земљишту у подручју посебне намене, у заштићеном подручју Резервата, у просторним целинама „Мужљански рит“ и просторној целини „Царска бара“, дефинисана су у складу са утврђеним режимом заштите Резервата.

2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена

На пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена забрањена је изградња свих врста објеката.

2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена

На пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека) и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и реконструкција и одржавање објеката саобраћајне и остале инфраструктуре.

Осматрачнице - видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту.

За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена

На пољопривредном земљишту, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека), молова и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности, монтажних објеката за одмор посетилаца (салетле и надстрешнице), реконструкција и одржавање постојећих објеката намењених пољопривредној производњи и изградња, реконструкција и одржавање објеката електроенергетске, електронске комуникационе, водне и комуналне инфраструктуре.

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту.

За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

Салетле и надстрешнице

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m², а максимална висина 3,5 m.

Молови

Молови такође морају бити од дрвета, дозвољава се метални конструктивни део (обојен браон бојом као остали дрвени део) на који се поставља под од дрвета.

Објекти за потребе одрживог пашарења

Објекти за потребе одрживог пашарења морају бити у складу очувањем природних вредности, што подразумева прибављање услова и сагласности надлежног завода за заштиту природе. Максимална спратност објекта је П (приземље), а максимална површина објекта је 20 m².

Архитектонска обрада објекта треба да буде прилагођена непосредном амбијенту и околном пејсажу. Делови објекта, структурални склоп од утицаја на обликовање и визуелни изглед морају се уклопити у околни амбијент, уз примену природних материјала.

2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

Имајући у виду да је очување и унапређење заштићеног подручја оствариво само у оквиру система очуваних станишта еколошке мреже, на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја могућа је ограничена изградња само монтажних објеката (салетле, надстрешнице и сл.) и изградња и реконструкција инфраструктурних објеката, у складу са посебним условима заштите природе које је неопходно прибавити.

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m², а максимална висина 3,5 m.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)“, „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи“, „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара“, „1.5.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја“.

2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

За изградњу на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја неопходно је поштовати правила грађења дефинисана у оквиру ове тачке, уз обавезно прибављање посебних услова заштите природе.

Правила грађења у појасу до 50 m од еколошког коридора/станишта

На пољопривредном земљишту, у појасу до 50 m од еколошког коридора/станишта, **дозвољена је изградња само надземне инфраструктуре** чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица, као и водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

Услови за изградњу инфраструктуре дефинисани су у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)“, „1.3. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре.“

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

Правила грађења у појасу од 50 m до 200 m од еколошког коридора/станишта

На пољопривредном земљишту, у појасу од 50 m до 200 m од еколошког коридора / станишта, **дозвољена је изградња салаша (уз прописивање посебних мера заштите за изградњу нових салаша); воћарско-виноградарских, повртарских и цвећарских кућица; објеката неопходних за одрживо коришћење коридора или станишта и инфраструктуре, у складу са условима заштите природе.**

За салаше, воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице применити правила грађења дефинисана у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту“, „2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене“, „2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене“, „2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаша“ и „2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде“, у оквиру поднаслова „Воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице“.

Услови за изградњу водопривредних објеката и друге инфраструктуре дефинисани су у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)“, „1.3. Урбанистички и други услови за уређење и изградњу површина и објеката јавне намене и мреже саобраћајне и друге инфраструктуре.“

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

Правила грађења у појасу од 200 m до 500 m од еколошког коридора/станишта

На пољопривредном земљишту, у појасу од 200 m до 500 m од еколошког коридора/станишта, дозвољена је изградња:

- објеката за потребе пољопривредног домаћинства - салаша;
- пољопривредних објеката и радних садржаја у функцији пољопривреде (воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице; стакленици и пластеници; објекти за гајење печурака и објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа).

За објекте за потребе пољопривредног домаћинства - салаше, пољопривредне објекте и радне садржаје у функцији пољопривреде (воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице; стакленици и пластеници; објекти за гајење печурака), објекте за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа применити правила грађења дефинисана у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту“, „2.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене“, „2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене“, „2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства - салаши“, „2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде“, у оквиру поднаслови „Воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице“, „Стакленици и пластеници“, „Објекти за гајење печурака“, „Објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа“.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

На осталом пољопривредном земљишту у оквиру подручја посебне намене неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

2.1.2.3.1. Објекти за потребе пољопривредног домаћинства – салаши

Услови за избор локација намењених салашима:

- изградња салаша дозвољава се на минималној удаљености од 200 m од границе Резервата;
- изградња салаша дозвољава се на парцелама индивидуалних пољопривредних произвођача у виду изградње нових салаша или доградње и адаптације постојећих салаша;
- при избору локације намењених салашима придржавати се услова дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“;
- минимална величина парцеле за изградњу новог салаша је 5000 m²; просторних ограничења у смислу максималне величине површине за салаш нема;
- постојећи салаши на мањој парцели могу се реконструисати, дограђивати и сл. до дозвољеног индекса заузетости.

Салаш је комплекс објеката намењених за породично становање пољопривредних домаћинстава и објеката намењених пољопривредној производњи у области ратарства, воћарства, повртларства или сточарства, као и из области услуга. Изградња нових, реконструкција и доградња постојећих објеката пољопривредних газдинстава ће се вршити на основу правила грађења прописаних Просторним планом и услова за заштиту животне средине.

Парцела мора имати приступну саобраћајницу (могућност прикључења и на некатегорисани пут), санитарну воду из водовода или сопственог бунара, водонепропусну септичку јаму, прикључак на ел. мрежу или сопствени електрични агрегат и сл. Ширина колског прикључка је 4,0 m, а простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За сва прикључења на комуналну инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

За градњу објеката предвидети традиционалне материјале овог градитељског поднебља, што подразумева градњу опеком, фасадном или обичном и малтерисане фасаде.

За облогу кровних равни предвидети цреп, теголу, лим, трску или покриваче који су еколошки и обезбеђују максималну заштиту. Равни кровови се не препоручују.

За потребе пољопривредног газдинства дозвољава се изградња:

Породични стамбени објекат - изградња стамбених објеката без објеката за пољопривредну производњу није дозвољена, као и изградња на планираним и постојећим инфраструктурним коридорима, на просторима специјалне намене и заштићеним деловима природе и културних добара. На парцели је дозвољена изградња само једног стамбеног објекта максималне спратности до П+Пк, односно, По+П+Пк ако хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају изградњу подрума. Максимална површина објекта је 200 m², са максимално 3 стамбене јединице. Минимална удаљеност објекта од суседне парцеле је 5 m, а од јавног пута се удаљеност одређује у складу са Законом о јавним путевима и условима надлежног јавног предузећа.

Помоћни објекат уз стамбени објекат (гаража за путничко возило, летња кухиња, сушница, пушница, остава за храну, водонепропусна септичка јама, пречистач отпадних вода, котларница, бунар, пољски WC и сл.). Дозвољена је изградња више од једног помоћног објекта, у складу са потребама газдинства чија је максимална спратност П и чија је минимална удаљеност од породичног објекта и суседне парцеле 3 m. Не дозвољава се изградња помоћног објекта ако на парцели не постоји породични стамбени објекат.

Септичке јаме морају бити зидане од водонепропусног материјала. У зависности од врсте загађења пречистачи отпадних вода могу бити и биолошки. Удаљеност водонепропусне септичке јаме од сопственог главног објекта је минимално 3,00 m.

Економски објекат је објекат који се гради у оквиру пољопривредног домаћинства служи за обављање пољопривредне делатности као што су: сточне стаје, живинарници, свињци, говедарници, овчарници, козарници, испусти за стоку, ђубришне јаме, пушнице, сушионице, кошеви, амбари, надстрешнице за пољопривредну механизацију и возила, магацини хране, амбар, објекти намењени исхрани стоке и други слични објекти.

Дозвољена је изградња једног или више економских објеката уколико на парцели постоји породични објекат.

Максимална спратност је П или ВП, а минимална удаљеност економског објекта од стамбеног објекта на парцели је 20 m, а од суседне парцеле 10 m. Минимална удаљеност економског објекта од бунара је 25 m.

Производни објекат (стакленик, пластеник, објекат за прераду пољопривредних производа, објекат за гајење печурки, објекат за складиштење пољопривредних производа – силоси, хладњаче и сл.). Спратност објекта је максимално П+Пк или По+П+Пк ако хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају изградњу подрума. Могућа је и већа висина објекта из технолошких разлога.

Пословни објекат (објекти за потребе организовања туристичке понуде, угоститељства и сл., само ако постоји пољопривредна производња на газдинству, као и објекти из области спорта и рекреације). Дозвољава се изградња само једног пословног објекта на парцели, максималне спратности П+Пк. Минимална удаљеност пословног објекта од породичног стамбеног објекта и од границе суседних парцела је 5 m.

Дозвољена је изградња отворених спортских терена.

Уколико хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају, могућа је и изградња засебног објекта који је укопан или полуукопан чија је намена остава или складиштење за сопствене потребе.

Услови за ограђивање парцеле

Парцела се може оградити изградњом транспарентне ограде максималне висине 2.2m чији се стубови постављају на минимално 1 m од међне линије. Удаљеност ограде према бочним границама парцеле може бити и мања уз сагласност власника суседне парцеле.

Капија која се поставља у склопу ограде, мора бити са отварањем у сопственој парцели. Ограда се може поставити тако да подели парцелу на стамбено и економско двориште, са висином транспарентне ограде до 1.6m.

Ћубриште мора имати поред септичке јаме и осочару, упијајући бунар за осоку и мора бити ограђено оградом висине минимум 0.50 m.

Прикључење објеката на инфраструктурну мрежу

Уколико се објекти предвиђају у оквиру постојећих парцела на којима су већ изграђени објекти и задржава се постојећа намена, прикључци се оставарују, у оквиру парцеле уколико су капацитети довољни и задржава се намена.

Уколико капацитети нису довољни за предвиђену намену или се гради нови објекат на парцели која нема изграђен главни објекат, потребно је прибавити техничке услове и сагласности надлежних предузећа.

За изградњу објеката решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара. За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање електричном енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

За изградњу садржаја за потребе организовања туристичке понуде у оквиру комплекса салаша обавезна је израда урбанистичког пројекта у циљу урбанистичко-архитектонске разраде локације којим ће се између осталог дефинисати диспозиција и габарит планираних објеката, у складу са правилима уређења и грађења дефинисаним овим Планом, важећим прописима и прибављеним условима и подацима надлежних органа, посебних организација, ималаца јавних овлашћења и других институција.

2.1.2.3.2. Пољопривредни објекти и радни садржаји у функцији пољопривреде

Минимална удаљеност површина које се интензивно третирају вештачким ђубривом и пестицидима износи 800 m од Резервата, зоне становања, викенд зоне, туристичко-рекреативних комплекса, спортско-рекреативних комплекса и других објеката за јавно коришћење, а 200 m од водотока.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

Приликом изградње објеката у саставу пољопривредних комплекса треба извршити потпуну анализу локалитета за изградњу, укључујући природне карактеристике, квалитет земљишта, и других услова као што су могућности прикључења на саобраћајну и другу инфраструктуру, утицај на животну средину и сл. Када је квалитет земљишта у питању, водити рачуна о бонитету пољопривредног земљишта у циљу заштите земљишта високе бонитетне класе.

Индекс заузетости је максимално 40%, а минималне површине под зеленилом су 30%.

Простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели.

Услови за доградњу и реконструкцију објеката

Објекти се могу реконструисати и дограђивати у циљу постизања сигурности и стабилности објекта, реконструкције постојећих инсталација, побољшања услова живота и рада до максималних параметара прописаних овим Планом.

Сви објекти у смислу обнове-адаптације се могу одржавати и вршити санације на делу или целом објекту.

На постојећим комплексима (економије, силоси, фарме и сл.) у функцији пољопривредне производње могућа је изградња, доградња и реконструкција објеката у складу са правилима грађења из овог плана за пољопривредне објекте и радне садржаје у функцији пољопривреде.

Услови за оградивање парцеле

Ограде се могу поставити на границе парцеле према следећим условима:

- парцела се може оградити изградњом транспарентне ограде максималне висине 2.2m која се поставља на минимално 1m од међне линије;
- удаљеност ограде према бочним границама парцеле може бити и мања уз сагласност власника суседне парцеле;
- капија која се поставља у склопу ограде, мора бити са отварањем у сопственој парцели.

Прикључење објеката у функцији пољопривреде на инфраструктурну мрежу

Уколико се објекти предвиђају у оквиру постојећих парцела на којима су већ изграђени објекти и задржава се постојећа намена, прикључци се оставарују у оквиру парцеле уколико су капацитети довољни и задржава се намена.

Уколико капацитети нису довољни за предвиђену намену или се гради нови објекат на парцели која нема изграђен главни објекат за сва прикључења на инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

За изградњу објеката решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара.

За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање ел. енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

Саобраћајне површине у оквиру парцеле

У оквиру саобраћајних површина се планира:

- тротоари, ширине мин. 1m, са попречним падом од 1%;
- манипулативне саобраћајнице ширине мин.3m, са попречним падом од 2.5%.

План нивелације

Приликом планирања саобраћајних површина у оквиру парцеле, предвидети све потребне падове тако да се објекат заштити од штетних атмосферских утицаја.

Падове планирати тако да се одвођење воде врши слободним падом, према зеленим површинама и у складу са постојећом или планираном атмосферском канализацијом.

Приликом планирања терена на парцели за објекат, зелене и саобраћајне површине, коте терена ускладити са котама терена суседних парцела, тако да одвођење атмосферских вода буде у сопствену парцелу и не угрожава суседне парцеле, тј. не сме се подизањем висинских кота сопствене парцеле угрозити суседна парцела.

Линијска инфраструктурна мрежа

На пољопривредном земљишти могућа је изградња линијске инфраструктуре (електроенергетска мрежа, нафтоводи, гасоводи, мрежа електронских комуникација, водоводна мрежа и саобраћајна мрежа).

Изградњу вршити у складу са овим Планом, Законом о пољопривредном земљишту и неопходним планским документом наведеним у наслову Смернице за израду планске документације за подручје плана.

Воћарско-виноградарске, повртарске и цвећарске кућице

У оквиру пољопривредног земљишта које спада под воћарску и виноградарску културу, дозвољена је изградња новог или реконструкција и доградња постојеће воћарско виноградарске кућице, бунара, пољског WC, оставе за смештај воћа, прераду воћа и сл. уз поштовање следећих услова: минимална површина парцеле је 1000 m², а минимална ширина фронта парцеле је 10 m. Максимална спратност објекта је П, односно, ВП, а максимална површина 45 m².

Уколико не постоје сметње хидротехничке или геотехничке природе дозвољена је изградња подрума.

Дозвољена је изградња подрума или сутерена уколико за то не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Минимална удаљеност објекта од суседне парцеле је 1 m.

Колски прилаз је 3 m, простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За градњу објеката предвидети традиционалне материјале овог градитељског поднебља, што подразумева градњу опеком, фасадном или обичном.

За облогу кровних равни предвидети цреп, теголу, лим, трску или покриваче који су еколошки и обезбеђују максималну термичку заштиту. Равни кровови се не препоручују.

За сва прикључења на инфраструктуру неопходно је прибавити услове и сагласности надлежних предузећа.

За изградњу објеката у оквиру ове зоне решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара. За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање ел. енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

Стакленици и пластеници

Стакленици и пластеници су надкривени простори на пољопрвредном земљишту у оквиру којих се одвија узгој воћа, поврћа, цвећа и сл. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 5 m. Колски прикључак је минималне ширине 3.5 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

Објекти за гајење печурака

Објекти за гајење печурки дозвољава се изградња на пољопривредном земљишту мање бонитетне класе у складу са важећим правилницима из ове области. Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 10 m, а максимална спратност је П или По+П ако хидротехнички услови, односно, ниво подземних вода дозвољавају изградњу подрума. Колски прикључак је минималне ширине 3,5 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

Рибњаци

Рибњаци се граде на пољопривредном земљишту катастарских култура, а то су: пашњаци, трстици и мочваре, као и напуштена корита и рукавци река након детаљних анализа о расположивим количинама и квалитету воде и земљишта, уз претходну сагласност Министарства за пољопривреду и уз поштовање основних техничких услова на основу којих рибњак:

- мора да је заштићен од високих вода;
- мора да располаже објектима и уређајима за регулацију нивоа и протока воде и објектима и уређајима који спречавају пролаз рибе, млађи и икре у или из рибњака.

У оквиру парцеле дозвољена је изградња објекта за ветеринарске прегледе, праћење здравственог стања и прираста популације и за смештај радника и помоћног особља.

Минимална удаљеност објеката од суседних парцела је 5 m, а максимална спратност П+Пк. Минимална ширина колског прикључка је 4 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За изградњу и уређење рибњака обавезна је израда Урбанистичког пројекта у циљу урбанистичко-архитектонске разраде локације, у складу са правилима уређења и грађења дефинисаним овим Планом, важећим прописима и прибављеним условима и подацима надлежних органа, посебних организација, ималаца јавних овлашћења и других институција.

Фарме и газдинства - објекти за узгој животиња

Фарме и газдинства су радни комплекси са објектима и простором за држање и узгој животиња.

Минимална удаљеност фарме од Резервата, зоне становања, туристичко-рекреативних комплекса, спортско-рекреативних комплекса и других комплекса намењених јавном коришћењу је:

- 500 m, уз услов да се парцела намењена за изградњу фарме налази супротно од правца доминантних ветрова,
- 1000 m, ако се парцела намењена за изградњу фарме налази на правцу доминантних ветрова.

Овај услов за удаљеност од Резервата не односи се на фарме у којима се узгајају животиње (са посебним акцентом на краве, у складу са условима заштите природе) које се изводе на пашарење у оквиру Резервата, али је неопходно прибавити посебне услове и мере заштите природе.

Фарме се могу градити на пољопривредном земљишту, по могућству, ниже бонитетне класе које је компактно и има добре отоке атмосферских вода. Локација ће зависити и од величине фарме и могућег негативног утицаја на животну средину, као и угрожавање стамбених и других објеката. Фарма мора да буде снабдевена одговарајућом количином воде из јавног водовода или сопственог бунара, која мора да задовољи стандарде прописане за пијаћу воду, и мора да има пречистач отпадних вода. У оквиру комплекса фарме одвојити део за смештај радника, ветеринарску амбуланту и смештај хране, производни од техничког дела. Поред главног објекта могућа је и изградња помоћних и економских објеката.

Максимална спратност објеката је П+Пк, односно, П за економске и помоћне објекте.

Минимална удаљеност објеката за узгој од граница суседних парцела је 5 m.

Колски прикључак на парцелу је минималне ширине 4,0 m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

Простор за одлагање стајског ђубрива мора да је лоциран и обезбеђен тако да не угрожава животну средину и здравље животиња и људи и мора бити удаљен мин. 50 m од објеката за узгој животиња.

Удаљености фарме у односу на грађевинско подручје насеља, спортско-рекреативне и друге јавне објекте мора бити у складу са законима и правилницима из ове области.

За изградњу фарме обавезна је израда урбанистичког пројекта у циљу урбанистичко-архитектонске разраде локације, у складу са правилима уређења и грађења дефинисаним овим Планом, важећим прописима и прибављеним условима и подацима надлежних органа, посебних организација, ималаца јавних овлашћења и других институција.

Објекти за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа

Изградња објеката за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа дозвољава се на минималној удаљености од 500 m од Резервата.

Објекти за складиштење и примарну прераду пољопривредних производа су објекти у којима се прерађују или складиште: индустријско биље, житарице, воће, поврће, трска, лековито биље, зачини, цвеће, производи животињског порекла и др.

Под овим објектима се подразумевају: складишта пољопривредних производа (отворени, полуотворени, затворени објекти, надстрешнице, хале, силоси, хладњаче и сл.), сушнице, кланице, пушнице и др. Спратност објекта је максимално П+Пк. Могућа је и већа висина објекта из технолошких разлога. Дозвољена је изградња подрума уколико за то не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Минимална удаљеност од суседних парцела мора бити пола висине објекта, а не може бити мања од 4 m.

Колски прикључак на парцелу је минималне ширине 4m (могућност прикључења на некатегорисани пут).

За изградњу наведених објеката за примарну прераду и складиштење пољопривредних производа обавезна је израда урбанистичког пројекта.

2.1.2.3.3. Правила грађења за објекте чија је намена у функцији очувања и промоције подручја посебне намене

На пољопривредном земљишту дозвољена је изградња монтажних објеката чија је намена у функцији очувања подручја посебне намене, као и задовољења едукативних, истраживачких и туристичких активности:

- осматрачница – видиковаца и фото чека;
- салетли;
- надстрешница.

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

Салетле и надстрешнице

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m², а максимална висина 3,5 m.

2.1.2.3.4. Правила грађења за лансирне (противградне) станице

Грађење објеката лансирних (противградних) станица могуће је изван Резервата, грађевинских подручја насеља и грађевинског земљишта ван грађевинских подручја насеља, на пољопривредном земљишту, на основу услова дефинисаних овим Просторним планом и посебних услова надлежног Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

Минимална површина за изградњу противградне станице треба да буде око 10,0 m X 10,0 m. Објекат треба градити од чврстог стандардног материјала. Висина објекта је до 2,0 m и на њега се поставља громобранска заштита. Око објекта треба поставити ограду висине мин. 2,0 m.

Изградња/реконструкција објеката односно извођење радова на одстојању мањем од 500 m од лансирне (противградне) станице, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Србије.

2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ

Шумско земљиште се налази у оквиру подручја посебне намене (у оквиру режима заштите I, II, III степена) и у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене.

У шумама могу да се граде објекти у складу са плановима газдовања шумама.

У шуми и на удаљености мањој од 200 m од руба шуме не могу да се граде ћумуране, кречане, циглане и други објекти са отвореном ватром. Дозвољена је изградња објеката у функцији шумске привреде, изградња објеката у функцији туризма и рекреације и ловства.

2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у подручју посебне намене

У Резервату шумско земљиште се налази у оквиру режима заштите I, II и III степена.

Правила грађења на шумском земљишту, у подручју посебне намене – Резервату дефинисана су у складу са утврђеним режимом заштите Резервата.

2.2.1.1. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена

На шумском земљишту, у просторној подцелини 1 Резервата - режиму заштите I степена забрањена је изградња свих врста објеката.

2.2.1.2. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена

На шумском земљишту, у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека) и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности.

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

2.2.1.3. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена

На шумском земљишту, у просторној целини 3 Резервата – режиму заштите III степена, на катастарској парцели број 5955 КО Перлез, планира се изградња визиторског центра - мултифункционалног објекта који ће садржати музејско-експонатски простор, конференцијско – едукативни простор, кафе бар - ресторан, смештајни простор и остале пратеће садржаје (канцеларијски простор, кухињу, санитарни блок и др). Оквирни габарит објекта је око 40 x 15 m, спратности П+1. Формирати грађевинску парцелу под габаритом планираног објекта.

На шумском земљишту, у просторној подцелини 3 Резервата - режиму заштите III степена дозвољена је изградња монтажних објеката (осматрачница – видиковаца и фото чека) и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и монтажних објеката за одмор посетилаца (салетле и надстрешнице).

У оквиру режима заштите III степена налази се постојећи Центар за посетиоце у оквиру кога се налази дечје игралиште, пристан за бродиф, билетарница, два велика и пет малих летњиковаца (надстрешнице) отвореног типа, урбани мобилијар...

Осматрачнице – видиковци и фото чеке

Објекте извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. За конструктивне делове објекта могу се користити метални профили који морају бити обложени природним материјалом (дрво, трска). Положај и висину објекта одредити у складу са наменом и окружењем, односно условима Управљача.

Салетле и надстрешнице

Салетле и надстрешнице извести као слободностојеће, од природних материјала (дрвена конструкција, могућа трска као кровни покривач), што приближније природном амбијенту. Максимални хоризонтални габарит објекта је 20 m², а максимална висина 3,5 m.

2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

На **шумском земљишту изван станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја**, осим објеката за одржавање и коришћење шума и техничке инфраструктуре, могу се градити у складу са плановима газдовања шумама и посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства:

- објекти за одржавање и коришћење шума (шумарске куће);
- ловачке колибе и ловно-техничких објекти.

Неопходно је придржавати се услова и мера заштите и уређења за станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја и за заштитну зону еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја дефинисаних у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „1. Правила уређења и организације земљишта (са зонама заштите)“, у подтачки „1.5. Услови и мере заштите природног и културног наслеђа, животне средине и живота и здравља људи“, у подподтачки „1.5.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара“, „1.5.1.3. Еколошки коридори“ и у поглављу „IV Правила употребе земљишта, правила уређења и правила грађења“, у тачки „2. Правила грађења“, „2.6. Критеријуми којима се утврђује забрана грађења на одређеном простору или за одређене врсте објеката“.

Уколико је плановима газдовања шумама предвиђена изградња наведених објеката неопходна је израда урбанистичког пројекта. Урбанистички пројекат радити у складу са посебним прописима којима се уређује област дивљачи и ловства, као и урбанистичким параметрима из овог Просторног плана и прибављеним условима надлежних органа, организација и јавних предузећа.

Шумарске куће и ловачке колибе је дозвољено градити само као приземне (П), од природних материјала, у духу локалне традиционалне архитектуре, уз максимално уклапање у природно окружење.

Максимална површина објекта је 100 m². Објекти морају да имају минимално простор за смештај запослених (односно гостију) и тоалет. Мора се обезбедити: приступ објекту са јавног/некатегорисаног пута, као и снабдевање водом, електричном енергијом и одвођење отпадних вода. Снабдевање водом могуће је из бунара бушених у близини објекта или прикључењем на локални водовод ако за то постоје техничке могућности, а према условима надлежног дистрибутера. Одвођење отпадних вода решити на начин да се не угрози животна средина, затвореним канализационим системом, упуштањем у водонепропусни објекат. Објекти се енергијом могу снабдевати коришћењем обновљивих извора енергије, а ако се прикључују на линијску енергетску мрежу, дозвољено је извести само подземни прикључак према условима дистрибутера.

Шумарске куће и ловачке колибе могу се градити под условом да се не изазову трајна оштећења, загађивање или на било који други начин деградирање природних добара и животне средине.

У ловиштима предвидети изградњу ловно-техничких објеката (хранилишта, солишта, појилишта, осматрачнице, чеке итд.) у зависности од бројног стања дивљачи, у складу са ловном основом за газдовање ловиштем, а градити их од природних материјала и уклопити у природни амбијент ловишта. Ремизе подизати на оним местима у ловишту где нема природних површина које могу да пруже заштиту дивљачи.

2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ

На водном земљишту могу се градити и постављати само објекти у складу са Законом о водама, Законом о планирању и изградњи и на основу посебних општинских Одлука о коришћењу обале и воденог простора.

Водно земљиште је намењено за одржавање и унапређење водног режима у складу са Законом о водама и актима донетим на основу тог закона, а посебно за:

- изградњу, реконструкцију и санацију водних објеката;
- одржавање корита водотока и водних објеката;
- спровођење мера које се односе на уређење водотока и заштиту од штетног дејства вода, уређење и коришћење вода и заштиту вода;
- остале намене утврђене Законом о водама.

Потребно је обезбедити неометано функционисање водних објеката, одржавање и уређење водних објеката, стабилност објеката за заштиту од поплава, ерозије и бујице, заштиту од штетног дејства унутрашњих вода (одводњавање) и др, дефинисаних чланом 13, 15, 16. и 17. Закона о водама.

Континуитет и правац инспекционих стаза у обалном појасу мелиорационог канала, односно водотока обострано је најмање 5,0 m, мора се сачувати за пролаз и рад механизације која одржава канал. У овом појасу није дозвољена изградња објеката, садња дрвећа, орање и копање земље и обављање других радњи којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационог канала и предузимање радњи којим се омета редовно одржавање канала.

Забрањује се обављање радњи које могу угрозити стабилност и функционалност каналске мреже и којима би се онемогућили радови на редовном одржавању каналске мреже који се обављају у циљу обезбеђења ефикасности функционисања хидромелиорационог слива и одржавање стабилности водног режима.

Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и других водних објеката, спречавања погоршања водног режима, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, у свему уважити одредбе члана 133. и 134. Закона о водама, па је тако забрањено:

- на насипима и другим водним објектима копати и одлагати материјал, напасати крупну стоку, вући посечено дрвеће, прелазити и возити моторно возило, осим на местима на којима је то дозвољено, и обављати друге радње којима се може угрозити стабилност тих објеката;
- на водном земљишту:
 - градити објекте којима се смањује пропусна моћ корита,
 - одлагати чврсти отпад и опасан и штетан материјал,
 - складиштити дрво и други чврст материјал на начин којим се ремете услови проласка великих вода,
 - вађење речног наноса супротно издатој водној сагласности или без водне сагласности;
 - прати возила и друге машине,
 - вршити друге радње, осим у случају:
 - спровођења мера очувања, унапређења и презентације природних вредности,
 - предузимања радњи ради заштите људи, животиња и имовин
- у поплавног подручју градити објекте на начин којим се омета протицање воде и леда или супротно прописима за градњу у поплавног подручју;
- садити дрвеће на одбрамбеном насипу, у инундацијском појасу ширине најмање 10 m од небрањене ножице насипа према водотоку, а у брањеној зони супротно издатој водној сагласности;
- копати бунаре, ровове и канале поред насипа у појасу ширине најмање 10 m од небрањене ножице насипа према водотоку, односно до 50 m према брањеном подручју, осим ако је њихова функција заштита од штетног дејства вода или је

техничком документацијом, урађеном у складу са овим законом, доказано да није угрожена стабилност насипа;

- мењати или пресецати токове подземних вода, односно искоришћавати те воде у обиму којим се угрожава снабдевање питком или технолошком водом, угрожавају минерална и термална изворишта, стабилност тла и објеката;
- мењати правац и јачину тока површинске воде која природно протиче или отиче са водног земљишта које је у приватној својини;
- градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и у обостраном појасу ширине од најмање 5 m од тих канала предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;
- одлагати чврсти отпад и друге материјале у водотоке, акумулације, ретензије, мелиорационе и друге канале, упуштати загађене воде или друге материје и вршити радње, којима се може оштетити корито и обала водотока, утицати на промену његове трасе, нивое воде, количину и квалитет воде, угрозити стабилност заштитних и других водних објеката или отежати одржавање водног система;
- вршити, без одговарајућих водних аката, интервенције у кориту (осигурање обала, преграђивање корита, проширење и продубљење корита и друго);
- изводити радове који би могли угрозити стабилност бране или њену намену, као и мењати природне услове у околини акумулационих и ретензионих басена на начин којим би се проузроковало клизања терена, појаве ерозије или настајање вододерина и бујица;
- изводити друге радове који би могли да угрозе стабилност и отежају одржавање регулационих, заштитних и других водних објеката.

Забрана вршења радњи из члана 133. Закона о водама, може се проширити и изван граница водног земљишта, ако би се тим радњама угрозио водни режим или водни објекти.

Пристаниште за сопствене потребе ће се у складу са законском регулативом и технолошким поставкама имплементирати и у оквиру дела водног земљишта (акваторијални и копнени део).

С обзиром на то да се водно земљиште налази у подручју посебне намене, коришћење водног земљишта може се вршити само у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени гласник РС“, бр. 46/11 и 96/21), условима и мерама заштите и уређења природних добара дефинисаних Просторним планом.

2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ

2.4.1. Правила грађења на грађевинском земљишту у подручју посебне намене

У подручју посебне намене - Резервату није предвиђено формирање парцела грађевинског земљишта, осим парцеле грађевинског земљишта за планирани визиторски центар на делу катастарске парцеле број 5955 КО Перлез, под габаритом планираног објекта.

У подручју посебне намене - Резервату налазе се делови парцела зоне кућа за одмор која се налази уз обалу Бегеја и протежу се уз источну границу Резервата. Границе ове две просторне целине се делимично тангирају, а делимично преклапају, тако да је зона кућа за одмор делом обухваћена границом Резервата.

Објекти чија је намена, габарит и положај усклађен са условима за изградњу у зонама кућа за одмор, а налаз се у простору посебне намене задржавају се у постојећем стању и дозвољена је могућност текућег одржавања и санације. Није могуће извођење

грађевинских радова у смислу доградње, проширења, опремање инсталацијама (електроинсталацијом и осветљењем платоа), нити опремање било каквом врстом опреме (контејнери и сл.).

2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене

Ова правила се примењују на грађевинско земљиште које се налази у граници обухвата Просторног плана, у зони утицаја на подручје посебне намене, а односе се на:

- насеља Лукино Село и Бело Блато,
- делове насеља Перлез и Стајићево,
- зону кућа за одмор,
- радни комплекс,
- бродоградилиште и
- гробља поред насеља Бело Блато и Лукино Село.

2.4.2.1. Грађевинска подручја насеља

У зони утицаја на подручје посебне намене налазе се грађевинска подручја насеља Лукино Село и Бело Блато и делови грађевинских подручја насеља Перлез и Стајићево.

За грађевинска подручја насеља Бело Блато, Лукино Село и део насеља Стајићево примењује се Просторни план града Зрењанина који мора бити у складу са овим Просторним планом, док се за део грађевинског подручја насеља Перлез примењује Урбанистички план МЗ Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом.

2.4.2.2. Зона кућа за одмор

У зонама кућа за одмор у оквиру грађевинског земљишта ван грађевинског подручја насеља дозвољена је изградња главног објекта – куће за одмор и помоћних објеката:бунара, пољског WC, оставе за смештај воћа и др.

Минимална површина парцеле у зони кућа за одмор је 1 000 m², а минимална ширина фронта парцеле је 10 m. Максимална површина главног објекта је 100 m², а максимална површина помоћног објекта је 60 m².

Максимално дозвољена спратност главног објекта је П+Пк, односно, ВП+Пк, а максимално дозвољена спратност помоћног објекта је П.

Дозвољена је изградња подрума или сутерена уколико за то не постоје сметње геотехничке или хидротехничке природе.

Минимална удаљеност објекта од суседне парцеле је 1 m.

Колски прилаз је 3 m уз услове управљача пута, а простор за паркирање се обезбеђује на сопственој парцели.

За градњу објеката предвидети традиционалне материјале овог градитељског поднебља, што подразумева градњу опеком, фасадном или обичном, малетрисане фасаде.

Дозвољава се изградња лођа, тремова и сл. испред објекта и те површине уколико нису застакљене не улазе у састав дозвољене површине објекта.

За облогу кровних равни предвидети цреп, теголу, лим, трску или покриваче који су еколошки и обезбеђују максималну заштиту. Равни кровови се не препоручују.

У зонама кућа за одмор могуће је градити и туристичке објекте. Површина парцеле на којој се граде туристички садржаји не може бити мања од 2 000 m², а ширина парцеле 20 m. Индекс заузетости парцеле је макс. 30%, спратност објеката макс. П+1+Пк. Комплекс озеленити парковским зеленилом у складу са просторним могућностима 30-50%.

У зонама кућа за одмор могуће је градити и објекте за спорт и рекреацију. Планиране објекте градити на основу Правилника о ближим условима за обављање делатности у области физичке културе и Правилника о условима за обављање спортских активности и делатности („Службени гласник РС”, број 30/99), као и на основу следећих урбанистичких норматива:

- индекс заузетости парцеле макс. 30%;
- спратност објекта макс. П+1+Пк;
- минимално под зеленим површинама 30%.

Неопходно је обезбедити приступне саобраћајне површине, колске и пешачке, као и неопходан број места за паркирање визила (1 паркинг место на 70 m² корисног простора).

Поштовати све услове за несметано кретање деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица.

Планирани комплекс озеленити у складу са просторним могућностима.

Прикључење на инфраструктурну мрежу

Уколико се објекти предвиђају у оквиру постојећих парцела на којима су већ изграђени објекти, прикључци се оставарују у оквиру парцеле уколико су капацитети довољни.

Уколико капацитети нису довољни за предвиђену намену или се гради нови објекат на парцели потребно је прибавити техничке услове које одређује надлежно предузеће у складу са важећим законима и прописима из те области.

За изградњу објеката у зони кућа за одмор, решавање водоснабдевања може бити преко сопственог бунара. За потребе одвођења употребљених отпадних вода пре изградње јавне фекалне канализације, дозвољена је изградња водонепропусних септичких јама на минимално 3 m од свих објеката и граница парцеле.

Снабдевање ел. енергијом може се решити и сопственим електричним агрегатом.

Услови за ограђивање парцеле

Ограде се могу поставити на границе парцеле према следећим условима:

- ограђивање парцеле се може вршити транспарентном оградом (жичана, зеленило и сл.) до максималне висине 1,80 m, односно, 1,40 m ако је ограда зидана или комбинована, која се поставља на минимално 1 m од међне линије;
- удаљеност ограде према бочним границама парцеле може бити и мања уз сагласност власника суседне парцеле;
- капија која се поставља у склопу ограде, мора бити са отварањем у сопственој парцели.

Саобраћајне површине у оквиру парцеле

У оквиру саобраћајних површина је планирано:

- тротоари, ширине мин. 1 m, са попречним падом од 1%;
- манипулативне саобраћајнице ширине мин. 3 m, са попречним падом 2.5%.

План нивелације

Приликом планирања саобраћајних површина у оквиру парцеле предвидети све потребне падове тако да се објекат заштити од штетних атмосферских утицаја.

Падове планирати тако да се одвођење воде врши слободним падом, према зеленим површинама и у складу са постојећом или планираном атмосферском канализацијом.

Приликом планирања терена на парцели за објекат, зелене и саобраћајне површине, коте терена ускладити са котама терена суседних парцела, тако да одвођење атмосферских вода буде у сопствену парцелу и не угрожава суседне парцеле, тј. не сме се подизањем висинских кота сопствене парцеле угрозити суседна парцела.

Услови за доградњу и реконструкцију објеката

Објекти се могу реконструисати и дограђивати до максималних параметара прописаних овим Планом.

Сви објекти у смислу обнове-адаптације се могу одржавати и вршити санације на делу или целом објекту.

2.4.2.3. Радни комплекс

Радни комплекс у функцији пољопривредне производње који се налази уз границу Резервата задржава се у постојећем стању и дозвољена је могућност текућег одржавања и санације. Није дозвољено проширење постојећег комплекса, нити повећање капацитета.

2.4.2.4. Пословни комплекс - бродоградилиште

За простор намењен пословном комплексу – бродоградилишту примењује се План детаљне регулације пословног комплекса „Вотех 4М“.

2.4.2.5. Гробља

Услови за уређење и сахрањивање умрлих на подручју територије града Зрењанина дефинисани су Одлуком о уређењу и одржавању гробља и сахрањивању („Службени лист општине Зрењанин“, број 14/05), а уређење и изградња Законом о сахрањивању и гробљима („Службени гласник СРС“, број 20/77), односно у складу са важећим правилницима за ову област.

Ван граница грађевинског подручја насељених места, у КО Бело Блато и КО Лукино Село, налазе се постојећа гробља.

За проширење постојећих гробља у КО Бело Блато и КО Лукино Село правила грађења су: гробна места обухватају 60%, парковско и заштитно зеленило обухвата 20%, остале површине намењене су за капелу са тргом за испраћај макс. спратности П (приземље), саобраћајним и осталим садржајима.

У склопу гробља дозвољена је изградња сакралних објеката према црквеним, односно верским канонима. Главни објекат треба да буде близу улаза, а путеви и стазе треба да прожимају читав простор и тиме да се олакшају пешачки токови. Значајну улогу има високо растиње које, осим естетске функције, има и функцију заштитног зеленила од доминантних ветрова.

Планирано зеленило треба да је у функцији гробља (засенчење, декоративност), али истовремено треба да има заштитну функцију (заштита од доминантних ветрова).

Приступне саобраћајнице планирати минималне ширине 3.5 m, а предвидети и простор за паркирање аутомобила и бицикала.

Сву планирану инфраструктуру извести у складу са условима надлежних предузећа и институција.

Уколико је за гробља за које је планирано проширење неопходно утврђивање јавног интереса потребна је израда плана детаљне регулације.

2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА

Геолошка и друга истраживања и коришћење природних ресурса нису дозвољена у оквиру Резервата.

За геолошка и друга истраживања на стаништима заштићених и строго заштићених врста потребно је прибавити посебне услове заштите природе.

Геолошка и друга истраживања и коришћење природних ресурса (геотермалних вода) дозвољена су у заштитној зони Резервата на одржив и строго контролисан начин уз ограничено коришћење природних ресурса.

2.6. КРИТЕРИЈУМИ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТА

2.6.1. Заштитни појас јавних путева

Зоне заштите јавних путева чине заштитни појас пута (ЗПП) и појас контролисане изградње (ПКИ), који су дефинисани Законом о путевима. Заштитни појас, са сваке стране јавног пута, има следеће ширине:

1) ДП I реда	20 m;
2) ДП II реда	10 m;
3) општински путеви	5 m.

У заштитном појасу поред јавног пута ван насеља, забрањена је изградња грађевинских или других објеката, као и постављање постројења, уређаја и инсталација, осим изградње саобраћајних површина пратећих садржаја јавног пута, као и постројења, уређаја и инсталација који служе потребама јавног пута и саобраћаја на јавном путу.

У заштитном појасу може да се гради, односно поставља водовод, канализација, топловод, железничка пруга и други сличан објекат, као и телекомуникациони и електропроводови, инсталације, постројења и сл., по претходно прибављеној сагласности управљача јавног пута.

У појасу контролисане изградње (који је исте ширине као и заштитни појас), у складу са Законом о јавним путевима, дозвољена је изградња по селективном принципу, у складу са донетим планским документима.

2.6.2. Заштитни пружни појас

Заштитни пружни појас дефинисан је Законом о железници члан. 3. тачка 9. и износи 100 m са обе стране пруге, рачунајући од осе крајњих колосека.

У инфраструктурном пружном појасу пруге члан. 3 тачка 13. (25 m од осе колосека са обе стране пруге), могу се градити објекти и инфраструктура у складу са Законом о железници члан 58. и овим Просторним планом ван грађевинских подручја насеља, односно урбанистичким планом у насељу.

2.6.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања

На подручјима која се користе као изворишта за снабдевање водом за пиће и за санитарно-хигијенске потребе одређују се три зоне санитарне заштите, и то: шира зона заштите, ужа зона заштите и зона непосредне заштите. Заштитна зона око изворишта дефинисана је Законом о водама и *Правилником о начину одређивања и одржавања зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања* („Службени гласник РС”, број 92/08), а кроз израду елабората о зонама санитарне заштите изворишта.

Зона непосредне заштите (зона I) - Зона I изворишта подземне воде формира се на простору изворишта непосредно око водозахватног објекта. Зона I изворишта подземне воде засађује се декоративним зеленилом и растињем које нема дубоки корен и може се користити као сенокос. Зона I изворишта подземне воде, у којој не борави стално запослена особа, ограђује се ради спречавања неконтролисаног приступа људи и животиња заштитном оградом, која не може бити ближа од 3,0 m од водозахватног објекта који окружује.

У зони I не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности из члана 28. овог правилника;
- постављање уређаја, складиштење опреме и обављање делатности који нису у функцији водоснабдевања;
- кретање возила која су у функцији водоснабдевања ван за то припремљених саобраћајница, прилаз возилима на моторни погон која нису у функцији водоснабдевања, коришћење пловила на моторни погон, одржавање спортова на води и купање људи и животиња;
- напајање стоке;
- узгајање рибе ради комерцијалног изловљавања.

Ужа зона заштите (зона II) - У зони II не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- изградња или употреба објеката и постројења, коришћење земљишта или вршење друге делатности из члана 27. овог правилника;
- стамбена изградња;
- употреба хемијског ђубрива, течног и чврстог стајњака;
- употреба пестицида, хербицида и инсектицида;
- узгајање, кретање и испаша стоке;
- камповање, вашари и друга окупљања људи;
- изградња и коришћење спортских објеката;
- изградња и коришћење угоститељских и других објеката за смештај гостију;
- продубљивање корита и вађење шљунка и песка;
- формирање нових гробаља и проширење капацитета постојећих.

Шира зона заштите (зона III) - У зони III не могу се градити или употребљавати објекти и постројења, користити земљиште или вршити друге делатности, ако то угрожава здравствену исправност воде на изворишту, и то:

- трајно подземно и надземно складиштење опасних материја и материја које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;
- производња, превоз и манипулисање опасним материјама и материјама које се не смеју директно или индиректно уносити у воде;

- комерцијално складиштење нафте и нафтних деривата;
- испуштање отпадне воде и воде која је служила за расхлађивање индустријских постројења;
- изградња саобраћајница без канала за одвод атмосферских вода;
- експлоатација нафте, гаса, радиоактивних материја, угља и минералних сировина;
- неконтролисано депоновање комуналног отпада, хаварисаних возила, старих гума и других материја и материјала из којих се могу ослободити загађујуће материје испирањем или цурењем;
- неконтролисано крчење шума;
- изградња и коришћење ваздушне луке;
- површински и подповршински радови, мињање тла, продор у слој који застире подземну воду и одстрањивање слоја који застире водоносни слој, осим ако ти радови нису у функцији водоснабдевања;
- одржавање ауто и мото трка.

2.6.4. Зоне заштите одбрамбених насипа

Уређење простора и његово коришћење ни на који начин не сме да ремети могућност и услове одржавања водних објеката, нити спровођење **одбране од поплава**. За планирање извођења објеката и радова у зони насипа прве одбрамбене линије предвидети такво уређење простора и његово коришћење којим се неће угрозити нормално функционисање одбрамбене линије, као и спровођење одбране од поплава.

За планирање и изградњу објеката и извођење радова у зони насипа I одбрамбене линије уважити следеће услове:

- Законом о водама, члан 16, дефинисан је заштитни појас насипа и његова ширина: саставним делом насипа за одбрану од поплава сматра се заштитни појас са шумом и заштитним зеленилом (заштитне шуме) у инундационом подручју, у ширини 50 m поред насипа, одводни канали паралелни насипу у брањеном подручју, на удаљености од 10 m до 50 m од ножице насипа (зависно од карактеристика водотока и објекта), као и сервисни путеви у брањеном подручју за спровођење одбране од поплава;
- У циљу очувања и одржавања стабилности и функционалности насипа као одбрамбеног објекта од високих вода, обезбеђења пролаза великих вода и спровођења одбране од поплава, није дозвољена изградња објеката нити извођење радова којима би се задирало у тело насипа, копање бунара, ровова и канала поред насипа у појасу ширине најмање 10,0 m од небрањене ножице насипа према водотоку и 50,0 m према брањеном подручју; Уз небрањену и брањену ножицу насипа, неопходно је обезбедити појас ширине најмање 10,0 m за пролаз и рад механизације којом се одржава насип. У брањеном подручју, у зони од 10,0 m до 30,0 m, дозвољено је партерно уређење терена, од 30,0 m до 50,0 m дозвољена је изградња објеката инфраструктуре и објеката фундираних на максималну дубину до 1,0 m.

Поштовати забране и ограничења из члан 133. Закона о водама:

- на насипима и другим водним објектима забрањено је копати и одлагати материјал, прелазити и возити моторно возило, осим на местима на којима је то дозвољено и обављати друге радње којима се може угрозити стабилност водних објеката,
- на водном земљишту забрањено је градити објекте којима се смањује пропусна моћ корита, забрањено је одлагати чврсти отпад и опасан и штетан материјал, складиштити дрво и други чврст материјал на начин којим се ремете услови проласка великих вода,
- формирања привремених депонија шљунка и песка морају се планирати тако да не ремете пролазак великих вода и на удаљености не мањој од 30 m од небрањене ножице насипа,
- забрањено је у поплавном подручју градити објекте на начин којим се омета протичање воде и леда или супротно прописима за градњу у поплавном подручју,

- забрањено је садити дрвеће на одбрамбеном насипу, у инундацијском појасу ширине најмање 10,0 m од небрањене ножице насипа ка водотоку и у брањеној зони на удаљености до 50,0 m од унутрашње ножице насипа,
- забрањено је копати бунаре, ровове и канале поред насипа у појасу ширине најмање 10,0 m од небрањене ножице насипа према водотоку, односно до 50,0 m према брањеном подручју, осим ако је њихова функција заштита од штетног дејства вода или је техничком документацијом, урађеном у складу са овим законом, доказано да није угрожена стабилност насипа,
- мењати или пресецати токове поземних вода, односно искоришћавати те воде у обиму у којем се угрожава снабдевање питком или технолошком водом, угрожавају минерална и термална изворишта, стабилност тла и објеката,
- градити објекте, садити дрвеће, орати и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и у обостраном појасу ширине од најмање 5 m од тих канала предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала,
- сви радови се морају планирати тако да не угрозе стабилност и отежају одржавање регулационих, заштитних и других водних објеката.

2.6.5. Зона заштите електроенергетских објеката

Ван посебне намене налази се електроенергетски водови за које је у складу са Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14, 95/18-др. Закон и 40/21) дефинисан заштитни. Заштитни појас за надземне електроенергетске водове, са обе стране вода од крајње фазног проводника дефинисан је Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14, 95/18-др. Закон и 40/21) и износи:

- 1) За напонски ниво од 1 kV до 35 kV:
 - за голе проводнике 10 m;
 - за слабо изоловане проводнике 4 m;
 - за самоносеће кабловске снопове 1 m;
- 2) За напонски ниво 35 kV, 15 m;
- 3) За напонски ниво 110 kV, 25 m.

Заштитни појас за подземне водове (каблове) износи:

- 1) За напонски ниво од 1 kV до 35 kV, укључујући и 35 kV, 1 m;

Заштитни појас за трансформаторске станице на отвореном износи:

- 1) за напонски ниво од 1 kV до 35 kV, 10 m;
- 2) за напонски ниво 110 kV и изнад 110 kV, 30 m.

Свака градња испод или у близини далековода напона 110 kV условљена је: Законом о енергетици („Службени гласник РС”, бр. 145/14, 95/18-др. Закон и 40/21), Законом о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. закон, 9/20 и 52/21), Правилником о техничким нормативима за изградњу надземних електроенергетских водова називног напона од 1 kV до 400 kV („Службени лист СФРЈ”, број 65/88 и „Службени лист СРЈ”, број 18/92), Правилником о техничким нормативима за електроенергетска постројења називног напона изнад 1000 V („Службени лист СФРЈ”, број 4/74), Правилником о техничким нормативима за уземљења електроенергетских постројења називног напона изнад 1000 V („Службени лист СРЈ”, број 61/95), Законом о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС”, број 36/09) са припадајућим правилницима, од којих се посебно издвајају: Правилник о границама нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС”, број 104/09) и Правилник о изворима нејонизујућих зрачења од посебног интереса, врстама извора, начину и периоду њиховог испитивања („Службени гласник РС”, број 104/09), SRPS N.CO.105-Техничким условима заштите подземних металних цевовода од утицаја електроенергетских постројења („Службени гласник РС”, број 91/09), SRPS N.CO.101-Заштитом телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења-Заштита од опасности („Службени гласник РС”, број 91/09), SRPS N.CO.102-Заштитом

телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења-Заштита од сметњи („Службени лист СФРЈ“, број 68/86), као и SRPS N.C0.104-Заштита телекомуникационих постројења од утицаја електроенергетских постројења - Увођење телекомуникационих водова у електроенергетска постројења („Службени гласник РС“, број 91/09).

У случају градње испод или у близини далековода, потребна је сагласност АД „Електромержа Србије“ Београд.

Остали општи технички услови:

- Приликом извођења радова као и касније приликом експлоатације планираних објеката, водити рачуна да се не наруши сигурносна удаљеност од 5 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110 kV;
- Испод и у близини далековода не може се садити високо дрвеће, које се својим растом може приближити на мање од 5 m у односу на проводнике далековода напонског нивоа 110 kV;
- Забрањено је коришћење прскалица и воде у млазу за заливање уколико постоји могућност да се млаз воде приближи на мање од 5 m од проводника далековода напонског нивоа 110 kV;
- Забрањено је складиштење лако запаљивог материјала у заштитном појасу далековода;
- Нисконапонске, телефонске прикључке, прикључке на кабловску телевизију и друге прикључке извести подземно у случају укрштања са далеководом;
- Приликом извођења било каквих грађевинских радова, нивелације терена, земљаних радова и ископа у близини далековода, ни на који начин се не сме угрозити статичка стабилност стубова далековода. Терен испод далековода се не сме насипати;
- Све металне инсталације (електроинсталације, грејање и сл.) и други метални делови (ограде и сл.) морају да буду прописно уземљени. Нарочито водити рачуна о изједначењу потенцијала.

2.6.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза

Ван посебне намене постоје коридори електронских комуникационих система. Заштита телекомуникационих коридора, и изградња инфраструктурних и других објеката у близини електронских комуникационих коридора мора бити у складу са Правилником о захтевима за утврђивање заштитног појаса за електронске комуникационе мреже и припадајућих средстава радио-коридора и заштитне зоне и начину извођења радова приликом изградње објеката („Службени гласник РС“, број 16/12).

2.6.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре

Дистрибутивни гасовод притиска до 16 bar

Заштитни појас гасовода је простор са једне и друге стране цевовода, рачунајући од осе цевовода, у коме други објекти утичу на њихову сигурност у ком се примењују посебне мере заштите;

Изградња нових објеката не сме угрозити стабилност, безбедност и поуздан рад гасовода.

У зависности од притиска заштитни појас гасовода је:

- за ПЕ и челичне гасоводе $MOP \leq 4bar$ - по 1,0 m од осе гасовода на обе стране;
- за челичне гасоводе $4 bar < MOP \leq 10 bar$ - по 2,0 m од осе гасовода на обе стране;
- за ПЕ гасоводе $4 bar < MOP \leq 10 bar$ - по 3,0 m од осе гасовода на обе стране;
- за челичне гасоводе $10 bar < MOP \leq 16 bar$ - по 3,0 m од осе гасовода на обе стране.

У заштитном појасу гасовода не смеју се изводити радови и друге активности изузев пољопривредних радова дубине до 0,5 m без писменог одобрења оператора дистрибутивног система.

У заштитном појасу гасовода забрањено је садити дрвеће и друго растиње чији корени досежу дубину већу од 1,0 m, односно, за које је потребно да се земљиште обрађује дубље од 0,5 m.

Укрштања путева и пруга са гасоводом изводе се под посебним условима које издаје оператор дистрибутивног система природног гаса.

Опште мере заштите гасовода

Приликом укрштања гасовод се по правилу поставља изнад канализације. Уколико се мора поставити испод, неопходно је применити додатне мере ради спречавања евентуалног продора гаса у канализацију.

Дозвољено постављање тротоара, бицикличких стаза и паркинга изнад гасовода уколико се изводе од бехатона или бетонских коцака, које омогућују вентилацију гасовода у случају цурења и лак приступ гасоводу ради интервенције. Уколико се тротоар, бицикличка стаза или паркинга изводе од бетона или асфалта његова градња изнад гасовода није дозвољена.

Забрањено је изнад дистрибутивних гасовода градити, као и постављати, покретне и непокретне објекте, осим других линијских инфраструктурних објеката.

У појасу ширине по 3,0 m са сваке стране, рачунајући од осе гасовода на местима укрштања и паралелног вођења, предвидети извођење свих земљаних радова ручним ископом. На растојању 1,0 m до 3,0 m ближе ивице рова од спољне ивице гасовода, могуће је предвидети машински ископ у случају кад се пробним ископима („шлицовањем“) недвосмислено утврди тачан положај гасовода и кад машински ископ одобри представник управљача дистрибутивног гасоводног система на терену.

Приликом извођења било каквих радова потребно је да се радни појас формира тако да тешка возила не прелазе преко гасовода на местима где није заштићен.

Евентуална раскопавања гасовода ради утврђивања чињеничног стања, не могу се вршити без одобрења и присуства представника управљача дистрибутивног гасоводног система.

Постројења за истраживање и експлоатацију слојних вода

Техничке мере заштите бушотина:

- удаљеност бушотине од јавних објеката и стамбених зграда износи најмање две висине торња бушотине;
- од ивице појаса путева првог и другог реда, удаљеност осе бушотине мора износити најмање 30,0 m, а од других јавних саобраћајница, шумских и пољских путева најмање 15,0 m.

Удаљеност бушотина рачуна се од средишта осе бушотине, а код осталих објеката и постројења од најистакнутијег дела у правцу мерења.

2.6.8. Зона заштите око противградних станица

Заштитна зона око лансирних станица, у којој је ограничена изградња нових и реконструкција постојећих објеката и извођење радова који могу нарушити испљивање противградних ракета на градоносне облаке, према условима Републичког хидрометеоролошког завода Србије (РХМЗ) је 500 m.

Изградња/реконструкција објеката односно и звођење радова на одстојању мањем од 500 m од лансирне станице, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења РХМЗ.

2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

Заштитна зона	Прописане мере
1. У појасу од 500 m од еколошког коридора/станишта:	Забрањује се изградња ветропаркова и појединачних ветрогенератора (турбина). Забрањују се планска решења којима се нарушавају карактеристике хидролошког режима од којих зависи функционалност коридора и опстанак врста и станишних типова.
2. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта:	Услов за изградњу укопаних складишта је да се њихово дно налази изнад коте максималног нивоа подземне воде, уз примену грађевинско-техничких решења којим се обезбеђује спречавање емисије загађујућих материја у околни простор. Планским решењима мора се обезбедити: примена мера заштите коридора/станишта од утицаја светлости, буке и загађења; дефинисање посебних правила озелењавања уз забрану коришћења инвазивних врста.
3. У појасу од 200 m од еколошког коридора/станишта, изузев у грађевинском подручју насеља:	На постојећим салашима дозвољена је реконструкција, доградња и надоградња постојећих објеката, без промене постојеће намене објекта, у циљу побољшања санитарно - хигијенских услова живота и рада на салашу. На пољопривредне и водопривредне објекте неопходне за одрживо коришћење коридора или датог станишта (објекти сточарства на пашњацима, рибарства код рибњака и сл.), који су лоцирани и изграђени у складу са условима заштите природе; Изградња инфраструктуре, уз примену следећих услова: - Трасе саобраћајница планирати најкраћим путем преко еколошких коридора или комплекса станишта; - Применити посебна техничко-технолошка решења која спречавају колизију и електрокуцију птица код електричних водова ниског и средњег напона.
4. У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта:	<u>Забрањује се:</u> Примена техничких решења којима се формирају рефлектујуће површине (нпр. стакло, метал) усмерене према коридору или значајном станишту. <u>Примењују се следеће мере:</u> Очувати проходност еколошког коридора површинских вода: забраном оградавања појаса уз обалу или применом типова оградe које омогућују кретање ситних животиња; Обезбедити континуитет зеленог тампон појаса између простора људских активности и коридора/станишта у ширини од 10 m код постојећих објеката, а 20 m код планираних објеката и то у складу са типом вегетације коридора/станишта. Овај појас графички приказати у планској и пројектној документацији. Објекте који захтевају поплочавање и/или осветљење лоцирати на мин. 20 m удаљености од границе коридора/станишта.
5. У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на пољопривредном, шумском и водном земљишту:	<u>Забрањена је изградња објеката, осим:</u> -Надземне инфраструктуре, чија траса најкраћим путем прелази преко еколошких коридора, станишта или комплекса станишта од већег броја субјединица. Водопривредних објеката и њихове пратеће инфраструктуре.

Заштитна зона	Прописане мере
6. У појасу од 50 m од еколошког коридора или станишта на грађевинском земљишту (насеље, радне зоне, викенд зоне, туристичко-рекреативне и сл.):	Вештачке површине (паркинг, спортски терени и сл.) градити тако да се на парцели формира уређена зелена површина са функцијом одржавања континуитета зеленог појаса коридора или тампон зоне станишта. Саобраћајнице са тврдим застором за моторна возила (у насељима, као и приступних саобраћајница водопривредним објектима ван насеља) градити уз примену техничких мера којима се обезбеђује безбедан прелаз за ситне животиње и смањују утицаји осветљења, буке и загађења коридора/станишта.

2.6.10. Зона заштите око објекта специјалне намене

Непосредан утицај на изградњу у обухвату Просторног плана има део зоне заштите око објекта специјалне намене – погледати Посебан прилог у коме су обрађени подаци поверљивог карактера.

V ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ

Имплементација Просторног плана представља процес примене и спровођења циљева и решења утврђених Просторним планом. Реализација овог процеса захтева дефинисање система управљања просторним развојем (у оквиру актуелног законодавства и институционалног амбијента), утврђивање потребних активности, мера и инструмената за имплементацију, утврђивање приоритета у имплементацији, као и утврђивање учесника у процесу имплементације и њихових обавеза, овлашћења и одговорности.

Управљање просторним развојем се заснива на постојећем систему управљања у Републици Србији и подразумева координиране активности различитих нивоа органа државне управе у процесу коришћења, уређења, развоја и заштите планског подручја: државни ниво - ресорна министарства Владе Републике Србије; покрајински ниво - ресорни покрајински секретаријати и Покрајинска влада и ниво локалне самоуправе (град Зрењанин) - ресорни секретаријати и одељења јединица локалне самоуправе.

Управљање просторним развојем представља процес доношења одлука, заснованих на реализацији циљева и решења утврђених Просторним планом, при чему приоритет имају функције и садржаји од заједничког, јавног значаја. Примарну одговорност за реализацију ових садржаја имају наведени органи државне управе, у складу са својим нивоом, овлашћењима, обавезама и одговорностима, који морају бити међусобно усклађени у процесу имплементације.

Овај Просторни план представља основу за одрживи просторни развој предметног подручја, у контексту очувања природних добара и предела од околних негативних антропогених утицаја.

Просторни план дефинише услове, правила и смернице за очување и презентацију природних вредности кроз усклађен развој еколошки прихватљивих облика пољопривреде, еко-туризма и сл., а све активности су усклађене са мерама заштите природе и животне средине.

Учесници у остваривању Просторног плана у Републици Србији су органи, институције, организације, предузећа и удружења на националном, регионалном и локалном нивоу, која се пре свега баве заштитом природних и културних добара и природних ресурса, као и развојем привреде, првенствено туризма, пољопривреде, шумарства и водопривреде.

2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Спровођење овог Просторног плана приказано је на Рефералној карти број 4 - Карта спровођења.

У случају неслагања бројева катастарских парцела у текстуалном и графичком делу Просторног плана меродаван је графички део Просторног плана, односно релевантан је број катастарске парцеле читан у складу са графичким делом Просторног плана.

Овим Просторним планом дефинисано је уређење, коришћење и заштита на подручју СРП „Царска бара“, тако да се то подручје ставља ван снаге у Просторном плану града Зрењанин, и неће се примењивати у делу у којем је у супротности са овим ППППН.

За део насеља Перлез који се налази у обухвату Просторног плана, ван заштићеног подручја у зони утицаја, морају се поштовати смернице дефинисане овим Планом (поглавље IV, тачка „1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене“, као и тачка „2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене“. У циљу заштите природних вредности, примењиваће се мере заштите које се односе пре свега на ограничено ширење грађевинског подручја насеља, пренамену парцела из пољопривредног у грађевинско земљиште ...

За подручје посебне намене предвиђено је **директно спровођење овог Просторног плана**, осим за пристаниште за сопствене потребе у КО Перлез за које се прописује обавезна израда плана детаљне регулације.

За простор изван подручја посебне намене, а у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се:

- Просторни план града Зрењанина који мора бити у складу са овим Просторним планом.
- Урбанистички план МЗ Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом.
- планови детаљне регулације који морају бити у складу са овим Просторним планом.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне мултифункционалног еколошког коридора Тисе примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад примењује се овај Просторни план.

Неопходно је усклађивање Просторног плана града Зрењанина и Урбанистичког плана МЗ Перлез у деловима у којима се налазе у обухвату овог Просторног плана.

2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА

Приликом усклађивања Просторног плана града Зрењанина са овим Просторним планом препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја – Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ

Приликом усклађивања Урбанистичког плана МЗ Перлез са овим Просторним планом, односно израде новог Плана генералне регулације за насељено место Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом, препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја – Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

2.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ

За потребе изградње пристаништа за сопствене потребе у подручју посебне намене, на реци Бегеј, утврђује се обавеза израде плана детаљне регулације, којим ће се дефинисати конкретан обухват будућег лучког подручја (део водног земљишта у посебној намени) и парцеле у КО Перлез у зони утицаја на подручје посебне намене (делови катарстарских парцела 8067, 8070/1 и 415 КО Перлез).

Израдом плана детаљне регулације дефинисаће се тачна граница лучког подручја (водно земљиште и катастарске парцеле грађевинског земљишта) у складу са Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама и подзаконским актима.

2.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ

Урбанистички планови који остају на снази:

- План детаљне регулације Туристички комплекс „Златне зоре Перлез“ („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
- План детаљне регулације пословног комплекса „Вотех 4М“ („Службени лист града Зрењанина“, број 20/07);
- План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
- План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 бар за викенд зону код Перлеза („Службени лист града Зрењанина“, број 33/21).

3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА И ПРОЈЕКТИ

Заштита предела и природних добара

- Омогућити заштиту и развој природних вредности на простору посебне намене (регулисање оптималног хидролошког режима у заштићеном подручју, заштита и унапређење стања еколошких коридора и станишта заштићених врста);
- Туристичка валоризација предела (идентификованих природних и културних вредности и система природне и геолошке разноврсности);

- Ревитализација отворених барских и ливадских станишта уз усклађене видове коришћења простора (кошење и пашарење) са шумарством и другим начинима коришћења простора;
- Научно-истраживачки рад усмерен ка ретким, осетљивим и угроженим врстама и стаништима, а у области образовног рада ка посетиоцима и локалном становништву;
- Озелењавање простора у обухвату Просторног плана;
- Сузбијање инвазивних врста биљака.

Привреда

- Усклађивање привредних и других делатности са заштитом подручја;

Пољопривреда

- Очување пољопривредног земљишта од сваке врсте пренамене у непољопривредне сврхе;
- Спечавање прорастања природних пашњака инвазивним жбунастим биљним врстама, испашом.

Туризам

- Изградња визиторског центра " Царска бара ";
- Уређење Центра за посетиоце са реконструисаним летњиковцима и осталим објектима који су у функцији екотуризма;
- Изградња стазе од паркинга за посетиоце до Центра за посетиоце;
- Реконструкција видиковца на Перлеској бари,
- Уређење стазе здравља
- Изградња дрвеног пешачког моста на Старом Бегеју;
- Постављање туристичко информативне саобраћајне сигнализације на регионалној саобраћајници у правцу Зрењанина и у правцу Београда.

Шумско земљиште и заштитни појасеви

- Повећање површина под шумама према програмима заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта;
- Формирање заштитних појасева зеленила у складу са условима заштите природе.

Саобраћајна инфраструктура

- Реконструкција/изградња путне мреже нижег нивоа као и инфраструктуре немоторног саобраћаја: пешачких и бицикличких стаза свих нивоа.

Водна и комунална инфраструктура

- Уређење водног режима заштићеног подручја у складу са мерама заштите природе;
- Комунално опремање планираних локалитета за туризам.

Електроенергетска инфраструктура

- Реконструкција/изградња електроенергетске инфраструктуре у складу са потребама.

Електронска комуникациона инфраструктура

- Реконструкција/изградња електронске комуникационе инфраструктуре у складу са новим захтевима и потребама.

Термоенергетска инфраструктура

- Производња, транспорт и дистрибуција енергије, које доприносе рационалном коришћењу и штедњи енергије (енергетска ефикасност) и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије.

Заштита културног наслеђа

- Валоризација, очување, заштита и презентација културних добара као развојног ресурса;
- Интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације културног наслеђа са принципима очувања природних вредности окружења.

Заштита и унапређење животне средине

- Успостављање одговарајућег биодиверзитета, водног режима, антропогених активности и предела;
- Контролисана примена пестицида и агромера у окружењу заштићеног добра;
- Континуирано унапређење локалног регистра извора загађивања животне средине Града Зрењанина;
- Израда техничке документације и санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада и других деградираних простора, као и почетак одлагања комуналног отпада на Регионалну депонију на територији Града Зрењанина.

4. МЕРЕ И ИНСТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ

Управљање заштитом, развојем, уређењем и коришћењем подручја посебне намене засниваће се на стратешким, развојно-управљачким документима (програми и планови), изворима финансирања, стимулативним политикама, институционалној подршци, информатичкој, промотерско-маркентишкој, истраживачкој и другим подршкама.

Извори финансирања развоја и заштите подручја посебне намене зависиће од врсте приоритетних пројеката који ће се реализовати и нивоа надлежности. Основне линије финансирања чиниће буџетска средства републичког, покрајинског и локалног нивоа, кредитна средства фондова и банака, као и учешће у различитим програмима Европске Уније ради коришћења средстава из претприступних и структурних фондова за реструктурирање привреде и изградњу капиталних објеката.

Финансијско-економске мере подразумевају и учешће града Зрењанина и јединица локалне самоуправе из окружења приликом реализације регионалних пројеката.

Средства за финансирање активности могу бити обезбеђена из средстава АП Војводине, града Зрењанина, посебних фондова, могућих концесионара, иностраних донатора и спонзора, као и средстава заинтересованих грађана, корисника и инвеститора.

Институционална подршка се односи на активно учешће свих субјеката који су наведени као учесници у имплементацији. Неопходна је сарадња свих учесника како на вертикалном, тако и на хоризонталном нивоу.

Стратешко опредељење Републике Србије је да у што скоријој будућности постане држава кандидат за учлањење у Европску Унију (ЕУ), што отвара могућности за приступ читавом низу специфичних фондова, конституисаних управо као подршка просторном развоју, са циљем да се унапреде и усагласе постојеће и потенцијалне просторне структуре са европским, те је неопходно обезбедити стратешке пројекте којима би се конкурисало за подршку из ових фондова.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

В) ПРИЛОГ

Списак прописа од значаја за израду Просторног плана

Законски оквир Просторног плана:

- Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-исправка, 64/10-УС, 24/11, 121/12, 42/13-УС, 50/13-УС, 98/13-УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19-др. Закон, 9/20 и 52/21);
- Правилник о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“, број 32/19);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21);
- Закон о култури („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 13/16, 30/16-исправка, 6/20 и 47/21);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС“, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон и 6/20);
- Закон о територијалној организацији Републике Србије („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 18/16, 47/18 и 9/20-др. закон);
- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон и 9/20-др. закон);
- Закон о поступку уписа у катастар непокретности и водова („Службени гласник РС“, број 41/18, 95/18, 31/19 и 15/20);
- Закон о локалној самоуправи („Службени гласник РС“, бр. 129/07, 83/14-др. закон, 101/16 и 47/18);
- Закон о јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 42/91, 71/94 и 79/05-др. закон и 83/14-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС, „Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“ број 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06, 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 10/13-др. закон и 101/16);
- Закон о сточарству („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 93/12 и 14/16);
- Закон о ветеринарству („Службени гласник РС“, бр. 91/05, 30/10, 93/12 и 17/19-др. закон);
- Закон о добробити животиња („Службени гласник РС“, број 41/09);
- Закон о дивљачи и ловству („Службени гласник РС“, број 18/10 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, број 128/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о туризму („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о угоститељству („Службени гласник РС“, број 17/19);
- Закон о спорту („Службени гласник РС“, број 10/16);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, број 101/15, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о путевима („Службени гласник РС“, број 41/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. Закон, 87/18, 23/19 и 128/20-др. закон);
- Закон о железници („Службени гласник РС“, број 41/18);
- Закон о безбедности у железничком саобраћају („Службени гласник РС“, број 41/18);
- Закон о безбедности и интероперабилности железнице („Службени гласник РС“, бр. 104/13, 66/15-др. закон, 92/15 и 113/17, престао да важи осим члана 78. став 1. тачка 5) подтачка (1));
- Закон о интероперабилности железничког система („Службени гласник РС“, број 41/18, осим одредаба члана 11. ст. 6. и 7, члана 15. став 2, члана 17. став 19. тачка 1), члана 19. ст. 5. и 6, члана 20. став 2, члана 30. став 4. и члана 33. које се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији);
- Закона о превозу путника у друмском саобраћају („Службени гласник РС“, бр. 68/15, 41/18, 44/18-др.закон, 83/18, 31/19 и 9/20);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);

- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 25/15);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 10/13);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09 и 88/10);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15)
- Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“, бр. 25/19, осим одредбе члана 115. став 1. тачка 2) овог закона, која се примењује истеком 36 месеци од дана ступања на снагу овог закона);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“ број 36/09);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о биоцидним производима („Службени гласник РС“, број 109/21);
- Закон о хемикалијама („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 92/11, 93/12 и 25/15);
- Закон о цевоводном транспорту гасовитих и течних угљоводоника и дистрибуцији гасовитих угљоводоника („Службени гласник РС“, број 104/09),
- Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима („Службени гласник РС“ бр. 44/77, 45/85 и 18/89 и „Службени гласник РС“, бр. 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 -др закон и 54/15 - др. закон; престао да важи у делу којим се уређује област запаљивих и горивних течности и запаљивих гасова);
- Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима („Службени гласник РС“, број 54/15);
- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС“, број 87/18);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС“, бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС“, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС“, број 54/15);
- Уредба о категоризацији државних путева („Службени гласник РС“, бр. 105/13, 119/13 и 93/15);
- Уредба о класификацији вода („Службени гласник РС“, број 5/68);
- Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС“, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС“, број 31/12);
- Уредба о утврђивању локација метеоролошких и хидролошких станица државних мрежа и заштитних зона у околини тих станица, као и врсте ограничења која се могу увести у заштитним зонама („Службени гласник РС“, број 34/13) и др.

Документи релевантни за просторно планирање су стратегије развоја појединих области донете на државном и покрајинском нивоу. У овај Просторни план уграђене су смернице и стратешка опредељења из следећих докумената:

- Стратегија пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године („Службени лист РС“, број 85/14);
- Стратегија безбедности саобраћаја на путевима Републике Србије за период од 2015. до 2020. године („Службени лист РС“, број 64/15);
- Стратегија развоја водног саобраћаја Републике Србије од 2015. до 2025. године („Службени лист РС“, бр. 3/15 и 66/20);
- Стратегија развоја туризма Републике Србије за период од 2016. до 2025. године („Службени гласник РС“, број 98/16);
- Маркетинг стратегија туризма у Војводини („Службени гласник АПВ“, број 6/10);
- Стратегија биолошке разноврсности Републике Србије за период од 2011. до 2018. године („Службени гласник РС“, број 13/11);
- Национални програм заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 12/10);
- Стратегија развоја шумарства Републике Србије („Службени гласник РС“, број 59/06);
- Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године („Службени гласник РС“, број 101/15);
- Стратегија паметне специјализације у Републици Србији за период од 2020. до 2027. године („Службени гласник РС“, број 21/20);
- Стратегија индустријске политике Републике Србије од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС“, број 35/20);
- Програм развоја винарства и виноградарства политике Републике Србије за период од 2021. до 2031. године („Службени гласник РС“, број 154/20) и др.

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„ЦАРСКА БАРА“**

НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА ВОЈВОДИНА
ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА УРБАНИЗАМ
И ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ**

ПОКРАЈИНСКИ СЕКРЕТАР

Немања Ерцег

**ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ
„ЦАРСКА БАРА“ НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

ОБРАЂИВАЧ:

ЈП „ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ ВОЈВОДИНЕ“ НОВИ САД

Е - 2836/1

ОДГОВОРНО ЛИЦЕ
Т. Зеленовић

др Тамара Зеленовић Васиљевић

ВД ДИРЕКТОРА

Предраг Кнежевић
Предраг Кнежевић, дипл. правник

Нови Сад, 2023. године

РУКОВОДИЛАЦ ТИМА: др Тамара Зеленовић Васиљевић

СТРУЧНИ ТИМ:

- мр Драгана Дунчић, дипл. простор. план.
- мр Рита Барјактаровић, дипл. биол.
- др Оливера Добривојевић
- Оливера Сенковић, дипл. инж. арх.
- мр Владимир Пихлер, дипл. инж. арх.
- Зорица Бошњачић, мастер инж. арх.
- Бранко Миловановић, дипл. инж. мелио.
- Мирољуб Љешњак, дипл. инж. пољ.
- Милан Жижич, дипл. инж. маш.
- Наташа Медић Королија, дипл. пејз. арх.
- Зоран Кордић, дипл. инж. саоб.
- Зорица Санадер, дипл. инж. елек.
- Теодора Томин Рутар, дипл. правник
- Иван Тамаш, дип. просторни план.
- Дејан Илић, грађ. техн
- Драгана Матовић, оператер
- Ђорђе Кљаић, геод. техн.
- Душко Ђоковић, копирант

САДРЖАЈ

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	1
I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	2
1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	2
1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ.....	2
1.1.1. Правни основ.....	2
1.1.2. Плански основ	4
1.1.2.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА.....	4
1.1.2.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	12
1.1.2.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА.....	12
2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
2.1. ОБУХВАТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
2.2. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	13
2.3. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	14
2.3.1. Опис граница просторних целина и подцелина подручја посебне намене	15
2.3.1.1. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	15
2.3.1.2. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ПОТЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	16
3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	20
3.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	20
3.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	24
3.2.1. Општи циљеви Просторног плана	24
3.2.2. Оперативни циљеви.....	25
3.2.2.1. ЗАШТИТА И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ ВРЕДНОСТИ	25
3.2.2.2. ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА	26
3.2.2.3. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА	26
3.2.2.4. СТАНОВНИШТВО	26
3.2.2.5. НАСЕЉА И ЈАВНЕ СЛУЖБЕ	27
3.2.2.6. ПРИВРЕДА.....	27
3.2.2.7. ИНФРАСТРУКТУРНИ СИСТЕМИ	27
3.2.2.8. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	29
3.2.2.9. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА	29
4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	30
4.1. ПОЛОЖАЈ	30
4.2. ПРИРОДНИ УСЛОВИ ПОДРУЧЈА	31
4.2.1. ГЕОЛОШКЕ И ГЕОМОРФОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	31
4.2.2. КЛИМАТСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	31
4.2.3. ХИДРОГРАФСКЕ И ХИДРОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	32
4.2.4. ПЕДОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	33
4.2.5. СЕИЗМОЛОШКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	33
4.3. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ	33
4.3.1. ПРИРОДНИ РЕСУРСИ	33
4.3.2. ПРИРОДНА ДОБРА	35
4.4. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА.....	37
4.5. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА	38
4.6. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ.....	43
4.6.1 Становништво.....	43
4.6.2. Мрежа и функције насеља	43
4.6.3. Јавне службе	44
4.6.4. Привреда	44
4.6.4.1 ПОЉОПРИВРЕДА	44

4.6.4.2. ТУРИЗАМ	45
4.6.4.3 ШУМАРСТВО И ЛОВ.....	45
4.6.4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО	46
4.6.4.5. ИНФРАСТРУКТУРА	46
4.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	54
4.8. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ	55
5. НАЧИН КОРИШЋЕЊА И НАМЕНА ПРОСТОРА.....	56
6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ	57
7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА	59
II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА	61
1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ	61
2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	62
3. КОМПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА.....	63
III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	64
1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	64
2. АНАЛИЗА КАРАКТЕРИСТИКА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	75
3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ	75
3.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА	75
3.2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ ДОБАРА.....	78
3.2.1 Заштићено подручје – Резерват.....	78
3.2.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја... 80	
3.2.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта	78
3.2.4. Посебни услови заштите природе	80
3.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА.....	80
3.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРЕДЕЛА	82
3.5 МЕРЕ ЗАШТИТЕ ГЕОЛОШКОГ И ПАЛЕОНТОЛОШКОГ НАСЛЕЂА	83
3.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ.....	83
3.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА.....	83
3.7.1. Мере заштите ваздуха	83
3.7.2. Мере заштите вода	83
3.7.3. Мере заштите земљишта	83
3.7.4. Остале посебне мере заштите.....	83
3.8. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА.....	83
3.9. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ	83
3.10. УСЛОВИ И МЕРЕ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ.....	83
3.11. УСЛОВИ И МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ.....	94
IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	95
1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ.....	95
1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА	96
1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ	96
1.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ.....	96
1.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ.....	97
2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА	97
3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	98

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	98
1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	99
2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	99
2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА	100
2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ.....	101
2.3. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА.....	101
3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА.....	102
4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА ..	105
VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ.....	105
1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ	105
2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	106
VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА	107
VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ	108
IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ.....	108

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Извештај о стратешкој процени утицаја ППППН Специјалног резервара природе „Царска бара“ на животну средину

СПИСАК ТАБЕЛА И СЛИКА**ТАБЕЛЕ**

Табела 1. Обухват Просторног плана	13
Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама	14
Табела 3. Археолошки локалитети.....	38
Табела 4. Кретање укупног броја становника	43
Табела 5. Број домаћинстава.....	43
Табела 6. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта	56
Табела 7. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене	57
Табела 8. Табела органа и институција од значаја за израду ППППН СРП „Царска бара“	60
Табела 9. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана.....	62
Табела 10. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја	63
Табела 11. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ.....	65
Табела 12. Процена утицаја сектора Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на	68
Табела 13. Критеријуми за оцењивање величине утицаја	69
Табела 14. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја	69
Табела 15. Скала за процену вероватноће утицаја	70
Табела 16. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја	70
Табела 17. Процена величине утицаја области Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене	72
Табела 18. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	73
Табела 19. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја	74
Табела 20. Вредновање карактеристика утицаја Просторног плана	75
Табела 21. Идентификација могућих кумулативних и синергетских ефеката	76

СЛИКЕ

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара“ у односу на окружење	30
Слика 2. СРП „Царска бара“ са режимима заштите	36
Слика 3. Саобраћајна мрежа у обухвату Просторног плана	48

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04 и 88/10) утврђена је обавеза да се стратешка процена утицаја на животну средину врши и за планове у области просторног и урбанистичког планирања. Законом су утврђени услови, начин и поступак вршења процене утицаја планова на животну средину, у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја, интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања плана.

Одлуку о изради извештаја о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана, по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ (у даљем тексту: Просторни план), приступило се на основу Покрајинске скупштинске одлуке о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени лист АПВ“, број 26/22).

Паралелно са израдом Просторног плана приступило се и изради Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ на животну средину, на основу Одлуке о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 26/22), која чини саставни део Одлуке о изради Просторног плана (у даљем тексту: Извештај о стратешкој процени).

За обрађивача Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ на животну средину (у даљем тексту: Извештај о стратешкој процени) одређен је ЈП „Завод за урбанизам Војводине“ Нови Сад.

Извештајем о стратешкој процени су, на основу мултидисциплинарног начина рада, вредновани и процењени могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана, и дат је предлог мера за смањење негативних утицаја на животну средину.

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПОВОД, ПРЕДМЕТ И РАЗЛОГ ЗА ИЗРАДУ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Стратешка процена је процес којим се интегришу циљеви и принципи одрживог развоја у просторним плановима, с циљем избегавања, спречавања или ограничења негативних утицаја на животну средину, здравље људи, биодиверзитет, природна, културна и друга створена добра.

Извештај о стратешкој процени утицаја структурално обрађује:

- (1) полазне основе стратешке процене (амбијентални оквир за обављање стратешке процене),
- (2) циљеве и индикаторе (аналитички и циљни оквир за анализу и дијагнозу стања, дефинисање проблема и проналажења решења),
- (3) стратешку процену утицаја (стратешка процена утицаја на животну средину у ужем смислу - дефинисање матричног оквира процене),
- (4) смернице за ниже хијерархијске нивое (утврђивање смерница, стратешког и хијерархијског оквира за обављање процена утицаја у току спровођења Просторног плана посебне намене),
- (5) програм праћења стања животне средине (мониторинг - оквир за праћење спровођења измена и допуна планских решења, односно очекиваних ефеката, стварних утицаја и новог стања на планском подручју),
- (6) коришћену методологију и тешкоће у изради (концептуални и методолошки оквир коришћен у току израде стратешке процене, односно објективне тешкоће које су утицале на стратешку процену),
- (7) начин одлучивања (оквир у коме су доношене одлуке, односно учешће јавности у поступку стратешке процене),
- (8) закључна разматрања и напомене (синтезни оквир стратешке процене са визијом за спровођење и унапређење стратешке процене).

Разлози за вршење Стратешке процене су сагледавање, процена и утврђивање могућих значајних утицаја на животну средину које би на предметном простору могла узроковати планска решења, као и дефинисање мера које је потребно предузети како би се евентуални значајни утицаји на животну средину спречили, отклонили или смањили на минимум.

Стратешком проценом се оцењују, односно утврђују потенцијални негативни утицаји на животну средину и дефинишу мере за спречавање или смањење штетних утицаја планских решења. Резултати стратешке процене утицаја доприносе евентуалном редефинисању фазних планских концепција и решења и одговарајућем доношењу одлука у планском процесу - оптималних са становишта заштите животне средине, применом мера заштите животне средине у току спровођења Плана.

За изналагање оптималних планских решења коришћена је релевантна информациона и студијска документација, добијени услови од надлежних органа и организација у чијој је надлежности њихово издавање, актуелна планска и друга документација, као и остали подаци и информације доступне за простор у обухвату Просторног плана.

1.1. ПРАВНИ И ПЛАНСКИ ОСНОВ

1.1.1. Правни основ

Правни основ за израду Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ представља Покрајинска скупштинска одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени лист АПВ“, број 26/22).

Како је наведено у делу уводних напомена, правни основ за израду Извештаја о стратешкој процени је Одлука о изради стратешке процене утицаја Просторног плана подручја посебне намене Специјалног резервата природе „Царска бара“ на животну средину („Службени лист АПВ“, број 26/22), која чини саставни део Одлуке о изради Просторног плана.

План се израђује на основу Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09 - испр., 64/10 - одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13 - одлука УС, 50/13 - одлука УС, 98/13 - одлука УС, 132/14, 145/14, 83/18, 31/19, 37/19 - др. закон, 9/20 и 52/21) и Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС“ број 32/19), те пратећих закона:

- Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15-УС, 96/15, 113/17-др. закон, 27/18-др. закон и 9/20-др. закон);
- Закон о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, 23/01-СУС и „Службени лист СРЈ“, број 16/01-СУС и „Службени гласник РС“, бр. 20/09 и 55/13-УС);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о водама („Службени гласник РС“, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима („Службени гласник РС“, бр. 41/09, 53/10, 101/11, 32/13-УС, 55/14, 96/15-др. закон, 9/16-УС, 24/18, 41/18, 41/18-др. закон, 87/18, 23/19 и 128/20-др. закон);
- Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС“, број 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15-др. закон, 83/18 и 9/20);
- Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09 - др. закон, 43/11-УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/06 и 65/08-др. закон, 41/09, 112/15, 80/17 и 95/18-др. закон);
- Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 88/10);
- Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09);
- Закон о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине („Службени гласник РС“, бр. 135/04, 25/15 и 109/21);
- Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10, 14/16 и 95/18-др. закон);
- Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др. закон);
- Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 96/21);
- Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, број 112/15);
- Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 101/15, 95/18-др. закон и 40/21, одредбе чл. 54-57. овог закона примењују се од дана приступања Републике Србије Европској унији);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 145/14, 95/18-др. закон и 40/21);
- Закон о енергетици („Службени гласник РС“, бр. 57/11, 80/11-исправка, 93/12 и 124/12, престао да важи осим одредаба члана 13. став 1. тачка б) и став 2. у делу који се односи на тачку б) и члан 14. став 2.);
- Закон о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС, 62/14 и 95/18-др. закон);
- Закон о енергетској ефикасности и рационалној употреби енергије („Службени гласник РС“, број 10/21);
- Закон о коришћењу обновљивих извора енергије („Службени гласник РС“, број 40/21);
- Закон о заштити од нејонизујућих зрачења („Службени гласник РС“, број 36/09);

- Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама („Службени гласник РС”, број 87/18);
- Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС”, бр. 104/16, 83/18, 95/18-др. закон и 10/19-др. закон);
- Закон о одбрани („Службени гласник РС”, бр. 116/07, 88/09, 88/09-др. закон, 104/09-др. закон, 10/15 и 36/18);
- Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС”, бр. 111/09, 20/15, 87/18 и 87/18-др. закон);
- Закон о одбрани од града („Службени гласник РС”, број 54/15);
- Закон о културним добрима („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11-др. закон, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон, 6/20 и 35/21-др. пропис);
- Закон о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16 и 95/18-др. закон и 71/21);
- Уредба о еколошкој мрежи („Службени гласник РС”, број 102/10);
- Уредба о режимима заштите („Службени гласник РС”, број 31/12);

као и други законски и подзаконски акти који на директан или индиректан начин регулишу ову област.

1.1.2. Плански основ

При изради Просторног плана уважене су обавезе, услови и смернице из планова вишег реда:

- Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10) и
- Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ”, број 22/11).

При изради Просторног плана сагледани су и:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) - („Службени гласник РС”, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске - („Службени гласник РС”, број 52/2018, „Службени гласник РС”, бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ”, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ”, број 19/17);
- Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин -Нови Сад („Службени гласник РС”, број 98/21).

1.1.2.1. Изводи из планова вишег реда

ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ОД 2010. ДО 2020. ГОДИНЕ („СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС”, БРОЈ 88/11)

Просторним планом Републике Србије од 2010. до 2020. године (у даљем тексту: ППРС) утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простор Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији. Утврђено је да ће се развој, заштита и уређење заштићених природних добара вршити на основу просторних планова подручја посебне намене. ППРС утврђени су кључни приоритети, надлежности и циљеви просторног развоја Републике Србије.

Биодиверзитет: Основни циљ и принцип заштите биодиверзитета је одрживо коришћење биолошких ресурса.

Концепција развоја заштите биодиверзитета Републике Србије ће се заснивати на: заштити биодиверзитета кроз систем заштите природе у оквиру заштићених природних добара; заштити великог броја појединачних дивљих биљних и животињских врста и успостављању тзв. „еколошке мреже“.

Природно наслеђе: Основни циљ заштите и одрживог коришћења природног наслеђа је очување и унапређење биолошке разноврсности, вредности геонаслеђа и предела и развој јавних функција заштићених подручја, првенствено у области научноистраживачког и образовног рада, културе, спорта и рекреације; одрживи развој заштићених подручја и остварење добробити локалних заједница кроз планско, контролисано и ограничено коришћење природних ресурса и простора као грађевинске категорије, развој туризма и пољопривреде; повезивање и националног са међународним системом заштите природе.

Заштита, уређење и развој предела: Концепт предела као целине у ППРС, постављен је као окосница разраде заштите и уређења предела Србије. Предела на територији Србије, подељени су на природне и културне пределе, а културни на урбане и руралне. Основни циљ заштите, уређења и развоја предела су рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета, заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

Заштита и одрживо коришћење културног наслеђа: Основни циљ је да се културно наслеђе артикулише као развојни ресурс, заштити, уреди и користи на начин који ће допринети успостављању регионалног и локалног идентитета у складу са европским стандардима заштите.

Туризам: Основни циљ просторног развоја туризма је остваривање концепта одрживог развоја туризма, као и заштита и уређење туристичких простора, уз оптимално задовољавање просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа.

Пољопривредно земљиште: Основни циљ заштите пољопривредног земљишта је очување екосистемских, агроеколошких, економских, пејзажних, социокултурних и других важних функција, упоредо с унапређивањем просторно-хетерогених услова за производњу квалитетних пољопривредно-прехранбених производа.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ управљања шумама у шумским подручјима је одрживо (трајно) газдовање шумама, што подразумева управљање и коришћење шума и шумског земљишта на начин и у таквом степену, да се очува биодиверзитет, а продуктивност, обнављање, виталност и потенцијал шума да се доведу на ниво, којим би се задовољиле одговарајуће еколошке, економске и социјалне потребе и данашње и будућих генерација, како на локалном, тако и на националном нивоу, водећи рачуна да се при том не угрозе и оштете неки други екосистеми.

Одрживо *ловно газдовање* подразумева газдовање ресурсима популација дивљачи на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популације дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање еколошких, економских и социјалних функција ловства, одржавајући њихов потенцијал ради задовољења потреба и тежњи садашњих и будућих генерација.

Воде и водно земљиште: Основни циљ је интегрално уређење, заштита и коришћење вода на подручју Републике Србије, третираног као јединствени водопривредни простор.

Демографија: Основни дугорочни циљ демографског развоја је ублажавање негативних тенденција, које би се остварило кроз пораст нивоа плодности и позитиван миграциони биланс и достизање нивоа простог обнављања становништва (стационарне популације).

Мрежа насеља: Основни циљ везан за функционално урбана подручја је детерминисање, организовање и умрежавање функционалних урбаних подручја као основе за уравнотежен регионални развој Републике Србије.

Према Моделу функционално урбаних подручја Републике Србије 2020. Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од државног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабал, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљеви у области просторне организације и дистрибуције јавних служби су:

- унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга;
- јачање људских ресурса и оспособљавање локалних заједница за унапређење услуга од општег интереса;

Саобраћајна инфраструктура: Просторни план Републике Србије је утврдио саобраћајне капацитете који се односе на простор у обухвату Плана.

У оквиру концепта *путног (друмског)* саобраћаја планиране су одређене активности на следећим путним правцима:

- државни пут I бр. 13/M-24¹
Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Киkinда-Зрењанин-Чента-Београд
активности на путном правцу, државни пут I реда: Бала (веза са Румунијом) - Чока (P-112) - Киkinда - Зрењанин - Панчево - Ковин (M-24), (Банатска магистрала);
- државни пут II реда бр. 129/P-110¹
Каћ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић).

Планска решења обухватају активности на путним правцима и путној инфраструктури регионалног (или више регионалног) значаја и могу представљати приоритетну активност у оквиру тих територијалних целина уз сагласност надлежних републичких институција.

На већ изграђеним деоницама наведених путних праваца биће спроведена рехабилитација и реконструкција, које подразумевају скуп мера (интервенција) у циљу подизања нивоа квалитета саобраћајнице и подизања нивоа саобраћајне услуге, у складу са утврђеним рангом пута.

Активности на одређеном путном правцу, подразумевају скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

У оквиру концепта развоја *железничке мреже* Србије на подручју обухвата Плана егзистираће регионална железничка пруга бр. 208:

- (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште

Планира се ревитализација и модернизација (респективно електрификација) постојећих једноколосечне пруге.

Концептом *ваздушног саобраћаја* у оквиру гравитационог подручја овог простора егзистираће аеродром у Зрењанин (Ечка), док ће и даље основни капацитет у трансферу путника и CARGO саобраћаја за овај део Војводине бити аеродром „Никола Тесла“ у Београду.

Водопривреда и водопривредна инфраструктура: Основни циљ је оптимизација интегралних водопривредних система на јединственом водопривредном простору Републике Србије и усклађивање њиховог развоја са циљевима очувања животне средине и других корисника простора.

Простор обухваћен овим Планом припада Новосадском регионалном систему за водоснабдевање (насеља и општине које снабдева: Нови Сад, Беоцин, Бачки Петровац, Бачка Паланка, Темерин, Жабаљ, Зрењанин). Постоји потреба каснијег повезивања са Сремским системом и Бачким системом.

Предметни простор припада банатском регионалном систему коришћења, уређења и заштите речних вода (кључне постојеће акумулације и објекти: Банатски ХС ДТД, брана на Тиси, регулације; кључне нове акумулације и објекти: повећање проточности, МХЕ уз уставе, регулације, ППОВ насеља и индустрије).

Енергетска инфраструктура: Основни циљ развоја енергетске инфраструктуре је активно учешће Републике Србије у планирању и изградњи стратешке-регионалне и паневропске енергетске инфраструктуре за пренос електричне енергије и транспорт нафте и гаса из нових извора снабдевања, укључујући и ургентну градњу подземног складишта гаса у Републици Србији, у циљу поузданог и сигурног снабдевања потрошача.

Електроенергетска инфраструктура: Општи циљ развоја електроенергетске инфраструктуре је њихова синхронизација са свим активностима на овом подручју и обезбеђење најповољнијих услова за заштиту животне средине и очување природних вредности.

Минералне сировине: Основни циљ је строго контролисано, планско, одрживо и економично коришћење минералних сировина и подземних вода, уз адекватне мере заштите, како би се постигла конкурентност на домаћем и светском тржишту.

Коришћење обновљивих извора енергије (ОИЕ): Основни циљ је повећање коришћења ОИЕ, уз смањење негативних утицаја на животну средину, што је у економском интересу Републике Србије.

Енергетска ефикасност у зградарству, индустрији, саобраћају и комуналним услугама: Основни циљ је повећање енергетске ефикасности у секторима зградарства, индустрије, саобраћаја и комуналних услуга, што је и у економском интересу Републике Србије, од значаја за заштиту животне средине у контексту одрживог коришћења и очувања природних ресурса.

Електронска комуникациона инфраструктура: Развој електронских комуникација, подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима.

Заштита животне средине и одрживи развој: Концепција заштите и унапређења животне средине заснива се на:

- очувању природних вредности, што подразумева квалитетну животну средину (чист ваздух, квалитетна вода за пиће, очувано пољопривредно земљиште, постојаност екосистема и биодиверзитета);
- заштити природних вредности и непокретних културних добара кроз делотворно управљање заштићеним подручјима;
- планирању на основама одрживог развоја односно рационалног коришћења природних ресурса - земљишта, воде, сировина и других природних ресурса, уважавајући „еколошки“ капацитет простора, уз повећано коришћење обновљивих извора енергије;
- процени утицаја планова, програма, објеката и активности на животну средину, као основе за планирање мера заштите (СПУ за планове и програме, ПУ за пројекте).

Према просторној диференцијацији животне средине у ППРС, заштићено подручје обухваћено Просторним планом припада подручју веома квалитетне животне средине.

Природне непогоде и технолошки удеси: Концепција заштите од природних непогода и технолошких удеса полази од чињенице да је на свим нивоима и у свим фазама планирања потребно дефинисати прихватљив ниво ризика од природних непогода и технолошких удеса у циљу спречавања њиховог настанка, односно смањивања последица непогода на прихватљив ниво. Да би се могла извршити правилна процена степена повредивости простора, односно ограничења за његово коришћење, потребно је приступити изради катастра угрожености простора од природних непогода у функцији просторног планирања.

Одбрана земље: Основни циљ усаглашавања просторног развоја са потребама одбране земље је стварање просторних услова који ће у потпуности одговарати потребама савременог система одбране.

ИЗВОД ИЗ РЕГИОНАЛНОГ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ ВОЈВОДИНЕ („СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АПВ“, БРОЈ 22/11)

Оквир просторног развоја АП Војводине до 2020. године утврђен је Регионалним просторним планом АП Војводине (у даљем тексту: РПП АПВ).

На основу РПП АПВ, просторни планови подручја посебне намене ће се радити за просторне целине, чију посебност одређује једна или више опредељујућих намена, активности или функција у простору које су од републичког, односно покрајинског интереса (подручја заштићених природних добара и др.).

За потребе израде овог Просторног плана, посебно се издвајају следеће одредбе:

Заштита природних добара и биодиверзитета: Основна концепција заштите природних добара и биодиверзитета заснива се на повећању укупне површине под заштитом, њиховом сагледавању у оквиру еколошке мреже Републике Србије, односно еколошке мреже на територији АП Војводине.

РПП АПВ дефинисани су оперативни циљеви заштите и унапређења природних добара и биодиверзитета:

- обнова нарушених делова природе;
- спровођење мера (конзервације, санације-ревитализације и рекултивације, и др.) и режима заштите и мониторинга стања заштићених подручја, уз стално праћење стања и промена у природи;
- смањивање губитка и притисака на биодиверзитет“.

Заштита, уређење и развој предела: Основни циљ заштите, уређења и развоја предела је очување изворних одлика, идентитета и диверзитета предела, уз афирмацију природних и културних вредности. Простор АП Војводине се диференцира у односу на степен модификације природног предела на природне и културне пределе, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани пределе.

Предеоне карактеристике и препознатљивост АП Војводине видно наглашавају лесни одсеци и терасе, простране пешчаре, меандрирајући токови великих панонских река као што су Дунав, Тиса, Сава, Тамиш и Бегеј, као и низ мањих водотока значајних за бројне природне и привредне функције. Од посебног значаја су ритови, који подлежу заштити, углавном као делови специјалних резервата природе или паркови природе.

Шумске оазе аутохтоних шума у њиховом окружењу су од посебног еколошког значаја.

Заштита, уређење и унапређење културних добара: Основни циљ је заштита, уређење и коришћење културних добара као развојног ресурса ради истицања регионалног, субрегионалног и локалног идентитета.

Туризам: Подручје обухваћено Просторним планом припада туристичкој дестинацији Доње Потисје. За даљи развој туризма на ширем подручју СРП „ Царска бара“ од значаја су река Тиса, природни потенцијали (биљни и животињски свет), села и салаши... Кључни туристички производи са одређеним облицима туризма су: екотуризам (посматрање птица, едукативни и научноистраживачки туризам), рурални, рекреативни и ловни и риболовни туризам.

Пољопривредно земљиште: Заштита и коришћење пољопривредног земљишта на подручју АП Војводине заснива се на концепту одрживог пољопривредног и руралног развоја. Захваљујући својим особинама и комплексним функцијама, земљиште представља есенцијални природни ресурс, а његово одрживо коришћење и заштита један је од кључних елемената остваривања одрживог развоја.

Шуме и шумско земљиште и ловно газдовање: Основни циљ развоја шумарства и ловства је одрживи развој шума и ловног газдовања и повећање површина под шумама. Просторни развој шумарства подразумева континуирано газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора.

Развој ловства се обезбеђује кроз одрживо газдовање популацијама дивљачи и њихових станишта на начин и у обиму којим се трајно одржава и унапређује виталност популација дивљачи, производна способност станишта и биолошка разноврсност, чиме се постиже испуњавање економских, еколошких и социјалних функција ловства.

Водни ресурси: Основни циљ је одрживо коришћење вода уз адекватне мере заштите. Оперативни циљеви су успостављање интегралног и интерсекторског планирања коришћења и заштите водних ресурса на целој територији АП Војводине, рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе, искоришћење енергетског потенцијала река и изграђених хидросистема, успостављање економске цене воде, смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења, рецикулација коришћених вода, унапређење система заштите од спољних вода (поплава).

Демографија: Основни циљ демографског развоја АП Војводине је стационарно становништво, тј. становништво у коме ће следеће генерације бити исте величине као и постојеће, уз прилагођавање очекиваним демографским променама.

Мрежа насеља: Основни циљ развоја мреже насеља и функционално урбаних подручја је одрживи просторно-функционални развој заснован на моделу функционалних урбаних подручја, која ће бити инструмент уравнотеженијег просторног развоја.

Према моделу функционално урбаних подручја АП Војводине 2020. године Зрењанин је центар функционално урбаног подручја од националног значаја, у оквиру кога се налазе општине Житиште, Жабал, Сечањ, Нова Црња и Нови Бечеј.

Јавне службе: Основни циљ развоја јавних служби је постизање социјалне једнакости и кохезије у доступности и квалитету услуга и унапређење услуга од општег интереса у подручјима ниске доступности услуга.

Реализујући принципе из ППРС-а, Регионални просторни план АП Војводине је утврдио концепцију развоја **саобраћајне инфраструктуре** кроз успостављање - системско формирање (путна мрежа државних путева II реда, регионалне и локалне пруге,

национални пловни путеви, луке и објекти, регионални аеродром) интегрисаног саобраћајног система који ће имати основну улогу међуопштинског, регионалног и субрегионалног повезивања, као трансграничну сарадњу региона са обе стране границе. Развој регионалне саобраћајне мреже има и значајну улогу у употпуњавању основне мреже државних путева I реда и аутопутева.

Осим планских активности која су дата и у ППРС-е (рехабилитација и изградња: деоница државног пута I реда Сомбор (веза са Мађарском и Хрватском) - Врбас (веза са коридором Хб) - Сента - Кикинда (веза са Румунијом), државног пута Ib бр. 13/М-24, државни пут I реда: Ђала (веза са Румунијом) - Чока (Р-112) - Кикинда - Зрењанин - Панчево - Ковин (М-24), (Банатска магистрала)

У РПП АП Војводине, дефинисана је међународна бицикличка стаза Eurovelo 11 уз реку Тису, национална *бицикличка стаза* (мрежа бицикличких рута, уз канале ОКМ ХС ДТД). За развој бицикличког саобраћаја посебно су погодна подручја у заштићеним природним целинама као што су специјални резервати природе.

Водни саобраћај је присутан на међудржавном пловном путу реке Тисе, унутрашњем пловном путу канала ОКМ ХС ДТД, Бегеј. Поред овога треба радити на развоју наутичког туризма у Републици Србији како на каналима ДТД тако и на међународним/ међудржавним пловним путевима, планирањем marina и наутичко туристичких центара.

У оквиру развоја *железничког саобраћаја* планира се реконструкција, модернизација, регионалног пружног правца (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште, као и формирање нове трасе пруге Зрењанин - Жабаљ - Нови Сад - значајне за међурегионално повезивање.

У домену **водне инфраструктуре**, оперативни циљеви су: усаглашавање и хармонизација законских и институционалних основа у свим областима са захтевима директива ЕУ о водама, спровођење мера контроле емисије из расутих и других извора загађења са циљем побољшања квалитета воде у водотоцима, ревитализација и реконструкција система за одвођење унутрашњих атмосферских вода са пољопривредних и других површина, изградња и ревитализација регионалних система (Бачка, Банат и Срем) за обезбеђење воде за наводњавање, технолошке потребе индустрије и друге садржаје, доградња, реконструкција и ревитализација ХС ДТД, изградња, реконструкција и санација објеката за одбрану од спољних вода и одбрана од поплава.

Енергетска инфраструктура: Посебан приоритет представља повећање коришћења природног гаса и обновљивих извора енергије, коришћење нових енергетски ефикаснијих и еколошки прихватљивих енергетских технологија и уређаја и опреме за коришћење енергије. Од посебног значаја је улагање у нове енергетске изворе са новим гасним технологијама и когенерацијске производне објекте са комбинованом производњом топлотне и електричне енергије.

Електроенергетска инфраструктура: Електроенергетска мрежа ће се развијати у складу са Стратегијом развоја енергетике Републике Србије, односно развојним плановима ЕМС-а. Поред технолошке модернизације објеката, развој електроенергетске преносне мреже условљен је и обезбеђивањем нове преносне мреже, услед растуће потрошње.

Обновљиви извори енергије: Потенцијална енергија добијена из биомасе је најзначајнији енергетски потенцијал обновљивих извора на простору АП Војводине, с обзиром на заступљеност пољопривредног и шумског подручја, односно заступљеност ресурса остатака ратарске и шумске производње, а такође и коришћење соларне и енергије ветра.

Енергетска ефикасност: Повећање енергетске ефикасности потребно је разматрати као велики потенцијални извор енергије. Изградњом нових, енергетски ефикасних објеката и адаптацијом постојећих објеката у енергетски ефикасне, знатно ће се смањити трошкови коришћења енергије ових корисника, али и укупна енергетска зависност овог простора.

Минералне сировине: Коришћење геолошких ресурса АП Војводине мора да полази од економски расположивих сировина, чија се експлоатација и прерада заснива на принципима одрживог развоја, који истовремено обезбеђују оптимално управљање еколошким конфликтима, који су значајно присутни у АП Војводини, а нарочито у подручју заштићених природних добара. Ограниченост и необновљивост расположивих геолошких ресурса условљавају да се планска решења заснивају на принципу одрживости.

Електронска комуникациона инфраструктура: У циљу достизања једног од главног покретача нове економије, електронске комуникације се морају развијати као савремени систем, што подразумева увођење најсавременијих технологија у области електронских комуникација, модернизацију постојеће инфраструктуре и објеката, изградња сигурне широкопојасне мреже на свим нивоима, закључно са локалним, уз употребу најсавременијих медијума преноса.

Заштита животне средине и одрживи развој: У контексту заштите и унапређења животне средине неопходно је зауставити даљу деградацију и вршити превенцију, санацију и ревитализацију угрожених подручја, поштовањем следећих принципа: одрживо коришћење природних ресурса и очување и унапређење еколошки осетљивих природних вредности, смањење нивоа загађења животне средине, санација најугроженијих подручја, успостављање локалних регистара извора загађивања животне средине, као дела националног регистра, са системом контроле и континуираним праћењем параметара који карактеришу квалитет животне средине. Такође, неопходно је предвидети заштиту, обнову и санацију заштићених природних подручја, уз очување еколошке равнотеже.

Мере и активности у делу заштите животне средине, дефинисане РПП АПВ, спроводе се према просторној диференцијацији животне средине, према којој предметно заштићено подручје спада у подручја веома квалитетне животне средине.

У области управљања отпадом дефинисана је неопходност удруживања општина ради заједничког управљања отпадом, чиме ће се успоставити систем регионалних центара за управљање отпадом.

При изради планске и урбанистичке документације, као регулаторни инструмент заштите животне средине кључну улогу има стратешка процена утицаја планова и програма на животну средину и процена утицаја конкретних пројеката тј. објеката на животну средину.

Заштита од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса: Основни циљ у области заштите од елементарних непогода и техничко-технолошких удеса је минимизација ризика по људско здравље и животе, као и очување природних и створених вредности.

На утврђивање концепције просторног развоја утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Одбрана земље: У поступку усаглашавања просторног развоја са потребама одбране, објекти и комплекси који се непосредно користе за функционисање Војске, најчешће у оквиру просторних структура (намена површина), подразумевају „зоне посебне намене“ и „зоне просторне заштите“ око војних комплекса, које се дефинишу као простори са посебним режимом планирања, уређења и коришћења. Зоне просторне заштите око војних комплекса, условљене су наменом истих и прописују се, у циљу обезбеђења услова за несметано функционисање војних комплекса, безбедности околине од активности у војним комплексима и последица могућих акцидената, и у циљу заштите и безбедности становништва, материјалних, културних добара и заштите животне средине.

1.1.2.2. Изводи из просторних планова подручја посебне намене од значаја за израду просторног плана

Просторни планови подручја посебне намене од значаја за израду Просторног плана су:

- Просторни план подручја посебне намене међународног водног пута Е 80 - Дунав (Паневропски коридор VII) („Службени гласник РС“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске („Службени гласник РС“, број 52/2018, „Службени гласник РС“, бр. 119/12, 98/13, 52/18, 36/19);
- Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш);
- Просторни план подручја посебне намене мултифункционалног еколошког коридора Тисе („Службени лист АПВ“, број 14/15);
- Просторни план подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) („Службени лист АПВ“, број 19/17);
- Просторни план подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад („Службени гласник РС“, број 98/21).

(Изводи из наведених Просторних планова се налазе у документационој основи Просторног плана СРП „Царска Бара“).

1.1.2.3. Преглед планске документације локалне самоуправе од значаја за израду просторног плана

Подручје обухваћено границом Просторног плана обухвата део територије Града Зрењанин за који су донети следећи планови:

- **Просторни план града Зрењанина** („Службени лист града Зрењанина“, бр. 11/11 и 32/15).

За простор у границама грађевинског подручја на територији града Зрењанина за део насељеног места **Перлез** се примењује:

1. Урбанистички план МЗ Перлез до 2010. године „Међуопштински службени лист Зрењанин“, број 8/87 и „Службени лист општине Зрењанин“, бр. 3/94 и 11/03) и **Одлука о спровођењу урбанистичког плана МЗ Перлез до 2010. године** („Службени лист општине Зрењанин“, број 8/87). На стручној контроли је нови ПГР насељеног места Перлез.

За насељена места: **Лукино Село (а) и Бело Блато (ц)** се примењује:

1. **Просторни план града Зрењанина са шематским приказом уређења насељених места.** („Службени лист града Зрењанина“, бр. 11/11 и 32/15).

За просторе ван граница грађевинских подручја на територији града Зрењанина урађени су Урбанистички планови у којима је дефинисано грађевинско земљиште и примењују се следећи планови:

2. **План детаљне регулације, Туристички комплекс „Златне зоре Перлез“** („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
3. **План детаљне регулације, Пословног комплекса „Вотех 4М“,** („Службени лист општине Зрењанин“, број 20/07);
4. **План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село** („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
5. **План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 бар за викенд зону код Перлеза** („Службенилист града Зрењанина“, број 33/21);

2. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.1. ОБУХВАТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторним планом обухваћено је подручје оивичено токовима реке Тисе и Бегеја, заштићено подручје од покрајинског значаја, I категорије, као Специјални резерват природе „Царска бара“ (у даљем тексту: СРП „Царска бара“).

Подручје Просторног плана се налази на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе, на делу територије града Зрењанина, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, Книћанин, Лукино Село, Перлез и Стајићево. Прелиминарни обухват Просторног плана, одређен Одлуком о изради Просторног плана и износи 25.429 ха.

Граница обухвата Просторног плана дата у Одлуци је смањена на 9775,82 ха. Након анализе свих прикупљених услова и података за потребе израде Просторног плана, уз поштовање мера заштите утврђене Актом о заштити природног добра и могућих утицаја ван границе природног добра, дошло је до корекције границе обухвата Просторног плана, која је као прелиминарна дата у Одлуци о изради (смањење обухвата).

Табела 1. Обухват Просторног плана

КО/Насеље	Обухват Просторног плана (ха)
К.О.Бело Блато/ Бело Блато	2759,95
К.О. Книћанин/	139,37
К.О.ЛукиноСело/ЛукиноСело	4957,48
К.О.Перлез/ Перлез	1822,15
К.О.Стајићево/Стајићево	96,87
Укупно	9775,82

Просторним планом издвојене су површине са режимом I (670 ха, или 14,18%), II (1910 ха или 40,41%) и III (2146 ха или 45,41%) степена заштите у границама Резервата, у циљу сагледавања могућности за усклађивање конфликта између заштите природних вредности и одрживог развоја подручја обухваћеног Просторним планом.

2.2. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Почетна тачка описа границе Просторног плана се налази на тремеђи катастарских парцела 1859/2 и 1862 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Мужља.

Од тромеђе граница у правцу североистика прати границу катастарских општина Лукино Село и Мужља до Аутопута Београд – Зрењанин – Нови Сад, у правцу истока прати његову јужну међу до границе катастарских општина Лукино Село и Ечка, мења правац ка југоистоку и пратећи границу катастарских општина Лукино Село и Ечка долази до тромеђе катастарских парцела 999 и 2080 (КО Лукино Село) и границе катастарских општина Лукино Село и Ечка.

Од тромеђе граница у правцу југа дужином од око 3400 м прати источну међу насипа, катастарска парцела 999, у правцу истока пресеца катастарске парцеле 999 и 2080 до тромеђе катастарских општина Лукино Село, Мужља и Стајићево.

Од тромеђе граница наставља у правцу истока и прати границу катастарских општина Ечка и Стајићево до тромеђе државног пута Iб реда бр.13, катастарска парцела 1678/1 (КО Стајићево), катастарске парцеле 824/1 (КО Стајићево) и границе катастарских општина Ечка и Стајићево.

Од тромеђе граница у правцу југа праати источну међу државног пута Iб реда бр.13, катастарске парцеле 1678/1 (КО Стајићево) и 3360 (КО Перлез) до четворомеђе државног пута, катастарске парцеле 3360 и 8131 (КО Перлез), атарског пута, катастарска парцела 8242 и општинског пута, катастарска парцела 8193 (КО Перлез).

Од тромеђе граница у правцу западаа прати јужну међу државног пута IIа реда бр.129, катастарске парцеле 3361, 3362, 3363/1, 8070/2 (КО Перлез), 2362 и 2364 (КО Книћанин), мења правац ка северу и пратећи западну међу катастарских парцела 2192 и 2363 (КО Книћанин) долази до тромеђе катастарске парцеле 2363 (КО Книћанин), насипа, катастарска парцела 4434 (КО Бело Блато) и катастарске парцеле 4363/1 (КО Бело Блато).

Од тромеђе граница у правцу севера прати западну међу насипа, катастарске парцеле 4434 (КО Бело Блато) и 1862 (КО Лукино Село) и долази до почетне тачке описаа границе Просторног плана.

Површина подручја обухваћеног границом обухвата Просторног плана износи око **9775,82 ha¹**.

2.3. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Од укупне планиране површине обухвата Просторног плана 9775,82 ha, површина обухваћена подручјем посебне намене заштићено подручје СРП „Царска бара“, износи 4726 ha или 48,34 % са издвојеним просторним целинама („Мужљански рит“ и „Царска бара“) и потцелинама (површине са режимом I, II и III степена заштите). (Прегледна карта бр. 1. „Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене“).

Табела 2. Целине, потцелине, режими заштите са њиховим површинама

Површине		ha	%
1.	Предеоне целине заштићеног подручја са потцелинама:		
	-Режим I степена заштите	670	14,18
	-Режим II степена заштите	1910	40,41
	-Режим III степена заштите	2146	45,41
2.	Укупна површина подручја посебне намене	4726	48,34
3.	Предеона целина зона утицаја на заштићено подручје	5049,82	51,66
2+3	Укупна површина подручја обухваћеног Планом	9775,82	100,00

2.3.1. Опис граница просторних целина и подцелина подручја посебне намене

2.3.1.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

Просторна целина „Мужљански рит“

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 1502, 2025, К.О. Лукино Село и међна тачка К.О. Лукино Село и К.О. Мужља, Град Зрењанин. Граница заштите иде на југ западном међном линијом катастарске парцеле 2025 до тромеђе катастарских парцела бр. 2025, 1518 и 2030. Потом, граница иде на исток, па на југ источном линијом катастарске парцеле бр.502 до тромеђе катастарских парцела бр.502, 532 и 528. У правцу југоистока граница пресеца катастарску парцелу бр.528 до тромеђе катастарских парцела бр.528, 545 и 546. Граница скреће на југ и иде источном међном линијом катастарске парцеле бр.528 до пута катастарске парцеле бр. 602.

Пресеца пут и наставља на југ па на југозапад, источном односно југоисточном међном линијом катастарске парцеле 1998 до међне тачке катастарских парцела бр.1998, 1995, наспрам катастарске парцеле бр. 1858. Затим, граница иде на северозапад, пресеца катастарску парцелу бр. 1998 до тромеђе катастарских парцела бр.1998, 1858 и међне тачке са катастарском општином Мужља.

Граница скреће на североисток граничном линијом катастарске општине Лукино Село и катастарске општине Мужља до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

Просторна целина „Царска бара“

Почетна тачка описа границе заштите је тромеђа катастарских парцела бр. 2602, 4462 и 4431 (насип) катастарске општине Бело Блато, Града Зрењанина. Граница иде на исток међном линијом катастарских парцела бр.4431 / 2602; 4431 / 2614; 4431 / 2620; 4431 / 2627 до међне тачке са катастарске општине Перлез.

У правцу југоистока пресеца катастарску парцелу бр. 8069 (насип) и наставља северном међном линијом катастарске парцеле бр. 5964, западном међном линијом катастарске парцеле бр.5955 до међне тачке са катастарском општином Лукино Село. Граница иде на североисток па на исток међном линијом катастарских парцела бр.1031 / 1002; 1031 / 1001; 1031 / 1000 до моста, односно тромеђе катастарских парцела бр.1000, 1031 и 1983 (река Бегеј). У правцу југоистока пресеца реку Бегеј, улази у катастарску општину Стајићево. Граница скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр.1684 (река Бегеј) катастарска општина Стајићево у дужини од 195 m где се ломи под правим углом на југ, пресеца катастарску парцелу бр.1674 и иде до тромеђе катастарских парцела бр. 1674, 1673/2 и 1670/2. Наставља на југ међном линијом катастарских парцела бр. 1674 /1670/2 до катастарске општине Перлез. Граница иде на југ, југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр.8070/1, катастарске општине Перлез до почетка уставе (наспрам полигонске тачке бр.225). Граница се ломи на запад до граничне линије катастарских парцела бр.8070/1 и 8067. Граница скреће на југ пратећи међну линију катастарских парцела бр.8070/1 / 8067 (Бегеј) до краја бродоградилшта. Граница се ломи на исток излазећи на источну међну линију катастарске парцеле бр.8070/1 и истом наставља на југ до међне тачке катастарских парцела бр.8070/1, 8070/2 и границе викенд зоне. Скреће на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 8070/2 и границом грађевинског подручја до регионалног пута Нови Сад-Ковачица. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.8070/2, односно северном границом експропријације пута до катастарске општине Книћанин. Граница наставља на запад кроз катастарску парцелу бр.2362, односно северном границом експропријације регионалног пута Нови Сад-Ковачица, катастарска општина Книћанин до њене крајње југозападне међне тачке. Граница се ломи на североисток западном међном линијом катастарске парцеле бр.2362, у истом правцу пресеца катастарску парцелу бр. 2192 (Бегеј) до њене северне преломне међне тачке. Скреће на исток северном међном линијом катастарске парцеле

бр. 2192 до катастарске општине Перлез. Наставља на исток северном међном линијом катастарске парцеле бр.8067, катастарске општине Перлез до ушћа прилазног канала ка устави „Царска бара“ у Бегеј. Граница се ломи на североисток ивицом поменутог канала до ивице шкарпе насипа, даље на североисток ивицом насипа до тромеђе катастарских парцела бр. 8069, 8084 и 8068. Ломи се на северозапад, пресеца насип до међне линије катастарске општине Перлез и катастарске општине Бело Блато, затим скреће на североисток међном линијом двеју катастарских општина до југоисточне међне тачке катастарске парцеле бр. 4395 (канал) катастарске општине Бело Блато. Затим граница иде на запад јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4395, скреће на север западном међном линијом катастарске парцеле бр.4384 до тромеђе катастарских парцела бр.4384, 4492 и 4391. Ломи се на северозапад међном линијом катастарских парцела бр. 4391 / 4492 до тромеђе катастарских парцела бр. 4391, 4492 и 4388. Ломи се на југ па на запад међном линијом катастарске парцеле бр. 4388 до тромеђе катастарских парцела бр. 4388, 3357 и 4437. Скреће на југозапад источном међном линијом катастарске парцеле бр. 3357 до тромеђе катастарских парцела бр. 3357, 3437 и 4367. Наставља у истом правцу обухвата катастарску парцелу бр. 4367 и враћа се на североисток северозападном међном линијом катастарских парцела бр. 4367, 4038, 4037, пресеца пут бр. 4512, 4033, 4511, 3967 до пута бр. 4508. Ломи се на југоисток до катастарске парцеле бр. 4367.

Скреће на север и иде западном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 4367, 4442 и 3271. Граница скреће на југозапад међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 4442; 3272 / 4442 до пута бр. 4439. Ломи се на север па на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4439 / 3272 до тромеђе катастарских парцела бр. 4439; 3272 и 3271. Граница наставља у истом правцу међном линијом катастарских парцела бр. 3271 / 3270 до катастарске парцеле бр. 4367. Граница наставља на североисток северозападном међном линијом катастарске парцеле бр. 4367 до тромеђе катастарских парцела бр. 3259, 4439 и 3260. Скреће на исток северном међном линијом катастарских парцела бр. 3260 и 4435, ломи се на југ источном међном линијом катастарске парцеле бр.4435 до пута 4478. Граница скреће на југоисток међном линијом катастарских парцела бр. 4478 / 4381 до катастарске парцеле 4368. Скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 4368 / 2898 до тромеђе катастарских парцела бр.2898, 4368 и 4477. Скреће на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4368 и наставља јужном међном линијом катастарске парцеле бр. 4476 до катастарске парцеле бр. 4370. Њеном спољном границом иде на југоисток, па на североисток до тромеђе катастарских парцела 4370, 4378 и 2832. Ломи се на југоисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4370 и наставља спољном границом катастарске парцеле бр. 4379 до катастарске парцеле бр. 2842. Граница скреће на североисток међном линијом катастарских парцела бр. 2842 / 2841; 2842 / 2840; у истом правцу пресеца катастарске парцеле бр. 4377 и 4472, наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2746 / 2747, пресеца катастарске парцеле бр.4476, 4376 и 4470, у истом правцу иде међном линијом катастарских парцела бр. 2743 / 2742 до катастарске парцеле бр. 4374. Ломи се на југоисток до међне тачке катастарске парцеле бр. 2745. Скреће на североисток, пресеца катастарску парцелу бр. 4374 и наставља међном линијом катастарских парцела бр. 2646/2647, пресеца катастарску парцелу бр.4466, у истом правцу иде западном међном линијом катастарских парцела бр.2637, 2640, 2641, пресеца катастарску парцелу бр. 4370, наставља западном међном линијом катастарских парцела бр. 2610, 2609/2, 2609/1, 2603, 2602 и иде до почетне тачке описа границе заштите природног добра.

2.3.1.2. Опис граница просторних потцелина подручја посебне намене

На подручју СРП „Царска бара“ установљене су површине са режимом заштите I, II и III степена, означене као потцелине на подручју посебне намене.

Површине са **режимом заштите I степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ“

У оквиру издвојене просторне целине „Мужљански рит“, нема површина са режимом заштите I степена.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА“

Локалитет „Ботошки рит“ (к.о. Бело Блато)

Почиње од тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра на међној линији парцела 2641 и 4370. Граница локалитета иде на исток међном линијом парцела 2641/4370; 2638 / 4370; 2639 / 4370; 2639 / 2632; 2638 / 2629 до североисточне међне тачке парцеле 2638. Ломи се на југозапад међном линијом парцела 2638 / 2635; 2637 / 2635 до тачке удаљене 50 m од границе заштите природног добра.

Граница локалитета скреће на север и иде на растојању од 50 m од границе заштите при том пресецајући парцеле 2637, 2644, 2637, 2640, 2641, 2643, 2641, 2642, 2641 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Тигањица“ (К.О. Стајићево и већим делом у К.О. Перлез)

Почиње од међне тачке К.О. Стајићево и К.О. Перлез,односно југозападне међне тачке парцеле 1676 К.О. Стајићево. Граница локалитета иде на североисток међном линијом парцеле 1676 до изграђеног насипа. Ломи се на исток идући насипом, притом пресеца парцеле 1676, 1674 до парцеле 1675. Скреће на југозапад међном линијом исте парцеле до границе са К.О. Перлез. Даље на југозапад иде међном линијом парцела 5952 / 8068; 5951 / 8068, скреће на запад међном линијом парцела 5951 / 5950 до парцеле 5943. Ломи се на југ и иде источном међном линијом парцеле 5943 до тремеђе парцела 5943, 5942 и 8068. Граница скреће на североисток, иде међном линијом парцела 5943 / 5942 до северне међне тачке парцеле 5942. У правцу севера граница пресеца парцелу 5943 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Царска бара, Војтина Млака“ (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа границе локалитета је тремеђа парцела 5957, 5959 и 5964. Граница иде на североисток границом парцела 5959 / 5964, скреће на југоисток међном линијом истих парцела до преломне међне тачке парцела 5959 и 5964. Ломи се на североисток, пресеца парцелу 5964 до парцеле 8081. У правцу југозапада иде међном линијом парцела 8081 / 5964 до тремеђе парцела 8081, 5964 и 5965. Скреће на запад границом парцела 5964 / 5965 до парцеле 8069. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5964; 8069 / 5962; 8069 / 5959; 8069 / 5957 до тремеђе парцела 8069, 5957 и 5964. Скреће на североисток границом парцела 5957 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Меандри Старог Бегеја“ (К.О. Перлез)

Налази се на територији К.О. Перлез и спојен је са локалитетом „Царска бара, Војтина Млака“. Почетна тачка описа границе локалитета је тремеђа парцела 5965, 8081 и 5964. Граница иде на југозапад границом парцела 8081 /5965; 8084 / 5965 до крајње јужне међне тачке парцеле 5965. Ломи се на север границом парцела 8069 / 5965 до тремеђе парцела 8069, 5965 и 5964. Скреће на исток границом парцела 5965 / 5964 до почетне тачке описа границе локалитета. У границе локалитета улази парцела бр. 5966.

Локалитет „Перлеска бара“ (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је тремеђа парцела 8081, 5936 и 5938. Граница иде на исток границом парцела 5938 / 5936, пресеца парцелу 5938 и наставља на исток па на југ границом парцела 5938 / 5933; 5938 / 5935; 5938 / 5932; 5938 / 5930, скреће на северозапад границом парцела 5938 / 5931; 5938 / 5930 до тремеђе парцела 5938, 5930 и 8081. На север иде границом парцела 8081 / 5938 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са **режимом заштите II степена** по издвојеним целинама и катастарским општинама.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „МУЖЉАНСКИ РИТ“

Локалитет „Слатине и пашњаци Мужљанског рита“ (К.О. Лукино Село)

Простире се на три енклаве одвојене трећим степеном. Почетна тачка описа границе I енклаве је југозападна међна тачка парцеле 1733. Граница иде у правцу североистока границом заштите природног добра, односно границом К.О. Лукино Село и К.О. Мужља до југозападне међне тачке парцеле 1506.

Скреће на југоисток границом парцела 1506/ 1507; 1514 / 1507; 1984 / 1507 до парцеле бр. 2029. Ломи се на северозапад па на југоисток изостављајући парцеле 1985 и 1546, поново у истом правцу изоставља парцеле 1565, 1986 до парцеле 2019. Скреће на југозапад северном границом парцеле 2019 до парцеле 1987.

Изоставља парцеле 1987 и 2065 (пут) и у правцу југозапада иде северном границом парцеле 1998 до источне међне тачке парцеле 1728. Граница скреће на запад границом парцела 1993 / 1728; 1993 / 1733 и иде до почетне тачке описа I енклаве локалитета. Почетна тачка II енклаве локалитета је тромеђа парцела 1946, 1941 и 2065. Граница иде на североисток спољном границом парцела 1946, 2019 до парцеле 2030. Скреће на југозапад спољном границом парцеле 2030 до парцеле 2065. Ломи се на северозапад границом парцеле 2065 до почетне тачке описа границе II енклаве.

Почетна тачка описа III енклаве локалитета је тромеђа парцела 1833, 1970 и 2030. Граница иде на североисток границом парцела 2030/1970; 2030/1968 ломи се на југоисток границом 1971/1968, скреће на југозапад границом 1998/1968, 1998/1967; 1998/1969; 1998/1968; 1998/1970 до тромеђе парцела 1998, 1970 и 1963. Граница скреће на северозапад, западном границом парцеле 1970 и иде до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мужљански рит-Лујза“ (К.О. Лукино Село)

Почетна тачка је тромеђа парцела 2074, 1736 и 1993. Граница иде на исток границом парцела 1993/1736; 1737/1736; 1738/1739; 1738/1741 до парцеле 1998. Скреће на југозапад границом парцеле 1741 до парцеле 1998. Даље на југозапад иде границом парцела 1998/2040; 2040/1761; 2007/1761; 2007/1802; 2007/1807; 2040/1807; 2004/1808; 2004/1810; 2004/1814 до крајње југоисточне међне тачке парцеле 2004. Граница скреће на северозапад, изоставља парцелу 1834/2 и наставља границом парцела 2059 /2001 до парцеле 1838. Скреће на североисток границом 1838/2003, пресеца парцелу 2000 (канал) и наставља у истом правцу границом 1799/2049, ломи се на северозапад па на југозапад границом парцеле 1799 до пута 2046. Граница скреће на североисток, спољном границом парцеле 2046, пресеца парцелу 2009 (канал), наставља спољном границом парцеле 2045, пресеца парцеле 2020 (канал) и 2043 (пут), у истом правцу иде спољном границом парцеле 2076, пресеца 2010 (канал), 2042 до парцеле бр. 2037. Њеном јужном међном линијом граница иде до парцеле 2074. Ломи се на североисток границом парцеле 2074 до почетне тачке описа границе локалитета.

ПРОСТОРНА ЦЕЛИНА „ЦАРСКА БАРА“

Локалитет „Тршћаци Ботошког рита“ (К.О. Бело Блато)

Локалитет обухвата две одвојене енклаве. Почетна тачка описа I енклаве је тромеђа парцела 4431, 2614 и 2602. Граница иде на југ источном међном линијом парцела 2602, 2608, 2611/1, 2611/2, 2611/3 и 2612 до парцеле бр. 4370. Скреће на запад северном границом парцеле 4370 до границе заштите природног добра. Граница даље иде на север па на исток границом заштите до почетне тачке описа границе I енклаве

локалитета. Почетна тачка описа границе II енклаве је тромеђа парцела 4431, 2620 и 2625. Граница иде на југоисток границом парцеле 4431/2625 и 4431/2627, односно границом заштите природног добра до границе са К.О. Перлез. Ломи се на југ па на југозапад границом К.О. Бело Блато и К.О. Перлез до парцеле 4466. Скреће на северозапад до границе заштите природног добра и упоредо са њом иде на север до парцеле бр. 4370. Ломи се на исток у дужини од 50 m и враћа се на југ пратећи растојање од 50 m од границе заштите до парцеле 2635. Скреће на североисток границом парцела 2635, 2628, 2627 и 2625 до почетне тачке описа II енклаве локалитета.

Локалитет „Шуме уз Стари Бегеј“ (К.О. Перлез)

Почетна тачка описа локалитета је северозападна међна тачка парцеле 5964. Граница иде на југоисток границом парцеле 5964, односно границом заштите природног добра до парцеле бр. 8082.

Ломи се на југозапад границом парцеле 8082 у дужини од 183m скреће на југоисток, пресеца парцелу 8082 и иде на исток северном границом парцеле 5956 до парцеле 8081. Ломи се на југ границом парцеле 8081 до тромеђе парцела 8081, 8082 и 5956. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде на север границом парцела 8081/5942 до парцеле бр. 5943. У правцу југа иде границом парцела 5942 / 5943 до тромеђе парцела 5942, 5943 и 8068. Скреће на југозапад границом парцела 5942/8068 до тромеђе парцела 5942, 8068 и 5940. Ломи се на северозапад границом парцела 5940/5942, пресеца парцелу 8081 и скреће на североисток границом парцела 8081/5964. Скреће на запад, пресеца парцелу 5964 до парцеле 5959. У правцу северозапада иде границом парцела 5959/5964; 5957/5964 до парцеле бр. 8069. Граница се ту ломи на север идући границом парцела 8069/5964 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Велика Греда“ (К.О. Перлез)

У правцу југозапада надовезује се на локалитет „Шуме уз Стари Бегеј“. Почетна тачка описа локалитета је тромеђа парцела 8068, 5942 и 5940.

Граница иде на југозапад границом парцела 8068/5940; 8068/5938; 8068/5935; 8068/5932 до тромеђе парцела 8068, 5932 и 5930. Граница скреће на запад границом парцела 5932/5930, ломи се на североисток границом парцела 5932/5938; 5935/5938; 5933/5938, пресеца парцелу 5938 и наставља у правцу запада јужном међ. Линијом парцеле 5936 до парцеле 8081. Скреће на југ границом парцела 5938/8081; 5930/8081; 8068/8081 до подножја насипа. Ломи се на северозапад подножјем насипа до подножја другог насипа, односно до границе заштите природног добра. Скреће на североисток границом заштите и у истом правцу наставља границом парцела 8069/8084; 5965/8084; 5965/8081; 5964/8081 до преломне међ. тачке наспрам северне међ. тачке парцеле 5940. Скреће на југоисток, пресеца парцелу 8081 и иде границом парцела 5940 / 5942 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Мала греда“ (К.О. Перлез)

Простире се у продужетку локалитета „Велика греда“ на запад. Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 5930, 5932 и 8068. Граница иде на југозапад границом парцела 8068 / 5930 до наспрам јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на север, пресеца парцелу 5930 и наставља на североисток границом парцела 5938 / 5930 до тромеђе парцела 5938, 5932 и 5930. Скреће на југоисток границом парцела 5930 / 5932 до почетне тачке описа границе локалитета.

Локалитет „Сарачица“ (К.О. Перлез)

На југоистоку се граничи са локалитетом „Мала греда“, на западу са локалитетом „Велика греда“. Почетна тачка описа границе локалитета је тромеђа парцела 8081, 5930 и 5938. Граница иде на југоисток границом парцела 5930 / 5938; 5931 / 5938 до крајње јужне међ. тачке парцеле 5938. Ломи се на југ, пресеца парцелу 5930 и

наставља на југозапад границом парцела 5930 / 8068 до тремеђе парцела 8068, 5930 и 8081. Скреће на североисток границом парцела 8080 / 5930 до почетне тачке описа границе локалитета.

Површине са режимом заштите III степена, по издвојеним целинама, на подручју Резервата, су остале површине које нису обухваћене заштитом I и II степена и то:

- 1) Трактор бара,
- 2) Насип уз Бегеј са окружењем,
- 3) Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале,
- 4) Део Старог Бегеја од 15. до 14 речног километра,
- 5) Излетиште са пристаништем,
- 6) Мали рит, Фаркашки рит,
- 7) Мрежа канала са Сифон каналом,
- 8) Рибњак за производњу млађи,
- 9) Плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском рити.

Зона утицаја на СРП „Царска бара“. Осим наведених просторних целина и потцелина дефинисаних као посебна намена, на планском подручју издвојена је предеоно целина зона утицаја на заштићено подручје СРП „Царска бара“. Заузима површину између дефинисане границе посебне намене и границе обухвата Просторног плана. На простору зоне утицаја издвајају се :

- 1) *Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја;*
- 2) *Међународни еколошки коридор река Тиса и регионални еколошки коридор Канал Бегеј;*
- 3) *Локални еколошки коридори (каналска мрежа);*
- 4) *Међународна заштићена подручја (ИВА подручје);*
- 5) *Бродоградиле на Каналу Бегеј;*
- 6) *Грађевинско подручје насеља Лукино село, Бело Блато, као и насеља Стајићево и Перлез која се налазе мањим делом у обухвату Плана;*
- 7) *Зона кућа за одмор;*
- 8) *Рибњак;*
- 9) *Шуме и шумско земљиште;*
- 10) *Општински путеви.*

3. КРАТАК ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА И ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1. САДРЖАЈ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Просторни план се израђује у складу са Законом о планирању и изградњи и Правилником о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања.

А) ТЕКСТУАЛНИ ДЕО

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

I ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

1. ПРЕДМЕТ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2. ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА, ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.1. ОБУХВАТ И ОПИС ГРАНИЦЕ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

2.2. ОПИС ГРАНИЦЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.3. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНИХ ЦЕЛИНА И ПОДЦЕЛИНА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

2.3.1. Опис граница просторних целина подручја посебне намене

2.3.2. Опис граница просторних подцелина подручја посебне намене

3. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА И ПЛАНОВА ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.1. ИЗВОДИ ИЗ ПЛАНОВА ВИШЕГ РЕДА

3.1.1. Извод из Просторног плана Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/11)

3.1.2. Извод из Регионалног просторног плана Аутономне Покрајине Војводине („Службени лист АПВ“, број 22/11)

3.2. ИЗВОДИ ИЗ ПРОСТОРНИХ ПЛАНОВА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.3. ПРЕГЛЕД ПЛАНСКЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ИЗРАДУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ И ОЦЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА

4.1. СКРАЋЕНИ ПРИКАЗ ПОСТОЈЕЋЕГ (ПОТЕНЦИЈАЛИ И ОГРАНИЧЕЊА)

4.1.1. Природни услови подручја

4.1.1.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике

4.1.1.2. Климатске карактеристике

4.1.1.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике

4.1.1.4. Педолошке карактеристике

4.1.1.5. Сеизмолошке карактеристике

4.1.2. Природне вредности

4.1.2.1. Природни ресурси

4.1.2.2. Природна добра

4.1.3. Карактер предела

4.1.4. Непокретна културна добра

4.1.5. Становништво

4.1.6. Мрежа и функције насеља

4.1.7. Јавне службе

4.1.8. Привреда

4.1.8.1. Пољопривреда

4.1.8.2. Туризам

4.1.8.3. Шумарство и лов

4.1.8.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво

4.1.9. Инфраструктура

4.1.9.1. Саобраћајна инфраструктура

4.1.9.2. Водна и комунална инфраструктура

4.1.9.3. Енергетска инфраструктура

4.1.9.4. Електронска комуникациона инфраструктура

4.1.10. Стање животне средине

4.1.11. Елементарне непогоде и акцидентне ситуације

4.2. SWOT АНАЛИЗА

II ПРИНЦИПИ, ЦИЉЕВИ И ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1. ПРИНЦИПИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2. ОПШТИ И ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

2.1. ОПШТИ ЦИЉЕВИ

2.2. ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

2.2.1.1. Заштићено подручје

2.2.1.2. Заштита и коришћење природних ресурса

2.2.2. Заштита предела

2.2.3. Заштита културног наслеђа

2.2.4. Становништво

2.2.5. Насеља и јавне службе

2.2.6. Привреда

2.2.7. Инфраструктурни системи

2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура

2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура

2.2.7.3. Енергетска инфраструктура

2.2.7.4. Електронска комуникациона инфраструктура

2.2.8. Заштита животне средине

2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

3. РЕГИОНАЛНИ АСПЕКТИ РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, ФУНКЦИОНАЛНЕ ВЕЗЕ И МЕЂУОДНОСИ СА ОКРУЖЕЊЕМ

4. ОПШТА КОНЦЕПЦИЈА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

III ПЛАНСКА РЕШЕЊА РАЗВОЈА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ СА УТИЦАЈЕМ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА РАЗВОЈ ПОЈЕДИНИХ ОБЛАСТИ

1. ЗАШТИТА ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА И ЗАШТИТА ПРЕДЕЛА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

1.1. ЗАШТИТА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

1.1.1. Заштићено подручје

1.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста

- 1.1.3. Еколошки коридори
 - 1.2. ЗАШТИТА КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА
 - 1.3. ЗАШТИТА ВРЕДНОСТИ КАРАКТЕРА ПРЕДЕЛА
 2. ЗАШТИТА, УРЕЂЕЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ ПРИРОДНИХ СИСТЕМА И РЕСУРСА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
 - 2.1. ПОЉОПРИВРЕДНО ЗЕМЉИШТЕ
 - 2.2. ШУМЕ И ШУМСКО ЗЕМЉИШТЕ
 - 2.3. ВОДЕ И ВОДНО ЗЕМЉИШТЕ
 - 2.4. ГЕОЛОШКИ РЕСУРСИ
 3. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ДЕМОГРАФСKE И СОЦИЈАЛНЕ ПРОЦЕСЕ И СИСТЕМЕ
 - 3.1. ДЕМОГРАФСКИ РАЗВОЈ
 - 3.2. МРЕЖА И ФУНКЦИОНИСАЊЕ НАСЕЉА
 - 3.3. РАЗВОЈ И РАЗМЕШТАЈ ЈАВНИХ СЛУЖБИ
 4. УТИЦАЈ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ НА ЕКОНОМИЈУ И ПРИВРЕДНЕ СИСТЕМЕ
 - 4.1. ТУРИЗАМ
 - 4.2. ПОЉОПРИВРЕДА
 - 4.3. ШУМАРСТВО И ЛОВ
 - 4.4. МИКРО, МАЛА И СРЕДЊА ПРЕДУЗЕЋА И ПРЕДУЗЕТНИШТВО
 5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРНИХ СИСТЕМА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ПОВЕЗИВАЊЕ СА ДРУГИМ МРЕЖАМА
 - 5.1. САОБРАЋАЈНА ИНФРАСТРУКТУРА
 - 5.2. ВОДНА И КОМУНАЛНА ИНФРАСТРУКТУРА
 - 5.3. ЕНЕРГЕТСКА ИНФРАСТРУКТУРА
 - 5.3.1. Електроенергетска инфраструктура
 - 5.3.2. Термоенергетска инфраструктура
 - 5.3.3. Обновљиви извори енергије и енергетска ефикасност
 - 5.4. ЕЛЕКТРОНСКА КОМУНИКАЦИОНА ИНФРАСТРУКТУРА
 6. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА, АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА, КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
 - 6.1. ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
 - 6.2. ЗАШТИТА ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА
 - 6.2.1. Заштита од елементарних непогода
 - 6.2.2. Заштита од акцидентних ситуација
 - 6.3. КОРИШЋЕЊЕ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ
 7. НАМЕНА ПРОСТОРА И БИЛАНС ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
- IV ПРАВИЛА УПОТРЕБЕ ЗЕМЉИШТА, ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА (СА ЗОНАМА ЗАШТИТЕ) У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
 - 1.1. ПРАВИЛА УРЕЂЕЊА ПО ЦЕЛИНАМА И ПОДЦЕЛИНАМА
 - 1.1.1. Правила уређења у подручју посебне намене, у заштићеном подручју–резервату
 - 1.1.2. Правила уређења у зони утицаја на подручје посебне намене
 - 1.1.2.1. Правила уређења у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
 - 1.1.2.2. Правила уређења за еколошке коридоре и за простор у оквиру заштитних зона еколошких коридора
 - 1.1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручја посебне намене
 - 1.2. УРБАНИСТИЧКИ И ДРУГИ УСЛОВИ ЗА УРЕЂЕЊЕ И ИЗГРАДЊУ ПОВРШИНА И ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЕНЕ И МРЕЖЕ САОБРАЋАЈНЕ И ДРУГЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
 - 1.2.1. Саобраћајна инфраструктура
 - 1.2.2. Водна и комунална инфраструктура
 - 1.2.3. Енергетска инфраструктура
 - 1.2.3.1. Електроенергетска инфраструктура
 - 1.2.3.2. Термоенергетска инфраструктура
 - 1.2.3.3. Коришћење обновљивих извора енергије
 - 1.2.4. Електронска комуникациона инфраструктура
 - 1.2.5. Правила за подизање заштитних појасева зеленила
 - 1.3. СТЕПЕН КОМУНАЛНЕ ОПРЕМЉЕНОСТИ ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА КОЈИ ЈЕ ПОТРЕБАН ЗА ИЗДАВАЊЕ ЛОКАЦИЈСКЕ И ГРАЂЕВИНСКЕ ДОЗВОЛЕ
 - 1.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ
 - 1.4.1. Услови и мере заштите и уређења природних добара

- 1.4.1.1. Заштићено подручје - Резерват
- 1.4.1.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
- 1.4.1.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта
- 1.4.1.4. Посебни услови заштите природе
- 1.4.2. Услови и мере заштите и уређења непокретних културних добара
- 1.4.3. Услови и мере заштите и уређења предела
- 1.4.4. Услови и мере заштите живота и здравља људи
- 1.4.5. Услови и мере заштите, уређења и унапређења животне средине
- 1.4.6. Услови и мере заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација
- 1.4.7. Уређење простора од интереса за одбрану земље
- 1.4.8. Услови и мере којима се површине и објекти јавне намене чине приступачним особама са инвалидитетом
- 1.4.9. Услови и мере енергетске ефикасности изградње
- 2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ И ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
- 2.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ
- 2.1.1. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ, У ЗАШТИЋЕНОМ ПОДРУЧЈУ - РЕЗЕРВАТУ
- 2.1.1.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 1 Резервата – режиму заштите I степена
- 2.1.1.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 2 Резервата - режиму заштите II степена
- 2.1.1.3. Правила грађења на пољопривредном земљишту у просторној подцелини 3 Резервата режиму заштите III степена
- 2.1.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ПОЉОПРИВРЕДНОМ ЗЕМЉИШТУ У ЗОНИ УТИЦАЈА НА ПОДРУЧЈЕ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
- 2.1.2.1. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
- 2.1.2.2. Правила грађења на пољопривредном земљишту у оквиру заштитних зона еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
- 2.1.2.3. Правила грађења на осталом пољопривредном земљишту
- 2.2. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ШУМСКОМ ЗЕМЉИШТУ
- 2.2.1. Правила грађења на шумском земљишту у подручју посебне намене
- 2.2.1.1. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној целини 1 Резервата – режиму заштите I степена
- 2.2.1.2. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној целини 2 Резервата – режиму заштите II степена
- 2.2.1.3. Правила грађења на шумском земљишту у просторној целини заштићеног подручја – Резервату, у просторној целини 3 Резервата – режиму заштите III степена
- 2.2.2. Правила грађења на шумском земљишту у зони утицаја на посебну намену
- 2.3. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ВОДНОМ ЗЕМЉИШТУ
- 2.4. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА НА ГРАЂЕВИНСКОМ ЗЕМЉИШТУ
- 2.4.1. Правила грађења на грађевинском земљишту у подручју посебне намене
- 2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене
- 2.4.2.1. Грађевинска подручја насеља
- 2.4.2.2. Зона кућа за одмор
- 2.4.2.3. Радни комплекс
- 2.4.2.4. Пословни комплекс - бродоградилште
- 2.4.2.5. Гробља
- 2.5. ПРАВИЛА ГРАЂЕЊА У ОКВИРУ ПОВРШИНА ЗА ЕКСПЛОАТАЦИЈУ МИНЕРАЛНИХ СИРОВИНА
- 2.6. КРИТЕРИЈУМ КОЈИМА СЕ УТВРЂУЈЕ ЗАБРАНА ГРАЂЕЊА НА ОДРЕЂЕНОМ ПРОСТОРУ ИЛИ ЗА ОДРЕЂЕНЕ ВРСТЕ ОБЈЕКТА
- 2.6.1. Заштитни појас јавних путева
- 2.6.2. Заштитни пружни појас
- 2.6.3. Зоне заштите изворишта водоснабдевања
- 2.6.4. Зоне заштите одбрамбених насипа
- 2.6.5. Зона заштите електроенергетских објеката
- 2.6.6. Зона заштите коридора електронских комуникационих система веза
- 2.6.7. Зона заштите термоенергетске инфраструктуре
- 2.6.8. Зона заштите око противградних станица
- 2.6.9. Зона заштите еколошких коридора и станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја
- 2.6.10. Зона заштите око објеката специјалне намене
- V ИМПЛЕМЕТАЦИЈА

1. ИНСТИТУЦИЈАЛНИ ОКВИР ИМПЛЕМЕТАЦИЈЕ И УЧЕСНИЦИ У ИМПЛЕМЕТАЦИЈИ
2. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА
 - 2.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА
 - 2.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА ИЗ ПЕРЛЕЗ
 - 2.3. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ
3. ПРИОРИТЕТНА ПЛАНСКА РЕШЕЊА
4. МЕРЕ И ИНТРУМЕНТИ ЗА ИМПЛЕМЕТАЦИЈУ

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО

Р. бр.	Прегледна карта	Размера
1.	Обухват Просторног плана са просторним целинама и подцелинама подручја посебне намене	1:50 000
Р. бр.	Рефералне карте	Размера
1.	Посебна намена простора	1:50 000
2.	Инфраструктурни системи	1:50 000
3.	Природни ресурси, заштита животне средине и природних и културних добара	1:50 000
4.	Карта спровођења	1:50 000

3.2. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

3.2.1. Општи циљеви Просторног плана

Општи циљеви израде Просторног плана који проистичу из усвојених циљева и одређења просторног развоја планова вишег реда, усвојених стратегија и специфичности овог подручја су:

- Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности кроз заштиту предела, заштићеног подручја и природних ресурса у функцији развоја рекреације, едукације, туризма и других активности, у складу са могућностима и природом;
- Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;
- Очување вредности предела;
- Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;
- Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;
- Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима;
- Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;
- Унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеном подручју и дефинисаној зони утицаја, као и на осталим просторима од значаја за очување биолошке разноврсности;
- Унапређење квалитета животне средине и примена мера заштите у домену свих антропогених активности и утицаја на подручју обухвата Просторног плана као предуслов уравнотеженог развоја, коришћења и уређења овог фрагилног простора.

3.2.2. Оперативни циљеви

3.2.2.1. Заштита и коришћење природних вредности

3.2.2.2.1. Заштићено подручје

- Очување и унапређење основних природних вредности;
- Очување и поспешивање фактора који утичу на регулацију природних карактеристика појединих категорија станишта, тј., усмерена еколошка ревитализација нарушених и несталих станишта;
- Очување изворности и природних одлика плавног подручја Старог Бегеја, као и ливадских станишта на заслањеном земљишту у Ботошком, Фаркажинском и Мужљанском риту;
- Одржавање разноликости и мозаичности станишта, као основе за обезбеђивање биолошке и предеоне разноврсности;
- Унапређење диверзитета водених и влажних станишта;
- Остваривање услова који су неопходни за очување стабилности популација свих врста, као и типова станишта;
- Сагледавање стања природних вредности, уз вредновање флоре и фауне;
- Идентификација и вредновање угрожавајућих фактора и њихово ублажавање;
- Очување мозаичности природних станишта и предела;
- Враћање просторног распореда и величине разних типова екосистема (шумских, ливадских и барских);
- Повећање знања о заштићеном подручју и његовим природним вредностима, уз успостављање мониторинга биодиверзитета.

3.2.2.2.2. Заштита и коришћење природних ресурса

3.2.2.2.2.1. Пољопривредно земљиште

Као најважнији циљеви очувања пољопривредног земљишта издвајају се:

- Рационално коришћење пољопривредног земљишта, у складу са принципима одрживог развоја и условима заштите природе;
- Заштита пољопривредног земљишта од претераног хемијског третмана, односно механичког сабијања, као последице обраде тешким пољопривредним машинама, са циљем очувања квалитета земљишта;
- Заштита пољопривредног земљишта од свих врста негативног антропогеног утицаја, укључујући и свођење пренамене пољопривредног земљишта у непољопривредне сврхе на оптималну меру;
- Заштита земљишта од потенцијалних загађења исвих врста ерозије.

3.2.2.2.2.2. Водни ресурси

- Стварање услова за интегрално уређење, заштиту и коришћење вода;
- Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода на заштићеном подручју и спровођења хидротехничких мера за одржавање оптималног режима вода;
- Рационално коришћење водних ресурса и обједињавање корисника у регионалне водопривредне системе;
- Смањење и контрола тачкастих и дифузних извора загађења;
- Рецикулација коришћених вода;
- Унапређење система заштите од вода.

3.2.2.2.2.3. Шуме и шумско земљиште

- Трајно и усклађено коришћење шума као природног ресурса, уз строго поштовање Закона о заштити природе, Уредбе о заштити СРП „Царска бара“ и Просторног плана подручја посебне намене;

- Усклађивање газдовање шумама са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Очување аутохтоних шумских станишта уз Стари Бегеј, планским сузбијањем инвазивних дрвенастих врста (пенсилванијски јасен, багремац, негундовац), те обновом и негом аутохтоних врста (домаћа врба и топола, храст лужњак);
- Газдовање шумама у складу са одрживим развојем, еколошким принципима и условима заштите природних добара;
- Планско газдовање ловиштем у складу са Уредбом о заштити СРП „Царска бара“;
- Унапређење стања ловишта и популације крупне и ситне дивљачи и систематски излов алохтоних, инвазивних рибљих врста.

3.2.2.2.4. Минерални и енергетски ресурси

- Одрживи развој коришћења минералних и енергетских ресурса и заштите животне средине, природних и створених вредности;
- Истраживање и одржива експлоатација минералних сировина и енергетских ресурса, у складу са важећим законским прописима, нарочито законом којим се уређује заштита природе и условима надлежних институција.

3.2.2.2. Заштита предела

- Уређење и одрживо коришћење простора који има природни, културно-историјски, туристички, рекреативни и пољопривредни значај, како би се очувале и унапредиле предеоне вредности;
- Очување заступљених специфичних типова предела;
- Постизање равнотеже између активности у простору и предеоних елемената, ради минимизирања оптерећења на заступљене типове карактера предела и очување и унапређење предеоне разноврсности;
- Успостављање мера заштите и уређења предеоних елемената у циљу очувања локалног идентитета и подизања атрактивности подручја;
- Интеграција у међународне мреже: културне стазе и еколошке мреже.

3.2.2.3. Заштита културног наслеђа

- Интегрална заштита и презентација природних и културних добара, односно интегрална заштита и презентација културног наслеђа са подручјем посебне намене у коме се налазе, што подразумева усклађивање презентације културног наслеђа са принципима очувања природних вредности окружења, чиме би се допринело на значају и атрактивности подручја посебне намене и омогућило веће интересовање за научно-истраживачки и образовни рад и посету из рекреативних разлога;
- Коришћење непокретних културних добара у едукативне, културно-уметничке и туристичке сврхе и дефинисање археолошких локалитета као развојног потенцијала подручја посебне намене, а не као ограничавајућег фактора;
- Очување и заштита пронађених археолошких налазишта или археолошких предмета од оштећења или уништења;
- Повезивање и умрежавање локалитета са осталим институцијама културе.

3.2.2.4. Становништво

- Прилагођавање демографским променама и даљи развој свих социоекономских структура становништва;
- Сузбијање неповољних демографских токова, кроз развој мреже институција за подршку породици, посебно на локалном нивоу;
- Достижање нивоа стопе укупног фертилитета од 1,85 детета по жени у року од 10-15 година;
- Ублажавање емиграционих токова и стварање позитивног окружења за постизање позитивних имиграционих токова;
- Оснаживање дневних миграција кроз јачање веза на релацији село-урбани центар;
- Стварање квалитетног окружења за улагање у јачање и развој људског капитала.

3.2.2.5. Насеља и јавне службе

- Развој сеоских насеља у правцу одрживе привредне, социјалне и физичке обнове и развоја;
- Уравнотежен популациони раст по појединим насељима, те постизање оптималне густине насељености у насељима у зависности од укупних потенцијала окружења;
- Подстицање развоја руралног/сеоског туризма и развоја терцијарних делатности, посебно у области снабдевања и пружања услуга за задовољавање разноврсних потреба становништва и посетилаца (туриста);
- Успостављање и очување равнотеже између просторног развоја заштићеног подручја и мреже насеља и јавних служби.

3.2.2.6. Привреда

- Јачање конкурентности привредних сектора, посебно пољопривреде, шумарства и туризма, уз очување и унапређење еколошких вредности подручја;
- Подстицаји за даљи развој малих и средњих предузећа и предузетништва посебно из области терцијарних делатности (трговина, занатство и угоститељство);
- Пораст запослености становништва;
- Побољшање локалне доступности изградњом одговарајуће инфраструктуре и боље комуналне опремљености постојећих радних зона.

Шумарство и ловство

- Развој шумарства и ловства као привредних грана у складу са условима заштите природе;
- Стварање услова за коришћење шумских и ловних потенцијала по принципу усмереног, одрживог и мудрог коришћења у складу са условима заштите;
- Дефинисање радњи и мера (станишни услови, технички објекти, и др.) за повећање учешћа бројности аутохтоних врста дивљачи у ловиштима;
- Међусобно усаглашавање основа газдовања шумама, ловних основа и планова управљања заштићеним подручјима.

Туризам

- Стварање просторних услова за развој туризма у оквиру расположивих потенцијала на одрживим премисама и заштита природне и културне баштине;
- Развој туризма у заштићеном подручју (СРП „Царска бара“) у складу са Уредбом о заштити;
- Дефинисање приоритетних облика туризма, обима туристичких активности (еко-етно, културне, едукативне ...) и подручја на којима ће се спроводити;
- Формирање и уређење едукативних и визиторских центара у заштићеном подручју и ван;
- Уређење локалитета намењених за остале облике туризма у складу са условима заштите природе;
- Инфраструктурно опремање простора у функцији развоја туризма;
- Изградња и уређење смештајних капацитета различитог нивоа услуга (еко-камп, бунгалови, салаши, нови туристички комплекси).

3.2.2.7. Инфраструктурни системи

3.2.2.7.1. Саобраћајна инфраструктура

- Стварање услова за даљи развој саобраћаја који ће поспешити привредни развој овог простора, а који се заснива на стратешким принципима одрживог развоја животне средине у оквиру урбаног и околног простора;
- Формирање мреже путева (посебно нижег хијерархијског нивоа) која треба да створи оптималне услове повезивања заштићеног подручја са окружењем, у циљу остварења комуникација са локалитетима који су у функцији афирмације предметног простора.

3.2.2.7.2. Водна и комунална инфраструктура

Уређење, заштита и коришћење интегралних водопривредних система и усклађивање са заштитом животне средине и осталим корисницима у простору, ради заштите вода и заштите од вода.

У области водопривреде, решења су у сагласности са значајем и утицајем Тисе, Бегеја и низом мањих природних и створених токова, тако да је неопходно:

1. Праћење стања водног режима, стања влажних станишта, одржавање оптималног режима вода и почетак спровођења хидротехничких мера за одржавање овог оптималног режима вода;
2. Утврђивање и одржавање оптималног водног режима влажних станишта;
3. Измуљавање дела корита Старог Бегеја;
4. Одржавање проточности канала који повезује Царску Бару са Старим Бегејом;
5. Ваљано одржавати постојећу мрежу одбрамбених насипа и регулисаних корита;
6. Сачувати мелиорационе системе;
7. Ревитализовати системе за наводњавање ;
8. Заштитити подземна и површинска изворишта.

3.2.2.7.3. Енергетска инфраструктура

- Сигурно, квалитетно и поуздано снабдевање енергијом и енергентима кроз технолошку модернизацију енергетских објеката;
- Рационализација потрошње енергије и смањење негативних утицаја енергетских објеката на животну средину;
- Функционално коришћење и штедња необновљивих ресурса, штедња произведене енергије и стимулисање примене нових технологија производње енергије, нарочито оних које доприносе рационалном коришћењу, штедњи енергије и заштити животне средине, као и коришћењу обновљивих извора енергије;
- Обезбеђивање услова за унапређење енергетске ефикасности у обављању енергетске делатности у потрошњи енергије;
- Планирање енергетске инфраструктуре у складу са условима и мерама заштите и уређења природних добара.

3.2.2.7.3.1. Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

- Стварање услова за повећање и одрживо коришћење потенцијала обновљивих извора енергије пре свега енергије воде, биомасе, биогаса и соларне енергије у оквиру подручја посебне намене;
- Супституција електричне и топлотне енергије, енергијом произведеном из неконвенционалних обновљивих извора енергије.

3.2.2.7.3.2. Енергетска ефикасност

- Повећање сигурности снабдевања енергијом и њено ефикасније коришћење;
- Смањење негативних утицаја енергетског сектора на животну средину;
- Подстицање одговорног понашања према енергији и повећање енергетске ефикасности, на основу спровођења политике ефикасног коришћења енергије и мера енергетске ефикасности;

3.2.2.7.3.3. Електронска комуникациона инфраструктура

- Уравнотежен развој електронске комуникационе инфраструктуре на подручју Просторног плана, као једног од значајних покретача савремене економије;
- Развој широкопојасних мрежа за приступ;
- Обезбеђивање услова за равномеран развој електронских комуникација;

- Обезбеђивање доступности услуга универзалног сервиса свим грађанима, уз задовољење потреба специфичних друштвених група, укључујући особе са инвалидитетом, старије и социјално угрожене кориснике;
- обезбеђивање сталног унапређења квалитета услуга електронских комуникација.

3.2.2.8. Заштита животне средине

У циљу побољшања рационалне организације, коришћења и уређења простора у складу са основним принципима одрживог развоја и одрживог управљања отпадом потребно је вршити заштиту и коришћење простора у складу са следећим циљевима у области заштите животне средине и управљања отпадом:

- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;
- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

3.2.2.9. Заштита од елементарних непогода и акцидентних ситуација

Оперативни циљеви у области заштите од елементарних непогода и акцидентних ситуација су:

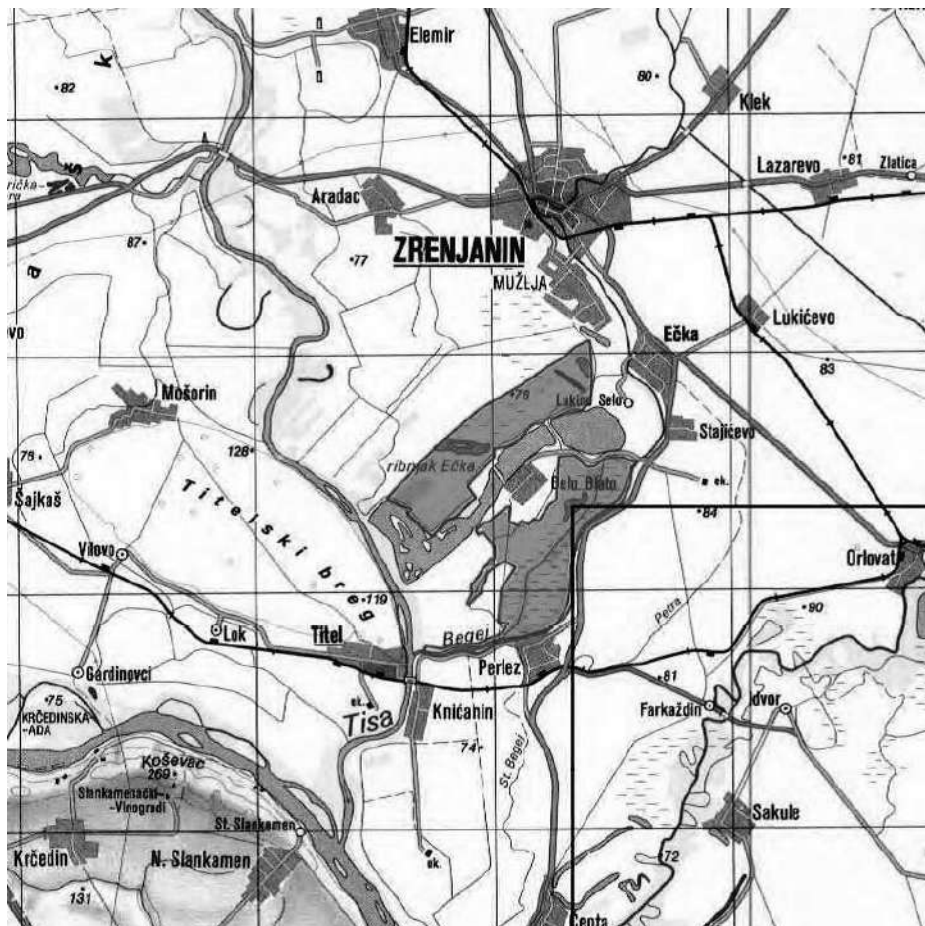
- Израда Процене ризика од катастрофа, Плана смањења ризика од катастрофа и Плана заштите и спасавања - на регионалном и општинском нивоу;
- Јачање превентивних мера и активности у контексту ванредних ситуација;
- Приправност за потенцијалну манифестацију непогоде или удеса;
- Интеграција информација о севесо постројењима у планове на нижим хијерархијским нивоима, пре свега у општински план за Зрењанин и у урбанистичке планове;
- Доношење политике превенције удеса за сва севесо постројења/комплексе нижег реда и извештаја о безбедности и планова заштите од удеса за сва севесо постројења/комплексе вишег реда, уз разраду могућих сценарија удеса за постројења у контактної зони обухвата Просторног плана и забрана изградње севесо постројења на простору обухвата предметног Плана и у контактної зони у радијусу од мин 1000 m.

4. ПРЕГЛЕД ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ОБУХВАТА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

4.1. ПОЛОЖАЈ

Подручје обухваћено Просторним планом СРП „Царска бара“ (у даљем тексту: Резерват) налази се на подручју средњег Баната, непосредно уз леву обалу реке Тисе. Просторно и територијално налази се на делу града Зрењанин, југозападно од самог насеља, односно на подручју катастарских општина К.О. Бело Блато, К.О.Книћанин, К.О.Лукино Село, К.О. Перлез и К.О. Стајићево. Сам Резерват налази се у непосредном окружењу насеља: Мужља, Ечка, Стајићево, Перлез и Книћанин као и насеља Бело Блато и Лукино Село, која се налазе између две целине заштићеног подручја (Мужљански рит и Царска Бара). Простире се у правцу југозапад - североисток у дужини од око 6 km и ширине око 5 km.

Са геосаобраћајног аспекта, простор третиран Просторним планом СРП „Царска бара“ са источне стране тангира ДП Iб реда бр.13 / М-24, Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Киќинда-Зрењанин-Чента-Београд, а са јужне стране ДП IIа реда бр. 129/Р-110, Каћ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић). Релативна близина и добра саобраћајна повезаност заштићеног подручја са већим градовима Зрењанином, Новим Садом и Београдом омогућује добар и брз приступ посетилаца.

Слика 1. Географски положај заштићеног подручја СРП „Царска бара“ у односу на окружење

4.2. ПРИРОДНИ УСЛОВИ ПОДРУЧЈА

4.2.1. Геолошке и геоморфолошке карактеристике

У геоморфолошком погледу подручје обухваћено Просторним планом СРП «Царска бара» налази се највећим делом на алувијалној равни реке Тисе. Посматрајући терен од реке Тисе ка банатској лесној тераси, алувијална раван Тисе идући од севера ка југу има неколико сужења и проширења на коме се налази и само заштићено подручје (проширење између Арадца и Перлеза). Насеља Ечка, Стајићево и Перлез подигнута су на вишим деловима лесне терасе, тако да се Лукино Село и Бело Блато налазе на надморској висини од 77 m. Ове терасе су за за 2 до 3 метра више од рита.

Алувијалну раван реке Тисе као најзначајнију геоморфолошку целину на којој се налази заштићено подручје изградила је река Тиса, меандрирајући између Тителског брега на југозападу и зрењанинске лесне терасе на североистоку. Мењајући често свој ток у прошлости Тиса је оставила трагове старих праваца отицања који су данас углавном забарени. Једно такво корито наследио је Бегеј, у другима су изграђени ечански рибњази, док су остале, мање или веће забарене површине (Царска бара, и друге баре које су каналисањем исушене). На алувијалној равни карактеристични су акумулациони облици рељефа и то: обалске гредице, обалски брежуљци и речна острва. Стара речна корита и обалске греде су основни облици флувијалног рељефа.

У геолошкој грађи СРП „Царска бара“, као и ширег подручја у обухвату Просторног плана, доминирају седиментне стене неогене старости. На површини терена су најзаступљеније квартарне творевине - холоценске а ређе плеистоценске старости. Заступљене су творевине барско - поводањских фација и фација корита.

4.2.2. Климатске карактеристике

За сагледавање климатских прилика на подручју третираног Просторним планом СРП „Царска бара“ коришћени су подаци са најближе метеоролошке станице у Зрењанину (80 m n.v.) за период од 1981. до 2010. године.

Температура ваздуха

Средња годишња температура ваздуха за наведени период износи 11,5°C. Средња годишња максимална температура ваздуха забележена је од 17°C, док је средња годишња минимална температура ваздуха износила 6,7°C. У просеку најхладнији месец је јануар са средњом месечном температуром од 0,1°C, док је најтоплији јул са средњом месечном температуром ваздуха 22,2°C. Средње годишње температуре ваздуха по годишњим добима износе: пролеће 12,0°C, лето 21,6°C, јесен 11,7°C и зима 0,9 °C. Просечна зимска температура ваздуха је изнад нуле. Најнижа просечна месечна температура забележена је у јануару -2,9°C, док је највиша средња месечна температура забележена у августу 28,6°C. У вегетационом периоду април-октобар средњи месечни просек износио је 17,6 °C.

Влажност

Релативна влажност ваздуха варира на нивоу средњих годишњих вредности од 65 % до 86%. Средња годишња релативна влажност ваздуха у датом периоду износи 73%. Децембар, јануар, новембар и фебруар су месеци са највећом релативном влажношћу, док су мај, август и април месеци са најмањом релативном влажношћу.

Облачност и осунчаност

Средња годишња вредност облачности за ово подручје износи 55% док је средње годишња вредност инсолације 2101,4 час. односно 5,75 просечно час/ дан. Средње годишњи број ведрих дана (72), као и средње годишњи број облачних дана (102), од великог су значаја у процесу фотосинтезе у развоју биљног света.

Падавине

Средња годишња количина падавина износи 583.2 mm. Најмању средњу месечну вредност количине падавина има фебруар са просеком од 30,0 mm а највећу јун са 88,8 mm. Према годишњим добима лето са просечном количином падавина од 72,9 mm и јесен са 65,2 mm имају већу количину падавина од зиме (42,3 mm) и пролећа (52,9 mm).

Број дана са снегом у просеку годишње износи 22 а са снежним покривачем 31 дан. У просеку највише снежних дана имају јануар и фебруар.

Ветровитост

Просечне годишње вредности честина ветрова показују да је доминантан југоисточни ветар - кошава са честином од 218,1% а затим западни ветар са 182,6%. Најслабији интензитет има североисточни ветар 54,3%. Најчешћи ветрови су из западног и источног квадранта руже ветрова. Насупрот западним ветровима, они из источног квадранта најчешће су суви, по правилу доносе суво и хладно време. На хиљаду мерења су годишње просечно 77 пута регистроване тишине.

4.2.3. Хидрографске и хидролошке карактеристике

Површинске воде овог подручја чине реке Тиса, Стари Бегеј, Пловни Бегеј, језера формирана као рибњази, и баре.

На подручју се налази и већи број флувијалних језера насталих радом речне ерозије и акумулације Тисе и Бегеја током алувијума. Њихови басени су у ствари напуштена речна корита, рукавци и меандри. Мелиорационим радовима током XVIII века, читав простор је уређен и регулисан, тако да је на простору изнад северних граница Резервата формирано укупно 16 језера ради узгоја рибе. Највећа по својој површини су Бело (540 ha), Коча (344 ha), Мика (340 ha), Брана (82,5 ha), Јоца (535 ha) и Шовајка (162 ha).

Царска бара представља мртвају Бегеја, коју је река изградила током холоцена. Укупна дужина Царске Баре износи 1500 метара, ширина 700 метара, а површине 447 ha. Просечна дубина воде у језеру износи 0,9 метара у пролеће и почетком лета, до 0,4 метра током лета. У појединим дужим сушним периодима пресушује и том приликом се вода вештачки пребацује у Царску Бару. Овакве хидролошке одлике у комбинацији са климом и другим еколошким условима, резултирали су присуством разноврсног биљног и животињског света, због чега је Царска Бара заштићена режимом I степена заштите.

Царска Бара воду добија површинским притицањем из Бегеја, односно из рибњака, излучивањем падавина на акваторију и подземним притицањем из фреатске издани.

Воду губи површинским отицањем, испаравањем, подземним отицањем и изливањем у рибњаке. Због оваквог начина храњења, мале надморске висине и дубине, као и под утицајем степскоконтиненталне климе, највећи део комплекса баре је обрастао трском, шеваром и низијском шумом. Нагомилавањем остатака барског биља, образовани су у води слојеви тресета. Због велике количине растворених органских материја, вода у бари је тамно мрке боје.

У северном делу Резервата, непосредно изнад Царске Баре, налази се мањи рукавац, познат као Стари Бегеј који је у II степену заштите. Површински је спојен са Старим Бегејом, одакле се углавном и снабдева водом.

Тигањица је бара у северном делу Резервата и тешко је приступачна, обзиром да је већим делом обраста трском, а налази се у режиму заштите I степена. У јужним деловима Резервата, укљештена између Старог и Пловног Бегеја, налази се Перлеска Бара која се такође налази у режиму I степена заштите.

Подземне воде

Дубина подземне фреатске воде у појасу око СРП „Царска Бара“ се креће од 1 m до 2,5 метра. Многобројне депресије на топографској површини су испуњене изданском водом, што је узрок постојања многобројних бара.

Издан је најплића у мају, а најдубља у октобру и новембру. Режим подземних вода је у зависности од речног режима, претежно тиског режима, у чијој се алувијалној равни Резерват налази.

Артешке издани карактеришу се појавом у више водоносних хоризоната. На ширем подручју Зрењанина утврђено је 5 водоносних хоризоната. Први је на дубини од 35 m до 60 m, а налази се у дилувијалним наслагама. Други се јавља на дубини од 60 m до 80 m, а одвојен је од претходног глиновитим слојем дебљине 6 m до 20 m. Овај хоризонт има највећу дубину на подручју Зрењанина, према северу благо тоне, а према југу се издиже, а вода садржи већу количину гвожђа и суви остатак. Четврти водоносни хоризонт је на дубини од 135 m до 195 m, а пети се налази на дубини од око 250 метара.

4.2.4. Педолошке карактеристике

Педолошка слика у границама обухвата Просторног плана је веома шаролика, јер је заступљен велики број типова земљишта, на релативно малом простору.

На простору јужно од језера присутна су алувијална земљишта, врло хетерогене морфологије, али солидног производног потенцијала.

У знатном обиму заступљена је и ритска смоница образована на језерским седиментима. Садржи доста хумуса, азота и калијума, али има лоше физичке особине, јер тешко прима и пропушта воду, па је тешка за обраду и не сматра се вредним производним земљиштем.

Нешто мање је заступљена ритска црница, са високим садржајем хумуса (од 2-6%), тешко глиновито земљиште, али ипак производно вредније од предходног.

Солоњец-солончакасти, глиновит и заслањен је производно мало вредно земљиште, ниске плодности, раније коришћен за изградњу рибњака

Солончак је халоморфно земљиште заслањено солима натријума, мало заступљено (у бари Тигањици), ниске производне вредности.

4.2.5. Сеизмолошке карактеристике

Према подацима добијеним од Сеизмолошког завода Србије, у погледу сеизмичности за повратни период од 475 година, подручје обухваћено Просторним планом се налази у зони са могућим интензитетом потреса од VII- VIII степени сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98), па су нужне мере заштите од труских померања.

4.3. ПРИРОДНЕ ВРЕДНОСТИ

4.3.1. Природни ресурси

Пољопривредно земљиште

Основне пољопривредне активности одвијају се на подручју изван зона заштите, на пољопривредном земљишту солидног педолошког састава и бонитетне вредности. По начину коришћења преовлађује ратарство, уз мале површине под сталним засадама и нешто веће под ливадама и пашњаци.

Пољопривредно земљиште у оквиру Резервата, је нижег бонитета од других подручја у окружењу, а ритска, мочварна и заслањена земљишта обухватају око половине површина.

На подручју Резервата ливаде и пашњаци представљају доминантну категорију земљишта и обухватају 29,32% површина, трстици и мочваре 21,51%, а обрадиве површине (без ливада) свега 13,68%.

Климатска ограничења, пре свега честе суше, са неравномерном расподелом падавина, затим честе зимске голомразице, као и висок ниво подземних вода, у великој мери утичу на начин коришћења пољопривредног земљишта. Такође, режим заштите, практично онемогућава обраду земљишта на подручју Резервата. Првим степеном заштите обухваћено је 617 ха (14,18%), другим 1910 ха (40,41%), а трећим 2146 ха (45,41%).

Воде и водно земљиште

Воде у водотоцима и подземне воде, као део укупних вода, представљају јединствен водопривредни подсистем и њихове количине и квалитет морају бити у складу са потребама друштва и заштитом животне средине. Приликом коришћења вода не смеју се угрозити прописани водни режими (квалитативне и количинске компоненте), довести у опасност здравље људи, угрозити животињски и биљни свет, природне и културне вредности и добра (естетске вредности вода и околине, археолошки, историјски, биолошки и геолошки ресурси, итд.), као и рационалне потребе низводних корисника и заинтересованих за воде.

У складу са Законом о водама, воде се могу користити на начин којим се не угрожавају природна својства воде, не доводи у опасност живот и здравље људи, не угрожава биљни и животињски свет, природне вредности и непокретна културна добра.

Водно земљиште, у смислу Закона о водама, јесте земљиште на коме стално или повремено има воде, због чега се формирају посебни хидролошки, геоморфолошки и биолошки односи који се одражавају на акватични и приобални екосистем. Водно земљиште текуће воде, у смислу овог Закона, јесте корито за велику воду и приобално земљиште. Водно земљиште стајаће воде, у смислу овог Закона, јесте корито и појас земљишта уз корито стајаће воде, до највишег забележеног водостаја.

Водном земљишту се мора посветити посебна пажња интегралним решавањем проблема коришћења и заштите вода, уређења водних режима и одбране од поплава, јер је ово земљиште елеменат простора од изузетне важности.

Воде и водно земљиште у обухвату Просторног плана представљају каналска мрежа (мелиорациони канали и канали у инундацији), одбрамбена линија, стајаће воде (трстици и мочваре), шуме на водном земљишту, и водозащитна подручја.

Шуме и шумско земљиште

Шуме и шумско земљиште налазе се у приватном и државном власништву, на око 388,16 ха, односно 3,97% од укупне површине Обухвата плана. Приватне шуме представљају мали део шумских површина, у виду монокултура багрема и тополе. Државним шумама газдују ЈП „Војводинашуме“ и ВДП „Средњи Банат“.

Шумске површине чине део природног мозаика водених, мочварних и сувоземних екосистема, и представљају значајан центар екосистемског специјског и генског диверзитета. Због релативно мале надморске висине и близине старог и новог тока реке Бегеј, биљни свет, а самим тим и шумска вегетација су условљени плавним и подземним водама, тј. вегетација на овим просторима је азоналног типа. Велики део

површина природног добра покривен је шумама испресецаним мочварама и барама, међу којима се издвајају Царска бара, Тигањица и Перлеска бара, које су још увек задржале своје природне одлике и карактеристике.

Шуме су заступљене на површинама са режимом заштите сва три степена, с тим да су најразвијеније у подручју са режимом заштите II степена, непосредно уз обалу Старог Бегеја, где постоје одлични услови за боравак птица, као и склоништа за високу дивљач.

Постојање насеља на овом простору је праћено различитим начинима коришћења ритских површина (испаша стоке, градња рибњака, градња насипа, одводњавање земљишта и др.), као и шума. Сеча шума има за последицу нагле промене у шумским и суседним екосистемима. Међутим, измене природног режима плављења, као што је то овде случај, као и уношење страних врста често имају далекосежнији утицај на стање шумске вегетације, условљавајући неповратну алогену сукцесију.

Антропогени утицај на шумску вегетацију, за последицу има велики степен измењености станишних услова, природне структуре и састава шумских заједница. Већи део шума природног добра налази се у одређеном степену деградације.

Присутне шумске заједнице су:

- заједница бадемасте врбе (Ass. *Salicetum triandre*);
- заједница беле врбе (Ass. *Salicetum albae pannonicum*);
- заједница беле и црне тополе (Ass. *Populetum nigro - albae Slav. 52*);
- заједница лужњака и пољског јасена (*Fraxineto - Quercetum roboris Rud*);
- заједница лужњака и јавора жешље (*Aceri tatarici-Quercetum*).

Шумске културе су присутне, мада не у великој мери, а јављају се као засади багрема, пенсилванског јасена, клонских топола и беле врбе. Најраспрострањеније су шуме клонских топола.

Минералне сировине

На простору обухвата Просторног плана, нема евидентираних изворишта/лежишта у експлоатацији са овереним билансним резервама подземних и термо-минералних вода и других не металичних минералних сировина, као ни евидентарне појаве минералних сировина.

На простору обухвата Просторног плана подручја посебне намене, налази се одобрени истражни простор НИС А.Д. бр. 6175, локалитет средњи Банат за истраживње нафте и гаса.

4.3.2. Природна добра

Просторним планом су обухваћене просторне целине од значаја за очување биолошке разноврсности које чине: Специјални резерват природе „Царска бара“, станишта заштићених и строго заштићених дивљих врста од националног значаја и еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије.

Специјални резерват природе „Царска бара“

Специјални резерват природе „Царска бара“ је природно добро, заштићено на основу Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“ („Службени гласник РС“, број 46/2011). Проглашен је за заштићено подручје од изузетног значаја, односно I категорије. Налази се на територији Града Зрењанина и обухвата делове подручја катастарских општина Лукино Село, Стајићево, Перлез, Книћанин и Бело Блато. На подручју СРП „Царска бара“ утврђују се режими заштите I, II и III степена.

Заштита овог подручја је од изузетне важности за трајну добробит природних вредности од националног или европског значаја.

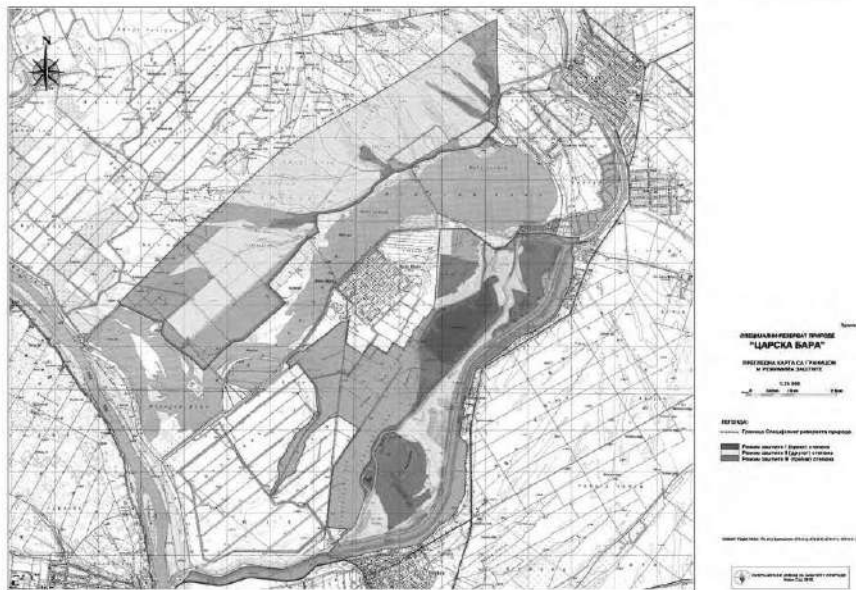
Разноликост станишних типова и за њих везаних животних заједница последица је геоморфолошких, педолошких, хидролошких и историјских одлика, као и човековог утицаја. Ово међународно значајно природно добро представља вредан рефугијум барско-мочварног карактера.

Основне врсте флоре и фауне на простору СРП „Царска бара“ су: биљне врсте, инсекти, рибе, водоземци, гмизавци, птице и сисари.

Природна станишта на подручју Резервата су само остаци (фрагменти) некадашњих пространих влажних станишта региона. Иако су још увек присутни знаци интензивног антропогеног утицаја, очуваност СРП „Царска бара“ је у релативно задовољавајућем стању. Заштита природних вредности Царске баре је спроведена тростепеном заштитом.

Подручје Специјалног резервата природе „Царска бара“ чине просторне целине Мужљански рит, површине 2062 ha и Царска бара (Стари Бегеј са влажним подручјем, Ботошки, Фаркаждински и Мали рит - Фидричка), површине 2664 ha, које се међусобно не граниче.

На подручју Резервата утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Слика 2. СРП „Царска бара“ са режимима заштите

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14,18% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41% подручја, обухвата следеће површине. Режим заштите III степена, површине 2146 ha, односно 45,41% подручја, обухвата преостали део заштићеног подручја који није обухваћен режимом заштите I и II степена.

Станишта заштићених и строго заштићених врста

Јединица локалне самоуправе	Ознака и назив станишта заштићених и строго заштићених врста
Град Зрењанин	ЗРЕ08а „Ечански рибањаци“ - ЗРЕ08б „Ечански рибањаци“ - ЗРЕ14аа, ЗРЕ14да „Ушће Бегеја“ -

Еколошки коридори

У обухвату Плана налази се, поред неколико еколошких коридора локалног карактера, и међународни еколошки коридор река Тиса.

Према Уредби о еколошкој мрежи „Царска бара“ је утврђена као еколошки значајно подручје број 12. На основу ове Уредбе, еколошки значајна подручја и еколошки коридори чине део еколошке мреже Републике Србије.

Подручја од међународног значаја за очување биолошке разноврсности

Специјални резерват природе „Царска бара“ је евидентирано као подручје од међународног значаја за очување биолошке разноврсности. Подручје резервата уврштено је од 2005. године у међународна ботанички значајна подручја Централне и Источне Европе статуса значајног за биљке (IPA- Important Plant Area), под називом „Стари Бегеј-Царска бара“.

Као подручје од међународног значаја за птице (IBA - Important Bird Area), верификовано је под ознаком RS011IBA. Ово заштићено подручје је уписано у Рамсарску листу на основу Конвенције о мочварама које су од међународног значаја нарочито као станишта птица мочварица. Овом Конвенцијом се обезбеђује оквир за мудро управљање влажним стаништима кроз локалне и међународне активности, како би се обезбедио одрживи развој и коришћење влажних станишта.

Рамсарска конвенција подразумева одржавање еколошког карактера влажних станишта кроз примену екосистемског приступа за добробит људске заједнице, посебно локалне заједнице.

Захваљујући специфичним условима станишта (водена, мочварна, шумска, слатинска), ово подручје је одређено као Подручје од посебне важности за заштиту природе (Areas of Special Conservation Interest- ASCI). Као такво обрађено је и имплементирано у EMERALD мрежу станишта и врста, на основу директиве ЕЕС

СРП „Царска бара“ се поверава на управљање „Установи Резервати природе Зрењанин“ (Уредба о измени Уредбе о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“, Службени гласник РС, број 96/21).

4.4. КАРАКТЕР ПРЕДЕЛА

Карактер простора у обухвату Просторног плана, дефинишу специфични геоморфолошки услови, ток реке Тисе и Бегеја, Лукино Село, Бело Блато, мањи део насеља Стајићево и Перлез, као и Книћанин у непосредном окружењу (ван границе обухвата), и њихово рурално залеђе. Аспекте културног предела карактерише структура пољопривредне производње, начин коришћења земљишта, распоред, величина, међусобне релације и морфологија насеља на овом подручју.

Простор који обухвата Просторни план се простире највећим делом на алувијалној равни реке Тисе, а мањим делом на лесној тераси. Главни утицај на формирање данашње слике предела имала је река Тиса и водени ток Бегеја чије корито се усекло у речну терасу, а промене корита су остављале за собом запуштене мртваје и простране површине између њих на којима су настале примарне слатине.

Због близине подземне воде, мезо и микрорељеф одређују текстуру природних станишта. Мале висинске разлике условљавају настанак разноврсних станишних типова и такође утичу на положај и формацију насеља и обрадивих површина.

Травна станишта која окружују насеља, утицала су на развој сточарства, а пре свега традиционално полу-номадско пашарење.

4.5. НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

У обухвату Просторног плана, према подацима и условима добијеним од Завода за заштиту споменика културе Зрењанин се налази разноврсно и вредно културно наслеђе које чине археолошки локалитети и покретни археолошки материјал.

По свом положају околина Царске Баре представљала је идеално станиште људи у свим периодима људске историје. То потврђује и податак да се у непосредној близини Царске Баре налазе бројни остаци материјалне културе који се везују за период од неолита до позног средњег века.

Табела 3. Археолошки локалитети

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
Бело Блато				
1.	Чуварница	Вишеслојно налазиште (неолит, бронза)	(к.п.2625) N 45° 16' 56" E 20° 24' 27"	Долма која се протеже правцем север-југ чини границу Перлеског и Бело Блатског атара. Северно од долме је Бело језеро, источно, југо-источно је Стари Бегеј, јужно резерват Царска бара. Некада је на почетку насипа и локалног пута Зрењанин-Бело Блато, била чуварница у којој је живео Л. Сарвак. Од нађеног материјала направио је збирку у којој је било неколико целих посуда већих димензија, два минијатурна суда, нога пехара.
2.	Позајмиште	Бронза	(к.п.2603) N 45° 16' 56" E 20° 24' 27"	Позајмиште асфалтног пута налазило се са десне стране на самој кривини пута Зрењанин - Бело Блато. Данас, на том месту је мање вештачко језеро за наводњавање расадника. Л. Сарвак на овом простору је нашао чизму од печене глине, бронзану иглу са ушицом и друге предмете који се датују у бронзано доба.
3.	Греда	антика	N 45° 17' 03" E 20° 23' 32"	На самој кривини са леве стране пута Вело Блато-Зрењанин, налази се греда која је 1,4 км удаљена до првих кућа Белог Блата. Локалитет је регистрован на ободу њива ка крађој издужена греди која се пружа правцем исток-запад. Приликом земљаних радова мештани су наилазили на мању количину сарматске грубе керамике. Данас је ова греда орањем девастирана. Поред керамичког материјала на овом потесу Ботошког рита прикључена је и извесна количина кућног лепа па се може предпоставити да се ради о сарматском насељу.

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
Бело Блато				
4.	Виногради	Антика, халштат, бронза	(к.п.2095,2108, 2193.) N 45° 23' 45,20" E 20° 38' 51,28"	На самом улазу у село са леве стране, налазе се оранице које на североистоку додирују последњи низ кућа. На западу, преко асфалтног пута је Коча језеро, истоку Ботошки рит. Приликом земљаних радова ка подизању насипа откривен је накит који се временски везује за 3/4 век наше ере. Предпоставља се да је на том месту било сарматско гробље и насеље. Налаза има и у околини Коча језера где је прикупљен већи број керамичког материјала и кућног лепа везана за бронзано и гвоздено доба. Ради се вероватно о остатку насеља из прелазног позно бронзаног у халштатском периоду.
5.	Пашњак	Средњи век	(к.п. 3259) N 45° 15' 45" E 20° 38' 51"	Локалитет се налази југо-западно од села, недалеко од бивше сеоске задруге а данас трскаре Бело Блато. Од последњих кућа и сеоског гробља удаљена је око 1 км и данас служи као сеоски пашњак. У прошлости на овом месту била је доста заравњена хумка са које су мештани узимали земљу за прављење черпића. На овом месту нађена два фрагментована лонца, рађена на витлу.
6.	Локалитет Крушкули	Вишеслојно налазиште (неолит, бронза, средњи век)	N 45° 15' 45" E 20° 38' 51"	Локалитет се налази око 1км јужно од последњих кућа, на благој хумкастој узвици омеђаној са северне стране ораницама, источно нижим ритским тереном и одводним каналом који под правим углом скреће ка југу да би на западу границу чинила долма Микиног језера. На овом потесу налажене су камене алатке и керамички материјал из неолитског, бронзаног периода и средњег века.
7.	Једанаеста дуж/ дуге дужи	Вишеслојно налазиште (неолит, антика, средњи век)	(к.п.4327) N 45° 15' 35" E 20° 21' 20"	Локалитет се налази на удаљености 1,4 км. југозападно од последњих кућа. У питању су оранице више власника испресецане системом канала за одводњавање. Потес представља алувијалну равн Тисе, са бројним мањим депресијама окружене са западне стране рибњаком и Брана језером на истоку ритским земљиштем и Старим Бегејом, јужно Дуге дужи излазе на реку Тису.

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
Бело Блато				
				На овом потесу поптиће керамички материјал из неолитског периода и неколико фрагмената из сарматског и средњовековног периода.
8.	Јакуб Брег	Вишеслојно налазиште (енеолит, халштат, антнка, средњи век)	(к.п.3492-3531) N 45° 14' 47" E 20° 22' 32"	Налази се југоисточно од села на удаљености од 3,4 км од последњих сеоских кућа. Велики одводни канал представља северку и западну границу према потесу за Дударом. Јужио је Фаркаждински рит, источно и северо-источно налази се река Бегеј и Царска Бара. Сам терен представља ритску земиште на коме се током године задржава вода. Керамички налази припадају тисаполгар култури, халштом, сарматском и средњовековном периоду.
9.	Папова земља	Вишеслојно налазиште (бронза, антика)	(к.п. 2923) N 45° 14' 01" E 20° 21' 49"	Налази се југоисточно од последњих кућа на удаљености од око 4,6 км. Потес Папова земља са севера, запада и југа окружује велики одводни канал а са истока Фаркаждински рит који се граничи са десном обалом Бегеја. Са овог терена који представља ритску земљу нађена је керамички посуда из бронзаног доба и неколико фрагмената посуде из сарматског периода.
10.	Локалитет Н.Н. Обала Бегеја			Без ближих података о месту налаза у Народном музеју се налази керамика Гава групу.
11.	Локалитет Н.Н.			У приватној збирци налазе се неколико фрагмената посуде из неолитског, сарматског и средњовековног периода.
Ечка				
1.	Немачко гробље	Антика	N 45° 19' 25" E 20° 26' 57"	Приликом изградње пута Зрењанин-Београд 1958. године на удаљености од 100 м од гробља налазило се позајмиште земље за насипање трасе пута. На овом простору откривено је шест скелета са прилозима који се опредељују у сарматски период.
2.	Бензинска пумпа	Антика	N 45° 19' 20" E 20° 27' 06"	Приликом подизања бензске пумпе на десној страни пута Зрењанин-Београд, радници су нашли на фрагменту сарматске керамике Новоизграђени објект налази се на источном излазу Ечке на потесу Гладне баште.

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
Бело Блато				
3.	Обала Береја	Вишеслојно налазиште (бронза, халштат, средњи век)	N 45° 19' 07" E 20° 25' 52"	На југо-западном излазу из села од мота до прве окуке на левој страни обале прикупљен је материјал из бронзаног и халштатског периода.
Лукино Село				
1.	Обала Белог језера	Вишеслојно налазиште (праисторија, средњи век)		На обали Белог језера на које излази западна периферија села мештани су нашли на археолошки материјал из праисторијског и средњовековног периода.
2.	Хумка	Праисторија	N 45° 19' 08" E 20° 23' 52"	Хумка која се налази на потесу Слатине удаљена је око 5-6 км северозападно од Лукиног Села. У слатинастом благо заталасаном, ниском терену уздиже се хумкасто узвишење надморске висине 78,3 м. Данас у близини налазе се од североистока до југозапада три језера која су дадас исушена. На северозападу налази се Коњски излаз који већ припада мужљанском атару. По ободу узораних њива још се и данас могу прикупити праисторијски материјали.
3.	Старо Село	Вишеслојно налазиште (антика, средњи век)	N 45° 18' 55" E 20° 25' 36"	Северно од села налази се потес Старо село, омеђано је на северу, западу и истоку оцедним каналом који окружује цело насеље. У њивама које се интензивно прекривају пластеницима може се наћи и на археолошки материјал, који припада сарматском и праисторијском периоду.
4.	Гробље	Средњи век	N 45° 18' 18" E 20° 25' 58"	Сеоско гробље налази се на западној периферији удаљено од последњих кућа око 200 м. Гробље се уздиже на оцедном терену са севера-североистоку излази на оцедни канал, Северозападно су оранице потеса Старо село где је откривена незнатна количина средњовековне керамике.
5.	Локалитет „Н.Н.“			У народном музеју Зрењанин налази се више комада керамичких фрагментованих посуда који су нађени у атару Лукиног села. Ови налази временски се одређују у рани неолит, винчу, гвоздено доба, сарматски период и средњи век.
Перлез				
1.	Ревеница	Вишеслојно налазиште (неолит, бакар, антика)	N 45° 15' 26" E 20° 25' 04"	Налази се северно од Перлеза. Од центра села удаљен је 2,5 км. Ревеница

Р.бр.	Назив	Значај/ раздобље	Бр. парцеле/ координате	Опис
Бело Блато				
				представља баште које се завршавају обрушени плато која се спушта у старо корито Бегеја. Песковити профил је висине и до 2 м.
2.	Селиште циглана ^а Вењин Славка ^а	(к.п.)Антика	N 45° 11' 27" E 20° 22' 53"	На самој јужној периферији села иза пруге и са десне стране пута који води из села налази се сада приватна циглана. У позајмишту шездесетих година откривена је сарматско насеље и некропола.
3.	Селиште Шпиц	Вишеслојно налазиште (неолит, халштат, антика)	N 45° 11' 27" E 20° 22' 53"	На самом шпицу високе старе обале и рита код леве обале Старог Бегеја у њивама више власника налази се ка већој површини већа количина сарматске и мања количина халштатске и неолитске керамике. Керамику прати и животињски остеолошки материјал. Налази говори о постојању насеља из поменутих периода.
4.	Батка	Вишеслојно налазиште	N 45° 14'49,82" /20°12'56,07" E 20°12'56,07"/ 20°23'08,38"	Са овог подручја потичу археолошки материјали који су већ почетком формирања музеја у Зрењанину чинила костур археолошке збирке. Прва рекогносцирања терена обавио је Музеј 1949. године да би од 1968. до 1989. године овај терен био систематски истражен. На делу истражене обале регистровано је 72 локалитета са археолошким материјалом, а отворено је 25 сонди. Резултат тих истраживања дала су велики број откривених културних јама, кућног лепа, керамичког материјала, гробова који се везују од ранонеолитског, бронзаног, рано античког до пуног средњег века.

Један од најзначајнијих, најстаријих, најдуже и систематски испитаних терена јесте локалитет Батка која се у дужини од 12 км протеже од насеља Стајићево до самог насеља Перлез. Локалитет се налази на старој обали Бегеја и богат је остацима материјалне културе од праисторије до пуног средњег века.

Са овог локалитета потичу предмети које су прикупљали мештани још од 1917. године и представљали су прве музејске предмете у археолошкој збирци Народног музеја Бечкерек, Петровграда и данас Зрењанина. Систематска ископавања трајала су пуних двадесет година да би била окончана 1989. године. Налазе материјалне културе налазимо и у атару Белог Блата, Лукиног села и у Мужљанском атару.

4.6. ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

4.6.1 Становништво

Анализа демографског развоја насеља у обухвату Просторног плана извршена је на основу званичних статистичких података пописа становништва у периоду 1948-2011. године. Према последњем попису становништва 2011. године, у 4 насеља у обухвату Просторног плана живело је 7164 становника.

Табела 4. Кретање укупног броја становника¹

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	2159	2490	2031	1841	1746	1762	1477	1342
Лукино Село	1007	757	876	722	703	643	598	498
Стајићево	1133	1229	1413	1607	1993	2058	1999	1941
Перлез	4528	4623	4881	4458	4283	3880	3818	3383
Укупно	8827	9099	9201	8628	8725	8343	7892	7164

У периоду од 1948-1991. године укупан број становника на територији обухвата Просторног плана је варирао, док је од 1991. године приметан перманентан пад популације.

Анализа дневних миграционих кретања извршена је на основу података Пописа 2011. године (Подаци на нивоу јединице локалне самоуправе) и указује на то да су најобимније миграције у оквиру исте општине, затим следе миграције у другу област, а затим миграције у другу општину исте области.

Кретање укупног броја домаћинства је у анализираном периоду (1948-2011.год), имало тренд благог пораста изузев последњег Пописа 2011. године где је приметан пад броја домаћинства. Просечна величина домаћинства, према Попису 2011. година, износила је 2,7 члана по домаћинству.

Табела 5. Број домаћинства²

Насеља	Година пописа							
	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.	2002.	2011.
Бело Блато	586	653	560	564	569	629	568	520
Лукино Село	302	225	258	241	232	234	217	197
Стајићево	276	289	352	439	566	617	627	631
Перлез	1148	1241	1417	1367	1399	1311	1284	1219
Укупно	2312	2408	2587	2611	2766	2791	2696	2567

4.6.2. Мрежа и функције насеља

Мрежу насеља на простору обухваћеном Просторним планом чине два насеља Лукино Село и Бело Блато и делови насеља Стајићево и Перлез. Сва насеља у обухвату Просторног плана припадају административном подручју града Зрењанина самим тим и функционална усмереност свих насеља је ка центру јединице локалне самоуправе, односно ка Зрењанину.

Најбитнији фактори који су били од пресудног значаја за положај насеља су природни фактори: река Дунав, Тиса, Бегеј, геоморфолошке карактеристике, као и шумске и пољопривредне површине у контактном подручју око СРП „Царска бара”.

1 Упоредни преглед броја становника 1948, 1953, 1961, 1971, 1981, 1991, 2002 и 2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

2 Упоредни преглед броја домаћинства 1948 - 2011. и станова 1971-2011. - Подаци по насељима, РЗС, Београд 2014.

Анализирајући морфогенезу насеља уочава се специфична урбанистичка структура везана за период формирања током XVII и XVIII века. Уочљива је планска композиција геометријског карактера односно ортогоналне шеме улица насеља, колико то допуштају геоморфолошки услови терена на којима су насеља настала.

У оквиру границе обухвата Просторног плана заступљена је мала просечна величина насеља. Класификација насеља по демографској величини у ових четири насеља указује да је просечна популациона величина 1791 становника. Једно насеље се налази у демографској величини до 1000 становника (Лукино Село), два насеља су по демографској величини сврстана у категорију од 1001-3000 становника (Бело Блато и Стајићево), а једно насеље је у демографској величини 3001-5000 становника (Перлез).

Мрежа насеља на подручју обухвата Просторног плана је веће густине у односу на просек АП Војводине односно у обухвату Просторног плана на сваких 100 km² налази се у просеку 4,1 насеље (у АП Војводини се на сваких 100 km² налази у просеку 2,2 насеља).

Класификација на бази основних и посебних функција и функционалног капацитета указује на то да се у обухвату Просторног плана издваја насеље односно центар заједнице сеоских насеља (насеље Перлез које осим што поседују основне функције, обједињују околна примарна сеоска насеља) и примарна сеоска насеља (Лукино Село, Бело Блато и Стајићево) која углавном поседују пољопривредну и стамбену функцију. Функционална типологија насеља према структурном уделу запосленог становништва у примарном, секундарном и терцијарном сектору указује на то да насеље Перлез аграрно-услужни тип насеља, док се остала насеља могу сврстати у аграрни тип насеља.

4.6.3. Јавне службе

Постојеће стање јавних служби у насељима у оквиру обухвата Просторног плана утврђено је према подацима из Просторног плана Града Зрењанина. Постојеће установе социјалне заштите неопходно је реконструисати, адаптирати или санирати. Установе предшколског и основног образовања углавном задовољавају потребе становника предметног подручја, као и капацитети здравствених установа. Сви постојећи објекти културе задовољавају потребе становника, али је неопходна санација и адаптација истих. Постојећи спортски објекти су дотрајали и руинирани, без стандардних реквизита неопходних за обављање ове делатности.

4.6.4. Привреда

Подручје обухвата Просторног плана располаже природним развојним потенцијалима чији квалитет и атрактивност обезбеђују основне претпоставке за бржи привредни развој целог подручја.

Валоризација привредних активности анализираног подручја указује на привредно недовољно развијено подручје са претежно руралном привредом, односно привредом која не може да упосли већи број квалификоване радне снаге и коју карактеришу веома споре структурне промене.

4.6.4.1 Пољопривреда

Пољопривреду на планском подручју ограничава, у значајној мери режим спровођења заштите осетљивог екосистема, тако да се пољопривредна производња одвија у две различите просторно-функционалне целине: подручју Резервата и на осталим површинама у обухвату Плана.

На подручју СРП пољопривреда је сведена на екстензивно сточарство (најзаступљенија су домаћа шарена говеда), док су ратарство, воћарство и виноградарство искључени, у складу са мерама заштите.

Већи део простора ван Резервата је под рибњацима и од њиховог функционисања директно зависи еколошки статус самог заштићеног подручја.

На осталим деловима обухвата Плана, изван СРП, могућа је реализација свих облика пољопривредних активности, при чему треба водити рачуна да примена пестицида и других хемијских средстава, у највећој могућој мери буде редукована, како би се избегли евентуални негативни утицаји на сам резерват. Ратарство је на овом делу водећа делатност, а у сетвеној структури преовлађују житарице.

4.6.4.2. Туризам

Вредности планског подручја, са аспекта туристичке валоризације, односе се на туристичко-географски положај, приступачност дестинацији, природне и антропогене вредности, еколошку очуваност, богатство мотива.

Простор третиран Планом има повољан туристичко-географски положај јер се налази на подручју који омеђавају Тиса и Бегеј, захваљујући близини Државног пута I реда бр. 24, такође и у односу на градска насеља Зрењанин, Београд и Нови Сад и Кикинда као матична места потенцијалних туриста.

Поред изузетних природних вредности (велики број врста птица, риба), подручје обухваћено Просторним планом располаже и значајним антропогеним туристичким мотивима који се могу валоризовати кроз туризам. Постоје реалне могућности да се културно - историјске вредности као део туристичке понуде (Каштел Ечка, Етно центар, Етно кућа са етно двориштем, Етно учионица, Етно сувенирница у Белом Блату...), уз побољшање амбијенталних вредности, укључе у укупну туристичку понуду.

Од посебног значаја су и рибњачка језера која се налазе у непосредној близини, односно унутар граница заштићеног подручја.

Резерват поседује туристички брод за мирно разгледање околине. Оптимално прима до 50 посетилаца. Током летњих месеци за велики број љубитеља Старог Бегеја и Царске баре припрема се ручак у природи.

Специјални резерват природе „Царска бара” пружа могућности за активну рекреацију на којој је заснован туризам и излетништво а представља посебну погодност за спонтани и организовани развој више облика еко-етно туризма.

Материјалну базу развоја туризма, представља Хотел «Сибила» са три звездице, који се налази у природном амбијенту и представља идеално место за активан одмор. Својим квалитетом задовољава потребе.

Поред хотелских услуга овде се организују и пословни ручкови, пријем спортиста на припремама, уз коришћење стазе за трчање и сл. У северном делу уз границу Резервата налази се ресторан „Трофеј”.

4.6.4.3 Шумарство и лов

Простор Обухвата у шумарском смислу обухвата следеће газдинске јединице: Тамиш-Тиса, Доње Потисје, Мужљански рит и Ечка.

Коришћење природних вредности у заштићеном природном добру и ван њега, је дато у Основама (нарочито за шумске екосистеме) и обухвата коришћење шумских састојина дрвних сортимената, споредних производа и коришћење туристичког потенцијала.

Због интензивног антропогеног утицаја и крчења шумских заједница умањен је и диверзитет ловне дивљачи на простору Обухвата плана. Од дивљачи, на истраживаном подручју живе зец (*Lepus eugoraеus*), срна (*Capreolus capreolus*) и дивља свиња (*Sus scrofa*).

Рибља фауна и риболов

Посматрани простор обилује богатством рибље фауне и са аспекта количине, а и у погледу броја рибљих врста. Присутне су 24 рибље врсте, сврстане у 6 фамилија. Најупечатљивије је присуство ГОВЧИЦЕ природне реткости, која представља индикатор незагађене воде.

Царска бара у суштини, представља заштићени репродуктивни и хранидбени простор (азил) за многе аутохтоне и алохтоне рибље врсте.

Од аутохтоних врста важно је истаћи: смуђа, гречча, чикова (који се врло ретко среће на другим водама), шарана, штуку, деверику, лињака (који је доскора био редак, али се успешно опоравља) и сома.

Водеће алохтоне врсте су: бели и сиви толстолобик, амур и најзаступљенији сребрни караш (бабушка), од далекоисточних-Азијских врста, односно сунчица и патуљаста сомић (абисинац), од северноамеричких врста.

Значајне су и рибњачке површине, на посматраном простору и њима управља рибарско газдинство Ечка. Комерцијално се узгајају највише шаран, али и толстолобик, амур и предаторске врсте, сом и смуђ.

4.6.4.4. Микро, мала и средња предузећа и предузетништво

Постојећи материјални и људски ресурси у непосредном окружењу СРП „Царска бара“ представљају значајан потенцијал даљег привредног развоја подручја обухваћеног Просторним планом. Потенцијали развоја подручја у обухвату Просторног плана огледају се и у пласману пољопривредних производа кроз туристичку понуду, али треба истаћи да је степен развијености туризма као привредне гране испод реалних могућности простора.

Трговина, угоститељство и занатство нису довољно развијени и углавном подмирују потребе локалног становништва.

Од привредних субјеката на предметном подручју егзистирају задруге, предузетници (самосталне занатске и трговинске радње, зидарско фасадерске радње, угоститељски објекти, предузетничке радње за производњу металних конструкција и делова конструкција, превозници, такси превозници, предузетници који се баве рачунарским програмирањем и др.), друштва са ограниченом одговорношћу (у највећој мери везана за трговину на велико дрветом, грађевинским материјалом и санитарном опремом, изградњом бродова и пловних објеката, посредовању у продаји хране, пића и дувана, одржавању и поправци моторних возила, слатководном аквакултуром, производњом какаоа, чоколаде и кондиторских производа, неспецијализованом трговином на велико и др.) и удружења грађана (спортска, ловачка, културна, добровољна ватрогасна друштва, удружења жена туристичка удружења и друга).

4.6.4.5. Инфраструктура

4.6.4.5.1. Саобраћајна инфраструктура

У обухвату Просторног плана постоје следећи видови саобраћаја: путни - друмски, железнички и водни.

Путни - друмски саобраћај је основни вид саобраћаја у обухвату Просторног плана и својим капацитетима задовољава већину захтева за путничким и робним превозом, док се железнички и водни саобраћај користе само повремено, при превозу масовних роба у транзиту.

Путни - друмски саобраћај омогућује доступност и комуникацију предметног простора са окружењем и субрегионима. Основни саобраћајни капацитети предметног простора у домену путног - друмског саобраћаја су:

– **Државни путеви:**

- **I6 реда бр.13 / М-24.1**, Хоргош-Кањижа-Нови Кнежевац-Чока-Кикинда-Зрењанин-Чента-Београд;
- **IIa реда бр. 129/Р-110**, Каћ - Шајкаш - Тител - Перлез - Ковачица - Сечањ - државна граница са Румунијом (гранични прелаз Јаша Томић);
- **Општинска путна мрежа Града Зрењанина**

Такође присутна је мрежа некатегорисаних - атарских, шумских и приступних путева, различитих нивоа изграђености.

Саобраћајно најзначајнији путни капацитет је државни пут I6 реда бр.13 на правцу север – југ, који тангира резерват са своје западне стране. ДП се пружа од насеља Хоргош преко Кањиже, Новог Кнежевца, Чоке, Кикинде до Зрењанина, где у обухват планског подручја улази у његовом северном делу код насеља Стајићево.

Државни пут IIa реда бр. 129 на правцу пружања запад – исток тангира резерват са своје северне стране и остварује везу са ДП I6 реда бр.13.

Предметни државни путеви представљају и прилазне путеве појединим локалитетима у оквиру СРП-е Царска бара, што се с аспекта доступности и приступачности може сматрати врло повољним, док с друге стране представљају на неки начин негативан фактор у смислу утицаја на функционисање самог резервата.

Општа карактеристика категорисаних путева је, да су на крају експлоатационог периода и да су у лошем стању (коловозне површине, банке, одводни канали). Разлози таквог стања су саобраћајно оптерећење и проблеми са неодржавањем последњих деценија, што је резултирало значајним смањењем њихове пропусне моћи и нивоа усуге.

Неадекватност саобраћајне инфраструктуре није примарна последица постојеће мреже саобраћајница, већ превасходно њиховог квалитета (експлоатациони параметри, стање коловозних површина и друго).

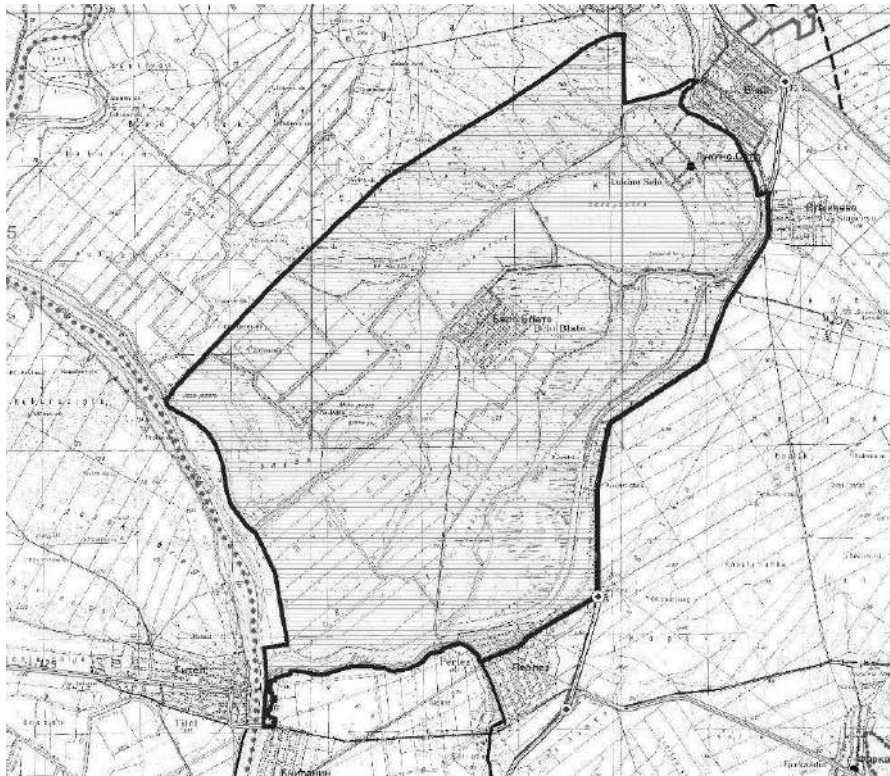
Општински (локални) путеви, као значајан део капиларне путне мреже покривају обухваћени простор ППППН Царске баре у значајном обиму. Примарну функцију повезивања унутар самог резервата и локалитета употпуњују и некатегорисани путеви - утврђена атарска путна мрежа (прилазни и други приступни путеви) као значајан потенцијал који би се морао искористити.

У оквиру катастарских општина у обухвату Просторног плана (КО Стајићево, КО Перлез, КО Книћанин, КО Бело Блато, КО Лукино Село), ови путни правци су радијалног облика и повезују насеља и садржаје ван грађевинског подручја.

Ова мрежа путева углавном није са савременим коловозом што онемогућује приступ при различитим временским условима и водним режимима.

Туристичка саобраћајна мрежа обухвата објекте везане за одређене видове туризма: стазе кретања ловаца у оквиру ловишта, спортско-рекреативни објекти, риболовни терени и сл. и део је већ поменутих некатегорисаних путева.

Постојећа мрежа је релативно добро позиционирана, али није довољно изграђена и опремљена и као таква представља лимитирајући фактор развоја туризма у обухвату плана.

Слика 3. Саобраћајна мрежа у обухвату Просторног плана

Железнички саобраћај је својевремено одиграо врло важну улогу у развоју туризма, пре свега за туристичка кретања широких слојева становништва, као и путовања на другим релацијама. Међутим, са експанзијом друмског саобраћаја, железнички саобраћај, због својих одређених недостатака (фиксирани линије кретања, потребе преседања при промени правца кретања и друго) изгубио је позиције које је некад имао.

У ранијем периоду (седамдесетих и почетак осамдесетих година прошлог века) знатан број пруга регионалног и локалног значаја је укинут. У обухвату Просторног плана налази се:

- **регионална пруга бр. 208**, (Нови Сад) - Распутница Сајлово - Римски Шанчеви - Орловат Стајалиште.

Водни саобраћај на простору обухваћеном Просторним планом заступљен је преко међународног пловног пута реке Тисе и деонице ОКМ ХС ДТД пловног Бегеја без просторно и инфраструктурно прихватно - манипулативних и превозних капацитета на предметном сектору пловног пута.

Немоторни саобраћај у обухвату Плана је значајно заступљен кроз дефинисану међународну бициклистичку стазу цикло коридор 11 уз реку Тису, националну бициклистичку стазу уз канал Бегеј и међунасељске комуникације (у оквиру коридора предметних државних путева), са потенцијално значајним туристичким и рекреативним кретањима. Основни проблем који је евидентан је питање безбедности, као и трасе кретања које нису дефинисане до садржаја у оквиру самог специјалног резервата - обухвата плана.

Ваздушни даљински саобраћај за потребе овог подручја се одвија преко аеродрома „Никола Тесла“ (за путнички и карго саобраћај), док се за спортско-туристичке намене користи спортски аеродром Зрењанин (Ечка).

На основу саобраћајних анализа може се закључити да саобраћајна инфраструктура (путно-друмски, железнички и водни саобраћај) у оквиру овог простора даје добре основе за надоградњу, реконструкцију, чиме би се омогућио брз и лак приступ овом подручју, на одговарајућем нивоу комфора и саобраћајне услуге, као и брзе комуникације у оквиру овог простора.

4.6.4.5.2. Водна и комунална инфраструктура

Водни објекти на територији који обухвата просторни план су:

- канал ХС ДТД Бегеј,
- хидрочвор Стајићево,
- одбрамбени насип на левој и десној обали Бегеја,
- насип на Тиси низводно од ушћа Бегеја у Тису,
- црпне станице Мужља (2 станице), Телеп, Ечка (за снабдевање рибњака), Бело Блато и Петра Бара,
- пијезометри.

Канал ХС ДТД Бегеј представља растеретни крак, у периоду одводњавања, магистралног канала Нови Бездан - Ботош, зависно од водостаја Тисе у Тителу. На овом каналу налази се устава код Стајићево на стационажи km 9+700, која заједно са уставом Ботош и Орловат, регулише минималне пловне дубине у Бегеју до Клека и канала Нови Бечеј - Ботош у периоду малих вода, а у периоду одводњавања, затвара улаз високих Тиских вода у Бегеј. Унутрашње воде на овом потезу процењују се на 10 m³/s. Корито Пловног Бегеја наслања се на корито Старог Бегеја у кога се уливају неки од система за одводњавање са овог подручја.

Меродавни водостаји на Канал ХС ДТД Бегеј:

- Водостаји на ХС ДТД Бегеј узвидно од уставе Стајићево (дириговани):
 - o -максимални 77,14 mnm
 - o -минимални 74,00 mnm
 - o -радни (уобичајени) 74,10 mnm -74,50 mnm.
- Водостаји на ХС ДТД Бегеј низводно од уставе Стајићево (под утицајем реке Тисе):
 - o -максимални забележени 77,88 mnm
 - o -минимални 68,94 mnm
 - o -радни (уобичајени) 71,00 mnm -73,50 mnm.

Канал Бегеј је плован за двотрачну пловидбу пловила до 1000 тона носивости. Максимална пловна висина износи 6,0 м изнад максималног водостаја. Максимална пловна ширина је 25 м, а дубина 2,1 м.

На десној обали канала Бегеј на стационажи km 3+375 налази се устава Перлез. Функција уставе Перлез је регулисање нивоа воде у кориту СРП Старог Бегеја унутар СРП Царска Бара и евакуација вишка воде. Водни режим на уставу диктира мах. дозвољени водостај у току дела Старог Бегеја који је 73,50 mnm, а сви водостаји виши од 73,50 угрожавају насип на каналу Бегеј. Тачније, забрањују се упуштања воде у корито Старог Бегеја, који се налази у оквиру СРП Царска Бара, изнад коте 73.50 m. Када је висок водостај у реци Тиса, забрањује се пумпање воде из рибњака, јер вода из Царске баре подиже ниво воде и кваси ножицу насипа.

На предметној деоници канала налазе се објекти уставе и бродска преводница Стајићево на km 9+700. Намена уставе Стајићево је да омогући сепарацију великих вода реке Тиса, у периоду поводња, евакуацију великих унутрашњих вода средњег и северног Баната и спровођењу великих вода са територије Републике Румуније у реку

Тису одржавање потребних водостаја у ХС ДТД, акумулацију воде у сушном периоду, и на том месту формира водну степеницу са диригованим водним режимом према Зрењанину, а низводно од хидрочвора „Стајићево“ па до ушћа Бегеја влада природни-тиски режим.

Устава представља армирано бетонску конструкцију са отвором од 24,5 m са сегментним затварачем висине од 5m и клапном. Затварач је димензионисан да прихвати обострану денивелацију, али је хидраулички обликован за пропуштање воде само у једном смеру према Тиси. Поред поменутог затварача постоји и хавариски затварач који служи за затварање устава у случају хаварије. Устава је премошћена челичним послужним мостом дужине 28 m и ширине 1.4 m. Поред устава се налази и бродска преводница димензија 12 x 85 m, са шибер капијама. Преводница Стајићево може да преводи пловила максималне дужине 85 m и ширине 11,6 m, дубина газа над прагом је 3.0 m.

Одбрамбене линије на обухваћеном подручју:

- Прва линије одбране од великих вода река Тиса, лева обала, објекат Д 17.2.2. од km 0+000 до km 8 +500 и од km 9+000 до km 9 +950 и објекат Д 17.1.3 од km 10+400 до km 16+500;
- Прва линија одбране канал Бегеј, десна обала, објекат Д 17.1.4. од km 0+000 до km 8 +500 и објекат Д.20.1.1. од km 8+850 до km 21 +650 (Ширина круне насипа на десној страни Бегеја узводно од хидрочвора је 4m, а низводно 5m, косина насипа према каналу 1:3 на оба дела, а косина насипа према заштићеном терену на поменутом делу је 1:7 почевши од круне насипа до терена);
- Прва линија одбране канал Бегеј, лева обала, објекат Д 17.2.1. од km 0+000 до km 3 +900 (лева обала има ширину круне насипа 10m, са нагибом према Бегеју 1:3, а према риту 1:2);
- Прва линије одбране од великих вода река Дунав лева обала, објекат Д 17.2.3. од km 5+200 до km 8 +960;
- Друга линија одбране река Тиса, од реке Тисе до насеља Бело Блато;
- Локализациони насип Бело Блато;
- Друга линија одбране река Тиса, Царска бара.

За све набројане насипе послови на одржавању као и спровођење одбрана од поплава врше се од стране ЈВП „Воде Војводине“ Нови Сад и надлежног водопривредног предузећа. Насип друге линије одбране од поплава Царска бара одржава РГ Ечка.

Просторни план обухвата делове 8 система за одводњавање, који се наслањају на 4 катастарске општине, а који припадају детаљној каналској мрежи: „Мужља-Лукино Село“, „Бело Блато“, „Книћанин-Чента“, „Петра Бара“, „Стајићево“, „Рибњаке“, „Царска Бара“, „Мужља“ (са постојећим објектима) и корито старог Бегеја.

Црпне станице:

- Мужља - постоје две станице, капацитета 5 m³/s,
- Телеп - капацитета 3,0 m³/s,
- Ечка - за снабдевање рибњака (нема података о капацитету),
- Бело Блато - капацитета 4,5 m³/s,
- Петра Бара - капацитета 0,5 m³/s.

Пијезометри

На територији обухвата просторног плана налази се 6 пијезометара, а од тога је само један у функцији, а налази се 1 км, источно од насеља Перлез (бр. 214).

Комунална инфраструктура

Насеље Бело Блато водом се снабдева са насељског изворишта које се налази у северозападном делу насеља.

Кота терена изворишта је 74,50 мАНВ, а захваћене су воде водоносних средина плиоцена. Просечна експлоатација у протеклом периоду износи 1,5 l/s, а квалитет подземних вода не одговара нормативима за воду за пиће због знатно повећаног укупног остатка испаравања и садржаја гасова.

Организовано снабдевање водом насеља Перлез одвија се преко изворишта лоцираног западно од села на којем су избушена три бунара, а захватају се воде водоносних средина плиоцена. Кота терена изворишта је 73,50 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 6 l/s. Квалитет подземне воде не задовољава нормативе за воду за пиће због повећаног укупног сувог остатка испаравања, органских материја, натријум, хлорида, гвожђа и других компонената преко МДК.

Насеље Стајићево се снабдева водом за пиће каптирањем подземних вода основног водоносног комплекса са два бунара на изворишту у централном делу насеља. Кота терена изворишта је око 79,00 мАНВ, а просечна експлоатација износи око 3 l/s. Квалитет подземних вода не задовољава нормативе за воду за пиће, због повећаног утршка KMnO_4 , натријума, а делимично и гвожђа изнад МДК. Ниво подземних вода у напуштеном бунару у насељу, износио је 5,5 метара од површине терена.

Становништво насеља Лукино Село се водом снабдева преко микроводоводних заједница за чија изворишта се не располаже подацима.

Ниједно насеље у обухвату плана нема изграђен канализациони систем, већ се отпадне воде из домаћинства евакуишу путем непрописно изведених септичких јама ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

Одвођење сувишних атмосферских вода је регулисано преко отворене каналске мреже положене уз уличне саобраћајнице, а крајњи реципијент је каналска мрежа система за одводњавање. Каналска мрежа је обрасла растињем и не одржава се.

4.6.4.5.3. Енергетска инфраструктура

Електроенергетска инфраструктура

У оквиру посебне намене нема изграђене електроенергетске мреже.

Преко предметног простора, ван посебне намене, прелази траса планираног надземна вода ТС Перлез-ТС Зрењанин 2, која се делом налази у траси постојећег 35 kV далековода.

У обухвату Просторног плана изграђен је 110 kV далековод број 1148 Перлез-Зрењанин 2, који ради под 35 kV напонским нивоом и средњенапонска дистрибутивна мрежа електричне енергије преко које се снабдевају потрошачи у насељима и други садржаји у простору ван насеља. Електроенергетска мрежа је углавном надземна.

Снабдевање електричном енергијом потрошача на простору обухваћеном Просторним планом обезбеђено је из трафостанице ТС 110/20 kV „Зрењанин 4“ (насељено место Стајићево), из ТС 110/35 kV „Зрењанин1“ путем 35 kV далековода и ТС 35/20 kV „Перлез“ (Перлез, Книћанин, Лукино Село и Бело Блато).

Термоенергетска инфраструктура

Обухват СРП Царска бара преклапа се са Просторним планом подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске–граница Мађарске („Службени гласник РС“, бр. 119/12, 98/13, 52/18 и 36/19) и Просторним планом подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) („Службени гласник РС“, број 40/11) на територији КО

Книћанин, Град Зрењанин, планирани одвојак магистралног гасовода граница Бугарске–граница Мађарске за Републику Српску се не налази у обухвату предметног ПППН СРП Царска бара.

Територију КО Книћанин, пресеца траса планираног система продуктовода кроз Републику Србију (деонина Нови Сад-Панчево).

На територији КО Книћанин, изграђен је магистрални гасовод граница Бугарске–граница Мађарске, деоница 3 и припадајући надземни објекат блок станица БС13, који су у функцији.

Гасовод је изграђен од челичних цеви пречника DN1200 и максималног радног притиска 74 bar.

Паралелно са гасоводом изграђена су два оптичка кабла у ПЕ цевима пречника D40, на осном растојању од 3 m и од 6 m од осе гасовода, са десне стране гледајући у правцу северо-запада.

Блок станица БС13 је изграђена на кп 2146/2 КО Книћанин, а приступни пут до БС13 на кп 2533 и 2534 КО Книћанин.

Транспорт нафте до рафинерија и нафтних терминала обавља се јединим нафтоводом у дужини од 154,4 km на траси од реке Дунав код Сотина на граници са Хрватском до Рафинерије нафте Панчево. Деоница Сотин - Рафинерија нафте Нови Сад дугачка је 63,4 km, а деоница Рафинерија нафте Нови Сад - Рафинерија нафте Панчево дужине 91 km, пресеца предметни ПППН СРП Царска бара на територији КО Книћанин. Овај нафтовод је део магистралног Јадранског нафтовода (ЈАНАФ).

Гасификована су сва насељена места у обухвата СРП Царска бара.

Изграђена је дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar изграђена у уличним коридорима насељених места, дистрибутивна гасоводна мрежа од челичних цеви максималног оперативног притиска 16 bar за снабдевање потрошача у насељима Стајићево, Ечка, Лукино Село, Перлез и Бело Блато, као и мерно регулационе станице за широку потрошњу у насељима .

Дистрибутивна гасоводна мрежа у насељима је притиска до 4 bar, изграђена у уличним коридорима насељских саобраћајница.

У делу подручја посебне намене, налази се дистрибутивна гасоводна мрежа од полиетиленских ПЕ цеви максималног оперативног притиска 4 bar.

Обновљиви извори енергије (ОИЕ)

У претходном периоду, на регионалном и локалном нивоу нису развијене посебне мере које се односе на ОИЕ и њихово коришћење. На простору обухвата за сада не постоји организовано коришћење обновљивих извора енергије (нема података о коришћењу обновљивих извора енергије).

Енергетска ефикасност

Карактеристика енергетског система на предметном подручју, у функцији ефикасног коришћења енергије и енергената, није на високом нивоу, а заступљена је и нерационална потрошња енергената.

4.6.4.5.4. Електронска комуникациона инфраструктура

На подручју Просторног плана развој електронског комуникационог система се реализује у складу са Генералним плановима електронске комуникационе мреже надлежних предузећа.

Изграђени су нови капацитети уз главне, као и саобраћајне правце нижег ранга све до општинских. Као главни медиј, поред постојећих спојних кабловских веза и РР система, коришћен је оптички кабл.

У протеклом периоду су обезбеђени савремени дигитални комутациони системи, чиме је постигнуто знатно повећање капацитета мреже, обезбеђење високог квалитета, поузданости и расположивости, као и увођење савремених електронских комуникационих услуга (широкопојасни сервиси).

Спојни путеви се налазе уз саобраћајнице у путном појасу и директно повезују насељена места са градом Зрењанином и великим центрима Новим Садом и Београдом, а преко њих са иностранством. Сва насељена места на овом подручју су повезана на оптичку мрежу транспортних каблова који чине спојне путеве.

На подручју ПППН Царска Бара присутни су следећи оптички каблови:

- Зрењанин - Панчево - Београд
- Зрењанин - Тител - Нови Сад
- ОК за Бело Блато и Лукино Село
- ОК за Книћанин
- ОК за Фаркаждин

Комутациони центри фиксне телефоније

Посматрано подручје покрива више центара фиксне телефоније, који се налазе у централним локацијама и обезбеђују све услуге које се пружају преко фиксне телефоније телефон, интернет и телевизију. Стајићево и Перлез су делимично децентрализовани.

МСАН Лукино Село покрива подручје насељеног места Лукино Село. АТЦ Стајићево са одговарајућим уређајима покрива подручје насељеног места Стајићево. Мини ИПАМ Трофеј Стајићево покрива подручје викенд насеља од ресторана Трофеј дуж београдског пута и до старог Бегеја. ИПАН Бело Блато покрива подручје насељеног места Бело Блато. АТЦ Перлез са одговарајућим уређајима покрива западни део насељеног места Перлез, МСАН Перлез -Војвођанска покрива источни део насељеног места Перлез.

Приступна телекомуникациона мрежа повезује кориснике са комутационим центром и омогућава приступ широком спектру телекомуникационих услуга. Осим основног сервиса телефонирања у фиксној мрежи преко приступне мреже се остварује приступ брзом интернету путем ДСЛ уређаја као и ИП телевизији.

Постојећа бакарна приступна мрежа се састоји од подземног примарног дела и ваздушног или подземног секундарног дела. Она је тако изведена да омогућава брзо и једноставно прикључење нових корисника на целом подручју неког насељеног места. Сва насеља са посматраног подручја имају бакарне мреже довољног капацитета. Планира се њихова реконструкција кроз децентрализацију односно изградњу додатних приступних чворова (ДСЛАМ и ИПАН уређаји) и преусмерење корисника на ове приступне чворове.

Целокупно подручје покривено је системом мобилне телефоније и омогућено је пружање квалитетних услуга.

Простор је у целости покривен радиодифузним системом путем радио-релејних репетитора и емисионих радио-станица.

Поштански саобраћај на подручју обухвата Просторног плана одвија се преко јединица поштанске мреже у насељима: Стајићево, Бело Блато, Лукино Село и Перлез.

4.7. СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Простор обухваћен израдом Просторног плана обухвата површине које се одликују значајним природним вредностима, али и угрожене и деградирани површине. Последњих деценија, због различитих околности: неповољних климатских фактора, утицаја привредних активности, хидрограђевинских радова и нерешених имовинско-правних односа, дошло је до поремећаја у газдовању и коришћењу свих природних потенцијала подручја.

Мониторинг квалитета **ваздуха** се не врши на подручју обухвата Просторног плана. Потенцијални извори загађења ваздуха на простору обухвата Просторног плана су индивидуална ложишта из насеља, сметлишта, саобраћај и привредни субјекти.

Претходно наведени негативни утицаји су довели и до промене физичко-хемијског квалитета **воде** и седимента, измене морфологије терена и структуре биодиверзитета, а нарочито акватичних заједница.

Рибњачка језера, која се простиру на преко 1300 ha, представљала су дуги низ година угрожавајући фактор заштићеног подручја због лошег квалитета воде која се у јесењем периоду, у време излова рибе, испуштала из језера рибњака „Ечка“ у Стари Бегеј, као рецепијент, са великом количином растворених органских материја и муља. Током 2009. године, начињен је корак ка решавању проблема великих количина муља које из рибњака доспевају у Резерват, изградњом таложнице за муљ пре упусне главе из Белог језера у Стари Бегеј.

Мониторингом квалитета површинских вода у АП Војводини у 2014. години, била су обухваћена и три локалитета на територији Резервата: Пристаниште, Видиковац и Улаз канала у Бару (при чему је узорковање на локалитету Улаз канала у Бару извршено у два периода: низак и висок водостај). Мониторингом је установљено да вода Царске баре ни на једном испитиваном локалитету не одговара добром статусу, тј. квалитет воде је такав да одговара 3, 4. или 5. класи. Седименти су узорковани на сваком локалитету, као површински, и као дубински, и то у два пута. Квалитет седимента Царске баре одговара класи 2 (бакар, минерална уља), и то и за површински и за дубински седимент. Концентрације осталих метала су мање од вредности, које су прописане за класу 1.

Изградњом густе мреже мелиоративних канала дошло је до снижавања нивоа подземних вода на околним влажним подручјима. Укидањем природних осцилација воде на плавном подручју Старог Бегеја, састојине врба на раније плављеним теренима су деградирани. Поремећени водни режим довео је до ширења инвазивних биљних и животињских врста.

У резервату су присутне и пејзажне промене. Макрофитска вегетација обраста слободне водене површине и водени екосистем се неумитно трансформише у мочварни. Промена водног режима, уз присутно зарастање Старог Бегеја, доводи до осиромашења опште биолошке разноврсности и нестанка неких карактеристичних и ретких врста и њихових заједница у Резервату.

Постојећа насеља у зони утицаја (Лукино село, Бело Блато), као и у широј околини заштићеног добра (Книћанин, Перлез, Стајићево, Ечка, Мужља, Елемир, Тител, Зрењанин) имају претежно посредан утицај, али са великим негативним ефектом на стање квалитета вода Резервата: комуналне отпадне воде и процедурне воде са сметлишта, као и преко загађујућих материја емитованих атмосферским путем у правцу кретања доминантних ветрова.

Насеља на подручју обухвата Просторног плана не поседују изграђен водоводни систем, већ се снабдевање водом решава коришћењем сеоских изворишта и бушених бунара. Ниједно насеље на овом подручју нема ни канализациону мрежу, ни уређаје за пречишћавање отпадних вода. Отпадне воде се испуштају у непрописно изведене септичке јаме ограниченог капацитета, чиме се директно угрожава животна средина.

На простору обухвата Плана се не врши мониторинг квалитета **земљишта**. Потенцијални извори загађења земљишта на простору обухвата Просторног плана су сметлишта, пољопривреда, саобраћај и привредни субјекти.

На простору обухвата Плана се не врше мерења **буке**.

Управљање отпадом. На основу регистра сметлишта на територији АПВ, на територији подручја обухвата Просторног плана се налазе 3 сметлишта, и то у КО Бело блато, КО Лукино село и КО Стајићево. Несанитарно одлагање отпада за последицу има загађење ваздуха, воде (површинских и подземних) и земљишта.

Када је реч о **привредним субјектима**, Бродоградилиште „BOMEX 4M“, које се налази поред саме границе Резервата, представља значајан фактор угрожавања станишта, пре свега птица, кроз узнемиравање услед буке и повећаног присуства и кретања људи и машина³. Посебну опасност за очување биодиверзитета представља бука у току рада бродоградилишта, која се шири и на Резерват и омета редовне животне циклусе. На тај начин, нарушава се мир на простору намењеном заштити природе, који представља једно од најзначајнијих станишта за птице у Србији. Такође, због погоршања квалитета воде у Бегеју, путем подземних вода утиче се на квалитет воде у Резервату чиме се директно утиче на виталне елементе екосистема. Студија процене утицаја бродоградилишта BOMEX 4M на животну средину, није у потпуности одговорила на проблеме заштите природног добра. Пре свега, Студијом није израђена анализа утицаја бродоградилишта на Резерват, већ је само дата анализа постојећег стања. Мере за заштиту Резервата и животне средине дате у Студији као што су озелењавање бродоградилишта, заштите од буке, обезбеђења функционалности еколошког коридора и очување биодиверзитета, нису спроведене у пракси.

Локални пут за Бело Блато налази се у зони утицаја на заштићено добро. Са аспекта утицаја **саобраћаја** на простор природног добра, магистрални пут М-24-1 (источна граница Резервата), током редовног коришћења и у случају акцидентних ситуација.

4.8. ЕЛЕМЕНТАРНЕ НЕПОГОДЕ И АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ

Елементарне непогоде

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на појаве могућег ризика везано за простор за који се план ради, као и прописивање мера заштите за ограничавање последица ризика који могу имати карактер елементарне непогоде.

³ План управљања Специјалним резерватом природе „Царска бара“ 2022 – 2031 - Нацрт

Подручје обухваћено Планом може бити угрожено од: земљотреса, пожара, метеоролошких појава: атмосферско пражњење и атмосферске падавине (киша, град, суша), олујних ветрова и поплава.

На основу сеизмичке рејонизације Републике Србије за повратни повратни период од 475 година, подручје обухвата Плана има утврђен *земљотрес* јачине VII- VIII степена сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали (ЕМС-98).

У односу на структуру и тип објекта, дефинисане су класе повредивости, односно очекиване деформације објеката. На основу интензитета и очекиваних последица земљотреса, сматра се да ће се потреси VII- VIII степена манифестовати као „силан земљотрес“.

Настајање *пожара*, који могу попримити карактер елементарне непогоде, не може се искључити, без обзира на све мере безбедности које се предузимају на плану заштите. Могућност настанка пожара је већа у насељеним местима која имају развијенију привреду, већу густину насељености, производне објекте и складишта робе и материјала са веома високим пожарним оптерећењем и сл. Могућа појава пожара је и на пољопривредном земљишту, због држања запаљивих пољопривредних усева у летњим месецима.

Појава *града* је чешћа и интензивнија у летњем периоду, а штете се највише одражавају на пољопривредним културама које су у том периоду и најосетљивије. У Обухвату Плана налази се 1 (једна) лансирна (противградна) станица – Бело Блато.

Преовлађујући *ветрови* на овом простору дувају из западног и југоисточног (кошава) правца, те постоји ризик од јављања штете проузрокован олујним ветровима. Такође ови ветрови утичу на органски и неоргански свет као и на многе људске делатности како непосредно тако и посредно (на приносе у пољопривреди, количину падавина, исправане тла и биљака, наносе штету, психофизичко стање људи кроз повећану или смањену активност и сл.).

Акцидентне ситуације

На основу услова Министарства заштите животне средине, Сектора за управљање животном средином, Одсека за заштиту од великог хемијског удеса, на простору обухваћеном Просторним планом не налазе се севесо постројења.

5. НАЧИН КОРИШЋЕЊА И НАМЕНА ПРОСТОРА

Основну намену простора у оквиру границе обухвата Просторног плана чини пољопривредно, водно, шумско и грађевинско земљиште.

Табела 6. Подручје обухваћено Просторним планом према категоријама коришћења земљишта

Р. бр.	НАМЕНА ПРОСТОРА - ОСНОВНЕ КАТЕГОРИЈЕ ЗЕМЉИШТА	Површина	
		ha	%
1.	Пољопривредно земљиште	7683,77	78,61
2.	Водно земљиште	748,45	7,66
3.	Шумско земљиште	807,96	8,27
4.	Грађевинско земљиште	536,24	5,46
УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		9775,82	100

Највећи део простора у обухвату Просторног плана заузима пољопривредно земљиште **78,61%**. Највећи део чини необрадиво земљиште (пашњаци, трстици, мочваре) и остало пољопривредно земљиште.

Водно земљиште заузима **7,66%** површине у оквиру обухвата Просторног плана и чине река Тиса и Бегеј, каналска мрежа, Рибњак, баре... .

Шуме и шумско земљиште заузимају **8,27%** површине у обухвату Просторног плана.

Грађевинско земљиште **5,46%** површине у оквиру обухвата Просторног плана чине грађевинска подручја насеља, постојећа зона кућа за одмор, постојећи радни комплекс, постојећа гробља, планирани визиторски центар и планирано пристаниште за сопствене потребе.

Табела 7. Површине просторних целина и подцелина подручја посебне намене и зона утицаја на подручје посебне намене

Р. бр.	ПРОСТОРНЕ ЦЕЛИНЕ И ПОДЦЕЛИНЕ ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ	Површина	
		ha	%
1.	Просторна целина заштићеног подручја - Резервата	4726	48,34
1.1.	Просторна подцелина 1 - режим заштите I степена	670	14,18
1.2.	Просторна подцелина 2 - режим заштите II степена	1910	40,41
1.3.	Просторна подцелина 3 - режим заштите III степена	2146	45,41
2.	Зона утицаја на подручје посебне намене	5049,82	51,66
1+2	УКУПНА ПОВРШИНА У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА	9775,82	100,0

На територији Резервата, површине 4726 ha, утврђени су режими заштите I, II и III степена.

Режим заштите I степена, укупне површине 670 ha, односно 14,18 % површине Резервата, обухвата подручја: Тигањица, Царска бара са Војтином Млаком, Перлеска бара, Бајбок са меандрима Старог Бегеја и део Ботошког рита.

Режим заштите II степена, укупне површине 1910 ha, односно 40,41 % површине Резервата, обухвата водоток Стари Бегеј од 14. речног километра до уставе „Царска бара“, шуме уз леву обалу Старог Бегеја, Велику и Малу греду, Сарачицу, тршћак Ботошког рита, ливаде, пашњаке и слатине Мужљанског рита.

Режим заштите III степена, укупне површине 2146 ha, односно 45,41 % површине Резервата, обухвата Трактор бару, насип уз Бегеј са окружењем, Бегеј са појасом на његовој левој обали и деловима десне обале, део Старог Бегеја од 15. до 14. речног километра, излетиште са пристаништем, Фидричку-Мали рит, Фаркаждински рит, рибњаке за производњу млађи, мрежу канала са Сифон каналом и плантаже еуроамеричке тополе у Мужљанском рити.

6. КАРАКТЕРИСТИКЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОЈЕДИНИМ ОБЛАСТИМА КОЈЕ МОГУ БИТИ ИЗЛОЖЕНЕ НЕГАТИВНОМ УТИЦАЈУ И РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА И РАЗЛОЗИ ЗА ИЗОСТАВЉАЊЕ ОДРЕЂЕНИХ ПИТАЊА И ПРОБЛЕМА ИЗ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ

Карактеристике животне средине, генерално гледано, на подручјима заштићених природних добара, представљају осетљиву тему имајући у виду фрагилне односе било међусобно природних фактора, било односе природних и створених карактеристика. Ограничен капацитет животне средине, у највећем броју случајева и доводи до неопходности за изградом планских докумената, како би се међусобно неусклађени утицаји и активности довели на одржив коегзистенциони ниво.

Дужи низ година, један од значајнијих угрожавајућих фактора на подручју Резервата био је неодговарајући водни режим и оптерећеност воде продуктима распадања водених организама.

Неодговарајући квалитет воде са великом количином растворених органских материја и муља, као последица дотока воде из језера рибњака „Ечка“, само делимично је саниран постављањем механичког пречишћача пре испуштања рибњачке воде у Резерват, 2009. године.

Водни режим Резервата условљен је највећим делом водним режимом који одређује ВПД „Средњи Банат“, а мањим делом путем атмосферских талоба и подземних вода. Вода се из рибњака празнила само једном у току године (крај септембра-октобар) приликом излова рибе. Зато је потребно да се води рачуна о правовременом контролисању промене нивоа воде и корекције истог управљањем на устави „Царска бара“.

Тренутни нарушени водни режим у Резервату представља значајан проблем подручја и већ годинама уназад иницира сталну потребу примене активне мере заштите ради обезбеђивања стабилности екосистема, јер успорен водоток убрзава процесе замуљивања и еутрофизације, као и неправовремено колебање водостаја.

На реци Бегеј, поред саме границе Резервата налази се бродоградилште „BOMEX 4M“ и некада је представљало значајан фактор угрожавања станишта, пре свега птица, кроз узнемиравање услед буке, повећања притиска на водоток и присуства и кретања људи и машина. Као посебна опасност за очување биодиверзитета се наводи бука у току рада бродоградилшта, која се шири и у Резерват и омета редовне животне циклусе. На тај начин се нарушава мир на простору намењеном заштити природе, који представља једно од најзначајнијих станишта за птице у Србији.

Због погоршања квалитета воде у Бегеју, путем подземних вода, утиче се на квалитет воде у Резервату, чиме се директно утиче на виталне елементе екосистема.

Студија процене утицаја бродоградилшта BOMEX 4M на животну средину, није у потпуности одговорила на проблеме заштите природног добра. Пре свега, Студијом није израђена анализа утицаја бродоградилшта на Резерват, већ је само дата анализа постојећег стања. Мере за заштиту Резервата и животне средине дате у Студији као што су озелењавање бродоградилшта, заштите од буке, те обезбеђења функционалности еколошког коридора и очување биодиверзитета, нису спроведене у пракси.

Гајење пољопривредних производа на подручју обе просторне целине: Мужљански рит и Царска бара, уз интензивну употребу агрохемијских средстава и минералних ђубрива, представља перманентну претњу заштићеном подручју.

Потенцијални ефекти пестицида и минералних ђубрива на екосистем Резервата јављају се у облику загађења воде и земљишта.

Услед издуженог и неправилног облика Резервата на просторној целини Царске баре - на ливадама је значајан тзв. маргинални утицај аграрне површине и насеља, који представљају изворе дифузног загађења. Поред појаве опасних материја, присутан је и сталан прилив азота и фосфора, чиме се појачава процес еутрофизације вода у Резервату и бујање коровске, рудералне и адвентивне флоре. Трска успешно користи вишак хранљивих материја и у стању је да заузима станишта, на којима се иначе не јавља у природним условима.

Притисак насеља и ширење викенд зоне у непосредној близини Резервата представљају посебан проблем за очување природних вредности. Снабдевање водом свих насеља се врши путем бушених бунара, а одвођење отпадних вода решава се помоћу водопрпусних септичких јама, што има директан негативан утицај на квалитет вода, а самим тим и на заштићен простор.

Трска је у значајној мери експлоатисана од стране локалне заједнице, јер представља сировинску базу за све привредне субјекте који се баве израдом производа од трске. И поред економског значаја и активне експлоатације трске, у непосредној близини Резервата, планско паљење ове биљке, у касно пролеће, ремети и угрожава репродукцију најређих и највреднијих птица мочварица, као што су дивља гуска и велика бела чапља.

Испаша стоке без одређеног плана и надзора, такође угрожава мир у Резервату и деградира поједине делове Резервата.

Природни развој флоре и вегетације омогућен је, пре свега, забраном сваког уништавања заштићених биљних врста, као и забраном неконтролисаног сакупљања лековитих, хранљивих и украсних самониклих биљака.

Међутим, постоје случајеви илегалног сакупљања комерцијалних врста лековитог биља наведених као заштићене врсте (нпр. бели слез на Паленитој греди), које Управљач мора спречити.

Главну предеону одлику Резервата формира количина водних ресурса, као и режим воде. Било које дуготрајно одступање доводи до угрожености, те до измене станишта.

Фрагментација и изолација природних станишта представља још један проблем у СРП. Култивацијом и стављањем земљишта под културу, угрожено је станиште текунице и многих врста птица.

Деградација станишта услед измењеног водног режима је такође угрожавајући фактор у Резервату, јер су укидањем природних осцилација воде на плавном подручју деградирани састојине врба на раније плављеним теренима. Поремећени водни режим убрзава ширење инвазивних биљних и животињских врста. Деградација мочварних и влажних ливада због укидања традиционалних видова коришћења природних ресурса (коришћење пашњака, кошница и тршћака) је евидентна.

Ширење инвазивних врста унутар Резервата највише угрожава поплавне шуме и влажне ливаде, чија површина се континуирано смањује због агресивног ширења алохтоних биљака. Прети нестанак ових типова станишта и природних реткости везаних за њих.

Мониторинг на појаву дудовца (*Hyphantria cunea* Drury) и губара (*Lymantria dispar* L.) на заштићеном подручју треба да се планира као редовна активност, с обзиром на искуство из 2004. године када је процес градације дудовца могао довести до озбиљне деградације шумских екосистема Резервата.

7. РЕЗУЛТАТИ ПРЕТХОДНИХ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Према карактеристикама подручја у обухвату Просторног плана, непосредног и ширег окружења, постојећих и планираних намена и функција, у поступку израде Просторног плана обављене су консултације са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења.

Услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су процесом стратешке процене вредновани и имплементирани у планска решења и саставни су део Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину.

Према Закону о планирању и изградњи, као фаза у изради планског документа предвиђена је израда Материјала за рани јавни увид, чиме се обезбеђује учешће заинтересованих, са могућношћу давања примедби и сугестија на концепцију планских решења.

Рани јавни увид (РЈУ) је и у случају овог Плана организован после доношења одлуке о изради планског документа, а пре формирања Нацрта планског документа.

Рани јавни увид одржан је у периоду 24.08.2022. до 07.09.2022. године, у оквиру којег је Материјал био доступан заинтересованима у Покрајинском секретаријату за урбанизам и заштиту животне средине.

У току израде Просторног плана и Стратешке процене прибављени су услови и сагласности надлежних институција који су приказани у табели 8.

Табела 8. Табела органа и институција од значаја за израду ПППН СРП „Царска бара“

Р. БР.	Органи, организације, имаоци јавних овлашћења и остале институције које су доставиле услове и податке
1.	Република Србија, Министарство заштите животне средине, Београд
2.	Република Србија, Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Београд
3.	Република Србија, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Републичка дирекција за воде, Београд
4.	Република Србија, Министарство одбране, Сектор за материјалне ресурсе, Управа за инфраструктуру, Београд
5.	Република Србија, Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Сектор за водни саобраћај и безбедност пловидбе, Београд
6.	Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Одељење за ванредне ситуације у Зрењанину, Одсек за превентивну заштиту, Зрењанин
7.	Република Србија, Министарство унутрашњих послова, Сектор за ванредне ситуације, Зрењанин
8.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Нови Сад
9.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Нови Сад
10.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за енергетику, грађевинарство и саобраћај, Нови Сад
11.	Република Србија, АП Војводина, Покрајински секретаријат за привреду и туризам, Нови Сад
12.	Установа „Резервати природе“ Зрењанин
13.	Транснафта, Панчево
14.	Републички завод за заштиту споменика културе, Београд
15.	ЈП за урбанизам, Зрењанин
16.	ЈП Емисиона техника и везе, Сектор технике, Београд
17.	Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, Београд
18.	Покрајински завод за заштиту споменика културе, Петроварадин
19.	Инфраструктуре железнице Србије, Београд
20.	ЈКП „Водовод и канализација“ Зрењанин
21.	Завод за заштиту споменика културе, Зрењанин
22.	Град Зрењанин, Градска управа, Одељење за привреду, Одсек за заштиту и унапређење животне средине, Зрењанин
23.	А1 Србија доо, Београд
24.	Република Србија, Центар за разминурање, Београд
25.	Електродистрибуција Србије, Огранак Електродистрибуција Зрењанин
26.	АД Електромрежа Србије, Београд
27.	ДОО Гастрас, Нови Сад
28.	ЈП „Пошта Србије“, Функција правних послова и управљања непокретностима, Београд
29.	Републички хидрометеоролошки завод, Београд
30.	ЈП Србијагас, Нови Сад
31.	Телеком Србија, Служба за планирање и изградњу мреже, Нови Сад
32.	ЈП Путеви Србије, Београд
33.	Републички сеизмолошки завод, Београд
34.	СББ доо, Београд
35.	ЈП „Војводина шуме“, Петроварадин

II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава планска решења ка онима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи и посебни циљеви Извештаја о стратешкој процени утицаја дефинисани су на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, услова надлежних органа и институција, као и проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану.

1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Стратешка процена интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава Просторни план ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Општи циљеви Стратешке процене утицаја постављају оквир за дефинисање посебних циљева и избор индикатора којима ће се оценити њихова оствареност, у контексту очувања животне средине, као и спровођење принципа одрживог развоја кроз планска решења. Концепт одрживог развоја простора у обухвату Просторног плана огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу, вредновањем капацитета планираних садржаја у односу на потребе, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима, односно карактеристикама простора.

Плански основ за израду овог Просторног плана представља Регионални просторни план АП Војводине.

Општи циљ Стратешке процене представља одрживо коришћење простора и природних ресурса у обухвату Просторног плана кроз активну примену мера заштите природних ресурса, животне средине, и обезбеђење адекватних услова за живот и здравље људи.

Наведени циљ обезбедиће се активним спровођењем управљачких активности у заштићеним подручјима, као и очувањем предеоних карактеристика на подручју Просторног плана, те контролом рада загађивача идентификованог на подручју Просторног плана и у контактної зони и спровођењем континуираног мониторинг параметара животне средине и биомониторингом.

Основни разлог за израду Просторног плана је стварање услова за реализацију националних, регионалних и локалних интереса у оквиру граница посебне намене, у складу са условима заштите природе, који се заснивају на вредновању и процени могућих утицаја на животну средину до којих може доћи имплементацијом Просторног плана.

На основу наведеног општег циља Стратешке процене, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у Просторном плану, утврђују се посебни циљеви стратешке процене у појединим областима заштите.

Као **посебни циљеви стратешке процене** истичу се:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
- Б. Очување предеоних карактеристика подручја;

- В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
- Г. Одрживо управљање отпадом;
- Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
- Ђ. Контролисана изградња нових приведних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
- Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Посебни циљеви Стратешке процене усклађени су са индикаторима стратешке процене дефинисаним Правилником о Националној листи индикатора животне средине.

2. ИЗБОР ИНДИКАТОРА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних циљева стратешке процене Просторног плана, врши се избор одговарајућих индикатора стратешке процене утицаја на животну средину. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Индикатори представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање активности у простору.

Приликом дефинисања индикатора, обрађивачи стратешке процене утицаја су се ослањали на индикаторе УН за одрживи развој, индикаторе дефинисане Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, број 37/11) и на елементарне еколошке индикаторе који се могу узети у обзир у односу на постојеће стање животне средине и карактер планских решења.

На основу Правилника о Националној листи индикатора заштите животне средине, на територији Плана релевантни су индикатори приказани у Табели 9.

Табела 9. Преглед Посебних циљева стратешке процене и индикатора заштите животне средине релевантних за подручје Просторног плана

Индикатори	
1.	Годишње количине исцрпљене подземне и површинске воде, апсолутно и као део од укупне обновљиве количине воде (m ³ , %)
2.	% домаћинства прикључен на водовод и канализацију
3.	% отпадних вода које се пречишћавају
4.	Присуство фекалних бактерија у води за пиће (%) ⁴
5.	БПК ₅ у водотоцима (mg/l кисеоника потрошеног у 5 дана, на константној температури од 20°C)
6.	Промена намене земљишта (%)
7.	ha (%) санираних и рекултивисаних подручја
8.	Квалитет пољопривредног и непољопривредног земљишта
9.	Употреба минералних ђубрива (kg/ha)
10.	Употреба пестицида (t активне материје пестицида на 10km ² пољопривредног земљишта)
11.	Површине под природним пределима
12.	Удео шумског земљишта у укупном земљишту (%)
13.	% заштићених природних добара на територији АПВ у односу на укупну површину
14.	Површине под изабраним значајним екосистемима (km ² или ha) одабраних врста екосистема
15.	Учешће броја угрожених врста у укупном броју врста (%)
16.	Стварање отпада (t/становнику)
17.	Учешће обновљивих извора енергије у укупној потрошњи енергије (%)
18.	Интензитет туризма.

Наведени индикатори су дефинисани са циљем праћења реализације планских, а не технолошких решења, у планском периоду, уколико се за то укаже потреба.

⁴ Према упутствима СЗО за квалитет воде за пиће

3. КОПАТИБИЛНОСТ ЦИЉЕВА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ СА ЦИЉЕВИМА ПЛАНА

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину, као и многи међународни документи, упућују на важност односа процеса планирања и процеса израде Стратешке процене, односно на неопходност интеграције овог инструмента у процес планирања.

Избор и дефинисање адекватних планских решења је много ефикаснији уколико је процес вршења стратешке процене у већој мери или у потпуности интегрисан у планове и програме за које се израђује.

Табела 10. приказује принцип примењен при изради ова два елабората, односно приказана је веза између фаза израде Просторног плана и Стратешке процене.

Табела 10. Веза између фаза израде Плана и Стратешке процене утицаја

ИЗРАДА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА		ИЗРАДА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (СПУ)
Одлучивање о изради планског документа по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за стручну контролу, односно комисије за планове	Узајамни утицај ових фаза - пре доношења Одлуке о изради планског документа прибавља се мишљење о предлогу одлуке да се (не)израђује СПУ	Одлучивање о изради СПУ према претходно прибављеном мишљењу надлежног органа и др. заинтересованих органа и организација
Доношење Одлуке о изради Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Доношење Одлуке о изради Извештаја о СПУ
Израда материјала за рани јавни увид Просторног плана Израда Нацрта просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	СПУ планског документа на животну средину (анализа садржаја и основне документације, консултације са надлежним органима и организацијама...) - формулисање Извештаја о стратешкој процени
Стручна контрола Нацрта Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Мишљење заинтересованих органа и организација на СПУ
Јавни увид у Нацрт Просторног плана	Узајамни утицај ове две фазе - у пракси се оба елабората истовремено излажу на јавни увид	Јавни увид у Извештају о СПУ
Доношење Просторног плана	Орган надлежан за израду планског документа не може исти упутити у процедуру усвајања без Сагласности на Извештају о СПУ	Оцена и сагласност на Извештају од стране надлежног органа
Спровођење Просторног плана	Узајамни утицај ових фаза	Имплементација мера заштите и мониторинг према Извештају о СПУ

Циљеви стратешке процене су, обзиром на паралелну израду ова два документа у потпуности усаглашени са циљевима Просторног плана у домену заштите животне средине.

Циљеви Просторног плана у погледу заштите животне средине су:

- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;

- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

Циљеви стратешке процене су:

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса (ваздуха, воде и земљишта) и мониторинг медијума животне средине;
- Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
- В. Одрживо управљање и заштита природних добара и заштита биодиверзитета;
- Г. Одрживо управљање отпадом;
- Д. Унапређење енергетске ефикасности;
- Ђ. Контролисана изградња нових објеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја;
- Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

У табели 11. приказана је компатибилност општих циљева Просторног плана и посебних циљева стратешке процене. У предметној стратешкој процени није утврђена компатибилност свих појединачних и посебних циљева Просторног плана и стратешке процене, јер су сви посебни циљеви Просторног плана усклађени са општим циљевима у Плану.

Табела 11. Компатибилност циљева Просторног плана и СПУ

ЦИЉЕВИ ПЛАНА	А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
Заштита и одрживо коришћење свих природних и културних вредности кроз заштиту предела, заштићеног подручја и природних ресурса у функцији развоја рекреације, едукације, туризма и других активности у складу са могућностима и природом.;	+	+	+	+	0	+	+
Очување диверзитета предела кроз обезбеђивање идентитета простора;	+	+	+	+	0	+	+
Очување вредности предела;	0/+	+	+	+	0	+	+
Заштита, рационално коришћење и унапређење стања пољопривредног, шумског и водног земљишта и популације флоре и фауне;	+	+	+	+	0	+	+
Дефинисање начина коришћења грађевинског земљишта у складу са условима заштите природе;	+	+	+	+	0/+	+	+
Постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима;	+	0/+	+	+	+	+	+
Обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања;	+	0/+	+	+	+	+	+
Унапређење и побољшање општих еколошких услова у заштићеном подручју и дефинисаној зони утицаја, као и на осталим просторима од значаја за очување биолошке разноврсности;	+	+	+	+	0/+	+	+
Унапређење квалитета животне средине и примена мера заштите у домену свих антропогених активности и утицаја на подручју обухвата Просторног плана као предуслов уравнотеженог развоја, коришћења и уређења овог фрагилног простора.	+	+	+	+	+	+	+

+ -позитивно, 0- неутрално, - негативно

III ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ СА ОПИСОМ МЕРА ЗА СМАЊЕЊЕ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Приоритетни циљ израде Стратешке процене предметног Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих негативних утицаја на квалитет животне средине и предвиђених мера за њихово смањење, не стварајући конфликте у простору и водећи рачуна о капацитету животне средине на посматраном простору.

Како би се остварили постављени циљеви, потребно је сагледати просторна решења и активности дефинисане Просторним планом, као и мере за смањење потенцијално негативних утицаја планских решења на животну средину. Стратешка процена се бави општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења заштите животне средине у Просторном плану, при чему је акценат стављен на анализу планских решења, која доприносе заштити животне средине и подизању квалитета живота на посматраном простору.

1. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Стратешком проценом анализирана су сва планска решења и извршено је идентификовање оних која у одређеној мери могу угрозити квалитет животне средине у фази реализације Просторног плана.

Питања и проблеми везани за заштиту животне средине, разматрани су у односу на:

- утицај досадашњих активности, као и планираних садржаја на природне ресурсе - воду, ваздух и земљиште;
- утицај планиране инфраструктуре на животну средину;
- дефинисане мере и услове заштите животне средине, са освртом на потенцијалне загађиваче;
- решења у погледу одлагања комуналног отпада и др. врста отпада у планском периоду.

У том контексту, Стратешком проценом се анализирају могући утицаји планираних активности на факторе животне средине и дефинишу планске мере заштите, које ће потенцијална загађења и штете довести на ниво прихватљивости, односно у границе дефинисане законском регулативом, не стварајући конфликте у простору.

У поступку стратешке процене очекиваних утицаја планских решења на животну средину, потенцијала и ограничења у простору и животној средини, планска решења су вреднована у односу на:

- природне карактеристике, постојеће стање и услове у простору;
- створене вредности, постојећу намену и досадашњи начин коришћења и уређења простора;
- стање комуналне опремљености простора;
- стање и статус природних вредности;
- услове надлежних институција добијених у поступку израде Просторног плана и Извештаја о стратешкој процени;
- циљеве планског документа вишег хијерархијског нивоа и циљеве предметног Просторног плана.

Стратешком проценом је утврђено да су планска решења формулисана у складу са смерницама и циљевима плана вишег хијерархијског нивоа, као и условима надлежних институција, органа и предузећа, достављених за потребе израде овог Просторног плана, студијском и другом значајном документацијом која се односи на простор у обухвату Просторног плана.

Општа концепција просторног развоја подручја посебне намене, подразумева одрживост просторног развоја, еколошку повезаност и уређеност простора. Приоритет представља заштита природе и њених вредности, посебно заштићеног подручја, еколошких коридора, станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја, очување биодиверзитета и развој локалног идентитета кроз заштиту предела и заштиту животне средине.

За подручје посебне намене, дата су правила уређења и грађења у складу са условима заштите природе и условима надлежних органа, посебних организација, имаоца јавних овлашћења и других институција. Граница подручја посебне намене (издвојене целине и подцелине), дефинисана је по катастарским парцелама у складу са Уредбом о проглашењу Специјалног резервата природе „Царска бара“.

Изградња објеката и других садржаја на **подручју посебне намене** (планирани видиковци, површине под воћњаком - плантажа јабука...) усклађена је са условима Покрајинског завода за заштиту природе (као надлежна установа за заштиту) издатим за потребе израде овог Просторног плана.

За остале еколошки вредне делове природе у обухвату Просторног плана, као и еколошки коридор реке Тисе, мере заштите и уређења, дате су кроз друге планове, те из тих разлога нису у границама посебне намене овог Просторног плана.

Остали простор у обухвату Плана представља **зону утицаја на посебну намену**.

Концепција развоја подручја у обухвату Просторног плана **ван подручја посебне намене**, у зони утицаја, односи се на грађевинска подручја насеља (Лукино Село и Бело Блато као и делове насеља Перлез и Стајићево), зону кућа за одмор, зону спорта и рекреације, радне зоне, бродоградилште, претоварну станицу, зону кућа за одмор, рибњак и туристички комплекс. Правила уређења и грађења у насељима је потребно усагласити са мерама заштите природе које су дате у важећој Уредби за заштићено подручје и Просторном плану.

У плански документ су интегрисане мере и услови заштите животне средине, ограничења и обавезе које се недвосмислено морају спроводити на предметном простору. Заштита животне средине је један од приоритетних задатака савременог друштва. Присутне негативне последице углавном су узроковане недоследним спровођењем планских докумената, неадекватном реализацијом мера заштите животне средине, као и непознавањем основних законитости из домена животне средине.

Процена утицаја варијантних решења

Просторним планом се не предвиђају варијантна решења. Такође, Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину не прописује шта су то варијантна решења Просторног плана која подлежу стратешкој процени утицаја, те се у пракси разматрају следеће две варијанте:

- 1) Варијантно решење 1 - уколико не дође до спровођења планских решења;
- 2) Варијантно решење 2 - уколико се реализују планска решења (варијанта одрживог развоја).

Ограничавајући се у том контексту на позитивне и негативне ефекте који би се рефлектовали током имплементације или у случају да се не реализује предметни Просторни план, Стратешка процена се бави анализом варијанте да се Просторни план не реализује и варијанте реализације Просторног плана и предвиђених решења у свим дефинисаним областима које су релевантне са аспекта заштите животне средине.

Табела 12. Процена утицаја сектора Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене утицаја у односу на варијантна решења

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
Г. Одрживо управљање отпадом;
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
Ђ. Контролисана изградња нових привредних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Сектор плана	Сценарио развоја	ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ												
		А	Б	В	Г	Д	Ђ	Ѓ	Е	Ж	З			
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Становништво и привредне активности	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Унапређење водне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	ВАРИЈАНТА 1	-	0/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	0/+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Заштита културног наслеђа	ВАРИЈАНТА 1	0/-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0/-
	ВАРИЈАНТА 2	0/+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	0/+
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	0	+	+	+	+	+	+	+	+

+ - укупно позитиван утицај, - - укупно негативан утицај, 0 - неутралан утицај

Разлози за избор најповољнијег варијантног решења

На основу члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја обавезно је поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења. Резимирајући позитивне и негативне ефекте варијанти у погледу Просторног плана, може се констатовати следеће:

- У варијанти да се Просторни план не донесе и да се развој настави по досадашњем тренду, могу се очекивати негативни ефекти са аспекта заштите животне средине, односно неадекватно и неодрживо коришћење предметног простора што би довело до даљег угрожавања природних ресурса, људског здравља и материјалних добара;
- У варијанти да се Просторни план имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у сваком сектору, посебно у области заштите природних добара и осталих природних ресурса, привреде и туризма, приликом избора будућих корисника простора, поштујући ограничене капацитете животне средине планског подручја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног Просторног плана повољнија у односу на варијанту да се Просторни план не донесе.

Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења

Након анализе, извршена је евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења предложене варијанте Просторног плана на животну средину и елементе одрживог развоја.

Значај утицаја процењује се у односу на величину (интензитет) утицаја и просторне размере, на којима се може остварити утицај (приказано у наредним табелама).

Утицаји, односно ефекти, планских решења, према величини промена се оцењују бројевима од -3 до +3, где се знак минус односи на негативне, а знак плус на позитивне промене.

Овај систем вредновања примењује се, како на појединачне индикаторе утицаја, тако и на сродне категорије преко збирних индикатора.

Табела 13. Критеријуми за оцењивање величине утицаја

Величина утицаја	Ознака	Опис
Критичан	- 3	Јак негативан утицај
Већи	- 2	Већи негативан утицај
Мањи	- 1	Мањи негативни утицај
Нема или нејасан утицај	0	Нема утицаја, нема података или није примењиво
Позитиван	+ 1	Мањи позитивни утицај
Повољан	+ 2	Већи позитиван утицај
Врло повољан	+ 3	Јак позитиван утицај

Табела 14. Критеријуми за оцењивање просторних размера утицаја

Размере утицаја	Ознака	Опис
Регионални	Р	Могућ утицај у оквиру простора регије
Локални	Л	Могућ утицај у некој зони или делу територије Просторног плана

Вероватноћа да ће се неки процењени утицај догодити у стварности такође представља важан критеријум за доношење одлука у току израде Просторног плана.

Вероватноћа утицаја одређује се према скали приказаној у табели 15.

Табела 15. Скала за процену вероватноће утицаја

Вероватноћа	Ознака	Опис
100%	И	утицај извесан
више од 50%	В	утицај вероватан
мање од 50%	М	утицај могућ

Вероватноћа утицаја, дакле, може бити од потпуно извесне (100%) до ситуације у којој је утицај готово невероватан. Ова чињеница је посебно важна јер тако одређено планско решење, које генерално има изразито јак, нпр. негативан утицај, у конкретном случају може бити потпуно невероватно, па се самим тим његов утицај не може охарактерисати као стратешки значајан.

На основу критеријума процене величине и просторних размера утицаја планских решења на циљеве стратешке процене врши се евалуација значаја идентификованих утицаја за остваривање циљева стратешке процене.

Приказана и анализирана планска решења подељена су по областима. У наредној анализи су због поједностављености поступка вреднована планска решења груписана као област, а не свако појединачно.

Табела 16. Планска решења у Нацрту плана обухваћена проценом утицаја

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољопривредно земљиште)	
1.	Вођење катастра загађивача на територији општине Зрењанин, као дела интегралног катастра загађивача Републике Србије
2.	Успостављање континуираног мониторинга квалитета ваздуха, подземних и површинских вода, земљишта и буке
3.	Употреба БАТ технологија код старих и нових постројења
4.	Коришћење минералних ресурса се базира на принципима рационалне и контролисане експлоатације, у складу са циљевима концепта одрживог развоја
5.	Одрживи развој пољопривреде у складу са мерама и условима заштите за подручје СРП Царска бара, временски и просторно ограничено и усклађено са природним капацитетима
6.	Планско газдовање на простору обухвата Просторног плана и коришћење вода и шума као ресурса у складу са биолошким капацитетима
7.	Контролисана примена хемијских средстава у пољопривредној производњи
8.	Формирање заштитних појасева зеленила у заштићеним подручјима и дуж еколошких коридора односно њихових заштитних зона у складу са условима за заштиту природе.
Заштита заштићених подручја и осталих подручја значајних за очување биодиверзитета	
9.	Заштита, уређење и развој на простору заштићених подручја на основу плана управљања, одређених студија, пројеката, резултата биомониторинга угрожених биљних и животињских врста, мониторинга вода и других бројних истраживања
10.	Заштита строго заштићених врста спровођењем забране коришћења, уништавања и предузимања свих активности којима се могу угрозити дивље врсте и њихова станишта, као и предузимањем мера и активности на управљању популацијама
11.	Заштита еколошких коридора у складу са условима и мерама Покрајинског завода за заштиту природе
Заштита предела	
12.	Спровођење низа мера и активности ради заштите, обнављања и унапређења природних вредности, као и вредности карактера предела, у циљу очувања разноврсности карактеристичних амбијенталних целина и процеса у екосистему.
13.	Развој насеља која се налазе у оквиру заштићеног подручја и у непосредном окружењу у складу са вредностима предела.
Становништво и привредне активности	
14.	Укључивање локалног становништво у промоцију и рационално коришћење природних и културно-историјских потенцијала простора.
15.	Брига јединице локалне самоуправе о становништву кроз конституисање популационе политике на локалном нивоу која ће бити комплементарна са популационом политиком државе.

Бр.	ПЛАНСКО РЕШЕЊЕ ПО ОБЛАСТИМА
16.	Уређење локалитета који су у функцији развоја едукативних, спортско рекреативних и туристичких активности, као и усклађивање свих активности у оквиру посебне намене простора са мерама заштите природе.
17.	Формирање уређених пунктова намењених за развој спортско-рекреативног риболова.
18.	Адаптација објекта РГ „Ечка“ а.д. на подручју Рибњака.
19.	Уређивање едукативне стазе са обележавањем посебних и специфичних природних вредности.
20.	Повећање степена искоришћености постојећих капацитета ловишта, повећање бројности дивљачи, увођење нових врста дивљачи, заштита дивљачи од ловокрадица и унапређење ловно-стручне и чуварске службе.
21.	Пружање локалном становништву стручне помоћи и других облика сарадње за производњу здраве хране, развој руралног туризма на постојећим салашима, развој еко туризма кроз брендирање производа традиционалне и органске производње у складу са смерницама заштите природних добара у обухвату Просторног плана.
22.	Подстицање развоја микро, малих и средњих предузећа и предузетништва (за производне јединице мањег капацитета које својим функционисањем неће угрожавати животну средину и која ће активирати локалне сировинске потенцијале подручја)
23.	Трговину развијати у складу са развојем мреже насеља и центара и у складу са критеријумом учесталости њиховог коришћења. Развој трговине у планском периоду ће се одвијати у трговинским форматима класификованим на основу Правилника о класификацији трговинских формата („Службени гласник РС“, број 39/21)
24.	Угоститељску делатност развијати у складу са законским и подзаконским актима који регулишу ову област и у складу са реалним потребама.
25.	Занатство (производно, уметничко, услужно) развијати у правцу пружања производних услуга индустрији и у функцији очувања старих заната и развоја туризма.
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	
26.	Санација и рекултивација неуређених одлагалишта отпада, стихијски изабраних локација за одлагање отпада животињског порекла и осталих деградираних површина на територији обухвата Просторног плана.
27.	Одлагање комуналног и других врста отпада у складу са Регионални планом управљања отпадом (регионална депонија је на територији Града Зрењанина ван обухвата овог Просторног плана) и локалним планом за Град Зрењанин.
Унапређење водне инфраструктуре	
28.	Обезбедити одговарајуће услове за ревитализацију и даље одржавање оптималног водног режима у заштићеном подручју, а у смислу комуналне опремљености простора обезбедити квалитетно водоснабдевање и уређење и обезбеђење водних ресурса од даљег загађивања и расипања.
29.	Снабдевања водом у границама обухвата Просторног плана, засновано је на захватању воде за пиће индивидуално, путем бушених бунара.
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	
30.	Реконструкција категорисане саобраћајне мреже (ДП, ОП).
31.	Изградња капацитета немоторног саобраћаја (пешачке и бицикличке стазе).
32.	Изградња и реконструкција некатегорисане путне мреже (атарски и други приступни путеви).
Изградња и обнављање енергетске инфраструктуре	
33.	У оквиру посебне намене, обезбеђење ел енергије са постојеће 20 kV мреже.
34.	Ван посебне намене изградња: Прикључног вода за ТС 110/20 kV Перлез, Далековод 110 kV ТС Жабал-ТС Перлез, између ТС „Жабал“ и ТС „Перлез“ и Далековода 110 kV ТС-регион јужног Баната
Изградња капацитета за искоришћење обновљивих извора енергије	
35.	У оквиру посебне намене, али ван заштићених подручја, у складу са важећим уредбама и мерама заштите природе, могуће је коришћење обновљивих и других извора енергије: биомаса, биогас, гас, соларна и енергија ветра
Изградња електронске комуникационе инфраструктуре	
36.	Потпуна дигитализација електронске комуникационе мреже и објеката и изградња широкопојасне мреже
Заштита културног наслеђа	
37.	Заштита културног наслеђа у складу са Законским одредбама и условима Покрајинског завода за заштиту споменика културе.
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	
38.	Примена мера заштите у складу са мерама заштите од ванредних ситуација

Табела 17. Процена величине утицаја области Просторног плана у односу на циљеве стратешке процене

	Циљеви стратешке процене						
	А	Б	В	Г	Д	Ђ	Е
А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;	+3	+3	+3	0	0	0	+2
Б. Очување предеоних карактеристика подручја;	+3	+3	+3	0	+2	+2	+2
В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;	+2	+1	+1	+2	+1	+2	+1
Г. Одрживо управљање отпадом;	+3	+2	+2	+3	+2	+2	+2
Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;	+3	+2	+2	0	0	+2	+1
Ђ. Контролисана изградња нових привредних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;	+2	+1	0	+1	0	+2	+2
Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.							
Области планских решења	Циљеви стратешке процене						
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	+2	0	0	+1	+2	+3	+2
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	+3	+2	+2	0	0	+2	+2
Становништво и привредне активности	+3	+2	+2	0	0	+2	+1
Управљање водопривредне инфраструктуре	+2	+1	0	+1	0	+2	+2
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	+2	0	0	+1	+2	+3	+2
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ	0	+2	+1	0	0	+2	+1
Заштита културног наслеђа	+2	+2	+2	0	+2	+2	+3
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа							

Из приложене табеле закључује се да највећи број планских решења односно области планских решења има позитиван утицај са аспекта заштите животне средине.

Табела 18. Процена просторних размера планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја**Циљеви стратешке процене**

- А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;
 Б. Очување предеоних карактеристика подручја;
 В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;
 Г. Одрживо управљање отпадом;
 Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;
 Ђ. Контролисана изградња нових привредних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;
 Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	Циљеви стратешке процене									
	А	Б	В	Г	Д	Ђ	З	Ж	И	Л
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	Р	Р	Р	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне сировине, шуме и пољоп. земљиште)	Р	Л	Р	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л
Становништво и привредне активности	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Унапређење водопривредне инфраструктуре	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Р
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОЈЕ	Л	Л	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л	Л
Заштита културног наслеђа	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	Л	Л	Р	Л	Л	Л	Л	Л	Л	Л

Из приложене евалуације планских решења са аспекта просторних размера утицаја планских решења на подручје обухваћено Просторним планом закључује се да највећи број планских решења има локални карактер са аспекта заштите животне средине.

Табела 19. Процена вероватноће утицаја планских решења на животну средину и елементе одрживог развоја

Циљеви стратешке процене

А. Одрживо коришћење и заштита природних ресурса и заштита од буке;   Б. Очување предеоних карактеристика подручја;   В. Одрживо управљање и заштита заштићених подручја;   Г. Одрживо управљање отпадом;   Д. Рационална и контролисана експлоатација минералних сировина и унапређење енергетске ефикасности;   Ђ. Контролисана изградња нових привредних субјеката на подручју обухвата Просторног плана и минимизација негативних утицаја из постојећих привредних комплекса;   Е. Поштовање свих предвиђених мера заштите животне средине и превенција акцидентних ситуација.

Области планских решења	Циљеви стратешке процене									
	А	Б	В	Г	Д	Ђ	З	И	М	Н
Заштита природних добара и природних вредности, заштита предела	В	И	М	И	М				М	
Заштита природних ресурса (вода, ваздух, земљиште, минералне	И	В	И	М	М				И	И
Становништво и привредне активности	В	М	М	И	М				И	В
Управљање отпадом, заштита животне средине и здравља становништва	И	М	В	И	М				И	М
Унапређење водопривредне инфраструктуре	И		В	М					И	М
Унапређење саобраћајне инфраструктуре	М	М	М						М	М
Изградња и модернизација енергетске инфраструктуре и изградња капацитета ОИЕ		М	М		И				М	М
Заштита културног наслеђа		В	М							
Заштита од природних и техничко-технолошких удеса и несрећа	М	М	М	М	М				М	И

Из приложене евалуације планских решења са аспекта вероватноће утицаја планских решења на подручју обухваћеном Просторним планом закључује се да највећи број планских решења има карактер могућег са аспекта заштите животне средине.

Кумулативни и синергетски ефекти

У складу са Законом о стратешкој процени утицаја (члан 15.) стратешка процена треба да обухвати и процену кумулативних и синергетских ефеката. Значајни ефекти могу настати као резултат интеракције између бројних мањих утицаја постојећих садржаја и различитих планираних активности на подручју у обухвату Просторног плана. Кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат. Синергетски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја.

У Табели 21. на основу вредновања дефинисаног у Табели 20. извршена је анализа кумулативних и синергетских утицаја планских решења.

Табела 20. Вредновање карактеристика утицаја Просторног плана

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Природа утицаја	Интензитет активности у простору	Трајање (Временска димензија)	Просторна димензија
Позитиван (+) Негативан (-) Неутралан (Н)	Известан (И) Могућ (М) Није могућ(НМ)	Кумулативан (К) Кумулативан синергијски (КС) Синергијски (СИ) Појединачан-спорадичан (ПС)	Јак позитиван (ЈП) Позитиван (П) Мањи негативан (МН) Негативан (НГ)	Краткорочан (Кр) Средњорочан (Ср) Дугорочан (Др)	Локални (Л) Регионални(Рег) Национални (Нац)

2. АНАЛИЗА КАРАКТЕРИСТИКА УТИЦАЈА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Анализа процењених утицаја Просторног плана на животну средину извршена је у односу на врсту, вероватноћу и природу утицаја, као и у односу на интензитет активности, трајање и просторну димензију утицаја. Вредновање карактеристика утицаја врши се уважавајући исказану потребу за развој и унапређење услова за одрживи економски и друштвено-социјални развој на планском подручју, оцењујући однос позитивних и негативних утицаја и ефеката.

Примена и спровођење планираних мера заштите при имплементацији планских решења, изради, усвајању и имплементацији планова нижег реда, контрола и надзор над применом мера и мониторинг животне средине, представљају обавезне еколошке мере и смернице у циљу спречавања појава негативних утицаја и ефеката на животну средину у обухвату Просторног плана.

Планирани мониторинг животне средине омогућиће и контролу утицаја имплементације планских решења на животну средину.

Сва планска решења, дефинисана у контексту заштите и одрживог коришћења и уређења планског подручја свакако имају кумулативног утицаја на чиниоце животне средине и очување биодиверзитета.

Највећи број еколошких фактора, због међусобне условљености и интеракције, имају реверзибилни карактер, што се претпоставља и за посматрани простор.

3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНОГ И КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА, ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ И УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

3.1. ОПШТЕ МЕРЕ У ТОКУ ИЗГРАДЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ ОБЈЕКТА

Током извођења радова на припреми терена и изградњи објекта потребно је планирати и применити следеће мере заштите:

- Носилац пројекта је дужан да поштује Закон о планирању и изградњи, као и подзаконска акта донета на основу овог Закона;
- Вршити редовно квашење запрашених површина и спречити расипање грађевинског материјала током транспорта;
- Утврдити обавезу санације земљишта, у случају изливања уља и горива током рада грађевинских машина и механизације;
- Отпадни материјал који настане у процесу изградње (комунални отпад, грађевински материјал и метални отпад, пластика, папир, старе гуме и сл.) прописно сакупити, разврстати и одложити на за то предвиђену и одобрену локацију;
- Материјал из ископа одвозити на унапред дефинисану локацију, за коју је прибављена сагласност надлежног органа; транспорт ископаног материјала вршити возилима која поседују прописане кошеве и систем заштите од просипања материјала;
- Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке предмете, извођач радова је дужан да одмах прекине радове и обавести надлежну организацију за заштиту споменика културе;
- Ако се у току радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког типа и минеролошко-петрографског порекла, за које се претпоставља да има својство природног споменика, извођач радова је дужан да о томе обавести надлежну организацију за заштиту природе.

3.2. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРИРОДНИХ ДОБАРА

3.2.1 Заштићено подручје – Резерват

На подручју Резервата основна смерница генералног концепта заштите, развоја, уређења и управљања подручјем је очување водених и влажних станишта. Услови и мере заштите подразумевају мониторинг популација аутохтоне флоре и мониторинг животињских врста (пре свега, фауне инсеката, птица и сисара), као и едукацију и популаризацију очуваних вредности укупног биодиверзитета природног добра.

Планирати мере и активности како би се испунили **општи циљеви заштите природе и унапређења стања** на планском подручју:

- Спровођење прописаних режима и мера заштите, на основу аката о заштити и других релевантних просторно-планских, програмских и пројектних докумената;
- Одржавање мозаичности предела, кроз успостављање оптималног односа и просторног распореда водене, барске, ливадске и шумске вегетације;
- Планиским решењима је неопходно предвидети забрану промене културе земљишта за угрожена станишта (дубока бара, река, канал, трстик-мочвара, шума и ливада) и ограничити њихово коришћење на традиционалне начине попут обезбеђивања повољног нивоа и квалитета воде у Старом Бегеју, као и дужине трајања поплаве, кроз изналагање најбољег решења за снабдевање водом истог или бољег квалитета од оне у Старом Бегеју;
- Предвидети повезивање водених окана и изградњу/одржавање постојећих наменских устава („Перлез“ и друге мање уставе), усаглашено са потребама заштите природе, водопривреде, пољопривреде и шумарства;
- Подстицање очувања влажних и других ливада, плитких депресија и пашњака Мужљанског рита и слатина и Ботошког рита уз меру редовног кошења и одрживог/традиционалног пашарења, ради спречавања сукцесије и њиховог поновног нарастања;
- Обнављање и формирање мешовитих шумских састојина, са аутохтоним врстама дрвећа;
- Усклађивање привредних и других делатности (шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај, рибарство, туризам) са заштитом подручја;

У оквиру режима заштите **I (првог)** степена:

Забрањене су све активности осим научних истраживања (која не нарушавају природне вредности), контролисана едукације и активности усмерених ка очувању и унапређивању постојећег стања екосистема.

Обезбеђује се:

- научна истраживања (која не нарушавају природне вредности) и праћење природних појава;
- контролисана (бројно, временски и просторно) посета;
- спровођење санационих и других неопходних мера у случају пожара, елементарних непогода и удеса, појава болести и пренамножавања штеточина, уз сагласност Министарства;
- спровођење мера и активности усмерених ка очувању и унапређењу постојећег стања водених, мочварних и ливадских екосистема (пашарење и кошење као мере очувања травних површина и сузбијања инвазивних врста), одржавање оптималног водног режима;
- супституција алохтоних врста дрвећа аутохтоним најкасније по истеку опходње;
- уношење аутохтоних врста дрвећа на шумска станишта;
- интервентне мере на заштити екосистема по посебним условима заштите природе.

У оквиру режима заштите **II (другог)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу објеката и уређење простора за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности и реконструкцију и одржавање објеката саобраћајне и остале инфраструктуре;
2. очување сталних бара, рестаурацију влажних станишта, ревитализацију канала и вокова и одржавање њихове проточности;
3. негу и обнову шума са аутохтоним врста дрвећа, постепену замену састојина и групација алохтоних врста дрвећа као и култура клонских топола са аутохтоним врстама, остављање најмање 5 сувих и/или изваљених стабала по хектару приликом извођења мера неге шуме, уклањање конкурентске дрвенасте вегетације око младих јединки храстова;
4. постављање вештачких дупљи и вештачких острваца за строго заштићене дивље врсте, изградња пролаза за животиње, одржавање постојећих и формирање нових еколошких коридора;
5. уклањање водене и приобалне вегетације на Старом Бегеју и каналима у случајевима њиховог пренамножења, сузбијање инвазивних врста биљака и животиња;
6. порибљавање аутохтоним врстама, санациони риболов и изловљавање алохтоних врста риба;
7. заштиту и гајење дивљачи, уређивање и одржавање ловишта, постављање наменских објеката и опреме за потребе прихране, чувања и посматрања дивљачи и лов дивљачи у просторној целини Мужљански рит;
8. сакупљање гљива, дивље флоре и фауне и шумских плодова на земљишту у приватној својини, осим строго заштићених врста;
9. контролисано кошење, испашу и паљење вегетације;
10. решавање проблема неконтролисаног одлагања отпада и санацију дивљих депонија;
11. употребу чамаца и других пловила за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
12. приступ и боравак посетилаца, без камповања и ложења ватре на отвореном простору.

У оквиру режима заштите **III (трећег)** степена радови и активности ограничавају се на:

1. изградњу, реконструкцију и одржавања објеката електроенергетске, телекомуникационе, хидро-техничке и комуналне инфраструктуре, молова и објеката за потребе очувања, унапређења и приказивања природних вредности, прихват и одмор посетилаца и реконструкцију и одржавање постојећих објеката намењених пољопривредној производњи;
2. реконструкцију, рехабилитацију и одржавање путева, осим асфалтирања постојећих путева са земљаном подлогом;
3. измуљивање природних водотока и одржавања канала, без коришћења шљунка, песка и другог речног наноса;
4. заштиту обала Бегеја на еколошки прихватљив начин;
5. редовно одржавање ножице насипа и одношење сена;
6. кошење уз примену заштитних мера за флору и фауну;
7. испашу, укључујући и контролисану испашу на насипима;
8. коришћење трске на традиционалан начин;
9. орање постојећих површина обрадивог земљишта, осим преоравања травних површина, орања у заштитној зони канала и уклањања травног покривача заједно са површинским слојем земљишта;

10. обављање сточарства, ратарства, воћарства, виноградарства и пчеларства уз контролисану и што мању употребу хемијских средстава и развој органске пољопривреде, очување и обнављање старих сорти и раса биљних култура и домаћих животиња;
11. одржавање воћњака, винограда, фарми и рибњака на постојећим површинама и и без повећања капацитета;
12. пошумљавање и подизање ваншумског зеленила, осим на ливадама, депресијама, барама и пашњацима;
13. одржавања засада алохтоних врста дрвећа на постојећим површинама до истека опходње;
14. рекреативни и спортски риболов на каналу Бегеј и Трактор бари;
15. газдовање рибњацима за производњу млађи у Мужљанском риту;
16. гајење, заштиту и лов дивљачи;
17. употребу чамаца на моторни погон, осим на водотоку Старог Бегеја, где је то дозвољено једино за потребе чуварског надзора, научних истраживања и приказивања природних вредности;
18. очување, рестаурацију и стављање у функцију објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства;
19. уређење објеката и места за привремено одлагање и сакупљање комуналног и пољопривредног отпада;
20. развој и промоцију туризма.

3.2.2. Станишта заштићених и строго заштићених врста од националног значаја

На стаништима строго заштићених и заштићених врста која се налазе **ван грађевинских подручја**:

- Забрањено је мењати намену и културу површина, (преоравати површине под природном вегетацијом, градити рибњаке), уклањати травни покривач са површинским слојем земљишта, подизати соларне и ветрогенераторе, отворати површинске копове, мењати морфологију терена, привремено или трајно одлагати отпад и опасне материје, уносити инвазивне врсте биљака и животиња, вршити сечу дрвећа у дрворедима и ветробранским појасевима, планирати садржаје који су потенцијални извори узнемиравања дивљих врста (повећана фреквенца присуства људи или возила, бука, вибрације ноћно осветљење итд.), подизати високо зеленило на степским и слатинским стаништима;
- Ограничава се промена намене и културе површина само у циљу еколошке ревитализације станишта;
- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Неопходно је ускладити постојећи режим вода са циљевима заштите станишта;
- Обезбедити одрживо коришћење травних површина станишта за кошење и испашу у складу са капацитетом станишта (очување старих раса и сорти, обнова екстензивног сточарства и сл.);
- Потребно је ускладити планска документа за газдовање шумама и коришћење пољопривредног земљишта у циљу очувања заштићених врста.

Станишта строго заштићених и заштићених врста која се налазе **унутар грађевинских подручја**:

- Забрањене су активности које могу да доведу до уништавања јединки строго заштићених и заштићених врста (јединке у свим фазама развоја);
- Прибавити посебне услове заштите природе за све активности на овим подручјима којима се мењају карактеристике станишта.

3.2.3. Еколошки коридори и заштитне зоне еколошких коридора и станишта

Применити мере и техничка решења за очување и унапређење природних и полуприродних елемената еколошких коридора.

Потребно је прибавити посебне услове заштите природе у складу са Законом о заштити природе, за активности које се односе на:

- Израду планова и техничке документације;
- Регулацију водотока (пресецање меандара, изградња насипа и обалоутврда, продубљивање корита), поплочавања и изградње обала;
- Изградњу и/или обнављање саобраћајница које се укрштају са еколошким коридорима;
- Изградње нових и обнављања старих мостова;

Није дозвољена промена културе земљишта под вегетацијом у природном и блиско - природном стању (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.) као и чиста сеча шумских појасева или других врста зеленила са улогом еколошких коридора. Планом предвидети следеће типове озелењавања којим ће се обезбедити повезивање станишта заштићених врста, шумских станишта и коридора са циљем очувања биодиверзитета и смањења негативног утицаја климатских промена, и то:

- подизањем и обнављањем појасева високог зеленила;
- очувањем постојећих ливада и пашњака уз еколошки коридор у циљу очувања слатинских станишта;
- подизањем пољозаштитних појасева који садрже континуирани појас травне вегетације у циљу очувања степских и шумостепских станишта;

Приликом израде техничке документације, обавезно применити одговарајућа еколошки повољна техничких решења којима се обезбеђује безбедно кретање животиња уз еколошки коридор, на начин да се:

- поплочавање и изградња обала водотока/канала са функцијом еколошких коридора, сведе на минимум, ради очувања проходности корита и обале за дивље врсте;
- Обезбедити отвореност канала/водотока са улогом еколошких коридора на целој дужини (извршити ревитализацију коридора код зацевљених деоница);
- Обезбедити очување травне вегетације насипа, као дела еколошког коридора који омогућује миграцију ситним врстама сувих травних станишта;- Избегавати директно осветљење обале и применити одговарајућа планска и техничка решења заштите природних и блиско природних делова коридора од утицаја светлости;
- На грађевинском земљишту планирати намене за простор што већег дела приобаља еколошког коридора којима се обезбеђује континуитет мултифункционалног зеленог појаса који испуњава и услове очувања биолошке разноврсности;
- Очувати појас постојеће приобалне вегетације (врбака и мочварне вегетације) на што већој дужини обале водотока/канала;
- Процент високог зеленила на просторима за спорт и рекреацију унутар еколошког коридора Тисе треба да буде најмање 50%;
- Неопходно је обезбедити континуирани зелени коридор травне и шумске вегетације ширине 20 - 50 m унутар плавног подручја Тисе.
- Приобално земљиште канала/водотока треба да има травну вегетацију у ширини од најмање 4 m, а оптимално 8 m код локалних коридора, а код регионалних коридора у ширини од најмање 10 m, а оптимално 20 m (у случају ужег појаса приобалног земљишта од наведених вредности, обезбедити травни појас до границе водног земљишта). Травна вегетација се одржава редовним кошењем. Забрањено је узурпирати приобално земљиште коридора преоравањем, изградњом објеката и сл.;
- На деоницама еколошких коридора ван грађевинских подручја насеља стимулирати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређењу биодиверзитета;

Посебне мере очувања функционалности и проходности коридора:

- У случају планирања зона/комплекса за објекте чија је намена директно везана за воду и/или обалу, приликом изградње неопходно је планирати мере, чијом применом би се ублажиле последице евентуалног акцедентног изливања загађујућих материја (нпр. горива и уља) и ширења последица истог у еколошки коридор (нпр. постављањем пливајућих завеса на одговарајућим локацијама);
- Није дозвољено планирање складишта опасних материја (резервоари горива и сл.) у небрањеном делу плавног подручја водотокова. На простору еколошког коридора управљање отпадом планирати у складу са Законом о управљању отпадом и другим сродним важећим прописима;
- У зонама водопривредних објеката планирати техничка решења којима се обезбеђује максимални континуитет травне вегетације приобалног појаса и проходност терена за слабо покретљиве ситне животиње;
- Далеководне објекте и електроенергетску инфраструктуру изоловати и обележити тако да се на минимум сведе могућност електрокуције (страдања услед удара струје) и колизије (механичког удара у жице) летећих организама;
- На простору изван зона становања, забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за обалу водотока са функцијом еколошког коридора на растојању мањем од 50 m од линије средњег водостаја водотока;
- Приликом планирања зелених појасева еколошких коридора: забрањено је сађење/уношење инвазивних врста од којих су на простору Војводине најзначајнији: циганско перје (*Asclepias syriaca*), јасенолисни јавор (*Acer negundo*), кисело дрво (*Ailanthus altissima*), багремац (*Amorpha fruticosa*), копривић (*Celtis* spp.), дафина (*Elaeagnus angustifolia*), пенсилванијски јасен (*Fraxinus pennsylvanica*), трновац (*Gleditsia triacanthos*), жива ограда (*Lycium barbarum*), петолисни бршљан (*Parthenocissus quinquefolia*), касна сремза (*Prunus serotina*), златни штап (*Solidago gigantea* aggr.), звездан (*Symphotrichum* spp.), фалопија (*Fallopia* sp.), багрем (*Robinia pseudoacacia*) и сибирски брест (*Ulmus pumila*) у простору еколошког коридора, а током уређења зелених површина, одстранити присутне самоникле јединке инвазивних врста;
- Обезбедити што већи проценат (најмање 50%) аутохтоних врста.

3.2.4. Посебни услови заштите природе**Концепт озелењавања унутар граница Плана подразумева обавезу:**

1. Формирање система јавног зеленила, повећањем процента зелених површина, броја и разноврсности постојећих категорија јавног зеленила и одржавати га у блиско природном стању.
2. Учешће аутохтоних дрвенастих врста треба да буде минимално 20% и оптимално 50%, а примену четинарских врста (максимум 20%) ограничити само на интензивно одржаваним зеленим површинама са наглашеном естетском наменом, у складу са потребом прилагођавања климатским променама;
3. Очување и унапређење зелене површине унутар стамбених блокова, у зони породичног (индивидуалног) и вишепородичног становања и блокова са становањем као преовлађујућом наменом и повезати их у целину;
4. Приликом озелењавања комплекса, блокова и локација намењених за производњу, пословање и услуге, формирати више спратова зеленила са што већим процентом аутохтоних врста и користити примерке егзота за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине и не спадају у категорију инвазивних, како би се обезбедила заштита околног простора од ширења последица загађивања;
5. У случају озелењавања путног појаса фреквентних саобраћајница, формирати и одржавати густ зелени појас од врста отпорних на аерозагађење, са израженом санитарном функцијом, средњег и високог ефекта редукције буке, у комбинацији са жбуњем, а паркинг просторе равномерно покрити високим лишћарима;
6. Забрањена је садња инвазивних врста током уређења зелених површина и подизања заштитног зеленила;

7. Планско подизање зелених појасева уз постојеће и планиране државне саобраћајнице I и II реда у обухвату плана треба да се одвија у складу са предеоним карактеристикама подручја.
8. Приликом подизања пољозащитног зеленила са улогом вишефункционалног бафер појаса, потребно је:
9. Учешће аутохтоних дрвенстих врста треба да буде најмање 50% ради очувања биодиверзитета аграрног и урбаног предела уз одговарајућу разноврсност врста и физиогномије, тј. спратовности дрвенасте вегетације заштитних појасева будући да монокултуре евроамеричких топола не испуњавају функције заштитног зеленила;
10. Формирати заштитни појас зеленила између радних зона и осталих садржаја.

У циљу одрживог коришћења и заштите простора, препорука је да се на подручју посебне намене стимулишу делатности и определе површине везане за интегрисану и/или органску пољопривредну производњу (производи од сирка, трске, вуне, глине, пружа, млека, меса, грожђа...).

Планирање радних комплекса мора бити у складу са мерама заштите и очувања природних вредности простора, превасходно на стаништима заштићених и строго заштићених врста и еколошким коридорима са заштитним зонама.

За свако проширење локација или евентуално формирање нових радних комплекса (у заштитним зонама и у просторној целини остала посебна намена), нарочито у близини еколошких коридора ако се при томе планира и промена намене земљишта из пољопривредног у грађевинско, обавезна је израда плана детаљне регулације уз прибављање неопходних услова надлежних институција, као и поштовање смерница дефинисаних овим Просторним планом.

3.3. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА НЕПОКРЕТНИХ КУЛТУРНИХ ДОБАРА

Општи услови чувања културних добара

Забрана извођења свих радова који могу угрозити споменичка својства и статичку стабилност објеката у статусу добара под претходном заштитом.

Забрана подизања објеката који архитектуром, габаритом и наменом могу угрозити добро под претходном заштитом.

Забрањено депоновање запаљивих и штетних материја у објектима у статусу добара под претходном заштитом, њиховој заштићеној околини и на припадајућим парцелама на којима се налазе добра.

Обавезно прибављање посебних услова заштите за све врсте радова на добрима под претходном заштитом, као и изградњу на припадајућим парцелама и за изградњу и извођење било каквих инфраструктурних радова на парцелама добара под претходном заштитом и њиховој заштићеној околини. У случају извођења било које врсте инфраструктурних радова, што обухвата прикључке на инфраструктурне системе, као и за изградњу индивидуалног система обавезно је прибављање посебних услова заштите.

Није дозвољено организовање и извођење било каквих активности у простору и на припадајућој парцели добара под претходном заштитом које могу нарушити споменичка својства, односно неопходно је прибавити посебне услове и мере заштите за реализацију истих (концерти, манифестације, фестивали и сл.).

За презентацију добра под претходном заштитом неопходно је прибавити посебне услове надлежне установе.

Посебни услови заштите археолошких налазишта и археолошких локалитета

Археолошки локалитети спадају у категорију добара под претходном заштитом.

Посебни услови заштите важе за зоне археолошких локалитета који уживају статус претходне заштите за које је дозвољена изградња инфраструктуре и извођење грађевинских радова уз претходно прибављање појединачних мера заштите и обезбеђивање заштитних археолошких ископавања, праћења радова и адекватну презентацију налаза.

Приликом изградње инфраструктурних прикључака (гасовод, топловод, водовод, канализација, електромрежа, антенски предајници, путеви, пруге и сл.) обавезно је рекогносцирање целокупне трасе и археолошки надзор над извођењем ових радова које врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Археолошки надзор приликом извођења грађевинских и других радова врши стручна служба Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину.

Ако се у току извођења грађевинских и других радова наиђе на археолошка налазишта или археолошке налазе извођач радова је дужан да одмах, без одлагања прекине радове и о томе обавести Завода за заштиту споменика културе у Зрењанину, као и да предузме мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен, а све у складу са чланом 109. Став 1. Закона о културним добрима. Инвеститор је у обавези да обустави радове уколико наиђе на археолошка налазишта или археолошки предмет од изузетног значаја, ради истраживања локације.

Инвеститор је дужан да обезбеди средства за праћење, истраживање, заштиту и чување пронађених остатака који уживају претходну заштиту.

3.4. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ И УРЕЂЕЊА ПРЕДЕЛА

Осим наведених услова и мера заштите и уређења природних добара, наводе се и мере које се односе на очување и унапређење специфичне композиције и конфигурације структуре предела и заштиту вредности предеоних елемената као основне идеје уређења подручја Просторног плана, а односе се на простор дефинисаних целина и подцелина, односно на цео обухват Просторног плана:

- забрањена је изградња ветроелектрана и соларних електрана на пољопривредном, шумском и водном земљишту, као и малих хидроелектрана на водном земљишту у подручју посебне намене;
- забрањена је изградња објеката који неповољно утичу на ваздух, воде, земљиште и шуме, изгледом, прекомерном буком или могућношћу да на други начин наруше вредности карактера предела, природне и остале вредности подручја, а посебно геоморфолошких формација и станишта биљака и животиња (на пр. индустријски објекти, стоваришта и др. објекти) у подручју посебне намене;
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност система водотока и канала;
- одржавати еколошке коридоре успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- забрањени су радови и интервенције који могу изазвати процес водне ерозије;
- одржавати мозаичне структуре обрадивог пољопривредног земљишта, ливада и пашњака, водотокова и канала, као и земљишта уз њих;
- неопходно је очување влажних и забарених подручја.

3.5 МЕРЕ ЗАШТИТЕ ГЕОЛОШКОГ И ПАЛЕОНТОЛОШКОГ НАСЛЕЂА

Уколико се у току извођења радова наиђе на природно добро које је геолошко-палеонтолошког или минералошко-петрографског порекла (фосили, минерали, кристали и др.), а које би могло представљати заштићену природну вредност, обавеза је да се оно пријави надлежном Министарству у року од осам дана од дана проналаска и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе.

3.6. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЖИВОТА И ЗДРАВЉА ЉУДИ

Адекватна имплементација планских решења у области заштите животне средине, пре свега, препоруке и обавеза израде студија процена утицаја пројеката на животну средину, студија утицаја на здравље људи и др. и стратешких процена планова на животну средину, као и успостављање мониторинга параметара животне средине и инспекцијски надзор имају важну улогу у очувању квалитета живота и здравља људи на подручју Просторног плана.

Одрживо управљање животном средином је кључни фактор у сузбијању бројних болести чији су директни изазивачи фактори животне средине, пре свега антропогени утицаји и њихово синергијско дејство са природним, као и њихови међусобни утицаји.

Утицаји животне средине на здравље људи су велики и представљају последичну реакцију, те је становништво у ширем обухвату Просторног плана свакодневно изложено низу физичких, хемијских и биолошких агенаса, природног и антропогеног порекла.

Стратегија управљања ризиком у циљу смањења изложености негативним ефектима на људско здравље у току санације седиментног материјала подразумева административну контролу, техничке мере и мере личне заштите.

Административна контрола и техничке мере: спроводи се у складу са националним законодавством, Закон о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС“, бр. 101/05, 91/15 и 113/17-др. закон), Уредба о безбедности и здрављу на раду на привременим или покретним градилиштима („Службени гласник РС“, бр. 14/09, 95/10 и 98/18) и сви остали релевантни национални здравствени и безбедносни прописи и законодавство ЕУ (Директиве 92/57/ЕЕС и 89/391/ЕЕС).

Мере за безбедност и заштиту здравља на градилишту, према Уредби сврстане су у две групе (Прилог 4. Уредбе):

- а. општи захтеви за безбедан и здрав рад на градилиштима (опште мере);
- б. специфични захтеви за радна места на градилиштима (посебне мере).

Све мере морају бити предвиђене и дефинисане Планом превентивних мера који израђује Координатор за безбедност и здравље на раду за пројектовање (морају се предвидети у фази пројектовања) и Координатор за безбедност и здравље на раду за извођење, уколико их није израдио послодавац (мере које су оперативног карактера, односно које се односе на сам рад и технолошки поступак рада - грађења; дакле, уређење градилишта и специфичне мере за безбедан и здрав рад на градилишту).

У случају било каквих измена у условима рада, које могу утицати на безбедност, па самим тим и на мере за безбедност, те промене се морају унети и у План превентивних мера, односно, морају се изменити или допунити и превентивне мере.

План превентивних мера треба да садржи све податке који утичу на безбедност и здравље радника који обављају грађевинске радове, опште и специфичне мере за безбедан рад, а специфичне мере су, за грађевинске радове, дате у посебним правилницима, на које се позива Закон о безбедности и здрављу на раду. То су: Правилник о заштити на раду при извођењу грађевинских радова („Службени гласник РС“, број 53/97), Правилник о садржају елабората о уређењу градилишта („Службени гласник РС“, бр. 121/12 и 102/15) и други правилници који дефинишу правила струке у одређеним ситуацијама, па самим тим и превентивне мере.

Мере личне заштите: Правилником о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду („Службени гласник РС“, бр. 92/08 и 101/18), прописани су минимални захтеви које је послодавац дужан да испуни у обезбеђивању примене превентивних мера при коришћењу средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Средства и опрема за личну заштиту на раду јесу сва средства и опрема које запослени носи, држи или на било који други начин користи на раду, са циљем да га заштити од једне или више истовремено насталих опасности и/или штетности, односно да отклони или смањи ризик од настанка повреда и оштећења здравља.

3.7. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРИРОДНИХ РЕСУРСА

Опште мере заштите природних ресурса односе се на:

- Вођење регистра извора загађивања животне средине од стране надлежне општинске управе за послове заштите животне средине, као дела интегралног националног регистра извора загађивања који води Агенција за заштиту животне средине;
- Успостављање континуиране контроле и систематско праћење квалитета параметара животне средине (ваздуха, воде, земљишта, буке и нејонизујућег зрачења) од стране овлашћених организација;
- Формирање заштитних појасева зеленила у оквиру саобраћајне и водне инфраструктуре и пољопривредног земљишта, у циљу заштите од еолске ерозије - одношења површинског слоја земљишта и усева у фази семена.

Посебне мере за постројења и радне садржаје⁵

Услови који се односе на сва постојећа и планирана постројења и радне садржаје на простору у обухвату Просторног плана су:

- Применити опште и посебне санитарне мере и услове предвиђене законом и другим прописима, којима се уређују послови санитарног надзора, као и прибављене услове/сагласности надлежних органа и организација;
- Фекалне отпадне воде испуштати у водонепропусну септичку јаму (као прелазно решење) или одводити интерном канализацијом у јавну канализациону мрежу;
- Све технолошке отпадне воде, преко сливних решетки, сакупљати и одводити у водонепропусну септичку јаму, уз претходан третман на таложнику и сепаратору или их упуштати у јавну канализацију, а по извршеном одговарајућем третману, којим се обезбеђује прописани квалитет за испуштање у канализациону мрежу односно реципијент;
- Спроводити мере заштите животне средине (ваздуха, воде, земљишта, заштите од буке) и адекватно управљање насталим отпадом.

⁵ Према Упутству о минималним условима за заштиту животне средине, објављеним од стране надлежног министарства за послове заштите животне средине 2010. године

У складу са Законом о заштити животне средине, у предметном Просторном плану примениће се прописани систем мера и услова за одрживо управљање, очување и унапређење природне равнотеже и услова за живот, као и за спречавање и смањење загађивања животне средине.

3.7.1. Мере заштите ваздуха

Заштита ваздуха ће се обезбедити кроз примену следећих мера:

- поштовати Закон о заштити ваздуха и пратећа подзаконска акта;
- спроводити одговарајуће мере заштите, односно инсталирати опрему и извести одговарајућа техничка и технолошка решења, којима се обезбеђује да емисија загађујућих материја у ваздуху задовољава прописане граничне вредности;
- у случају прекорачења граничних вредности нивоа загађујућих материја у ваздуху, обавезно је предузимање техничко-технолошких мера или обустављање технолошког процеса, како би се концентрације загађујућих материја свеле на ниво прописаних вредности;
- уколико дође до квара уређаја којим се обезбеђује спровођење прописаних мера заштите, или до поремећаја технолошког процеса, услед чега долази до прекорачења граничних вредности емисије, носилац пројекта је дужан да квар или поремећај отклони или прилагоди рад новонасталој ситуацији, односно обустави технолошки процес како би се емисија свела у дозвољене границе у најкраћем року;
- код стационарног извора загађивања, у току чијег обављања делатности се могу емитовати непријатни мириси, обавезна је примена мера које ће довести до редукације мириса, иако је концентрација емитованих материја у отпадном гасу испод граничне вредности емисије;
- коришћење еколошких енергената (електрична енергија, соларна енергија, енергија ветра, биомаса, геотермална енергија) за грејање будућих туристичких капацитета и осталих корисника простора;
- успостављање заштитних зона са заштитним зеленилом уз саобраћајнице за све категорије путева у складу са Законом, као мера заштите од буке и аерозагађења;
- дефинисање и других мера заштите квалитета ваздуха кроз поступак процене утицаја на животну средину.

3.7.2. Мере заштите вода

У циљу заштите вода (површинских и подземних) успостављају се следеће мере заштите:

- забрањено је испуштање отпадних вода у површинске и подземне воде, које прелазе граничне вредности емисије-квалитет пречишћеног ефлуента мора задовољавати прописане критеријуме за упуштање у канализациони систем насеља, односно крајњи реципијент;
- забрањено је испуштање отпадних вода које су прекомерно термички загађене;
- отпадне воде индустрије потребно је предтретманом довести до нивоа квалитета који задовољава санитарно-техничке услове за испуштање у јавну канализацију, односно за пречишћавање на ППОВ;
- вршити прихват зауљених отпадних вода преко сепаратора уља и масти;
- вршити биохемијско и механичко испитивање параметара квалитета отпадних вода;
- дефинисати зону изворишта и одредити зону и мере санитарне заштите свих изворишта висококвалитетних површинских и подземних вода;
- земљиште и водене површине у подручју заштите изворишта водоснабдевања морају бити заштићени од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно деловати на издашност извора и здравствену исправност воде, забраном активности које утичу на промену квалитета воде у водоносним слојевима или површинским токовима;

- обавезно очување квалитета површинских и подземних вода у складу са захтеваном класом;
- забрана неконтролисаног каптирања извора без обзира на издашност;
- забрана неадекватног каптирања и експлоатације термоминералних вода
- у циљу заштите формирати зоне санитарне заштите издани термоминералних вода (елиминација појединих активности по зонама);
- контрола квалитета воде за пиће (физичко-хемијски и микробиолошки стандарди) од стране стручних служби на локалном нивоу;
- санација и ревитализација објеката и опреме водоводне инфраструктуре и изградња нових објеката у складу са санитарно-техничким условима изградње и уређења;
- решавање снабдевања становништва водом у насељима, упоредо са решавањем питања одвођења и третмана отпадних вода;
- сакупљање и евакуација отпадних вода преко сепарационог канализационог система (раздвајање колектора за отпадне воде од колектора кишне канализације) за постојеће и планиране туристичке локалитете и остале кориснике у обухвату Просторног плана;
- строго контролисана примена хемијских средстава у пољопривреди у циљу заштите површинских и подземних вода од загађивања;
- забрана трајног депоновања отпада на целом подручју обухвата Просторног плана;
- побољшање систематског мерења и осматрања квалитета површинских вода, увођењем нових тзв. система засебних мерних станица (мерних места) са или без континуиране регистрације података и са резервним (допунским) местима за повремена или ад хок мерења ради потпунијег увида у квалитет вода;
- развијање културе становништва о потреби чувања водних ресурса.

3.7.3. Мере заштите земљишта

Заштита земљишта најуже је повезана са заштитом ваздуха и воде, јер се многи од загађивача преко падавина, нагиба и пукотина у тлу и сл. преносе из вода у земљиште.

Посебни услови и мере у функцији заштите земљишта су:

- применити биоразградиве материјале у зимском периоду за одржавање паркинга, улица и манипулативних платоа;
- примењивати мере којима се спречава расипање и развејавање прашкастих материја и отпада по околини, приликом манипулисања или привременог чувања:
 - У случају изливања опасних материја (гориво, машинско уље и сл.), загађени слој земљишта се мора отклонити и исти ставити у амбалажу која се може празнити само на, за ту сврху, предвиђеној локацији. На месту акцидента нанети нови, незагађени слој земљишта;
 - заштита функције земљишта, заустављање деградације земљишта и рекултивација деградираних површина;
 - примена концепта органске пољопривреде и замена конвенционалне методе примене хемијских средстава заштите и агротехничких мера у пољопривреди;
 - забрана стихијског одлагања отпада на територији обухвата Просторног плана и санација неуређених одлагалишта отпада-сметлишта, у циљу заштите земљишта.

Заштиту земљишта од потенцијалне деградације обезбедити адекватним одвођењем отпадних вода, као и предузимањем превентивних мера при претакању или претовару материја које имају загађујући карактер.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета у складу са његовом наменом.

3.7.4. Остале посебне мере заштите

Мере заштите од буке

Мере и услове заштите од буке јединица локалне самоуправе утврђује у складу са Законом о заштити од буке у животној средини. Обавезе јединице локалне самоуправе на чијем се простору налази обухват Просторног плана, односе се на акустичко зонирање на територији локалне самоуправе, одређивање мера забране и ограничења у складу са Законом, доношење локалног акционог Просторног плана заштите од буке у животној средини, обезбеђење и финансирање мониторинга буке у животној средини и вршење надзора и контроле примене мера заштите од буке у животној средини.

Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, број 75/10) прописани су индикатори буке у животној средини, граничне вредности, методе за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке на здравље људи.

Мере заштите при управљању отпадом

Концепцију одлагања комуналног отпада треба усагласити са принципима Програма управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031. године.

Сваки генератор отпада је обавезан да изврши карактеризацију и категоризацију отпада код надлежних организација и да се у зависности од његове природе са њим поступа у складу са законским прописима. Обавеза генератора отпада је да, у складу са Законом о управљању отпадом и осталим законским и подзаконским актима, који непосредно регулишу ову област: обезбеди потребан простор за одлагање отпада, обезбеди потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, а да секундарне сировине, опасан и други отпад, предаје субјекту који има одговарајућу дозволу за управљање отпадом (складиштење, одлагање, третман и сл.).

Посебне мере и услови су:

- комунални отпад потребно је сакупљати и обезбедити његову редовну евакуацију на локацију која је утврђена од стране комуналне службе;
- привремено складиштење евентуално присутног опасног отпада вршити у складу са Законом о управљању отпадом. Отпад мора да буде прописно обележен и привремено складиштен на прописан начин до његовог коначног збрињавања;
- разношење чврстог отпада спречити његовим систематским прикупљањем и депоновањем на за то уређеним локацијама;
- на свакој грађевинској парцели обезбедити посебан простор, тако да се омогући лак приступ надлежне службе, као и потребне услове и опрему за сакупљање, разврставање и привремено чување различитих отпадних материја, у складу са законом и другим прописима;
- примењивати опште и посебне санитарне мере предвиђене законом и другим прописима којима се уређују послови санитарног надзора.

У случају потребе за простором за селективно сакупљање отпада који се не може чувати у контејнерима за комунални отпад, обавеза је власника/корисника да прибави услове, односно дозволу/сагласност надлежног органа за потребе уређења или коришћења наведеног простора.

На основу овог Закона и подзаконских аката, ће се спроводити планско управљања отпадом на територији Града Зрењанина у оквиру обухвата Просторног плана.

Третман животињског отпада ће се спроводити у складу са Законом о ветеринарству, Правилником о начину разврставања и поступања са споредним производима животињског порекла, ветеринарско-санитарним условима за изградњу објеката за сакупљање, прераду и уништавање споредних производа животињског порекла, начину спровођења службене контроле и самоконтроле, као и условима за сточна гробља и јаме гробнице („Службени гласник РС“ бр. 31/11, 97/13, 15/15 и 61/17) и другим подзаконским актима. С обзиром на то да ће се разрада појединих планских решења вршити израдом одговарајуће планске документације, за наведене планове орган надлежан за њихову припрему, може донети одлуку о изради стратешке процене, према критеријумима, прописаним Законом о стратешкој процени, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

За све објекте који могу имати утицаја на животну средину, надлежни орган може прописати израду студије процене утицаја на животну средину у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину и Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08). У границама Резервата обавезна је израда студије процене утицаја у складу са Законом.

За постројења и активности која могу имати негативне утицаје на здравље људи, животну средину или материјална добра, врсте активности и постројења, надзор и друга питања од значаја за спречавање и контролу загађивања животне средине, уређују се услови и поступак издавања интегрисане дозволе, која је дефинисана Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине.

Законом о интегрисаном спречавању и контроли загађивања животне средине, прописано је да ће, за постојећа постројења и активности оператер прибавити дозволу најкасније до 2015. године у складу са Програмом усклађивања појединих привредних грана са одредбама овог Закона. На основу Уредбе о утврђивању Програма динамике подношења захтева за издавање интегрисане дозволе („Службени гласник РС“, број 108/08), утврђују се рокови у оквиру којих се подносе захтеви за издавање интегрисане дозволе, по врстама активности и постројења.

Према подацима надлежног Министарства, у подручју посебне намене не постоји ни једно постројење које подлеже издавању интегрисане дозволе, нити севесо постројење, вишег нити нижег реда.

Локална самоуправа је у обавези да, на основу Плана заштите од удеса оператера који се налазе на територији те локалне самоуправе, изради План заштите од удеса локалне самоуправе (екстерни План заштите од удеса), чији је садржај и методологија израде уређена Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама.

3.8. УСЛОВИ И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ЕЛЕМЕНТАРНИХ НЕПОГОДА И АКЦИДЕНТНИХ СИТУАЦИЈА

Заштита од елементарних непогода

Заштита од елементарних непогода подразумева планирање простора у односу на могуће природне и друге појаве које могу да угрозе здравље и животе људи или да проузрокују штету већег обима на простору за који се Просторни план ради, као и прописивање мера заштите за спречавање елементарних непогода или ублажавање њиховог дејства. Настанак, обим и време трајања ванредних ситуација у већини случајева се не могу унапред предвидети, али се за извесне појаве на основу искустава, статистичких података и метода моделовања, а с обзиром на место појаве, може претпоставити да ће до њих доћи, те се у том смислу планирају и спровode конкретне мере заштите.

На основу *сеизмолошких* услова добијених од Републичког сеизмолошког завода, на посматраном подручју су утврђене регионалне вредности очекиваних максималних параметара осциловања тла на површини терена. У поступку просторног планирања потребно је користити параметре који су дати на карти сеизмичког хазарда за повратни период од 475 год. као мере ограничења употребе простора. При пројектовању и утврђивању врсте материјала за изградњу или реконструкцију објеката, обавезно је уважити могуће ефекте за наведене степене сеизмичког интензитета према Европској макросеизмичкој скали - 98, како би се максимално предупредиле могуће деформације објеката под сеизмичким дејством.

Превентивне мере заштите од *пожара* обухватају планске мере заштите које се односе на планирање приступних путева, окретница и платоа одговарајућих карактеристика за потребе ватрогасних возила, планирање изворишта за снабдевање водом и капацитете водоводне мреже који обезбеђују довољне количине воде за гашење пожара, размак између објеката којим се спречава ширење пожара и др.

Републички хидрометеоролошки завод Србије врши систематска метеоролошка и хидролошка мерења и осматрања у државној мрежи метеоролошких и хидролошких станица, израђује карте угрожености и карте ризика од метеоролошких елементарних непогода, а такође издаје и обавештења, најаве и упозорења о *метеоролошким и хидролошким елементарним непогодама* и катастрофама. Праћење метеоролошке и хидролошке ситуације нарочито је битно у погледу заштите живота људи и материјалних добара од деловања метеоролошких и хидролошких елементарних непогода и катастрофа.

Изградња нових објеката на одстојању мањем од 500 m од противградних станица сектора одбране од града, могућа је само по обезбеђењу посебне сагласности и мишљења Републичког хидрометеоролошког завода Републике Србије.

Акцидентне ситуације (удеси)

Надлежности, обавезе, мере и начини деловања, проглашавања и управљања у ванредним ситуацијама дефинисане су Законом о смањењу ризика од катастрофа и управљања ванредним ситуацијама.

Одредбе овог закона односе се на израду планова заштите од удеса и предузимање мера за спречавање и ограничавање утицаја, успостављање адекватних одговора на ванредне ситуације које су узроковане елементарним непогодама, техничко-технолошким несрећама - удесима и катастрофама.

На утврђивање концепције просторног развоја, утичу постојеће делатности са присутним факторима ризика, угроженост простора природним непогодама и функционална намена простора. Планирање намене и садржаја простора и имплементација мера превенције, има за циљ спречавање или смањивање вероватноће настанка удеса и могућих последица, а организују се и спроводе на основу процене ризика и последица од удеса.

Ове мере се односе на:

- адекватно просторно планирање и зонирање насеља (подразумева одређивање зона заштите, удаљености опасних активности од насеља, дислокацију постојећих ризичних садржаја, планирање одговарајућих садржаја у циљу спречавања ширења последица од потенцијалних удеса, итд.);
- специфичне услове за изградњу објеката и инфраструктуре са повећаним ризиком од удеса;
- израду анализе ризика од удеса и давање мишљења и сагласности на њих;
- избор и примену технологија чијом се експлоатацијом мање загађује животна средина и обезбеђује већи степен заштите од потенцијалног загађења;
- благовремено отклањање свих уочених техничко - технолошких недостатака;
- утврђивање траса транспорта опасних материја изван насељених места.

3.9. УРЕЂЕЊЕ ПРОСТОРА ОД ИНТЕРЕСА ЗА ОДБРАНУ ЗЕМЉЕ

Добијени услови и захтеви од Министарства одбране, а који се односе на просторна решења (утврђене зоне просторне заштите) у обухвату Просторног плана, уграђени су у сам Просторни план. Подаци поверљивог карактера детаљно су обрађени у Посебном прилогу који је саставни део Просторног плана, а који не подлеже стручној контроли, ни јавном увиду.

Према условима Центра за разминирање, у границама Просторног плана не искључује се могућност присуства експлозивних остатака рата. Скреће се пажња на опрезност приликом извођења земљаних радова, полазећи од чињенице да су се на територији РС током два Светска рата одвијали оружани сукоби различитих интензитета.

3.10. УСЛОВИ И МЕРЕ КОЈИМА СЕ ПОВРШИНЕ И ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЕНЕ ЧИНЕ ПРИСТУПАЧНИМ ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Приступачност јесте резултат примене техничких стандарда у планирању, пројектовању, грађењу, реконструкцији, доградњи и адаптацији објеката и јавних површина помоћу којих се свим људима, без обзира на њихове физичке, сензорне и интелектуалне карактеристике или године старости, осигурава несметан приступ, кретање, коришћење услуга, боравак и рад. С обзиром на то да се на предметном простору могу очекивати и корисници са посебним потребама при планирању, пројектовању и грађењу саобраћајних површина (колских и пешачких површина), прилаза до објеката, као и при пројектовању објеката јавне намене (објеката намењених за јавно коришћење) неопходно је обезбедити услове за несметано кретање истих у простору, у складу са Правилником о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама („Службени гласник РС“, број 22/15).

Поред ових мера, приликом израде одговарајуће пројектно техничке документације за објекте намењене за јавно коришћење, треба предвидети уобичајене мере за заштиту инвалидних лица у самом објекту, као што су прилагођавање улазне партије и омогућавање несметане комуникације унутар објекта.

3.11. УСЛОВИ И МЕРЕ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ ИЗГРАДЊЕ

Смањење потрошње свих врста енергије, уз обезбеђење истих или бољих услова коришћења и функционисања објекта јесте циљ енергетске ефикасности изградње, заштити животне средине и климатских услова доприноси смањење потрошње необновљивих извора енергије (фосилних горива) и коришћење обновљивих извора енергије.

Основне мере за унапређење енергетске ефикасности односе се на смањење енергетских губитака, ефикасно коришћење и производњу енергије.

Развој и коришћење нових и обновљивих облика енергије уз подстицање градитеља и власника објеката да примене енергетски ефикасна решења и технологије ради смањења текућих трошкова јесте основни циљ енергетске ефикасности изградње. Са што мање утрошене енергије енергетски ефикасном градњом треба обезбедити удобан и комфоран боравак у објекту у свим временским условима.

Повећање енергетске ефикасности обезбедити са:

- изградњом пешачких и бицикличких стаза, за потребе обезбеђења комуницирања између центара и смањења коришћења моторних возила;
- подизањем зеленила, уличног и уз ван насељске путне коридоре (смањује се загревање тла и ствара се природни амбијент за шетњу, вожњу бицикла и друге начине кретања);
- пројектовањем и позиционирањем зграда према климатским аспектима, изложености сунцу и утицају суседних објеката, подизањем зелених кровова, као компензација окупираном земљишту;
- изградњом малих система за производњу енергије унутар планираних комплекса, на бази обновљивих извора енергије (сунце, геотермалне воде, и др.) и изградњом даљинских или централизованих система грејања и хлађења.

За потребе повећања енергетске ефикасности, при пројектовању, изградњи и касније експлоатацији објеката, као и при опремању енергетском инфраструктуром, применити следеће мере:

- максимално користити нова техничка и технолошка решења у циљу енергетски ефикасније градње и употребе објеката;
- користити потенцијал обновљивих извора енергије локације: енергију сунца, подземних вода и сл., применом стаклених башти, фотонапонских панела, соларних колектора, топлотних пумпи и сл. (топлотне пумпе код ових система могу радити у режиму грејања зими, а у режиму хлађења у току лета тако да се постиже угодна и равномерна клима током читаве године);
- оријентацијом и функционалним концептом објекта максимално искористити сунчеву енергију за загревање објекта (оријентација према јужној, односно источној страни света), груписати просторије сличних функција и сличних унутрашњих температура (нпр. помоћне просторије оријентисати према северу) и сл;
- пројектовати облик објекта којим се може обезбедити што је могуће енергетски ефикаснији однос површине и запремине омотача објекта у односу на климатске факторе и намену зграде;

- обезбедити максимално коришћење природног осветљења, као и коришћење пасивних добитака топлотне енергије зими, односно заштите од прегревања у току лета адекватним засенчењем;
- оптимализовати величину отвора (prozora, светларника и др.) како би се смањили губици енергије, а просторије добиле довољно светлости и природну вентилацију;
- заштитити делове објекта зеленилом и другим мерама који су лети изложени јаком сунчевом зрачењу, а зими ветровима (на јужној и западној страни садити листопадно дрвеће, а на северној зимзелено);
- размотрити могућност постављања тзв. зелених кровова и фасада, као и коришћење атмосферских и отпадних вода;
- користити систем природне вентилације (вентилациони канали, прозори, врата и други грађевински отвори), тако да губици топлоте у зимском периоду и топлотно оптерећење у летњем периоду буду што мањи;
- при пројектовању термотехничких система, предвидети елементе система грејања, климатизације и вентилације са високим степеном корисности;
- системе централног грејања пројектовати и изводити, тако да се омогући централна и локална регулација и мерење потрошње енергије за грејање;
- употребљавати енергетски ефикасна расветна тела.

Објекти високоградње морају бити пројектовани, изграђени, коришћени и одржавани на начин којим се обезбеђују прописана енергетска својства. Ова својства се утврђују издавањем сертификата о енергетским својствима, који чини саставни део техничке документације која се прилаже уз захтев за издавање употребне дозволе.

Мере за постизање енергетске ефикасности постојећих објеката су следеће:

- при реконструкцији објекта, а у циљу постизање енергетске ефикасности, дозвољено је накнадно извођење спољне топлотне изолације зидова уколико се врши у складу са законом, при чему треба водити рачуна о очувању функционалне и обликовне целовитости зграде и у складу је са мерама заштите надлежног органа за објекте који су у режиму заштите;
- уколико се зид који се санира налази на регулационој линији, односно граници са суседном парцелом, дозвољава се реконструкција за потребе постизања енергетске ефикасности објекта уз сагласност власника суседне јавне/приватне парцеле;
- дозвољено је накнадно формирање стакленика (уколико за то постоје техничке могућности и ако се елаборатом докаже побољшање енергетске ефикасности зграде), елиминисање „хладних мостова“ и смањење енергетских губитака постављањем топлотне изолације на зидове, кровове и подове, замена столарије новом која има добре термоизолационе карактеристике, а све у циљу спречавања неповратних губитака дела топлотне енергије;
- примењивати мере за постизање енергетске ефикасности прописане за планиране објекте у максималној мери у којој услови постојећег објекта то дозвољавају;
- уградња система грејања и припреме санитарне топле воде (замена и модернизација котлова и горионика, уградња нових енергетских система, прелазак са прљавих горива на природни гас или даљинско грејање, замена и модернизација топлотних подстаница, регулација температуре, уградња термостатских вентила, делитеља и мерача топлоте и друге мере).

Сви објекти подлежу обавези спровођења енергетског прегледа. За све јавне објекте је обавеза да се спроводе програм енергетске ефикасности који доноси јединица локалне самоуправе, а који нарочито садржи планирани циљ уштеда енергије, преглед и процену годишњих енергетских потреба, план енергетске санације и одржавања јавних објеката, као и планове унапређења система комуналних услуга (даљинско грејање и хлађење, водовод, јавна расвета, управљање отпадом, јавни транспорт и др.).

Инвеститори објекта у изградњи, односно објекта који се реконструише су дужни да грејну инсталацију сваког објекта предвиђеног за прикључење на неки од система

снабдевања топлотном енергијом опреме уређајима за регулацију и/или мерење предате топлотне енергије.

Нова и ревитализована постројења за производњу електричне и/или топлотне енергије, системи за пренос електричне енергије, дистрибуцију електричне и топлотне енергије и транспорт и дистрибуцију природног гаса, морају да испуњавају минималне захтеве у погледу њихове енергетске ефикасности, а у зависности од врсте и снаге тих постројења, односно величине система.

Неки објекти, као што су историјски споменици, верски објекти, пољопривредне зграде, могу бити изузете из примене мера за постизање енергетске ефикасности.

IV СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ У ПОСТУПКУ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

За обухват Просторног плана дају се смернице за спровођење планских решења и њихову даљу разраду.

1. СМЕРНИЦЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА У ПОДРУЧЈУ ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ

Спровођење овог Просторног плана приказано је на Рефералној карти број 4 - Карта спровођења.

У случају неслагања бројева катастарских парцела у текстуалном и графичком делу Просторног плана меродаван је графички део Просторног плана, односно релевантан је број катастарске парцеле читан у складу са графичким делом Просторног плана.

Овим Просторним планом дефинисано је уређење, коришћење и заштита на подручју СРП „Царска бара“, тако да се то подручје ставља ван снаге у Просторном плану града Зрењанин, и неће се примењивати у делу у којем је у супротности са овим ППППН.

За део насеља Перлез који се налази у обухвату Просторног плана, ван заштићеног подручја у зони утицаја, морају се поштовати смернице дефинисане овим Планом (поглавље IV, тачка „1.2.3. Правила уређења на осталом земљишту у оквиру зоне утицаја на подручје посебне намене“, као и тачка „2.4.2. Правила грађења на грађевинском земљишту у зони утицаја на подручје посебне намене“. У циљу заштите природних вредности, примењиваће се мере заштите које се односе пре свега на ограничено ширење грађевинског подручја насеља, пренамену парцела из пољопривредног у грађевинско земљиште ...

За подручје посебне намене предвиђено је **директно спровођење овог Просторног плана**, осим за пристаниште за сопствене потребе у КО Перлез за које се прописује обавезна израда плана детаљне регулације.

За простор изван подручја посебне намене, а у оквиру обухвата Просторног плана примењиваће се:

- Просторни план града Зрењанина који мора бити у складу са овим Просторним планом,
- Урбанистички план МЗ Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом,
- планови детаљне регулације који морају бити у складу са овим Просторним планом.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске - граница Мађарске примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор-Нови Сад-Панчево-Београд-Смедерево-Јагодина-Ниш) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне мултифункционалног еколошког коридора Тисе примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене мреже коридора саобраћајне инфраструктуре на основном правцу државног пута I реда бр 24 (Суботица-Зрењанин-Ковин) примењује се овај Просторни план.

У делу подручја посебне намене дефинисаног овим Просторним планом који се преклапа са делом обухвата Просторног плана подручја посебне намене аутопута Београд-Зрењанин-Нови Сад примењује се овај Просторни план.

Неопходно је усклађивање Просторног плана града Зрењанина и Урбанистичког плана МЗ Перлез у деловима у којима се налазе у обухвату овог Просторног плана.

1.1. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЗРЕЊАНИНА

Приликом усклађивања Просторног плана града Зрењанина са овим Просторним планом препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја - Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

1.2. СМЕРНИЦЕ ЗА УСКЛАЂИВАЊЕ УРБАНИСТИЧКОГ ПЛАНА МЗ ПЕРЛЕЗ

Приликом усклађивања Урбанистичког плана МЗ Перлез са овим Просторним планом, односно израде новог Плана генералне регулације за насељено место Перлез који мора бити у складу са овим Просторним планом, препоручује се да се изградња радних зона и радних комплекса планира на удаљености већој од 500 m од границе заштићеног подручја – Резервата и није дозвољено проширивати грађевинско подручје насеља на простор заштићеног подручја - Резервата, а обавезно је испоштовати и све остале услове дефинисане овим Просторним планом.

1.3. СМЕРНИЦЕ ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ДЕТАЉНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА ПРИСТАНИШТЕ ЗА СОПСТВЕНЕ ПОТРЕБЕ

За потребе изградње пристаништа за сопствене потребе у подручју посебне намене, на реци Бегеј, утврђује се обавеза израде плана детаљне регулације, којим ће се дефинисати конкретан обухват будућег лучког подручја (део водног земљишта у посебној намени) и парцеле у КО Перлез у зони утицаја на подручје посебне намене (делови катарстарских парцела 8067, 8070/1 и 415 КО Перлез).

Израдом плана детаљне регулације дефинисаће се тачна граница лучког подручја (водно земљиште и катастарске парцеле грађевинског земљишта) у складу са Законом о пловидби и лукама на унутрашњим водама и подзаконским актима.

1.4. УРБАНИСТИЧКИ ПЛАНОВИ КОЈИ ОСТАЈУ НА СНАЗИ

Урбанистички планови који остају на снази:

- План детаљне регулације Туристички комплекс „Златне зоре Перлез“ („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
- План детаљне регулације пословног комплекса „Вомех 4М“ („Службени лист града Зрењанина“, број 20/07);
- План детаљне регулације коридора локалног пута Зрењанин – Лукино Село („Службени лист града Зрењанина“, број 14/09);
- План детаљне регулације за изградњу дистрибутивног гасовода МОР 4 бар за викенд зону код Перлеза („Службени лист града Зрењанина“, број 33/21).

2. СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ НА НИЖИМ ХИЈЕРАРХИЈСКИМ НИВОИМА

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је урађен у складу са одредбама Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, а за потребе израде предметног Просторног плана.

Чланом 5. Закона о стратешкој процени прописано је да се стратешка процена врши за планове, програме, основе и стратегије (у даљем тексту: планови и програми) у области просторног и урбанистичког планирања или коришћења земљишта, пољопривреде, шумарства, рибарства, ловства, енергетике, индустрије, саобраћаја, управљања отпадом, управљања водама, електронских комуникација, туризма, очувања природних станишта и дивље флоре и фауне, којима се успоставља оквир за одобравање будућих развојних пројеката одређених прописима којима се уређује процена утицаја на животну средину.

За наведене планове и програме којима је предвиђено коришћење мањих површина на локалном нивоу или у случају мањих измена планова и програма које не захтевају прописани поступак усвајања, као и за планове и програме који нису наведени у претходном пасусу, одлуку о стратешкој процени доноси орган надлежан за припрему плана и програма ако, према критеријумима прописаним овим законом, утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину.

Чланом 7. Закона дефинисано је да се стратешка процена утицаја на животну средину ради на основу нивоа, врсте, циљева и садржаја плана или програма.

Ако је план или програм саставни део одређене хијерархијске структуре, стратешка процена утицаја на животну средину се ради у складу са смерницама стратешке процене утицаја на животну средину плана или програма вишег хијерархијског нивоа. За планове нижег реда, у складу са чланом 9. Закона о стратешкој процени утицаја, одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за припрему плана и програма по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих органа и организација.

Доношењу Одлуке о изради или Одлуке о не изради стратешке процене утицаја планског документа од стране органа надлежног за припрему планске документације претходи прибављање мишљења органа надлежног за послове заштите животне средине и других заинтересованих, стручних и надлежних органа и организација од важности за одређено планско подручје, у зависности од хијерархијског нивоа планског документа, као и карактеристика и услова простора за који се израђује.

Препорука је да се за потребе одлучивања да ли је потребно или не вршити стратешку процену утицаја на животну средину, прибаве мишљења надлежних органа и институција из области заштите животне средине и заштите природних вредности.

3. ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Чланом 3. Закона о процени утицаја на животну средину прописано је да се процена утицаја врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма, пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљања отпадом и комуналних делатности, као и за пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра.

Предмет процене утицаја су пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширење капацитета, престанак рада и уклањање пројеката који могу имати значајан утицај на животну средину, као и они који су реализовани без израде студије о процени утицаја, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе (процена утицаја затеченог стања).

У складу са наведеним Законом и одредбама Уредбе о утврђивању Листе пројеката, за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката, за које се може захтевати процена утицаја на животну средину инвеститори су дужни да се обрате, пре подношења захтева за издавање одобрења за изградњу објеката са Листе II, надлежном органу. Надлежни орган ће одлучити о потреби израде студије о Процени утицаја на животну средину, односно донети Решење о потреби изради или ослобађању од израде студије.

Критеријуми за одлучивање о обавези израде Студије процене утицаја садржани су у поменутој Уредби (Листа I и Листа II), а процедура израде и садржина студије је дефинисана Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину.

Поступак процене утицаја треба спровести по фазама у поступку процене утицаја, како је то прописано поменутих Законом. Начелни садржај студије о процени утицаја на животну средину прописан је чланом 17. поменутог Закона, а егзактан обим и садржај студије се одређује одговарајућим решењем од стране надлежног органа.

V ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И МОНИТОРИНГ У ПОСТУПКУ ИМПЛЕМЕНТАЦИЈЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Успостављање система мониторинга један је од приоритетних задатака како би се све предложене мере заштите животне средине у Просторном плану могле успешно имплементирати у планском периоду.

Чланом 17. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, програм праћења стања животне средине у току спровођења Просторног плана садржи нарочито:

1. опис циљева плана и програма,
2. индикаторе за праћење стања животне средине,
3. права и обавезе надлежних органа,
4. поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја,
5. друге елементе у зависности од врсте и обима планског документа.

У складу са Законом о заштити животне средине Република, односно јединица локалне самоуправе, у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обавезна је да обезбеди континуалну контролу и праћење стања животне средине, у складу са овим и посебним законима.

1. ОПИС ЦИЉЕВА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Полазећи од специфичности подручја, Просторним планом су дефинисани циљеви који су током израде Стратешке процене разматрани и анализирани у односу на дефинисане индикаторе и циљеве саме стратешке процене.

Циљеви просторног развоја подручја Просторног плана у области заштите животне средине и одрживог развоја су:

- Усклађивање интереса и рационално коришћење потенцијала планског подручја, водећи рачуна о еколошким условима и ограниченим капацитетима животне средине, односно захтевима уређења подручја посебне намене;
- Предузимање превентивних мера заштите основних чинилаца животне средине (воде, ваздуха и земљишта);
- Одрживо управљање водама;
- Редовно вођење локалног регистра извора загађивања животне средине на територији Града Зрењанина као дела националног регистра за подручје обухвата Просторног плана;
- Санација и рекултивација еколошки најугроженијих подручја, пре свега неуређених депонија (сметлишта), на подручју обухвата Просторног плана;
- Управљање комуналним отпадом сходно Програмом управљања отпадом у Републици Србији за период 2022-2031;
- Успостављање система за управљање посебним токовима отпада, одрживо управљање опасним отпадом и забрана депоновања,
- Промоција и подстицање кућног компостирања у циљу очувања природних ресурса и животне средине.
- Интегрисање заштите животне средине у све секторе стратешког планирања и пројектовања, кроз инструменте процене утицаја (примена SEA, EIA и IPPC);
- Примена савременијих технолошких решења, најбољих доступних технологија (BAT) и концепта чистије производње приликом реализације пројеката који могу имати негативан утицај на квалитет животне средине, а у складу са условима заштите природе;
- Едукација грађана и подстицање развоја еколошке свести у области заштите животне средине и одрживог развоја, као и одрживог управљања отпадом.

2. ИНДИКАТОРИ ЗА ПРАЋЕЊЕ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Мониторинг стања животне средине се врши систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађења животне средине, које обухвата праћење природних фактора, односно промене стања и карактеристика животне средине.

Имајући у виду дефинисане посебне циљеве, врши се избор одговарајућих индикатора у изради стратешке процене, које је у планском периоду неопходно пратити како би се могла вршити оцена планских решења, односно њихов позитиван утицај на подручје обухваћено Просторним планом.

Предлог индикатора за праћење стања животне средине предлаже се на основу дефинисаних циљева стратешке процене, а дат је у поглављу II ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ И ИЗБОР ИНДИКАТОРА.

Имајући у виду обухват Просторног плана, постојеће и будуће садржаје, као и могућа загађења, мониторинг се односи на:

- контролу и праћење квалитета ваздуха,
- контролу и праћење квалитета вода,
- праћење квалитета земљишта контролом концентрација загађујућих супстанци

2.1. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВАЗДУХА

Законом о заштити ваздуха дат је законски оквир за проучавање и праћење квалитета ваздуха које за циљ има контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивање тренда загађења, како би се правовремено деловало ка смањењу штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине.

Подаци добијени у мрежама аутоматског и мануалног мониторинга квалитета ваздуха обрађују се, анализирају и интерпретирају у складу са важећим прописима:

- Законом о заштити ваздуха
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха
- Уредбом о одређивању зона и агломерација
- Уредбом о утврђивању програма контроле квалитета ваздуха у државној мрежи
- Правилником о начину размене информација о мерним местима у државној и локалној мрежи, техникама мерења, као и о начину размене података добијених праћењем квалитета ваздуха у државној и локалним мрежама

У складу са чланом 8. Закона о заштити ваздуха оцењивање квалитета ваздуха врши се за следеће полутанте: **сумпор диоксид, азот диоксид и оксиде азота, суспендоване честице, олово, бензен, угљенмоноксид, приземни озон, арсен, кадмијум, никл и бензо(а)пирен.**

Захтеви квалитета ваздуха дефинисани за полутанте, који имају потврђен штетан утицај на здравље популације (граничне вредности, толерантне вредности, границе оцењивања и толеранције, циљне вредности и дугорочни циљеви) ближе су прописани Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Додатно, прописане су и границе (критични нивои, циљне вредности) за поједине полутанте за заштиту вегетације (сумпор диоксид, азотни оксиди, озон).

Уредбом су дефинисани и прагови обавештавања и прагови упозорења за поједине полутанте, као и критични нивои за заштиту вегетације.

За наменска мерења појединих полутаната, у зонама и агломерацијама у којима се налазе различити извори емисије полутаната који могу утицати на ниво загађености ваздуха, прописане су максимално дозвољене концентрације (гасовите неорганске, органске и канцерогене материје, укупне суспендоване честице, укупне таложне материје и чађ).

Оцењивање квалитета ваздуха, на основу измерених концентрација загађујућих материја у ваздуху, врши се применом критеријума за оцењивање у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха.

Мониторинг квалитета ваздуха врши се и на основним руралним локацијама ван непосредног утицаја значајних извора загађења ваздуха.

Предметним Извештајем сугерише се обавеза вршења контрола квалитета ваздуха у у складу са потребом да јединица локалне самоуправе чији су делови територија у обухвату Просторног плана ажурно води локални регистар извора загађивања као и Програм заштите животне средине са акционим планом, а у складу са Законом о заштити животне средине.

За објекте за које се утврди да се не ради Студија процене утицаја на животну средину по Закону, по мишљењу надлежне службе за област заштите животне средине, а у складу са технологијом рада, утврђује се потреба вршења додатног мониторинга, посебно за праћење загађења ваздуха и вода (у складу са важећом законском регулативом).

2.2. МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ВОДЕ

Законом о заштити животне средине су дате и основне смернице заштите вода. Чланом 23. овог Закона дефинисано је да се заштита и коришћење вода остварује интегралним управљањем водама, предузимањем мера за њихово очување и заштиту у складу са посебним законом.

У циљу предузимања мера за ограничавање даљег загађивања и евентуално побољшање вода, од значаја је стално и систематско контролисање параметара квалитета површинских и подземних вода.

Оцену еколошког и хемијског статуса вода потребно је вршити у складу са:

- Правилником о утврђивању водних тела површинских и подземних вода
- Правилником о референтним условима за типове површинских вода
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање

За реке и језера одређује се еколошки статус, а за вештачка водна тела еколошки потенцијал.

Анализа квалитета подземних вода које се користе за водоснабдевање врши се на основу Правилника о хигијенској исправности воде за пиће.

2.3 МОНИТОРИНГ КВАЛИТЕТА ЗЕМЉИШТА

Обавеза успостављања систематског мониторинга земљишта на простору Републике Србије дефинисана је Законом о заштити животне средине, Законом о заштити земљишта и Уредбом о систематском праћењу стања и квалитета земљишта.

Привредна друштва, друга правна лица и предузетници, који у обављању делатности утичу или могу утицати на квалитет земљишта, дужни су да обезбеде техничке мере за спречавање испуштања загађујућих, штетних и опасних материја у земљиште, прате утицај своје делатности на квалитет земљишта, обезбеде друге мере заштите у складу са Законом о заштити земљишта и другим законима.

Степен угрожености земљишта од хемијског загађења одређује се на основу вредности загађујућих материја датих у посебном пропису, којим се регулишу граничне вредности опасних и штетних материја у подземним водама, као и у посебним прилозима Уредбе, који се односе на ремедијационе вредности концентрација опасних и штетних материја и вредности које могу указати на значајну контаминацију подземних вода и земљишта.

Власник или корисник земљишта или постројења чија делатност, односно активност може да буде узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да пре почетка обављања активности изврши испитивање квалитета земљишта.

Забрањено је испуштање и одлагање загађујућих, штетних и опасних материја и отпадних вода на површину земљишта и у земљиште. Особине земљишта могу да се мењају само у циљу побољшања квалитета, у складу са његовом наменом.

Праћење параметара квалитета земљишта је неопходно вршити у континуитету дуги низ година, на одређеним местима за које се утврди евидентна угроженост параметара стања животне средине.

Локације на којима је депонован незагађен материјал од ископавања (земља) не припадају контаминираним локацијама.

Усвајањем Уредбе о програму систематског праћења квалитета земљишта, индикаторима за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма обезбеђена је основа за доношење програма системског праћења квалитета земљишта који ће обухватити успостављање државне и локалне мреже локалитета за праћење квалитета земљишта и који не обухвата пољопривредно земљиште. Државна мрежа локалитета успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу Републике Србије на локалитетима на којима је дошло или може доћи до загађења земљишта и који су од посебног интереса за Републику Србију.

У складу са чланом 5. Уредбе, локална мрежа локалитета за праћење квалитета земљишта успоставља се за праћење квалитета земљишта на нивоу аутономне покрајине. Локалну мрежу чине допунски локалитети који се одређују на основу мерења или поступака процене, а за које нема података о нивоу загађујућих материја.

У складу са чланом 10. Уредбе подаци добијени реализацијом програма систематског праћења квалитета земљишта користе се за оцењивање квалитета земљишта, као и за израду извештаја о стању земљишта и саставни су део информационог система заштите животне средине и достављају се Агенцији за заштиту животне средине.

3. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА

Када су у питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине иста произилазе из Закона о заштити животне средине.

У остваривању система заштите животне средине Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, правна и физичка лица одговорна су за сваку активност којом мењају или могу променити стање и услове у животној средини, односно за непредузимање мера заштите животне средине, у складу са Законом о заштити животне средине.

Правна и физичка лица дужна су да у обављању својих делатности обезбеде: рационално коришћење природних богатстава; урачунавање трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова, примену прописа, односно предузимање мера заштите животне средине, у складу са законом.

Обезбеђење мониторинга

Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене законом обезбеђују континуалну контролу и праћење стања животне средине (у даљем тексту: мониторинг), у складу са овим и посебним законима. Мониторинг је саставни део јединственог информационог система животне средине. Влада доноси програме мониторинга на основу посебних закона.

Аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији, који мора бити у складу са програмима вишег реда.

Садржина и начин вршења мониторинга

Мониторинг се врши систематским праћењем вредности индикатора, односно праћењем негативних утицаја на животну средину, стања животне средине, мера и активности које се предузимају у циљу смањења негативних утицаја и подизања нивоа квалитета животне средине.

Влада утврђује критеријуме за одређивање броја и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података, на основу посебних закона.

Овлашћена организација

Мониторинг може да обавља и овлашћена организација, ако испуњава услове у погледу кадрова, опреме, простора, акредитације за мерење датог параметра и СРПС стандарда у области узорковања, мерења, анализа и поузданости података, у складу са законом.

Обавезе загађивача

У контексту мониторинга загађивача, законом су прописане обавезе оператера постројења, односно комплекса који представља извор емисија и загађивања животне средине да преко надлежног органа, овлашћене организације или самостално, уколико испуњава услове прописане законом, обавља мониторинг, односно да:

- 1) прати индикаторе емисија, односно индикаторе утицаја својих активности на животну средину, индикаторе ефикасности примењених мера превенције настанка или смањења нивоа загађења,
- 2) обезбеђује метеоролошка мерења за велике индустријске комплексе или објекте од посебног интереса за Републику Србију, аутономну покрајину или јединицу локалне самоуправе.

Загађивач планира и обезбеђује финансијска средства за обављање мониторинга, као и за друга мерења и праћење утицаја своје активности на животну средину.

Влада утврђује врсте активности и друге појаве које су предмет мониторинга, методологију рада, индикаторе, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података, на основу посебних закона.

Власник или корисник земљишта или постројења, чија делатност, односно активност може да буде или јесте узрок загађења и деградације земљишта, дужан је да у складу са Законом о заштити земљишта врши мониторинг земљишта, на начин да:

- 1) прикаже податке о квалитету земљишта пре почетка и по завршетку обављања активности,
- 2) прати промене на земљишту и у земљишту на прописан начин у зони утицаја својих активности,
- 3) податке о промени на земљишту и у земљишту достави Министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине.

Достављање података

Државни органи, односно организације, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи су дужни да податке добијене мониторингом достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин.

Према Закону о заштити земљишта, овлашћено правно лице које врши мониторинг доставља Министарству надлежном за послове заштите животне средине и Агенцији за заштиту животне средине извештај о мониторингу државне мреже.

Надлежни орган аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, такође, достављају извештај мониторинга локалне мреже.

Загађивач земљишта извештај о мониторингу доставља надлежном Министарству, на територији аутономне покрајине надлежном покрајинском органу, јединици локалне самоуправе и Агенцији.

Санација и ремедијација

Правно и физичко лице које деградира животну средину дужно је да изврши ремедијацију или на други начин санира деградирану животну средину, у складу са пројектима санације и ремедијације, на које сагласност даје надлежно министарство.

Законски оквир

Мониторинг квалитета параметара животне средине дефинисан је следећим правним актима:

- Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11-УС, 14/16, 76/18, 95/18-др. закон и 95/18-др. закон);
- Законом о заштити ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 10/13 и 26/21-др. закон);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Службени гласник РС”, бр. 11/10, 75/10 и 63/13);
- Уредбом о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС”, бр. 111/15 и 83/21);
- Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др. закон);
- Законом о водама („Службени гласник РС”, бр. 46/91, 53/93, 53/93-др. закон, 67/93-др. закон, 48/94-др. закон, 54/96, 101/05-др. закон, престао да важи осим одредаба чл. 81. до 96.);
- Уредбом о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 24/14);
- Уредбом о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, бр. 67/11, 48/12 и 1/16);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник РС”, број 50/12);
- Законом о заштити земљишта („Службени гласник РС”, број 112/15);
- Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС”, бр. 30/18 и 64/19);
- Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 96/21);
- Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 75/10);
- Правилником о параметрима еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Службени гласник РС”, број 74/11);
- Правилником о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС”, број 33/16);

- Правилником о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС”, број 114/13);
- Правилником о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину њиховог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС”, број 17/17) и др.

4. ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

У случају неочекиваних негативних утицаја у поступку имплементације Просторног плана и у фази реализације планираних намена, потребно је, у складу са важећом законском регулативом, спровести надзор и контролу и применити мере отклањања и минимизирања потенцијално настале штете, извршити санацију простора и применити мере ревитализације (ремедијације) и заштите животне средине.

Неочекивани негативни утицаји реализованих намена и објеката (у редовном раду реализованих пројеката - објеката, постројења, радова) се морају спречити доследним спровођењем урбанистичких и техничких мера заштите, мера за спречавање и отклањање насталих узрока, мера санације последица и успостављање мониторинга животне средине.

За предметни Просторни план, од фазе припреме до коначног усвајања, укључен је процес процене утицаја стратешког карактера, у коначном циљу реализације планираних намена простора у оквирима прихватљивим са аспекта заштите животне средине. Обзиром на то да није могуће у потпуности искључити вероватноћу појаве неочекиваних негативних утицаја са негативним ефектима и последицама по животну средину, прописан је начин поступања у случају таквих појава.

VI ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ И ТЕШКОЋЕ У ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

1. ПРИКАЗ КОРИШЋЕНЕ МЕТОДОЛОГИЈЕ

Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинисани су основни методолошки приступ и садржај Извештаја о стратешкој процени.

Стратешка процена је процес који се врши над планским документом, анализирајући додатно и остале расположиве податке као што су статистички подаци и други подаци, добијени за потребе израде Плана и Стратешке процене, као и валоризацијом стања на терену.

У предметној стратешкој процени су анализирана сва планска решења и мере заштите, извршена је синтезна процена њихових утицаја и интеракција са утицајима из окружења на природне ресурсе и живи свет, као и на животну средину, а на основу утврђених валидних параметара дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

Примењени метод рада заснива се на континуираном поступку усаглашавања процеса планирања са процесом идентификације проблема, предлога решења за спречавање и ублажавање, односно предлога мера заштите животне средине у свим фазама израде и спровођења планског документа.

Методологија се базира на поштовању Закона о заштити животне средине, а пре свега Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину, који утврђује услове, начин и поступак процењивања утицаја појединих садржаја Плана на животну средину.

Примењени метод поштује наведене опште методолошке принципе и спроводи се у неколико фаза:

1. Утврђују се полазне основе стратешке процене, које обухватају: дефинисање предмета као и просторног обухвата Стратешке процене, циљеве и метод рада, правног, планског и документационог основа;
2. Анализа постојећег стања и стања квалитета чиниоца животне средине, анализираних кроз природне услове (вредновање квалитета ваздуха, земљишта, вода, угроженост буком итд);
3. Затим се врши процена могућег утицаја на животну средину на основу квантификације појединих елемената животне средине, научних сазнања, података објављених у литератури, другим студијама, искустава других земаља и сл;
4. Након тога, предлажу се мере за спречавање и ограничавање штетних утицаја у току спровођења и реализације Плана, мере за унапређење стања животне средине, мере за праћење стања животне средине, које обухватају предлог индикатора за праћење стања животне средине и по потреби успостављање нових мерних тачака.

Не улазећи у детаљније елаборирање појединих фаза, потребно је нагласити да свака фаза има своје специфичности и никако се не сме запоставити у поступку интегралног планирања заштите и очувања квалитетне животне средине.

Ограничења у спровођењу предложеног метода, посебно у фази приказа постојећег стања, су недостатак квантификованих података за поједине параметре животне средине у обухвату Плана, као и података о привредним субјектима.

Полазни критеријуми за одређивање могућих карактеристика утицаја на животну средину су постојеће стање, и одлике Плана, као и њихови могући утицаји на квалитет ваздуха, воде, земљишта, животињски свет, биодиверзитет и остале природне и створене вредности.

Према критеријумима и оцени постојећег стања животне средине, а имајући у виду природне услове и изграђене структуре на подручју за које се План доноси, издвајају се најзначајнији утицаји на животну средину који могу неповољно утицати на непосредно окружење.

Методолошки основ за израду Стратешке процене утицаја, у ужем смислу представљају методе научног истраживања, односно примењене методе праћења стања објеката, односно појава и процеса у простору, од извора загађења, притисака, стања и одговора (планског решења).

У Извештају су анализиране све Планом предвиђене активности, извршена је синтезна процена њихових утицаја на природне ресурсе и створене вредности и дат је предлог адекватних превентивних и санационих мера заштите животне средине у контексту реализације концепта одрживог развоја овог подручја.

2. ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу прописа.

Поред недостатака одговарајућих смерница и упутстава, уочен је проблем недовољно развијеног информационог система о животној средини, као и непостојање Програма праћења стања параметара животне средине, на основу система показатеља-индикатора за оцену и праћење стања животне средине на подручју у обухвату Плана.

При оцени планских решења уочен је проблем у практичној примени индикатора дефинисаних Правилником о националној листи индикатора заштите животне средине, имајући у виду да за планско подручје нису доступни систематизовани подаци и да нису вршења мерења одређених параметара животне средине, те да није утврђено нулто стање животне средине простора који је у обухвату овог Плана.

Тешкоћа при изради стратешке процене утицаја на животну средину огледа се и у раздвајању питања која су у домену (деталне) процене утицаја на животну средину у односу на стратешке процене утицаја планских докумената на животну средину. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у претерану квантификацију, да је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, да је нагласак, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

VII ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину.

Предметним Просторним планом нису разрађивана и предложена варијантна решења, те нису вршене стратешке одлуке у смислу избора најпогодније варијанте.

Планом је дато решење адекватно планираној намени простора, у обиму који је дозвољен прописаним мерама заштите, те су дата решења усклађена са заштитом животне средине. Утврђени су основни критеријуми просторног уређења, коришћења природних ресурса и мере заштите животне средине.

Процес процене утицаја планских решења на животну средину вршен је паралелно са поступком израде планског документа.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе, у складу са Законом којим се уређује поступак доношења Плана. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење током 30 дана јавног увида.

Орган надлежан за припрему Просторног плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности, који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене, орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени, у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Просторног плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Просторним планом надлежном органу на одлучивање.

VIII ЗАКЉУЧЦИ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Проблематика заштите животне средине разматрана је у оквиру планског документа, али и Извештаја о стратешкој процени утицаја Просторног плана на животну средину. Примењена методологија је описана у претходном поглављу и сагласна је са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, којим се дефинише садржина Извештаја о стратешкој процени утицаја.

Циљ израде Извештаја о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину је сагледавање могућих значајних негативних утицаја планских решења на квалитет животне средине и прописивање одговарајућих мера за њихово смањење, односно довођење у прихватљиве оквире (границе) дефинисане законском регулативом. Да би се постављени циљ могао остварити, потребно је било сагледати постојеће стање животне средине и планом предвиђене активности.

Стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине.

Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору. На нивоу Просторног плана, процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о стратешкој процени утицаја предметног Просторног плана на животну средину.

На основу вредновања планских решења процењује се да планиране намене и имплементација Просторног плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати, него ће, шта више, планска решења довести до решавања већег броја конфликтних активности у простору.

Предметни Извештај о стратешкој процени утицаја не може дати експлицитне одговоре на прихватљивост појединих планских решења. Таква планска решења морају се разрађивати и детаљно оцењивати приликом израде пројектне документације и студија оправданости. Већи ниво детаљности, којим ће се анализирати појединачни објекти и њихови утицаји на животну средину, разматраће процене утицаја појединачних објеката на животну средину.

IX ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Оцена Извештаја о стратешкој процени врши се на основу критеријума садржаних у Прилогу II Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

На основу оцене Извештаја, орган надлежан за послове заштите животне средине даје сагласност на Извештај о стратешкој процени, у складу са Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Извештај о стратешкој процени саставни је део документационе основе Просторног плана, сходно члану 24. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Б) ГРАФИЧКИ ДЕО